

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 41 · 19. januar
Sesjonen 2020–2021

Møte tirsdag den 19. januar 2021 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 41):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i skattebetalingsloven
(Lovanmerkning 3 (2020–2021), jf. Lovvedtak 59 (2020–2021), Innst. 4 L (2020–2021) og Prop. 1 LS (2020–2021))
2. Stortingets vedtak til lov om endring i a-opplysningsloven
(Lovanmerkning 4 (2020–2021), jf. Lovvedtak 60 (2020–2021), Innst. 4 L (2020–2021) og Prop. 1 LS (2020–2021))
3. Debatt om statsministerens og helse- og omsorgsministerens redegjørelser om håndteringen av koronapandemien og status for vaksinearbeidet
(Redegjørelsene holdt i Stortingets møte 18. januar 2021)
4. Spørsmål fra representanten Michael Tetzschner til Stortingets presidentskap:
«Hvordan vurderer Presidentskapet tendensen til enkeltrepresentanters tilsidesettelse av underskrevne taushetserklæringer, brudd på forretningsordenen § 75, jf. blant annet § 16 om den utvidede utenriks- og forsvarskomiteé, og hvilke tiltak, reglementsendringer, ev. revisjon av dagens retningslinjer, bør overveies for bedre å ivareta Stortingets integritet?»
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2019
(Innst. 176 S (2020–2021), jf. Dokument 1 (2020–2021))
6. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkning av om statlege barnevernsmyndigheter sikrer det beste for barn i barnevernsinstitusjonar
(Innst. 177 S (2020–2021), jf. Dokument 3:7 (2019–2020))
7. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om barnevern for barnas beste, ikke privat profit
(Innst. 179 S (2020–2021), jf. Dokument 8:18 S (2020–2021))
8. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt også under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om velferdspolispermisjon for representanten Åslaug Sem-Jacobsen i dagene 20. og 21. januar.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Olav Urbø, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes vil fremsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:00:48]: Rødt foreslår ekstra bostøtteutbetaling på grunn av høyere strømpriser.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1 og 2 vil bli behandlet under ett. Sakene nr. 1 og 2 er tredje gangs behandling av lovsaker og gjelder lovanmerkningene 3 og 4.

Sak nr. 1 [10:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skattebetalingsloven (Lovanmerkning 3 (2020–2021), jf. Lovvedtak 59 (2020–2021), Innst. 4 L (2020–2021) og Prop. 1 LS (2020–2021))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endring i a-opplysningsloven (Lovanmerkning 4 (2020–2021), jf. Lovvedtak 60 (2020–2021), Innst. 4 L (2020–2021) og Prop. 1 LS (2020–2021))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:01:22]

Debatt om statsministerens og helse- og omsorgsministerens redegjørelser om håndteringen av koronapandemien og status for vaksinearbeidet (Redegjørelsene holdt i Stortingets møte 18. januar 2021)

Presidenten: Presidenten vil ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra

medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Jonas Gahr Støre (A) [10:02:05]: Stortingsflertallet viser i dag vei i en krevende situasjon for bedrifter og for veldig mange mennesker i landet vårt.

Budskapet er dette: Hånd i hånd med smitteverntiltak som beskytter oss og samfunnet mot covid-19-viruset, skal vi ha tiltak som på best mulig måte sikrer at arbeidsfolk, bedrifter og sårbare mennesker kommer gjennom krisen. Tiltakene skal være treffsikre og rettferdige. De skal vare så lenge krisen varer. Ingen skal stå alene.

Vi nærmer oss år to av denne krisen. Sammenlignet med andre land klarer vi oss bedre. Men nesten 200 000 er helt eller delvis uten jobb, bedriftseiere kjemper for å holde bedriften flytende, og mange – særlig unge voksne – står i fare for å bli hektet av. I denne situasjonen er det helt avgjørende at strenge smitteverntiltak og økonomiske tiltak går hånd i hånd.

Arbeiderpartiet tok initiativ til samtaler med de andre opposisjonspartiene fordi vi så at regjeringen ikke leverte den kraftfulle og rettferdige politikken landet nå er helt avhengig av: en politikk som setter vanlige folk først og tar vare på alle som er akutt rammet her og nå, og like viktig: en politikk som evner å løfte blikket og se framover. Slik var det i fjor, da stortingsflertallet forbedret tiltakene mot utbruddet, og slik er det nå.

For det vi gjør nå, de politiske tiltakene vi bestemmer oss for i dag og i ukene som kommer, avgjør hvilket Norge vi får på den andre siden av koronakrisen. Derfor har vi samlet oss om kraftfulle grep for å unngå økte forskjeller, et konkursras i næringslivet og en tapt koronagenerasjon, unge som opplever at toget går uten dem, som ikke har jobb, ikke de nødvendige studiepoengene, ikke kontaktene som kan hjelpe dem videre.

Vi klarer ikke å rette opp alt dette med politikk, men vi kan gjøre veldig mye for at vi kommer godt i gang etter som befolkningen blir vaksinert og hjulene kommer i gang. På den andre siden av krisen kan vi få et Norge som har arbeidsmuligheter for alle, et Norge som griper mulighetene klimaomstilling og digitalisering gir oss, et Norge der unge er optimistiske og har grunn til å være det. Det forutsetter at vi velger riktig og rettferdig nå. Det flertallet har samlet seg om i dag, bidrar til det.

Det er mer Arbeiderpartiet gjerne skulle hatt gjennomslag for. Vi ville stille krav til bedriftene som mottar krisestøtte, om at de ikke tar utbytter eller sier opp folk. Vi ville ivareta dem på arbeidsavklaringspenger bedre, og vi ville gi dagpenger også til arbeidstakere som i dag ikke oppfyller inntektskravet for å komme

inn i denne ordningen. Vi får heller ikke flertall for å rette opp en grov urettferdighet, nemlig å gjeninnføre retten til feriepenger for dagpenger. Det gjelder titusenvis av mennesker der ute.

Vi konstaterer at Fremskrittspartiet ikke ville gi sin støtte til disse forslagene, og at det er behov for et nytt flertall med tyngdepunkt på vår side av den politiske skalaen for å få dette til.

Men likevel: Arbeiderpartiet er glad for at vi i dag får flertall for kraftfulle tiltak for å sikre vanlige folk trygghet gjennom krisen og muligheter på den andre siden, gjennom bl.a. inntektssikring, kompetansetiltak for arbeidsledige, tiltaksplasser og økonomisk støtte til studentene.

Vi får flertall for bedre og mer treffsikre ordninger for bedriftene våre, slik at de kan ta vare på arbeidsplassene gjennom krisen og bidra med innovasjon og nye arbeidsplasser på den andre siden, slik at vi har fart og retning på vei ut av krisen, at det ikke stopper opp og vi får varige sår med oss videre.

Vi trenger den politikken. Denne krisen har synliggjort hvor sårbar norsk økonomi er, og hvor langt vi har igjen for å skape nye arbeidsplasser i nye næringer. Handelsbalansen med utlandet er sterkt forverret de siste årene, og regjeringen fortsetter å føre en passiv næringspolitikk som stadig flere land rundt oss nå forlater.

Derfor trenger vi en ny politikk og etter valget til høsten et nytt flertall som engasjerer seg for næringslivet, en stat som stiller opp og stiller krav, som satser så vi kan både kutte utslipp og skape nye jobber, som bruker verktøykassen for å utvikle nye arbeidsplasser og næringer i hele landet, og som sørger for at det nå blir vanlige folks tur.

Dermed tar jeg opp de forslagene Arbeiderpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Jonas Gahr Støre har tatt opp de forslagene han refererte til.

Trond Helleland (H) [10:07:04]: I går orienterte statsministeren og helseministeren om regjeringens håndtering av koronapandemien. Vi fikk høre om erfaringene med å styre landet trygt gjennom en krevende tid.

Det eneste som har vært forutsigbart med denne pandemien, er at den har vært uforutsigbar. Vi har ikke visst hvor lenge den vil vare, i hvilken form den vil slå ut, hvordan den vil endres underveis, og hvor lenge det ville gå før det eventuelt kom en vaksine.

I sommer hadde vi langt på vei kontroll og kunne åpne grensene til mange land. Arbeidsledigheten var på vei ned igjen etter at den gikk i taket i mars/april. Men så fikk vi en ny smittebølge nå i høst, og før jul fikk vi

høre at viruset hadde mutert. En britisk og en sørafrikansk versjon sprer seg raskere enn den opprinnelige virusvarianten.

Samtidig har vi sett en nedgang i smittetrykket den siste uka. Vaksineringsen er i gang, men hvor fort vi kommer i mål, avhenger av hvor raskt vi får tilgang til flere vaksiner. Situasjonen har hele tiden endret seg raskt og vil fortsatt kunne gjøre det, til det bedre eller til det verre.

Å planlegge med stor grad av sikkerhet i et slikt lende har ikke vært mulig. I en omskiftelig situasjon har det vært viktig å sikre gode støtteordninger som treffer mest mulig presist der og da. Rett virkemiddel til rett tid har vært et mantra. En løpende dialog med næringslivet og organisasjonene og Stortinget har vært viktig for å lykkes. Innsatsen og tiltakene har blitt justert underveis for å være mest mulig effektive. Det har gitt resultater. Norge er et av landene i verden som har klart seg best gjennom pandemien, både innen smittebekjempelse og innen økonomi. Det har skapt økt trygghet i en krevende tid for både arbeidstakere og bedrifter.

Jeg kan forstå Stortingets ønske om mer forutsigbarhet både for permitterte og for næringslivet. Det er et ønske som deles av oss. Å leve i usikkerhet kan være ubehagelig og skummelt. Det kan tære på humøret og selvtilliten til den enkelte. Jeg kjenner folk som har ligget våkne om natten og grublet på om deres bedrift vil overleve pandemien. Jeg kjenner folk som har det vondt fordi de er permittert. Usikkerheten gnager. Spørsmålene blir mange. Ingen må være i tvil om at en tar deres situasjon alvorlig.

Nå foreslår et flertall, Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, at permitteringsordningene skal utvides til 1. oktober. Det er ni måneder til, og det er lenge i en pandemisituasjon. Er en lenge permittert, kan veien tilbake til jobb være tyngre. Det kan føre til passivitet. Det samme gjelder for bedrifter som får utvidet kompensasjonsmulighetene lenger enn nødvendig.

Ønsket om forutsigbarhet må alltid vurderes opp mot det skiftende landskapet og de løpende behovene. Vi vet ikke hvordan situasjonen vil være til sommeren, og langt mindre til høsten. Følgelig vet vi ikke ennå hvilke tiltak som vil virke mest effektivt når vi kommer så langt. Ønsket om forutsigbarhet på noen områder i dag kan føre til usikkerhet på andre områder i morgen. Vi risikerer at vi bruker for mye penger, og risikerer at vi bruker pengene feil.

Representanten Gahr Støre sa at tiltakene skal vare så lenge krisen varer. Ja, hva hvis situasjonen i august er at krisen er over, at en er tilbake til det normale? Skal vi da fortsette med ordningen fram til 1. oktober, eller er flertallet åpent for å foreta en vurdering av dette når det

faktisk er en annen situasjon? Det er veldig enkelt å si: Ja, vi bare utvider helt, vi garderer oss til over valget. Men hvis vi ser en helt annen utvikling, har vi da vedtatt et tiltaksregime som koster skattebetalerne svært mye, istedenfor å innføre tiltak som er tilpasset den situasjonen vi er i. Jeg håper i hvert fall at flertallet vil vurdere en mulighet for å kunne justere tiltakene der- som, som Gahr Støre sier, situasjonen endrer seg.

Jeg registrerer at opposisjonen kommer med tiltak uten å vite hvor mye tiltakene vil koste. Jeg hørte i hvert fall fra flertallets talskvinne, Kaski, på Politisk kvarter i dag at det var ingen oversikt over hva dette koster, og hvordan det ville slå ut, men regjeringen blir jo bedt om å vurdere det, så det vil sikkert regjeringen komme tilbake til. Det mangler altså en helhetlig vurdering her.

For oss i Høyre virker det litt pussig at Fremskrittspartiet nå har gått sammen med opposisjonen om nye tiltak, all den tid Fremskrittspartiet har tatt del i utformingen av alle tiltakspakker tidligere. For bare noen få uker siden satt vi sammen og kom fram til enighet. Om ti dager skal finansministeren legge fram en ny tiltakspakke for Stortinget. Men ønsket om rask handling har tydeligvis vært det viktigste.

Jeg har én anmodning til flertallet. Jeg har ikke fått sett på alle forslagene ennå, men det gjelder alle forslagene som gjelder arbeids- og sosialområdet – altså permittering, dagpenger osv. Det ble jo fremmet en proposisjon fra regjeringen i går, og jeg anmoder om at de forslagene, nr. 1–11 i hvert fall, blir oversendt til arbeids- og sosialkomiteen for behandling der, all den tid dette allerede ligger på Stortingets bord.

Så får jeg komme tilbake senere.

Presidenten: Det er representanten velkommen til.

Siv Jensen (FrP) [10:12:37]: La meg åpne med å si at de fleste av oss anerkjenner den innsatsen som regjeringen legger ned hver eneste dag for å håndtere denne pandemien. Det er ikke det dagens forslag handler om. Dagens forslag handler om at det må være lov for Stortinget å ha synspunkter på tempo, fremdrift, omfang, varighet osv. i økonomiske tiltak som faktisk berører svært mange innbyggere i dette landet.

Fremskrittspartiet har nå bidratt til å skape flertall, primært for å videreføre, styrke og forlenge etablerte ordninger. Er det noe som tyder på at vi så langt har overdrevet siden pandemien traff oss? Nei, snarere tvert imot. Stortinget har ved enhver anledning forsterket og utvidet de forslagene som regjeringen har lagt frem. Hver gang har vi hørt en regjering som har uttrykt betydelig optimisme i forhold til de tiltakene vi har lagt frem, samtidig som de kort tid etter har vært nødt til å komme med nye, inngripende tiltak som selvsagt har økonomiske konsekvenser for dem som blir berørt. Det

handler om å tilpasse kart og terreng. Den retten har selvsagt også Stortinget. Som også representanten Gahr Støre sa, må det være en sammenheng mellom de inngripende tiltakene og den økonomiske kompensasjonen.

Det er fortsatt usikkerhet, og vi mener at det må være bedre med forutsigbarhet og heller – jeg kan svare direkte på det Helleland nettopp spurte om – trekke tiltakene ned på et tidlig tidspunkt hvis vi skulle komme i den lykksalige situasjon at alt blir bedre i forhold til de prognosene som vi har hørt fra regjeringen. Jeg mener det må være bedre. Det er ingen grunn til å videreføre tiltak hvis det ikke er behov for tiltakene, men sannsynligvis vil det også være stor variasjon rundt omkring i ulike næringer, ulike landsdeler – alt ettersom. Det vil f.eks. være fullt mulig å se for seg at store deler av innenlandsøkonomien raskere kan komme på bena enn deler av eksportrettet industri og næringsliv, for én ting er hvor flinke vi selv er, en annen ting er hvilke utfordringer man får andre steder. Det kan f.eks. være en av grunnene til at det kan være fornuftig å ha en lengre varighet på permitteringsreglene for de bedriftene som er opptatt av å beholde kompetansen, og at den ikke forvitrer eller går til andre deler av næringslivet vårt.

Så sa Helleland at det liksom var underlig at Fremskrittspartiet nå var med på dette, all den tid vi forhandlet en budsjettenighet før jul. Nei, blekket var jo knapt tørt på den enigheten før det kom nye, inngripende tiltak som påkaller nye økonomiske handlinger. Det er grunnen til at vi gjør dette.

Jeg har lyst til å gjøre en liten visitt til representanten Gahr Støre også, for i går sa han at det var regjeringen og Fremskrittspartiet som måtte ta ansvar for at folk sliter. Det mener jeg er en veldig dårlig analyse. Det er først og fremst pandemien som må ta ansvaret for at folk sliter og for at næringslivet sliter. Vi har alle sammen stått på hver eneste dag siden de inngripende tiltakene kom i mars, for å forbedre rammebetingelsene slik at flest mulig av landets bedrifter skal overleve, og at flest mulig kan komme tilbake i jobb.

Så hadde vi en liten runde i går hvor jeg utfordret statsministeren på en gjenåpningsstrategi. Jeg opplevde at statsministerens hovedsvar på det handlet om to ting. Det ene var at vi måtte trekke oljepengebruken ned. Det andre var at vi skulle gjenåpne samfunnet gjennom grønn omstilling. Jeg synes kanskje det er en litt enkel analyse, for på veien til den grønne omstillingen, som kommer til å ta lang tid, kommer vi til å ha behov for veldig mange kortsiktige tiltak for å sørge for at flest mulig kommer tilbake i jobb, i utdanningsløp, lærlinger inn i bedriftene. Det er mange ting som må løses i det kortsiktige bildet, og som ikke nødvendigvis henger sammen med de langsiktige utfordringene

knyttet til den grønne omstillingen. Jeg vil be om at statsministeren utdyper dette i sitt innlegg senere i denne debatten.

Alt i alt mener jeg at det er blitt enighet om mange gode forslag, men i tillegg har Fremskrittspartiet forslag det ikke dannes flertall for. Med det tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Marit Arnstad (Sp) [10:17:28]: Dette er debatten etter redegjørelsene i går, og jeg skal starte i en litt annen ende enn den økonomiske og ta opp igjen et spørsmål fra i går: planen for vaksinerings.

Jeg mener at uklare signaler om hva som kommer til å skje de neste seks månedene på det området, er veldig uheldig. Helseministeren sa til meg i går at han ikke hadde forsikret om at den voksne befolkningen skulle være fullvaksinert til sommeren, men han har bidratt til å skape en forventning. Finansministeren har ytterligere understreket den forventningen i dag i Politisk kvarter, der han sier at en del av de økonomiske virkemidlene ikke er nødvendige fram til 1. oktober fordi en må regne med at vaksineringsen har kommet langt.

Da er spørsmålet: Hvordan vil regjeringen organisere vaksinearbeidet fra mars til juni, slik at en får vaksinert hele den voksne befolkningen? Det er kritisk for at samfunnet skal holde ut med tiltak, det er kritisk overfor norsk næringsliv, og det er kritisk overfor dem som i dag er arbeidsledige eller permittert. Men det er også kritisk for å unngå en ny smittebølge.

Smitteeksperten Jeremy Farrar, som er rådgiver for WHO, sier det slik: Vi må vaksinere en stor del av befolkningen så fort som mulig før sommeren. Hvis vi venter til høsten, vil det ikke være raskt nok. Da kan vi se en ny smittebølge til vinteren.

Nå har EU nettopp satt seg mål om at 70 pst. av befolkningen skal være vaksinert innen sommeren. Senterpartiet vil igjen etterlyse en plan og et mål fra regjeringen for når den voksne befolkningen skal være fullt ut vaksinert. Det er kritisk.

Når det så gjelder de økonomiske tiltakene, er Senterpartiet med på de aller fleste av forslagene. De kan grovt sagt deles i tre: Det er forslag som Senterpartiet tidligere har ønsket både å utvide og å videreføre, og som vi foreslo i vårt alternative budsjett i høst. Det er forslagene som handler om å skape trygghet for arbeidsfolk gjennom utvidelse av permitteringsperiode og å forbedre og forhøye dagpengeordningen, sykepenger, tiltak for lærlinger osv. Alt det er forslag vi også hadde i vårt alternative budsjett, og som vi er glad for at det i dag er et flertall på Stortinget for å vedta.

Så er det også slik at det foreslås i enigheten mellom opposisjonspartiene opprettelse av nye ordninger som også er helt nødvendige, både for å avhjelpe og forbedre næringsliv og samfunnsliv, for å forberede og avhjelpe situasjonen for næringsliv og samfunnsliv, og også for å forberede dem på tida når pandemien dabbet av. Særlig gjelder dette bransjer som reiseliv, servering, overnatting og kultur.

Jeg har også lyst til å understreke at det i dag foreslås noen nye tiltak. Et av de tiltakene som foreslås, er en egen ordning for dem som i dag faller utenfor. Det er en god del innenfor næringslivet som faller utenfor ordningene i dag – de er ikke helt A4, for å si det slik. Da har jeg særlig lyst til å peke på situasjonen for nystartede bedrifter som investerte i bedriften sin i 2019, startet opp i starten av 2020, og som i dag ikke kommer inn under noen av de ordningene som er etablert. Det er veldig uheldig, og de bør få muligheten til å få hjelp gjennom forslaget om en egen ordning for dem som faller utenfor. Jeg tror den kalles for «ventilordningen» – jeg vet ikke helt.

Så har jeg også lyst til å peke på behovet for at en nå utsetter innbetaling av offentlige skatter og avgifter enda en periode. Det tror jeg også er et svært viktig tiltak for mange av de mindre bedriftene som kommer til å møte dette i løpet av våren.

Senterpartiet har også et eget forslag, som jeg egentlig er litt overrasket over at ingen andre støtter. Det er at en skal fylle på de kommunale næringsfondene. Jeg synes det er veldig rart at vi ikke får mer støtte for det. For noen av de viktigste tilbakemeldingene jeg får fra norske kommuner, er at alle de små bedriftene, som er for små til å kunne benytte seg av de ordningene som er etablert, ivaretas gjennom de kommunale næringsfondene – kommunene sørger for sine egne småbedrifter og for de minste bedriftene som har en kritisk situasjon. De har brukt veldig store deler av sine kommunale næringsfond til det, og det trengs et påfyll i næringsfondene. Jeg er veldig overrasket over at vi fra Senterpartiet står alene om det forslaget.

Vi står overfor et krevende halvår både når det gjelder vaksinerings, og når det gjelder de økonomiske betingelsene for arbeidsfolk og næringsliv. Det gjelder å være i forkant. Vi har lenge sagt at det trengs en krisepan for næringslivet og ikke klattvise tiltak. Det har vi fått i dag, men planen og målene for massevaksinerings gjenstår, og den må komme. Det er også kritisk for det norske samfunnet.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp de forslagene hun refererte til?

Marit Arnstad (Sp) [10:22:34]: Ja, de har jeg tatt opp!

Audun Lysbakken (SV) [10:22:57]: Det som er motsetningen her i dag, kan vel kort og godt oppsummeres med at regjeringen vil vente, mens opposisjonen vil handle nå. Det er gode grunner til ikke å vente, men handle nå. Det ble veldig tydelig i går at det er nødvendig at opposisjonspartiene fremmer den lange rekken med krisetiltak som nå får flertall, fordi statsministeren ikke hadde noe nytt å komme med til de arbeidsløse i sitt innlegg her i går, hadde ingenting nytt å komme med til dem som frykter for livsverkene sine, f.eks. i serveringsbransjen.

Det må være lov til å si at kontrasten er ganske stor når man ser på når denne regjeringen har handlekraft, og når den ikke har det. Handlekraften var stor da lobbyistene til noen av de største bedriftene i NHO ville skrive koronareglene selv. Handlekraften var stor når det gjaldt å finne penger til nye lettelsers på formuesskatten på aksjeformuer, midt i krisen. Men de småbedriftseierne i serveringsbransjen og alle arbeidsfolkene som har måttet oppleve økende arbeidsløshetstall og flere permitteringer nå i januar, har ikke opplevd den samme handlekraften. Men nå ser de handlekraft, og det er det opposisjonen som står for. Regjeringen venter, opposisjonen handler.

For SV er det avgjørende for den krisepolitikken som nå må føres, at vi legger grunnlag for å komme ut av den økonomiske nedturen uten at arbeidsløsheten får bite seg fast, og uten en varig økning i den sosiale ulikheten, i ulikheten i makt og rikdom, som det er en stor fare for, fordi krisen rammer så skjevt. Vi trenger derfor en krisepolitikk som er for de mange, og ikke for de få på toppen. I de forslagene som nå blir fremmet av flertallet, sørger vi for mer trygghet og forutsigbarhet for arbeidsfolk og bedrifter gjennom å få til en ordentlig og langvarig forlenging av permitteringsperioder og forhøyede satser på dagpenger, av kompensasjonsordning for frilansere og selvstendig næringsdrivende – og en rekke andre muligheter. Vi gjør det ut fra erkjennelsen av at for veldig mange er den appellen statsministeren kom med i går om å gripe nye jobbmuligheter når de oppstår, ikke noe mer enn en illusjon. Derfor trengs mer trygghet og en lengre forlenging av disse ordningene.

Dessuten kommer opposisjonen med nye ordninger, en bedre kompensasjonsordning for de mest utsatte bransjene, f.eks. Vi ser studentene, drosjesjåførene, de gruppene som har appellert om lettelsers eller forbedringer i ordninger de siste ukene, og vi gjør slutt på fordeler for bedrifter som har innleie i stedet for egne ansatte.

Jeg skal ikke legge skjul på at SV helst skulle sett en tøffere pakke for sosial rettferdighet. Vi mener det er veldig viktig også å få på plass en krisepakke for dem

som har aller minst, forlengelser for dem som har arbeidsavklaringspenger, f.eks., men ikke får den hjelpen de skulle fått fra Nav, en økning i bostøtten også for 2021, sånn som vi fikk til i 2020. Vi mener det må stilles krav til selskapene, f.eks. de som nå, midt i krisen, sier opp hotellarbeidere og kantinearbeidere, vi mener det må stilles krav til de store huseierne, fordi det er naturlig å stille krav også til de på toppen av det norske samfunnet når det deles ut statlig støtte, akkurat sånn som det gjøres til folk som har lite. Men det er bare å konstatere at den typen sosiale rettferdighetskrav er vi nødt til å få et nytt flertall i Stortinget for å få gjennom.

Til slutt vil jeg bare nevne et forslag som SV i tillegg fremmer i dag. Nyheten i går om at Norge vil gi bort vaksiner vi ikke bruker selv, til fattige land, er en god nyhet, og jeg vil gi regjeringen honnør for det. Men det vil ikke løse det grunnleggende problemet vi nå ser i fattige land. Det vil ikke være mulig å få til en rask nok vaksinerings hvis ikke fattige land får muligheten til å produsere vaksiner selv. Da får vi en katastrofal forsinkelse. Den vil også ramme oss, for da får vi ikke verdensøkonomien i gang igjen. Derfor må det bli mulig å gi midlertidige lempninger i patentregler, sånn at fattige land kan produsere egne vaksiner. Det er leit at det bare er SV og Senterpartiet som fremmer forslag om det i dag. Jeg vil oppfordre andre partier til tenke seg om.

Da vil jeg ta opp de forslagene SV er alene om.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken har tatt opp de forslagene han refererte til.

Terje Breivik (V) [10:28:27]: I den umiddelbare kommentarrunden me hadde i Stortinget i går rett etter orienteringane frå statsministeren og helseministeren, handla innlegga i hovudsak om korleis me handsamar smittestoda og helseaspektet kva gjeld pandemien. Heldigvis er det liten tvil om at Noreg som nasjon, som fellesskap i stort, så langt har handtert koronakrisa svært godt. Helsemessig, som er det viktigaste, er me eit av dei landa som har færrest smitta, med eit helsevesen som så langt har hatt kapasitet til både å ta imot dei som har vore alvorleg sjuke, og å gjeve dei god pleie og omsorg.

Økonomisk har det òg gått betre enn frykta. Men det er, som statsministeren understreka, diverre eit stort men. Når me no vonleg nærmar oss oppløpssida der dei første vaksinerte alt har fått dose nr. to, kan situasjonen framleis koma ut av kontroll. Difor er det diverre framleis nødvendig med det som kan verta oppfatta som, og som me veit er, veldig krevjande restriksjonar – ikkje minst for hardt prøvde bedrifter, særleg i tenesteytande næringar. Difor varsla òg statsministeren i orienteringa si eit hopetal tiltak som skal avhjelpa næringar og bransjar som både er og vil vera i

ein svært vanskeleg situasjon så lenge det er nødvendig med strenge restriksjonar.

Nokre av tiltaka har regjeringa alt lagt fram for Stortinget til behandling, m.a. å forlengja permitteringsordninga, eller dei kjem til Stortinget alt neste veke.

Statsministeren og regjeringa har òg heilt sidan koronakrisa kom for fullt, vore overtydelege på at så lenge krisa gjer det nødvendig med økonomiske krisetiltak retta mot næringslivet og andre hardt råka bransjar, som t.d. kultur- og eventsektorane, skal staten stilla opp. Det skulle berre mangla.

Slik sett stiller eg og Venstre oss spørjande til at fire opposisjonsparti finn det nødvendig å bruka debatten om to orienteringar til å gjera omfattande vedtak på ein pakke med over 20 økonomiske tiltak. For ikkje å verta misforstått: Me er ikkje spørjande til eller usamde i så veldig mange av enkeltforslaga. Dei fleste av dei har regjeringa anten kome med eller varsla at ein kjem med om få dagar, eller det er ei forlenging av eksisterande ordningar. Slik sett er det all grunn til igjen å applaudera at me framleis står så samla på Stortinget òg når det gjeld å handtera koronakrisa økonomisk. Men med tanke på omfanget av desse tiltaka, og at det manglar fullstendig ei normal fagleg utgreiing og vurdering – inga inndekning, forslaga har trass alt ei samla økonomisk uttelling på mange milliardar kroner – er det svært vanskeleg å stilla seg bak dei over bordet. Og det er verkeleg synd med tanke på at ei så alvorleg gjennomgripande krise som koronapandemien både fortener og står seg best på at det me gjer politisk, gjer me saman, med det målet for auge til kvar tid å ha rette tiltak som tryggjer bedriftene og jobbane, og som ikkje minst sikrar at flest mogleg av bedriftene maktar overgangen til ein normalsituasjon, som forhåpentlegvis er rett rundt hjørnet.

Utan at eg skal plaga Stortinget med detaljar, viser den første gjennomgangen ulike fagdepartement har hatt tid til, at fleire forslag anten er svært vanskelege, for ikkje å seie umoglege, å gjennomføra innanfor den tida ein har til rådvelde, eller dei er svært vanskelege å innretta slik at dei vert rettferdige for alle, eller dei vert krevjande å kontrollera.

Slik eg kjenner partia som står bak tiltakspakken, er eg overtydd om at me er samde i at Stortinget ikkje bør vedta forslag som i neste omgang skuffar dei som i dag er fornøgde, fordi dei ikkje kan setjast i gang raskt nok. Slik sett gjer Stortinget i så fall vondt verre.

Eg trur heller ikkje at noko parti her er interessert i å oppretta ordningar som gjer det lett for mindre seriøse aktørar å lura til seg fellesskapets midlar og ressurser. Slik sett vil eg appellera til forslagspartia om at forslaga får ei ordinær komitébehandling, og at både

me får tid til å kvalitetssikre dei og regjeringa og fagdepartementa får tid til det, og at me får høve til å stilla oss heilhjarta bak. Det fortener ikkje berre dei som er råka av krisa, eg trur òg politikken står seg på det.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:33:44]: Forutsigbarhet er nøkkelen til å lykkes med krisehåndteringen. Trygg håndtering av pandemien krever forutsigbarhet, samtidig som tiltakene er vurdert opp mot den aktuelle smittesituasjonen.

Pandemien utvikler seg stadig vekk. Situasjonen endrer seg – av og til det mer positive, noen ganger negativt. Nå er vaksineringsen i gang, og vi ser forhåpentligvis starten på slutten.

Vi må hele tiden vurdere tiltakene opp mot den aktuelle situasjonen, og den endrer seg hele tiden. Alle håper vi at denne pandemien snart skal ta slutt. Tålmodigheten settes på prøve, og det er mange som ofrer svært mye. De menneskelige sidene ved denne pandemien er helt åpenbare og synlige. Det er mange som må bære en stor kostnad, og jeg tenker særlig på alle som står i fare for å miste jobben og inntektsgrunnlaget sitt. Jeg tenker også på alle som opplever ensomhet og ulike former for psykisk belastning som følge av alle restriksjonene.

Stortinget har vist evne og vilje til å møte de utfordringene vi står overfor. Regjeringen styrer landet trygt gjennom krisen. Opposisjonen har i dag samlet lagt fram en rekke forslag. Vi registrerer at Fremskrittspartiet nå velger å hekte seg på venstresiden i norsk politikk, noen få uker etter at partiet dannet budsjettflertall med regjeringspartiene. Denne måten å håndtere en krise på, gir ikke den nødvendige tryggheten og forutsigbarheten som vi nå trenger.

Jeg forstår at forslagene som opposisjonen fremmer i dag, kan virke tilforlatelige ved første øyekast. Det er flere av forslagene som har mange gode sider ved seg. Flere av forslagene jobbes det allerede med i regjeringen, men tiltakene må ses i sammenheng med den aktuelle smittesituasjonen etter hvert som den endrer seg – det må være dynamisk og forutsigbart. Når opposisjonen velger å låse tiltak langt fram i tid, kan ikke Kristelig Folkeparti være med på dette. Når opposisjonen fremmer forslag som ikke er vurdert eller utredet, gir ikke det den tryggheten og forutsigbarheten som vi trenger i den aktuelle situasjonen.

Det er ingen av oss som kan si med sikkerhet hvordan situasjonen ser ut om noen få måneder, til sommeren eller til neste høst. Da må vi hele tiden ha muligheten til å tilpasse tiltakene den aktuelle situasjonen. Vi kan ikke nå vedta ordninger over bordet, som verken er utredet, grundig vurdert eller som vi kan være sikre på vil være riktige tiltak noen måneder fram i tid.

Da gjør vi både næringslivet, kulturlivet, barn og unge, arbeidslivet for øvrig og hele det norske folk en stor bjørnetjeneste. Dersom smitten går ned, vil det f.eks. være lite målrettet med lange permitteringsordninger. I en sann situasjon må vi heller ha virksomme tiltak for å få aktiviteten opp og ledigheten ned.

Ingen skal være i tvil om at vi skal bruke de pengene som trengs, og vi skal gjøre det vi må for å få landet trygt gjennom krisen. Kristelig Folkeparti har vært tydelig på dette hele tiden: Liv og helse først. Vi må ivareta sårbare grupper, barn og unge, sørge for at folk har en jobb å gå til når krisen er over, og ha tiltak for næringslivet. Regjeringen har vært og er villig til å bruke de pengene som trengs, men vi må gjøre det riktig, tilpasset situasjonen. Vi kan likevel ikke ha en konkurranse om å bruke mest mulig penger eller å ha flest mulig tiltak, uten at disse er grundig vurdert. Heldigvis har regjering og storting tidligere kommet fram til gode løsninger under denne krisen. Jeg er trygg på at vi også denne gangen skal kunne få dette til.

Nå vet vi at regjeringen kommer med ny krisepakke i løpet av neste uke. Der vil mye av det som blir tatt opp i anmodningsvedtakene, være tematikk. Mye av det opposisjonen tar opp, arbeides det med allerede, og Stortinget vil få det til behandling. Men la oss få dette vurdert i en helhetlig sammenheng. Det vil alle tjene på. Regjeringen kommer som sagt med ny krisepakke 29. januar. Jeg ser fram til konstruktive forhandlinger med opposisjonen om tiltak som er tilpasset den situasjonen som vi står i.

Vårt ansvar er å hjelpe enkeltpersoner, familier, bedrifter og alle som nå står i en krevende situasjon. Det må vi gjøre på en trygg og forutsigbar måte, med tiltak som er tilpasset situasjonen vi står i. Jeg ser fram til gode samtaler med opposisjonen om gode, viktige og nødvendige tiltak for landet vårt.

Bjørnar Moxnes (R) [10:38:48]: Da vi behandlet den første krisepakken i Stortinget, var Rødt med på å få hevet dagpengenivået og fikk også gjennomslag for en ordning som sikrer lærlingenes inntekt. Vi har også stått på for at permitteringsperioden, dagpengeperioden og inntektssikringen for frilansere og selvstendige skal forlenges. Disse ordningene forlenges nå, de fleste til 1. oktober, slik at mange arbeidsledige sikres trygghet gjennom sommeren.

Det er flere viktige punkter i det som stortingsflertallet nå ligger an til å vedta, men det er også noen store hull. Fortsatt får ikke de mange hundre tusen som har vært ledige i 2020, feriepenger når sommeren kommer, noe Rødt har stilt forslag om. Fortsatt vil de permitterte som jobber mer enn 50 pst. i perioder, miste retten til dagpenger og må takke nei til sårt tiltrengte vakter.

Det er også mangler i tiltakene for å stanse import-smitte i en tid da samfunnet stenges ned, nær 200 000 er arbeidsledige og regjeringen vurderer forslag om portforbud. Regjeringen har jo, som vi alle vet, flere ganger gitt etter for press fra arbeidsgiverne. Ennå er reglene heller ikke gode nok, for problemet blir ikke løst med de forslagene som ble lagt fram i dag tidlig.

NRK fortalte sist uke om arbeidsgivere som presser på for brudd på karantenereglene. Vi får høre fra arbeidsinnvandrere at de må stille på jobb selv om de skulle vært i karantene, selv om de har vært i nærkontakt med en som er smittet, og selv om de selv har symptomer. Ifølge Fair Play Bygg sier arbeidsgiverne til arbeidstakerne at det ikke er penger å få når de sitter i karantene. Derfor vil de ha folk i sving straks de kommer til landet, og så lenge risikoen for å bli tatt er såpass liten, tar en del av de useriøse arbeidsgiverne sjansen på dette. Dette er uholdbart, og det må stoppes. Rødt har på den bakgrunn et forslag i dag om å fjerne unntaket fra kravet om å gjennomføre karantenetiden på hotell også når arbeidsgiveren stiller med oppholdssted. Her går vi lenger enn den såkalte firerbanden. Vi frykter at en del sårbare arbeidstakere blir enda mer prisgitt sjefen, for når sjefen betaler for brakke eller annen bopel og man ikke engang kan tjene penger på arbeid, øker risikoen for at useriøse arbeidsgivere klarer å presse fram regelbrudd. Jeg håper at stortingsflertallet kan støtte Rødts forslag nummer 1, om å fjerne dette unntaket fra kravet om å gjennomføre karantenetiden på hotell. Vi vil også ha konkrete garantier for at arbeidsgivere blir bøtelagt hvis de er kjent med at arbeidstakerne har oppholdt seg i et rødt land, og likevel har folk på jobb. Her må riset bak speilet fram.

Så må vi sette hensynet til det lokale helsevesenet og til hindring av importsmitte foran andre NATO-lands treningsønsker. De siste ukene har over 60 utenlandske soldater fått påvist smitte ved ankomst til Nord-Norge. Kommunelegen i Berlevåg sier: «Det er en usikker tid vi er i, og det er ingen grunn til at vi skal ta den risikoen.» Kommunelegen i Narvik sier at de har et ganske tungt belastet helsevesen fra før, og at antall smittede utgjør en bekymring. Forsvarssjefen er også selv bekymret. Han kan ikke gi noen garanti for at dette ikke vil føre til mer smitte i samfunnet vårt, og vil vurdere øvelsen 1. februar. Det holder ikke, mener vi. Jeg håper vi kan få med stortingsflertallet på å ta grep for å unngå økt importsmitte og støtte forslag nummer 3 fra Rødt.

Behandlingen av tiltakene viser at vi har et politisk problem som består i at regjeringen får legge de tunge premissene for krisepakken, mens Fremskrittspartiet bestemmer hvor grensen går for tiltakene. Vi ønsker å sikre at alle arbeidsledige får trygghet gjennom sommeren, men til høsten har vi trolig, får vi håpe, et nytt stor-

tingsflertall med et sterkt Rødt, slik at vi kan bruke mer av kreftene på å bekjempe ledigheten, ikke de ledige, og sikre at krisepakken går til arbeidsplasser og dem som er rammet, ikke til utbyttefest for velstående bedriftseiere, eller at statens krisepenger havner i lomma til eiendomsbaronene.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten: Da har representanten Bjørnar Moxnes tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsminister Erna Solberg [10:43:57]: Jeg har lyst til å begynne med å si at jeg har lyttet til alle innleggene nå og kan vel konstatere at den delen av redegjørelsen som har dreid seg om håndteringen av smitten, smittevernssituasjonen og annet, ser ut til ikke å ha ført til merknader fra Stortinget når det gjelder regjeringens behandling. Det er bra. Det gir oss også trygghet for at den håndteringen vi nå har, med valg av smitteverntiltak, har Stortingets støtte, siden det ikke har vært noen kommentarer, med unntak av det som gjelder importsmitte. Jeg antar at helseministeren vil svare på utfordringen knyttet til vaksinasjonsspørsmålene, siden den redegjørelsen ble gitt av ham, men jeg har lyst til å si noen ord om importsmitte-spørsmålet.

Det er, så vidt jeg har forstått – jeg har så vidt fått lest igjennom det – i dag blitt fremmet forslag om importsmitte, som er å slå inn en åpen dør. Samtlige av de forslagene som er fremmet, er – slik regjeringen leser det – godt dekket i det som er dagens strategi fra regjeringen, og måten vi håndterer det på. Det er altså ingenting nytt i de forslagene om importsmitte fra flertallet på Stortinget. Det viser at vi har støtte til den behandlingen og strategien vi har for å sikre oss mot importsmitte også.

Men når det gjelder importsmitte, er det viktig å understreke noen ting. Ordføreren i Bodø, Ida Pinne-rød, uttalte den 13. januar veldig tydelig at det var viktig at vi ikke la et grunnlag for hets mot dem som kommer og jobber her, eller dem som bor i Norge, men kommer fra andre land, og at det var uakseptabelt. Jeg tror at vi skal være klar over at litt av debatten rundt dette bidrar til en mye grovere og vanskeligere debatt som rammer folk som bor i Norge og deres barn. Hun sa: Vi kan ikke ha det slik, det er ikke greit. Virus er hensynsløst og grenseløst og rammer alle. Hun understreket også at smitten blant arbeidsinnvandrere har vært oversiktlig, og at det ikke er grunn til å tro at smitten er blitt tatt med ut i samfunnet.

Det samme bildet gir Senterpartiets ordfører i Vestnes. Han er trygg på at det smitteforebyggende programmet som verftet Vard Langsten har utarbeidet i samarbeid med kommunen, fungerer. Gjennom dette opplegget har en oppdaget og isolert tilreisende som

har testet positivt på et tidlig tidspunkt, men det har ikke vært smitte i lokalsamfunnet som følge av arbeidere som kommer fra utlandet til Vard Langsten.

Jeg understreker dette fordi vi vil finne smitte blant dem som kommer, for de kommer fra områder med høy smitte, men så lenge de er i karantene og vi får karantenen til å fungere, vil vi sørge for at den smitten ikke sprer seg til andre. Da er det viktig å ha en balanse i det budskapet som kommer ut.

La meg si litt til innleggene som handlet om den økonomiske situasjonen: Jeg må innrømme at jeg ikke alltid kjenner meg helt igjen i den historien som fortelles om hva som har skjedd. Vi innførte de mest inngripende tiltakene den 12. mars. Den første proposisjonen kom straks, den 13. mars, men, som vi sa den 13. mars, den avspeilet situasjonen før den 12. mars og de tiltakene som var, nemlig de effektene vi hadde. Da innførte vi redusert lønnsplikt ved permittering, vi økte skønnsmidlene til kommunene, vi utsatte skatteinnbetaling og ga mulighet for tilbakebetaling av selskapsunderskudd til fradrag mot overskudd i 2018 og 2019, og vi opphevd midlertidig flypassasjeravgiften og samtlige luftfartsavgifter. Vi har fulgt dette videre opp med fase to- og fase tre-tiltak. Parallelt har vi selvfølgelig hatt en prosess i Stortinget, og jeg setter pris på både gode innspill og gode diskusjoner, og at alle partier har kommet til bordet med forslag som har vært viktige. Men det har vært parallelle prosesser, som har vært helt naturlig.

Bare gjennom den generelle kompensasjonsordningen, garantiordningen for lån til små og mellomstore bedrifter, gjenopprettingen av Statens obligasjonsfond og garantifasilitetene for likviditet til flyselskapene, som regjeringen har kommet med, har det til sammen blitt tilført ca. 160 mrd. kr. Jeg mener det blir gjort forsøk på å skape et kunstig skille mellom det regjeringen har gjort, og det Stortinget har gjort. Jeg mener vi har gjort meste-parten av dette sammen.

Når det gjelder de nye tiltakene som er foreslått her i dag, er det vanskelig å forholde seg til så mange tiltak på kort tid over bordet. Men dette er egentlig tre typer tiltak: Det er tiltak som regjeringen mener det er for tidlig å ta stilling til, f.eks. nye datoer for ordninger, og som ligger til behandling i Stortinget. Det er en politisk forskjell i synet på når vi mener det er nødvendig.

Det er tiltak som jeg også i redegjørelsen påpekte at vi kommer tilbake til i en proposisjon den 29. januar, bl.a. knyttet til innovasjonstilskuddet, tiltak for studenter, tiltak for sårbare barn og unge, som vi kommer tilbake til, forsterket omstillingsordning og tiltak for luftfarten og annet.

Det tredje er tiltak som vi ikke helt vet hvordan vi skal implementere rent teknisk. Vi vet heller ikke hvordan vi kan gjøre det tidsmessig, for noen endringer vil

kreve ESA-godkjennelse. Så jeg håper man i Stortinget har respekt for at det kan ta lengre tid å få på plass, men jeg håper at det ikke vil ta så lang tid at det vil utsette noen av ordningene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [10:49:43]: Vi er enige om linjen mot smitte – i hovedsak. Men jeg tror ikke statsministeren skal ta dette som en blankofullmakt til at alt man har gjort, har vært riktig. På importsmitten, alvorlig talt, var vi siden mars 2020 på etterskudd, da Italia-flyene kom, da man ga unntak fra karantene i sommer, da man åpnet for utreise for nordmenn og hadde dårlig kontroll på veien inn, og da man vegret seg for å ha testing ved grensen, inntil det nå er innført.

Det å sitere ordføreren i Bodø er veldig klokt, for det er en av de klosteste lokalpolitikkerne som er der ute i landet, men jeg tror hun dras litt for langt av statsministeren. Det er helt riktig at vi ikke skal stigmatisere utlendinger; vi trenger dem på jobb. Men kommunene må få ressursene til å gjøre jobben når de skal kontrollere ved grensen, når de skal ta testing og gjøre det obligatorisk, som regjeringen har kommet med. Så mitt spørsmål til statsministeren er: Vil hun sikre at kommunene har ressursene til å gjøre den jobben, og er hun trygg på at de har det i dag etter at vedtaket om obligatorisk testing er fattet?

Statsminister Erna Solberg [10:50:48]: Ja, vi har gitt kommunene en garanti for at de får de pengene de trenger til denne testingen.

Jonas Gahr Støre (A) [10:50:58]: Ja, det er da testen som regjeringen skal testes på i små og store kommuner ved ulike grensestasjoner. Det er da et klart svar – vi skal følge opp og teste.

Jeg har lyst til å si til argumentene som regjeringen kom med mot de forslagene som ble fremmet i går, som var enten at man slo inn åpne dører – og hvis de dørene var åpne, er det ikke slik det har vært erfart der ute, de som står i næringslivet, opplever at det er uforutsigbarhet rundt ordningene som kommer – eller, det andre argumentet, at det å forlenge permitteringsordninger fører til passivitet, at det stusser jeg over. Statsministeren sier ofte at hun stoler på bedriftene, at de ikke tar utbytte eller gjør andre ting som er i strid med de normene vi har i samfunnet. Men stoler hun ikke på at de også vil komme i gang med aktivitet når det er mulig? Stoler hun ikke på at de som er permittert, vil ta en jobb når det kommer en jobb? Det er en slags underliggende holdning om at hvis det er permitteringsregelverk som varer for lenge, sitter folk og venter på det. Hvor har statsministeren de inntrykkene fra? Hvem

har hun snakket med som forteller at det er slik de permitterte tenker?

Statsminister Erna Solberg [10:52:02]: Det fins faktisk en relativt stor mengde faglige rapporter knyttet til hvordan permitteringsordninger har virket under tidligere kriser. En av de kritikkene vi fikk i vår fra Holdenutvalget, var at permitteringsreglene koblet med kompensasjonsordningen bidro til passivitet. Det var det økonomiske rådet vi fikk fra de økonomene vi ba se på hvordan vi skulle vri og gjøre endringer på ordningene – sånn at man kan forsinke det.

Så tror jeg det er viktig å huske at i februar i fjor, før pandemien traff oss, var hovedbildet i Norge mangel på arbeidskraft og mange steder mangel på kvalifisert arbeidskraft. Hvis vi i løpet av sommeren kommer til en tid hvor det faktisk er mer normalisert, vil det fortsatt være sånn at hvis du er permittert, er det en veldig god garanti for den bedriften. Men den andre bedriften et annet sted i landet, f.eks. i Nord-Norge, som er den delen av landet som har hatt mest mangel på kvalifisert arbeidskraft, vil kanskje ikke få tilgjengelig arbeidskraft fordi den er holdt oppe andre steder. Da er det vårt ansvar å se det totale nivået for det norske samfunnet og ikke bare i den enkelte bedriftens perspektiv.

Jonas Gahr Støre (A) [10:53:14]: Vi har aldri hatt denne typen krise før, hvor myndighetene stenger ned virksomheter som ellers går godt, og som vil drive videre. Jeg møtte Roy, som driver en bar som har TV- og quizkvelder i Eidsvoll kommune. Han er nå den eneste ansatte – alle de andre er permittert. Det vil ikke gå én dag uten at han arrangerer quizkvelder, serverer biffsnadder, viser TV-kamper, ansetter nye folk – når det blir mulig. Robin i Bergen er kokk og blir ikke ringt tilbake engang når han søker på jobb i en matbutikk. Han ser etter jobber hele tiden, og han er permittert.

Statsministeren oppfordrer de permitterte til å se etter jobb og ta seg jobb om det er mulig. Jeg tror ikke de tenker på annet, og hvis det er mulig, tar de den jobben. Det ligger en slags mistro til folks motiver i dette som jeg reagerer på, og som ikke stemmer med det man hører der ute.

Dette er ikke bedrifter som har gått dårlig, og som kan la det gå videre med permittering fordi det er bekvemt. Det er bedrifter som er bedt om å stenge ned av et flertall og en regjering. Derfor er disse ordningene nødvendige, og statsministerens svar bekrefter at det var riktig av opposisjonen å samles om de forslagene. Jeg ser fram til at statsministeren også gjennomfører dem slik stortingsflertallet vedtar.

Statsminister Erna Solberg [10:54:22]: Når det gjelder forslagene som dreier seg om utvidelse av permitte-

ringsordningene, er jo det vedtak som Stortinget må fatte i form av en endring i proposisjonen som ligger der. Derfor har vår parlamentariske leder anbefalt at de oversendes til ASD – nei, til arbeids- og sosialkomiteen – for der ligger lovproposisjonen, hvor datofestingen skal foreslås. Det er litt rart at Stortinget skal be regjeringen om å komme tilbake med et nytt forslag til Stortinget, når forslaget faktisk ligger der. Jeg vil som gammel parlamentariker få lov til å anbefale at Stortinget tar seg den makten de faktisk har, og vedtar ting fremfor å be om at regjeringen skal komme tilbake igjen med saker.

Vi har sagt vi skal følge opp disse forslagene som et flertall på Stortinget vedtar. Vi kommer tilbake med en proposisjon 29. januar, som altså vil inneholde en del av de forslagene, ikke alle, men jeg tar altså forbehold om at når ting er veldig lite utredet, og det er litt uavklart for oss hva man egentlig henviser til, er vi nødt til å ha en prosess hvor vi blir enige om hva dette betyr, og det må være innenfor det som er godkjent statsstøtte.

Jonas Gahr Støre (A) [10:55:36]: Jeg går ut fra at det var en forsnakkelse at vi sender disse forslagene til ASD.

Statsminister Erna Solberg [10:55:40]: Til arbeids- og sosialkomiteen – det rettet jeg også opp igjen.

Jonas Gahr Støre (A) [10:55:43]: Det er riktig, men det er jo et uttrykk for at når Stortinget har gjort dette, så er det ikke tatt ut av et vakuum. Det er jo basert på erfaringene man har fra mars i fjor, om hva som ikke virker, og litt ulik holdning til hva man hører der ute i næringslivet.

Blant disse 24 forslagene er det også ganske tydelige forslag som skal fremme aktivitet – prøve ut ordninger som gjør at man ikke sier opp, ikke permitterer, men prøver ut ordninger med bl.a. lønnstilskudd, som holder aktiviteten oppe.

Det vi må anerkjenne ved denne krisen, er at den er unik. Vi har aldri hatt den før. Den er politisk iverksatt. Jeg understreker igjen: Disse tiltakene bidrar til at Norge kommer i gang raskere. Og jeg kan forsikre Trond Helleland om at dersom disse tiltakene skulle vise seg å være unyttige og ikke virke underveis, har man mulighet til å justere dem. Det sa også Siv Jensen, og det tror jeg alle forslagsstillerne er helt enige i. Vi har en mulighet i revidert, og vi har muligheter fortløpende.

Men dette gir forutsigbarhet til over sommeren, og det er omtrent da vi har vaksinetilbudet. Jeg ser fram til at disse forslagene vil gjøre situasjonen litt mindre vanskelig for dem som er mest utsatt.

Statsminister Erna Solberg [10:56:47]: Denne krisen er ikke politisk iverksatt. Det er en pandemi som

har truffet globalt. Og dette landet er faktisk blant de landene som kommer seg best gjennom den.

Den viktigste garantien for at Roy og Robin kan komme tilbake igjen på jobb, at de kan se aktiviteten sin, er at vi håndterer smitten, at vi sørger for at det ikke blir nye, store smitteutbrudd, at vi sørger for at de er her. Det må vi bare huske som bunnplanken i behandlingen av dette. De tiltakene vi gjennomfører, gjennomfører vi for at folk ikke skal bli sykere, for at vi ikke skal få flere som dør, for å sørge for at vi sikrer jobbene. Enhver av de bitene ligger i grunnen. Så å gjøre dette til et politisk spørsmål og si at krisen er iverksatt: Nei, dette ville ikke vært situasjonen hvis vi ikke hadde hatt den pandemien vi har for øyeblikket.

Min jobb er, og der tror jeg vi alle er enige i denne salen, at vi alle jobber hardest mulig for å sørge for at flest mulig arbeidsplasser overlever, klarer seg, og at folk kan komme tilbake igjen til en trygg jobb fremover.

Jonas Gahr Støre (A) [10:57:56]: Her tror jeg statsministeren forstod utmerket godt hva jeg sa. Det er en pandemi. Vi sa innledningsvis at vi står sammen om strenge smitteverntiltak. Vi beskytter Norge. Det at Norge klarer seg bedre enn andre land, skal vi være tilfredse med, men ikke hvile på de laurbærene. Jeg mener Norge har forutsetning for å vente at vi skal klare det.

Poenget mitt er at når arbeidsplasser der ute, arbeidsfolk og bedrifter, nå må stenges ned, er det fordi vi politisk har bestemt at det skal være sånn. Det er et smitteverntiltak. Da er poenget at disse skal gå hånd i hånd – tiltakene med krisen – de skal vare så lenge krisen varer, og de skal være rettferdige og treffsikre.

Der har vi kunnet samle oss om gode forslag, hvor flertallet i denne salen endret på forslagene i fjor vår, og hvor flertallet i denne salen igjen har satt retningen for at de blir mer rettferdige, mer treffsikre, og at ingen skal stå alene gjennom denne krisen. Det har vi et politisk ansvar for, og det kan vi faktisk klare politisk.

Statsminister Erna Solberg [10:58:51]: Jeg er glad for at det nå er kommet signaler fra både Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet om at man er villige til å revurdere hvis det viser seg at situasjonen er annerledes, og at man da kan forkorte disse tiltakene. Det gir oss et bedre grunnlag, for vi må tilpasse tiltakene den situasjonen vi har.

Det er som sagt flere av tiltakene som er fremmet av flertallet, som allerede var på listen over tiltak som vi jobber med til den 29. januar og til proposisjonen. Jeg ser frem til en god diskusjon rundt tiltakene som er nevnt her, tiltakene regjeringen har, og andre tiltak når vi kommer tilbake igjen til Stortinget.

Jeg tar bare ett forbehold, og det er at det er noen tiltak vi ser kan medføre noen utfordringer i implemen-

teringen teknisk sett for ikke å forsinke og ødelegge kompensasjonsordningene våre sånn de er laget, og som faktisk kan fremstå som statsstøtte og derfor må ha en ESA-godkjennelse. Det betyr at vi må ha åpenhet om at når man gjør arbeid på denne måten, uten et faglig kvalitetssikret grunnlag, er man også åpen for at noen av disse tingene må revurderes basert på om de er gjennomførbare.

Siv Jensen (FrP) [11:00:13]: Det er jo ikke helt riktig at det er bred oppslutning om alt det regjeringen har gjort. I mitt innlegg i går pekte jeg på vaksinestrategien, på importsmitteutfordringene og ikke minst også på det nasjonale skjenkeforbudet. La meg forfølge det litt videre, for i sitt innlegg i går sa statsministeren at det var blant personell ved serveringsstedene at smitten var overrepresentert. Da lurte jeg på om det er forskjell på om dette personalet går til bordet og serverer en tallerken med kjøttkaker, og om de også tar med en øl i samme slengen? For det er jo det som er noe av utfordringen med det nasjonale skjenkeforbudet, at smitten er så varierende over landet. Dette representerer også en sosial dimensjon. Mange av disse lokale serveringsstedene rundt omkring i landet har lave marginer og blir rammet unødvendig hardt av et nasjonalt forbud, som kanskje ikke står helt i stil med den smitten som vi ser varierer over det ganske land.

Statsminister Erna Solberg [11:01:18]: De tallene vi har, er aggregerte tall. Vi har dessverre ikke detaljert oppdeling. Vi skulle gjerne hatt en fungerende, god app som hadde gitt oss alle disse systemene. Det røk på personvern hensyn før sommeren. Da hadde vi kunnet svare på veldig mange flere spørsmål om hvor smitten var, og hatt mindre mørketall på dette, men så lenge vi ikke har den typen informasjonsbakgrunn, er det vanskeligere å gjøre det. Men det er ingen tvil om at når alkohol serveres, endrer det seg. Jeg viste i går til den rapporten som danskene har fått gjort om risiko og hvilke tiltak de skal ha fremover, som tydelig viser at barer og puber er steder som har høy risiko, og at nettopp det at man serverer alkohol, bidrar til at det er mye vanskeligere å kontrollere det.

Vi gjennomfører disse tiltakene, forhåpentligvis kortsiktig, som totale nasjonale tiltak, men vi gjennomfører dem fordi vi er i en spesiell situasjon med muterte virus som kan komme inn, med underliggende smitte som kan spre seg raskt. Vi har gode eksempler fra både inn- og utland på hvor raskt smitte sprer seg, fra å være null eller liten til å bli på toppen.

Siv Jensen (FrP) [11:02:33]: Det var statsministeren som i går brukte tallene knyttet til overrepresentasjon av smitte hos ansatte i serveringsbransjen, så jeg refe-

rente strengt tatt til statsministerens egne ord. Men det er selvfølgelig forskjell på puber og barer og restauranter og kafeer, og det er egentlig den distinksjonen jeg ber statsministeren om å gjøre. Vi kan altså invitere gjester hjem, lage middag, servere alkohol og hygge oss der, men vi kan ikke gjøre det under strenge smitteverntiltak ute på en restaurant. Jeg mener at hvis dette personalet representerer smitte, er det det som er problemet, ikke om de tar med seg en øl når de legger kjøttkakene på bordet foran deg. Det er det jeg ber regjeringen om å vurdere. Går det an å se for seg endringer i de nasjonale smitteverntiltakene som gir et litt større håp for en del av serveringsstedene ute i distriktene med veldig lave marginer og lave besøkstall?

Statsminister Erna Solberg [11:03:29]: Nå vet vi ikke om det er bartenderne som smitter, eller servitørene som smitter, men vi vet at bartenderne og servitører er på topp når det gjelder smitte. Det er vel sannsynligvis en kunde som smitter, og så viderefører de det – bare så vi har klarhet i det.

Vi har sagt at neste uke skal vi gjøre en ny vurdering av dette, men ofte snakker man om slagordet «for lite, for sent». Jeg vil få lov til å lansere slagordet jeg har forsøkt meg på gjentatte ganger: «for raskt, for mye». Det dreier seg om hvilken gjenåpningsstrategi vi skal ha, hvordan vi kan bygge opp. Hvis vi gjør ting for raskt og for mye på en gang, er faren for at vi øker smitten, enda større. Da vi i går åpnet for at barn og unge skal kunne drive med idrettsaktivitetene sine igjen, da vi åpnet for at de kan gå på skolen igjen, og da vi åpnet for at vi kan møtes i hjemmene, tok vi ett steg. Hvert nytt steg vi tar, øker smittepresset i samfunnet, og da må vi sette grenser. For oss har det at man kan ha besøk i hjemmet, hatt høyere prioritet enn at vi åpner for at man kan gå på restaurant.

Siv Jensen (FrP) [11:04:33]: Det er ingen som er uenig i grensesettingsbehovet. Det jeg spør om, er muligheten for lokal variasjon. Det er det denne diskusjonen handler om, men nok om det.

Jeg utfordret statsministeren i mitt innlegg igjen om denne gjenåpningsstrategien, som jeg mener det er fornuftig at vi nå begynner å diskutere. Så langt er det to hovedargumenter som har vært fremført. Det ene har vært at vi må få ned oljepengebruken, og det andre har vært grønn omstilling. Nå vil jeg gi statsministeren en anledning til å utdype litt mer av dette, for det kortsiktige bildet på en gjenåpning av samfunnet handler om veldig mye mer enn grønn omstilling og å ta oljepengebruken ned. Det handler om å få folk tilbake i jobb, det handler om å løse mange av de midlertidige utfordringene som har oppstått for mange, det handler om å få opp behandlingskapasiteten ved landets sykehus, det

handler om å gjøre noe for alle dem som sliter med mentale utfordringer etter ett år med nedstenging. Vil statsministeren utdype dette noe mer, som kanskje kan bidra til å skape litt håp ute i et samfunn som tørster etter en gjenåpning?

Statsminister Erna Solberg [11:05:36]: Min kommentar i går var ikke at det bare var de grønne løsningene, det var å skape mer og inkludere flere, som den store strategien for det. Veldig mange av de tiltakene vi presenterte i fase 3-proposisjonen – vi delte jo dette inn i tre faser: det å sørge for smitteverntiltakene, kompensasjonsordninger rundt det, sørge for å holde næringslivet gående og så begynne sakte med aktivitet – dreide seg om å bygge bredden i tiltakene. Mange av de tiltakene dreier seg nettopp om å tilføre kunnskap og kompetanse. Det store Utdanningsløftet 2020, som vi har kalt det, som gir flere studieplasser, mer etter- og videreutdanning, mer fagutdanning, det å sørge for at flere kan fullføre videregående opplæring av dem som er permittert, er viktig. Så har vi basert på det også laget en ny forskrift som vil tre i kraft snart, som dreier seg om at man også etter denne situasjonen kan som permittert gjøre det. Så har vi laget et statsbudsjett som dreier seg mye om den gjenåpningen, og som også inneholder mye penger. Mye er foreslått av regjeringen, enda mer er kompromiss med Fremskrittspartiet, f.eks. om sykehusene for å få helsekøene ned igjen, og det har vi store ambisjoner om å få til.

Marit Arnstad (Sp) [11:06:59]: Det er jo ikke helt enkelt dette. Jeg tror vi alle er opptatt av at det neste halvåret blir et nokså avgjørende halvår, både når det gjelder økonomi og næringslivet, og også når det gjelder vaksiner og en mulig gjenåpning.

Så er det rett og slett slik at det er et flertall i Stortinget som da er mer ambisiøs enn regjeringen og ønsker å ligge mer i forkant enn regjeringen på det økonomiske, og det håper jeg at regjeringen lojalt vil følge opp.

Men jeg vil likevel litt tilbake til vaksiner, fordi statsministeren var inne på det i går. Det er jo der håpet ligger, og det er jo der vi etterlyser hva som kommer til å skje det neste halvåret, og det Senterpartiet etterlyser i dag, er et mål og en plan for fullvaksinering. Jeg skjønner at det er mange forbehold som tas, og at noe kan komme til å gå galt, men andre setter seg noen mål for når de skal få vaksinert hele sin voksne befolkning. EU har nettopp satt seg et mål om 70 pst. innen sommeren. Hvilket mål vil regjeringen sette seg?

Statsminister Erna Solberg [11:08:00]: Akkurat det samme, og som er det både jeg og helseministeren sa i går at vårt håp er – jeg kan godt si vårt mål er – at vi har fullvaksinert dem som vil, altså 70 pst. av den voksne

befolkningen, innen juni. Det forutsetter alle de forutsetningene vi har sagt om ikke «hiccups» i systemet på veien.

Vi planlegger jo for å få til dette, men det er noen farepunkter. Det ene er at noe kan skje på veien i forbindelse med produksjon. Det andre er spørsmålet om viruset forandrer seg slik at en faktisk må fornye hvilke typer vaksiner en har, og det er kanskje «det sorte hullet», for å si det slik, det store tankekorset. Selv om mange av vaksineleverandørene nå sier at de kan endre sin vaksine ganske raskt, vil det bety en helt annen progresjon. Vi håper jo, og det virker som om de er ganske overbevist om, at de tre større mutasjonene som det er snakk om nå på verdensbasis, treffes av de samme vaksinene, men vi må ha det med oss som den store utfordringen.

Marit Arnstad (Sp) [11:09:08]: Litt av det som skjer i salen her i dag, er et resultat av at regjeringen i stedet for å sette seg ned og drøfte med hele Stortinget, velger å komme i etterkant og adoptere det som stortingspartiene har foreslått, bl.a. når det gjelder permitteringsordningen, selv om jeg tror statsministeren egentlig fortsatt mener at det ikke er riktig. Men jeg håper jo at vi skal unngå å komme i en sånn type debatt når det gjelder vaksiner, for det vil ikke være tjenlig for noen av oss. Men da fortjener det norske samfunnet og også Stortinget å få mer åpenhet om hvilken plan en skal gjennomføre for raskt nok å få vaksinert hele den voksne befolkningen. Fra mars til juni er det et enormt arbeid som må gjøres. Mange kommuner er klare, mange kommuner er veldig ambisiøse i sine mål, men jeg savner rett og slett at regjeringen er mer konsis på hvilken type plan en skal gjennomføre for raskt å få gjort det, alle forbehold tatt i betraktning. Det er den planen jeg tror Stortinget nå etterlyser, og som Senterpartiet synes er svært viktig.

Statsminister Erna Solberg [11:10:14]: Dette kan også helseministeren, selvfølgelig, kommentere enda nærmere. Det er slik at 18. desember leverte alle landets kommuner – de hadde den fristen, og noen var kanskje litt forsinket – sin plan for vaksiner, og sin kommune etter de prioriteringsreglene som er laget. Så planene er fullt til stede. Derfor er det sånn at kommuner nå ser seg om etter idrettshaller, og vi får diskusjonen om barneidretten ikke skal få lov til å trene fordi man skal bruke dem, fordi man forventer en massevaksiner når vi kommer ut i kanskje mars/april, av veldig store grupper. Det aller største tidsskiftet er jo: Hvor mange vaksiner blir godkjent, og hvor raskt kommer denne AstraZeneca-vaksinen, som nå ligger i et godkjenningssløp, men som ennå ikke er godkjent, og vil da kunne aggregere og øke opp, slik at en kan vaksinere enda

raskere? Det er jo den typen ting som gjør at en ikke kan si detaljert alle delene av dette, men disse planene er der. Hver eneste kommune har lagt planer for dette. Dette er også rullet ut som system, og nå venter vi på å få det som er inputen, altså vaksinen, for å kunne gjennomføre.

Audun Lysbakken (SV) [11:11:51]: Det er både hotellarbeidere og kantinearbeidere som nå opplever å bli oppsagt, til tross for at arbeidsgiverne deres mottar store summer i krisestøtte fra staten. Det er en frykt, som ikke minst mange tillitsvalgte i fagbevegelsen har vært tydelige på, for at en i noen bedrifter framover kan oppleve at det nedbemannes nå i fulle og faste stillinger og kanskje oppbemannes igjen senere etter krisen i form av mer løsarbeid.

SV mener at det burde stilles krav om null oppsigelser knyttet til krisestøtten, så lenge vi har en god permitteringsordning som alternativ. Jeg vet at statsministeren er uenig i det, så jeg skal ikke spørre henne om det, men jeg vil ganske enkelt spørre om hun i det minste vil oppfordre bedrifter som får krisestøtte, til ikke å si opp folk. For hva slags signaler statsministeren gir, kan også ha noe si for hvordan arbeidsgiverne opptrer.

Statsminister Erna Solberg [11:12:54]: Jeg vil oppfordre alle bedrifter, uansett om de får krisestøtte eller ikke, til å beholde arbeidskraften så lenge de kan, forsøke å holde dem i aktivitet, men også bidra til at de kan komme tilbake igjen til jobben sin. Jeg er helt enig i at det ville være uheldig hvis vi skulle få en endring fra faste stillinger til mer midlertidighet. Heldigvis har vi sett at utviklingen de senere årene har gått i retning av flere faste stillinger og mindre midlertidighet for veldig mange yrkesgrupper og flere heltidsstillinger, som har vært en positiv utvikling som vi fortsatt ønsker.

Jeg har lyst til å begrunne hvorfor jeg mener at det vil være feil å stille den typen krav i en ordning. Vi gir støtte til faste utgifter. Det vil være bedrifter som holder det gående, men som vet at når de skal starte opp igjen, må de starte opp igjen i et mye lavere tempo enn det de hadde før. Det betyr at de har arbeidstakere som de allerede nå vet at de ikke vil kunne sysselsette i perioden etterpå. Det vil da være riktig at de gir et tydelig signal til arbeidstakerne om at de ikke nødvendigvis kommer tilbake igjen til denne jobben. Hvis ikke vil de holde arbeidskraft lenger i sin bedrift, mens andre bedrifter kan komme til å trenge dem. Det blir særlig viktig når vi har en permitteringsregel som stortingsflertallet ønsker å utvide så lenge.

Audun Lysbakken (SV) [11:14:20]: Der er vi uenige. Vi mener at den forutsigbarheten for permittering gjør det rimelig å stille den typen krav.

Men la meg stille et annet spørsmål til statsministeren. Hun sa i sitt innlegg at Stortinget ikke hadde påført merknader, tror jeg er sitatet, knyttet til smitteverntiltakene. Men Stortinget er jo ikke invitert til det. SV har ikke gått inn og tatt stilling til hvert enkelt smitteverntiltak, for regjeringen har jo valgt aktivt å ta ansvar for dette alene, til tross for at vi bl.a. har oppfordret regjeringen til å komme til Stortinget med flere av de mest inngripende tiltakene. Da vi foreslo det i høst, var regjeringens svar at det ville innebære å endre reglene underveis, og det kunne regjeringen ikke gjøre. Men nå kommer det fram at regjeringen likevel har brukt høsten og vinteren til et stort lovarbeid knyttet til portforbud, hvor man også har utviklet en modell for forankring i Stortinget. Det er bra, for det viste at det var mulig. Da er egentlig min utfordring til statsministeren: Kan vi ikke vedta den modellen for alle de mest inngripende tiltakene og dermed sikre mer tillit og åpenhet?

Statsminister Erna Solberg [11:15:26]: For det første har jeg lyst til å si at når jeg kommenterte at det ikke var slik, var det fordi jeg var bedt om å redegjøre for Stortinget om situasjonen knyttet til selve smitten og våre tiltak. Jeg forutsetter at når vi redegjør for Stortinget, er det det. Når Stortinget ikke har påpekninger i forbindelse med en redegjørelse, må man anta at det betyr at man enten selvfølgelig aksepterer at det er regjeringens privilegium, og at man bare vil være informert, eller at man mener at dette er greit. Så kan jeg ta høyde for at man mener enn så lenge at det er regjeringens privilegium. Vi er iallfall innstilt på å samarbeide godt om det. Nå har jeg også hørt fra Arbeiderpartiets leder at han i hovedsak er enig i de tiltakene og den strategien. Det er også godt og avklarende for regjeringen å vite.

Når det gjelder spørsmålet knyttet til lovarbeidet vårt, er det et område som dagens smittevernlov ikke hjemler i det hele tatt. Vi synes det er riktig av beredskapshensyn at vi har utredet dette, sånn at vi har dette regelverket hvis vi skulle trenge det. Vi har en vurdering av om det vil fremmes i Stortinget på forhånd spesielt, eller om det vil være en konkret situasjon som gjør at det må fremmes i Stortinget.

Bjørnar Moxnes (R) [11:16:56]: Når det blir mer aktivitet i nedstengte bransjer, må de permitterte kunne jobbe det de kan, og ikke bli erstattet av ulike former for løsarbeid. Rødt foreslår derfor å øke grensen for hvor mye man kan jobbe i perioder, uten at man mister retten på dagpenger, for vi ser og hører at i dag må permitterte takke nei til vakter, fordi de altså mister dagpengene hvis de passerer grensen, som er på 50 pst. Regjeringen har flere ganger uttalt at de permitterte ikke må være passive, de må søke på jobber, og de må jobbe det

de kan. Samtidig er det satt sterke begrensninger på hvor mye det er mulig for permitterte å jobbe – altså maks 50 pst.

Ser statsministeren at det er litt ulogisk, og vil regjeringen gjøre noe med denne grensen, som i dag er på 50 pst.? Kan den f.eks. heves, som Rødt foreslår?

Statsminister Erna Solberg [11:17:57]: Nei. Jeg mener det ville være uklokt. Det ville vært en statsstøtte overfor bedrifter over tid som ville være urimelig. Hvis man kan jobbe mer enn 50 pst., synes jeg ikke det er rimelig at andre arbeidstakere skal betale de utgiftene som eventuelt bedriften da unngår å betale. Jeg mener at det ville vært en feil strategi. Det må være et større fall i arbeid og arbeidsoppdrag for bedrifter for at det skal være slik.

Så er jeg opptatt av å si at jeg ikke bare har sagt at permitterte må søke på jobber, jeg har også sagt at veldig mange permitterte må bruke de mulighetene for etter- og videreutdanning vi nå har åpnet for. For vi har forsøkt å fortelle veldig mange at det er flere tilbud, det er muligheter fremover som man må benytte, ikke minst fordi vi nå ser en sammensetning av dem som er rammet av permitteringer og ledighet, som er annerledes enn i noen andre kriser, f.eks. oljekrisen. Dette er folk med mindre gjennomført videregående utdanning og mer problemer i det lange løp på arbeidsmarkedet. De hadde hatt behov for å kunne benytte anledningen til den typen aktivitet, og det vil jeg oppfordre alle til å gjøre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Bent Høie [11:19:24]: Jeg vil også takke for en god debatt etter redegjørelsen i går. Det er ikke så mye av debatten som har handlet om smitteverntiltakene, men jeg skal kommentere noe av dette.

For det første forstår jeg at det ligger en rekke forslag knyttet til importsmitte til behandling, som er fremmet i salen fra et flertall i Stortinget. Min vurdering av de forslagene er overordnet at dette er forslag som allerede er iverksatt eller er under arbeid, som f.eks. det å bruke MSIS-registeret opp mot innreiseregisteret, som jo også var et forslag fra Helsedirektoratet, og som Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet jobber videre med å utrede forholdene rundt. Dette er gode tiltak som alle sammen er anbefalt av våre fagmyndigheter, som regjeringen har fulgt opp, og som nå er i ferd med å bli iverksatt. Klokken 17 i går ble det innført obligatorisk krav om testing ved grensen. Det er et krevende krav. Det krever veldig mye fra de kommunene som har grensepasseringssteder, å oppskalere testkapasiteten til å møte det kravet. Det er noe som det – det er mitt inntrykk – jobbes godt med, men det er krevende.

Så er det selvfølgelig helt berettiget en debatt om enkelttiltakene. Spesielt mye oppmerksomhet får spørsmålet om videreføringen av skjenkestoppen i en uke til og en fornyet vurdering etter det.

Jeg vil bare si at det også er viktig at både regjeringen, helsemyndighetene og hele samfunnet lærer av erfaringene som vi har lagt bak oss i høst. Det er ingen tvil om at i den perioden da vi kunne lette på tiltak, var det veldig mye oppmerksomhet rundt enkelttiltakene. Det er slik med disse tiltakene at det er veldig lett både å dokumentere og se de negative sidene av hvert enkelt tiltak, men det er veldig vanskelig å dokumentere smitteeffekten av enkelttiltakene. Det er dessverre den situasjonen vi er i. Det betyr at i en situasjon der vi letter på tiltak, er det veldig fristende å finne gode argumenter for å lette på ett og ett tiltak, men hvor man ikke helt ser summen av konsekvensene av det.

Det som blir veldig krevende denne våren, er nettopp at erfaringen fra i høst var at summen av de nasjonale tiltakene, i tillegg til den gode lokale responsen fra kommunene, ikke var tilstrekkelig for å hindre bølge to. Det er en erfaring som det er veldig viktig at vi tar med oss i den videre debatten om hvilket nivå tiltakene nasjonalt skal ligge på gjennom våren, for denne våren kommer til å være ekstremt krevende for kommunene knyttet til spesielt den ekstraoppgaven de nå har fått med å gjennomføre vaksineringsen.

Det bringer meg over til spørsmålet fra representanten Marit Arnstad. Ja, min vurdering, regjeringens vurdering, er at vi kan ha vaksinert den voksne befolkningen i Norge som ønsker det, til sommeren, hvis alt som nå er planlagt, går bra. Men det er det stor usikkerhet rundt, som statsministeren også har vært inne på. De vurderingene styrkes av at veldig mange andre land i EU har den samme vurderingen, og det styrkes ytterligere av at EU-kommisjonen i dag også har den samme vurderingen, men med de samme forbeholdene som også jeg har tatt knyttet til det.

Så til vaksinasjonsprogrammet vårt. Det kan egentlig forklares enklest med at det består av tre lag.

Det første laget er at vi har valgt å gjennomføre vaksineringsen i Norge som et vaksinasjonsprogram. Det betyr at vi bruker det systemet som vi har for vaksineringsen hvert eneste år. Kommunene våre vaksinerer en stor mengde mennesker hvert eneste år, og det er det som ligger i bunnen.

I tillegg har vi planene som eksisterer i hver enkelt kommune for gjennomføring av covid-19-vaksineringsen, som bygger på det ordinære vaksinasjonsprogrammet. Disse ble gjennomgått og godkjent av statsforvalterne 23. desember.

Neste lag er de nødvendige justeringene som skjer som følge av ny informasjon om tilgang på vaksiner. Det

betyr at det nå pågår et stort arbeid for å forberede mottaket av AstraZeneca-vaksinen, som forhåpentligvis blir godkjent 29. januar. Da vil en i februar få 1,1 millioner doser og i perioden mars–juni få 3,6 millioner doser.

Så nå pågår det konkrete arbeidet med å oppjustere hver enkelt kommunes planer for mottak av disse vaksinene, og for å oppskalere, og da vil vi gå over i en fase som ligner mer på massevaksinasjon.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [11:24:46]: Vaksinen er kommunisert som lyset i tunnelen, og i løpet av tre uker, siden første vaksinedose ble satt, er det satt 48 000 vaksinedoser. Det er ikke rart at folk lurer på når tallet skal gå opp og farten skal øke. På spørsmål i denne sal tidligere har helseministeren sagt at strategien ikke er en massevaksinasjonsstrategi. Nå sier både statsministeren og helseministeren i sitt innlegg at fra mars kan vi forvente en strategi som ligner mer på massevaksineringsen. Mitt spørsmål til helseministeren er: Hvilken plan ligger for å få opp hastigheten på kort og lang sikt gitt at de dosene kommer som leveransene ligger an til å gi oss, altså et tall på mange ganger mer enn det vi trenger med tanke på innbyggertall.

Statsråd Bent Høie [11:25:43]: Nå vaksineres det med to typer vaksiner i Norge som begge er krevende. Den første vaksinen som vi startet opp med, er ekstra krevende. Den andre vaksinen som er kommet til Norge, har vi fått i svært lite antall, og det er foreløpig kun i Oslo den brukes.

Hovedforklaringen på takten i Norge sammenlignet med f.eks. Danmark, som har vært veldig sterkt framme, er at Norge har valgt å holde tilbake dose to for å være sikker på at folk blir fullvaksinert på rett tidspunkt. Det valget synes jeg sto seg godt da vi på fredag på kort varsel fikk beskjed om at vi fikk mindre leveranser denne uken enn det som det var planlagt for. Det betyr at Norge kan opprettholde sitt planlagte vaksinasjonstempo på tross av leveranseutfordringer. Det var nettopp det vi ønsket å ta høyde for.

Så har jeg for så vidt i mitt innlegg svart på det neste elementet i spørsmålet, nemlig oppskaleringen av vaksinasjonen, som jeg forklarte hvordan vi skal håndtere framover.

Ingvild Kjerkol (A) [11:26:51]: Jeg takker for svaret. Jeg føler fortsatt at man ikke har en klar målsetting om når den voksne delen av befolkningen skal være ferdigvaksinert, men jeg hørte statsministeren henviste til EUs mål.

Jeg har et spørsmål om importsmitte. Jeg bor i en flyplasskommune, og ifølge kommunelegen i min

nabokommune opplevde man den første uken etter jul at man hadde fly fra Polen der nesten samtlige testet positivt. Det at man først kom i gang med obligatorisk testing denne uken, kan ha gitt oss utfordringer vi ikke har oversikt over fordi det tillitsbaserte systemet fra 2. januar viste seg å ha mange svakheter. Hvordan er dialogen med kommunene fra myndighetene som Bent Høie styrer over, for å kunne fange opp den importsmitten vi har fått i løpet av disse ukene, og som ikke blir fanget opp på flyplassen, slik vi ønsker at den skal fra og med denne uken?

Statsråd Bent Høie [11:27:51]: For det første er det sånn at ambisjonen om at den voksne delen av befolkningen som ønsker å vaksinere seg, skal få vaksinere seg innen sommeren, er en ambisjon som jeg har uttalt over lengre tid. Det er den samme ambisjonen som også er uttalt av en rekke av mine kollegaer i Europa. Jeg mener at den vurderingen har styrket seg ved at EU-kommisjonen i dag har gitt den samme vurderingen som jeg og mine kollegaer har gjort.

Det ikke er riktig at det ble obligatorisk å teste seg i Norge i går, det ble obligatorisk å teste seg fra 2. januar. Helsedirektoratet anbefalte regjeringen å innføre dette 29. desember, og det kom på plass 2. januar. Men hvis vi skulle hatt testing på grensen, kunne vi ikke ha innført det 2. januar, da måtte vi sannsynligvis ha ventet til 18. januar på grunn av nettopp utfordringen med å bygge opp kapasiteten. Den utfordringen står vi i ennå på en rekke grensestasjoner. Men vi mente det var forsvarlig å innføre det tiltaket fra i går selv om det fortsatt var utfordringer med testing på grensen.

Ingvild Kjerkol (A) [11:29:07]: Nå synes jeg statsråden veldig godt beskriver den forvirringen som kommunene som skal gjøre alle disse oppgavene – teste alle disse folkene, både egen befolkning og dem som kommer fra utlandet – står i. Når statsrådens kollega justisminister Monica Mæland lanserer dette, sier hun at fra mandag starter vi med obligatorisk testing. Da Bjørn Guldvog introduserte dette 2. januar, sa han at det blir en testplikt fra 2. januar. Kommunene opplevde at det var et tillitsbasert system, og jeg har lyst til å spørre statsråden: 59 kommuneleger skrev en kronikk med ganske skarp kritikk av regjeringen fordi de som sitter med myndigheten lokalt, må høre på pressekonferanser med mer eller mindre presis informasjon. Sånn må de drive sin lokale ledelse av pandemien. Har statsråden tatt til seg noe av denne kritikken? Vi opplever at ordførere og kommuneleger får veldig rotete og ulik informasjon, og at de får den gjennom tv-ruten. Er det godt nok?

Statsråd Bent Høie [11:30:18]: Det er to elementer i spørsmålet. Det første handler om implementeringen

av obligatorisk testing, og der har vi jo veldig tett dialog med kommunene – det er jo det Helsedirektoratet har. Det er på bakgrunn av de vurderingene at en f.eks. ikke kunne innføre testing på grensen fra 2. januar, men måtte ha ordningen med at en måtte teste seg innen 24 timer for i det hele tatt å innføre en plikt om å teste seg.

Så er det dialogen med kommunene, som innebærer at vi fra i går klokken 17 kunne si at nå er det et krav, med unntak av på Svinesund. Det er fortsatt utfordringer knyttet til dette på noen av de minste grensestasjonene, men i går kunne vi innføre det. Det handler jo om den direkte dialogen som er mellom Helsedirektoratet og den enkelte kommune som står i dette.

Når det gjelder oppropet fra kommunelegene, tar vi det på største alvor. Jeg synes også det er veldig hyggelig å se at den som tok initiativet til oppropet, var ute i media veldig raskt etterpå og sa at han opplevde virkelig å bli tatt på alvor av meg og av Helsedepartementet, og at de innspillene som de hadde, ble fulgt opp, og at vi har gjort forbedringer på det området.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Ingvild Kjerkol (A) [11:31:33]: Jeg tror det er veldig klokt av statsråden å ta den kritikken på det største alvor. Vi har mange måneder foran oss, og selv om vi får flere vaksiner må tiltakene da være mange og omfattende. Vi må ha kontroll på grensen.

Ordfører Ida Pinnerød i Bodø ble nevnt av statsministeren. Hun begynte allerede i september å ytre bekymring for det forestående vinterfisket og den arbeidsinnvandringen som følger av det. Fiskeriminister, helseministerens kollega, henviste til Nav og å søke lokal arbeidskraft, men vi vet at sånn fungerer ikke deler av næringslivet i Norge. Vi må ha kontroll på grensen.

Man har også lokalt vist stor kreativitet ved å utvikle nye systemer, slik at man får kontroll. Nå vil det være små og store grenseoverganger hvor det fortsatt kommer folk i bil, og det vil være kommunenes ansvar å bemanne disse teststasjonene. Hvordan vil regjeringen sikre ressurser til det som er statens åpenbare ansvar, nemlig å sikre kontroll ved grensen?

Statsråd Bent Høie [11:32:39]: For det første er det sånn at jeg kanskje i mindre grad oppfatter det representanten beskriver, som kritikk. Jeg oppfatter det som at vi står i dette sammen, og at vi hele tiden får innspill og forslag til forbedringer, og at det pekes på utfordringer som vi er nødt til å løse. Da har vi den åpenheten – vi forsøker å løse det sammen. Da en rekke ordførere i Nord-Norge påpekte utfordringene vi sto overfor når det gjaldt vinterfisket, etablerte vi et veldig tett samar-

beid med de berørte kommunene, med Statsforvalteren, Helsedirektoratet og Helse Nord. Som en av de mest berørte ordførerne sa i debatten om dette temaet i forrige uke, opplevde de at det i to måneder ble jobbet godt med regjeringen for å forberede den situasjonen man var i. Det betyr ikke at vi klarer å løse alle problemer, og at vi ikke står igjen med noen utfordringer, men vi prøver å løse dette sammen. Det er slik vi må stå i denne situasjonen. Det er det samme når det gjelder testingen ved grensen. Regjeringen sier at vi betaler regningen, men det betyr ikke at problemet er løst. Det er et veldig krevende problem, og det er noe av årsaken til at direktoratet har ventet så lenge før de har anbefalt dette tiltaket.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:34:02]: Helseministeren var inne på at man ikke rakk å bygge opp kapasitet til 2. januar. Men det hadde man hatt god tid til hvis man hadde hørt på Fremskrittspartiet, som allerede i august tok til orde for å ha obligatorisk testing på grensen. Den 3. desember ble forslaget behandlet i Stortinget. Dessverre var det vel bare Arbeiderpartiet som støttet det. Tilbakemeldingen fra de som sitter på grensen, er at Norge er det strengeste landet på papiret, men dessverre er det ingen kontroll med testing. Hvem som helst kan registrere seg som samfunnskritisk personell, enten man er snekker, sjåfør eller tannlegeassistent. Senest på fredag kom det personer fra Storbritannia som ikke ble geleidet til teststasjonen, selv om det har vært praksis tidligere. Vi hører om manglende kontroll med dem som kommer inn, hvor de har reist og om de sitter i karantene. Ordføreren i Eidskog sier at kommunen nærmest må være detektiv og lete landet rundt etter disse personene. Forstår helseministeren at folk er provosert over den manglende kontrollen på grensen?

Statsråd Bent Høie [11:35:08]: Jeg forstår veldig godt at det er store utfordringer knyttet til dette, for det er ekstremt krevende. Det er også årsaken til at regjeringen kontinuerlig har forsterket kontrolltiltakene. Det siste vi gjør nå, er å bygge opp et statlig senter. Hver enkelt som reiser over grensen, vil etter hvert bli oppringt og bl.a. spurt om karanteneforhold osv., som en hjelp til kommunene. Da vil man kunne avdekke om det er personer man mistenker bryter reglene, og man kan varsle kommunene direkte om det. Her er det f.eks. store språkutfordringer, og det er ikke klokt at hver enkelt kommune må håndtere det. Det vil kreve for mye.

Det bildet man prøver å skape av at Norge har hatt et lemfeldig forhold til importsmitte og derfor må innføre strengere nasjonale tiltak, er ikke et bilde som stemmer hvis man sammenlikner Norge med andre europeiske land. Det er egentlig det motsatte som er tilfellet. Norge har hele tiden ligget i det øverste sjiktet

når det gjelder strenge tiltak knyttet til importsmitte, men vi har ligget midt på treet når det gjelder nasjonale tiltak som berører befolkningen i Norge.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:36:18]: Jeg tror nok at det som provoserer folk kraftig, er nettopp at på papiret er disse reglene strenge, men i praksis fungerer de svært dårlig. Statsråden sier at folk ikke har strenge restriksjoner. Jeg tror ikke det norske folk opplever det slik. Jeg tror ikke de barna som bare delvis får være på skolen, opplever det sånn – heller ikke de eldre som snart har vært isolert et år. De som har sittet på hjemmekontor i nesten et år, opplever det ikke sånn. Det er mange som nå begynner å bli trøtte. Det er derfor det er provoserende å se at det ikke er kontroll.

Jeg fikk en tilbakemelding fra Svinesund, fra en som kom dit for kort tid siden. Der var det kaos og kø for å få testet seg. Det var kaos og kø når det gjaldt legitimasjon. De måtte taste inn fødselsnummeret manuelt. Lappen på prøveglasset ble skrevet for hånd. Som han sa: Til og med Posten kan skrive ut etiketter automatisk.

Når det gjelder selve testresultatet, fikk man ikke engang beskjed – heller ikke etter to dager – om man var frisk eller smittet. Hva tenker helseministeren om dette?

Statsråd Bent Høie (H) [11:37:26]: Det jeg tenker om dette, er at det viser hvor ekstremt krevende det er å etablere det strenge regimet vi har, som kontinuerlig har blitt forsterket. Det er en svær oppgave, som krever veldig mange mennesker. Det krever kontinuerlig etablering av f.eks. digitale løsninger. Vi kunne selvfølgelig ha ventet med å innføre de ulike reglene til vi tenkte at alt fungerte perfekt da vi implementerte det, men det ville ha betydd at mange av disse tiltakene ville blitt innført senere, med det resultat at det hadde blitt mindre kontroll. Jeg er helt åpen for at det er fullt mulig at listen til representanten over forhold som ikke har fungert perfekt, kunne blitt mye lengre. Men hvis det beste skal bli det godes fiende, ville vi hatt mindre kontroll på grensen enn det vi har.

Kjersti Toppe (Sp) [11:38:37]: Kommuneoverlegene står heilt sentralt i det kommunale smittevernarbeidet, og dei har ropt varsku om regjeringa sin informasjonsstrategi, for dei meinte det gjorde det vanskelegare for arbeidet deira. No har kommuneoverlegane i Vestland sendt ei bekymringsmelding til Statsforvaltaren der om arbeidspresset. Dei fortel at mange ikkje har fått avvikla ferie i 2020. Dei er gjerne i beredskap døgnet rundt. Dei jobbar så mykje at dei rapporterer om helseproblem, og dei tillitsvalde fryktar no at det snart vil koma oppseingar, og at dette vil kunna gå ut over samfunnet si evne til å handtera ei eventuell ny smittebølge.

Det siste vi treng no, er jo at legeorganiseringa i kommunane bryt saman, så eg har lyst til å spørja statsråden om kva regjeringa gjer, om dei ser dette problemet, og om ein har nokon planar for korleis ein kan støtta opp om kommuneoverlegane i alle landets kommunar.

Statsråd Bent Høie [11:39:37]: Ja, definitivt. Dette er en kjempestor utfordring. Vi så jo at dette kunne bli en stor utfordring, tidlig i høst, da vi så at dette var en situasjon vi skulle stå i over tid.

Det er klart at mange kommuner har veldig få ressurser knyttet til den rollen. Derfor ba jeg Helsedirektoratet om å kartlegge dette, og tilbakemeldingen derfra bekrefter nettopp denne utfordringen. Derfor har vi også vært veldig tydelige overfor kommunene på at dette er en rolle som de nå bør bruke de økte ressursene på å styrke, selv om det er krevende. En kan noen steder øke stillingsprosenten for dem en har, en kan noen steder jobbe enda bedre sammen med kommunen, slik at en fordeler belastningen seg imellom, og en kan også rekruttere nye personer. Jeg har vært veldig tydelig i de møtene jeg har hatt både direkte med kommunene og med statsforvalterne, på at dette er en situasjon som vi skal stå i til sommeren, og da kan en ikke bare basere seg på omdisponering av eget personell, en må også rekruttere nye.

Kjersti Toppe (Sp) [11:40:46]: Takk for svaret. Eg har òg eit anna spørsmål til utgreiinga. Pandemien har jo fått konsekvensar for mange brukarar av helsetenester, ikkje berre koronapasientane. Eg har etterlyst ei utgreiing om dette frå regjeringa si side, utan at eg har høyrte noko om det. Mange har opplevd avbrotne behandlingar eller utsette undersøkingar. Eg har spesielt vore opptatt av ruspasientane. Ifølgje VG vart minst 77 pasientar som var under pågåande rusbehandling, skrivne ut da pandemien braut ut i vår. Dei fortel òg at ein av dei tok sitt eige liv kort tid etterpå. Dette viser jo at dette kan få alvorlege og dramatiske konsekvensar når det der snakk om pasientar med stor risiko i utgangspunktet.

Eg vil gjerne høyra statsråden fortelja kva som er regjeringa sin plan for å sikra at ruspasientar og andre med stor risiko vert tatt vare på under pandemien, og at ein unngår fleire tragiske hendingar.

Statsråd Bent Høie [11:41:53]: For det første er det ingen tvil om at den situasjonen som vi sto i i mars, da helsetjenestene måtte ta ned mye av sin planlagte aktivitet, innebar at mange pasienter som ikke var covid-19-pasienter, ble hardt rammet. Det var også ganske sentralt i noen av de redegjørelsene vi holdt i etterkant av det.

Situasjonen nå er for det første at det viktigste vi kan gjøre for å unngå at dette skjer igjen, er å holde kontroll på smitten. Dette handler jo også om at hvis det blir stor smitte i samfunnet, vil det også bli stor smitte i helsetjenesten. De ansatte i helsetjenesten er jo ikke beskyttet mot den smitten som er ellers i samfunnet, så da vil mange havne i karantene, og da reduseres bemanningen.

Det andre er at vi også har laget klare prioriteringsregler, som bl.a. sier at nettopp rus og psykisk helse skal prioriteres.

Det tredje er bevilgningen som er gitt fra 2021, som er en kraftig økning nettopp for å forsøke å ta igjen noe av det som ble utsatt i 2020.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:43:13]: Jeg har møtt mange sårbare folk etter at de har blitt smittet av korona. Flere rapporter sier tydelig at flere får langtidsproblemer også når viruset er ute av kroppen. Kommunene sitter ikke bare med enorme utgifter til testing, smittesporing, vaksiner og ekstra oppgaver på grunn av karantene, men også med den langsiktige oppfølgingen og rehabiliteringen av personer som har blitt syke med covid-19.

Kan ministeren garantere at kommunene får dekket de kostnadene de har med covid-19, også rehabiliteringskostnadene?

Statsråd Bent Høie [11:44:04]: Rehabilitering av disse pasientene er et tema vi har diskutert ofte. Vi har også fulgt opp de vedtakene som er gjort i Stortinget knyttet til etablering av planer for rehabilitering av disse pasientene. Men på dette området er det fortsatt veldig tidlig med hensyn til å ha kunnskap om hva som er behovene og erfaringene. Dette er også noe jeg tror vi vil ha fordeler av å jobbe sammen med andre land om. Sverige har av naturlige årsaker en større andel innbyggere som har vært gjennom covid-19. Der er det allerede blitt etablert en pasientorganisasjon for disse. Jeg diskuterer også med mine nordiske kolleger hvordan vi kan få delt erfaringer om dette, for det ville være veldig nyttig i en situasjon der Norge har betydelig færre pasienter med denne erfaringen enn en del andre land har.

Når det gjelder de langsiktige konsekvensene for kommunene og deres behov for rehabilitering, er det noe vi må komme tilbake til.

Bjørnar Moxnes (R) [11:45:18]: I fjor ble øvelsen Cold Response avlyst fordi håndteringen av et større smitteutbrudd under øvelsen ville gjøre Forsvaret helt avhengig av det sivile helsevesenet. Forsvarets sanitet har ikke selv kapasitet til å håndtere store mengder smittede eller syke soldater, og ved et stort smitteut-

brudd ville helsevesenet i Troms og Finnmark fått store problemer.

Har statsråden fått med seg uroen som nå er i Nord-Norge, og ser statsråden at det er en uro som bunner i at lite er gjort av regjeringen for å styrke et allerede svekket helsevesen i nord, et helsevesen som nå skal utgjøre beredskap for flere tusen utenlandske soldater, på toppen av annen og øvrig smitteimport?

Statsråd Bent Høie [11:46:13]: Vi var i en helt annen situasjon i fjor knyttet til dette. Det var en mye mer uoversiktlig situasjon. Vi hadde mye mindre erfaring med å håndtere pandemien enn en har i år. Å gjennomføre denne typen øvelser er viktig for Norges sikkerhet. At Forsvaret også får øvd i situasjoner som er krevende, er en del av vår beredskap. Men vi skal hele veien også vurdere de forholdene som representanten tar opp, og det har også blitt gjort i denne sammenhengen. Tilbakemeldingen vi får fra både Helse Nord og de mest berørte kommunene, er at de mener at de har kapasitet til å håndtere dette. Vi er nå i en innledende fase, og det betyr at dette kan endre seg som følge av smittesituasjonen internasjonalt, i Norge og i Nord-Norge. Derfor har vi tett dialog med Forsvaret om det og kan gjøre endringer underveis hvis det er behov for det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Presidenten vil gjerne opplyse om at alle forslaga i saka no er tilgjengeleg i salappen, etter kvart også på papir i salen. Det er til saman 77 forslag.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:47:44]: Vi står forhåpentligvis ved starten på slutten. Hvor lang den blir, vet vi ikke. Det er derfor for tidlig å puste lettet ut, men vi skal ta med oss lyspunktene. Det er viktig for å komme ut av denne krisen på en måte som bevarer styrken i det som satte det norske samfunnet i stand til å håndtere krisen så effektivt. Og det er viktig for at vi skal kunne møte utfordringene som fortsatt ligger foran oss.

Krisen er ikke over. Vi venter noen krevende måneder. Men så langt er Norge blant de landene som har klart seg best både når det gjelder helse, og når det gjelder økonomi. Nedgangen i fastlands-BNP endte trolig rundt 3 pst. i 2020. Det er mindre enn vi fryktet, og mindre enn i de fleste andre land i verden.

Også for 2021 ser det bedre ut enn mange fryktet. Flere prognosemiljøer har oppjustert sine anslag, og de fleste venter at veksten i fastlandsøkonomien blir på 3,5-4 pst. i år. 90 pst. av norsk økonomi har klart å holde aktiviteten oppe, og jeg er imponert over hvordan bedrifter og arbeidstakere har lært seg å leve med smitteverntiltak, vært kreative og funnet nye måter å tjene penger på.

Men for mange har krisen rammet ekstra hardt. Innen reiseliv, restaurant, kultur og transport er omtrent en fjerdedel av aktiviteten borte. For dem er situasjonen svært krevende. To tredjedeler av dem som ble permittert i vår, er tilbake i jobb, men fortsatt er mange uten arbeid.

Krisen rammer skjevt. Jeg er særlig bekymret for langtidsledighet, for unge og dem med svak tilknytning til arbeidslivet. Vi må unngå at den største regningen for krisen ender hos dem. Derfor har vi lagt frem kraftfulle tiltak for arbeid og inkludering, og det kommer mer.

Vaksineringen gir oss tro på at smitteverntiltakene etter hvert kan fases ut. Da vil økonomien trolig skyte fart igjen. Sammen med et ekspansivt statsbudsjett for 2021 vil det bidra til aktivitet over hele landet. Men så lenge vi har smitteverntiltak, skal vi også ha økonomiske tiltak. Vi skal hjelpe de levedyktige bedriftene gjennom krisen, slik at så mange som mulig har en jobb å gå til og veksten kan ta seg opp igjen den dagen dette er over.

Den 29. januar kommer vi med en ny krisepakke, og vi har allerede varslet at vi vil forlenge både kompensasjonsordningen og permitteringsordningen. Å utarbeide krisetiltak innebærer å ta stilling til mange dilemmaer, og jo lenger krisen varer, jo flere dilemmaer oppstår. Det er ikke bare av det gode å forlenge støtteordninger, øke kompensasjonsgrader eller utsette innbetalinger av skatter og avgifter. Å håndtere en krise er ikke en konkurranse om å bruke mest mulig penger, men det handler om tiltak som kan trygge bedrifter og arbeidsplasser, og de tiltakene har vi.

Det er avgjørende at vi også klarer å komme ut av krisen på en måte som ivaretar vårt gode grunnlag for videre vekst og verdiskaping på lengre sikt. Det vil komme kriser etter denne, og vi må sørge for at utgangspunktet vårt er minst like godt til å håndtere dem.

I juni i fjor la regjeringen frem strategien for Norges vei ut av krisen. Den handlet om å skape mer og inkludere flere. Den strategien ligger også til grunn for regjeringens statsbudsjett for 2021. Det handler om å legge til rette for at folk kan komme tilbake i jobb. Det handler om å skape flere arbeidsplasser i privat sektor og at vi må ha flere bein å stå på. Det handler om det grønne skiftet og å legge til rette for grønn vekst. Det handler om utdanningsløftet og å bygge kompetanse. Det handler om å inkludere flere. Og det handler om å bevare trygghet og tillit. Dette er sentrale elementer i regjeringens strategi for gjenåpning av samfunnet – for Norges vei ut av krisen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [11:52:45]: NHO, LO, mange bedrifter og andre organisasjoner har den siste uka sagt at det å forlenge permitteringsordningen til 1. juni ikke gir nok forutsigbarhet. Hvilken kunnskap er det regjeringen sitter på? Hva er det som ikke samsvarer mellom det NHO, LO og de bedriftene som vi hører fra, opplever der ute, og det regjeringen sitter på av kunnskap, når man mener at vi forlenger for lenge?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:53:20]: Hvis jeg ikke tar helt feil, var det vel Arbeiderpartiets krav at permitteringsordningen måtte vare frem til sommeren. Det har regjeringen innfridd – ikke på grunn av Arbeiderpartiets krav, men fordi vi mener det er riktig. Jeg varslet allerede i begynnelsen av desember i fjor at regjeringen ville vurdere en forlengelse.

Samtidig må vi erkjenne at det er noen dilemmaer i denne type permitteringsordninger. Frischsenteret sammen med Oslo Economics har dokumentert at jo lenger folk er på dagpenger, jo lenger folk er permittert, jo lengre kan veien være tilbake til jobb. Vi kan ikke utelukke at en ytterligere forlengelse kan være aktuelt, men vi må også erkjenne at det er noen dilemmaer. Vi har tro på at når vi kommer til sommeren, vil økonomien være på vei oppover, og det vil være jobber å vende tilbake til.

Rigmor Aasrud (A) [11:54:15]: Takk for svaret.

Arbeiderpartiet la fram et krav om at vi skulle forlenge permitteringsordningene til 1. juli i vårt alternative budsjett. Så har det, som statsråden er kjent med, skjedd ganske mye etter det. Nye smitteverntiltak kom rett over nyttår uten at det var noen tiltak der. Men jeg skjønner at statsråden baserer sine holdninger på bl.a. rapporter fra Frischsenteret og Oslo Economics.

Forrige søndag sa statsministeren at det ikke var aktuelt å forlenge permitteringsordningene. Men på mandag kom regjeringen med forslag om at de skulle forlenges. Hvilken ny kunnskap var det regjeringen fikk fra søndag til mandag som gjorde at den utvidelsen kom?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:54:58]: Hvis jeg ikke tar helt feil, svarte statsministeren på spørsmålet om utvidelse til oktober. Og det er vi skeptisk til. Det er ikke bare et gode for arbeidstakerne med veldig lange permitteringsordninger, for det er dokumentert gjennom forskning at jo lenger man er permittert, jo lenger man går på dagpenger, jo mindre sannsynlig er det at man kommer tilbake til jobb. Det er det jeg er opptatt av, nemlig at folk skal ha en jobb å gå tilbake til. Jeg er overrasket hvis det er slik at Arbeiderpartiet ikke ser at det er noen dilemmaer med dette.

Jeg mener at det er riktig å forlenge permitteringsordningen fordi vi nå ser at det er noen krevende måne-

der foran oss. Men de fleste prognosemiljøene anslår nå at Norge vil få en vekst på 3,5-4 pst. i 2021, og vi vil legge til rette for at det skapes og trygges mange arbeidsplasser etter hvert som smitteverntiltakene tas ned. De økonomiske tiltakene må spille sammen med smitteverntiltakene – det har vært vår strategi hele veien.

Rigmor Aasrud (A) [11:56:04]: Takk for svaret.

De dilemmaene som statsråden drar opp her, er jo kjent – også Arbeiderpartiet erkjenner dem. Men de virker ikke i en situasjon der det er 200 000 utenfor arbeidslivet og det omtrent ikke er ledige jobber. Da er det ikke sann at man bare kan gå tilbake i en normal jobb og søke på det, for det er ikke lett å få, og særlig ikke for dem som er lengst unna arbeidsmarkedet.

Permitteringsordningen er en ordning som partene eier i stor grad. Regjeringen sier at de er opptatt av å høre på partene. Hvorfor hører man da ikke på de helt tydelige innspillene som kommer fra NHO og store arbeidstakerorganisasjoner om at det er for tidlig 1. juli sann som situasjonen er nå, og at de må begynne å si opp allerede i mars, for oppsigelsestidene er lange? Hvorfor velger man å se bort fra de tunge innspillene som kommer?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:57:04]: Regjeringen har hatt veldig tett kontakt med partene i arbeidslivet under denne krisen og også før, og jeg mener at det er viktig. Det har satt oss i stand til å finne tiltak som trefter, og ikke minst å kunne iverksette dem raskt.

Så sier representanten at slik situasjonen er nå, er det for tidlig. Ja, det er jeg enig i. Det er for tidlig nå. Men det Arbeiderpartiet nå har gått inn for, er å forlenge til oktober. Det er om ni måneder. Mitt spørsmål tilbake vil jo nesten være: Hvilken kunnskap har representanten Aasrud om situasjonen i oktober? De fleste vurderinger som nå ligger til grunn som regjeringen forholder seg til, er at vi vil ha en annen smittesituasjon når vi kommer nærmere sommeren, fordi flere er vaksinert, men også at økonomien vil ta seg opp. Da vil det være galt å ha støtteordninger som bidrar til å holde aktiviteten nede.

Vi skal ha økonomiske tiltak så lenge krisen varer, men de må spille sammen med smitteverntiltakene.

Rigmor Aasrud (A) [11:58:09]: Jeg kunne tenkt meg å svare på statsrådens spørsmål. For det må jo være sann at regjeringen tror veldig lite på de tiltakene de setter i verk. Hvis de tiltakene som regjeringen setter i verk, virker så fort som man antar at de skal gjøre, at man allerede i slutten av mars vet hvordan sommeren er, er det ingen fare ved å forlenge permitteringsordningene. Jeg tror ingen bedrifter kommer til å la de ansatte gå permittert hvis de har oppdrag. Jeg tror ingen ansat-

te vil komme til å gå på dårlige inntektssikringsordninger hvis de kan komme tilbake igjen i jobb. Så spørsmålet er: Hvorfor tror regjeringen – det må jo være sann – at bedriftene ikke kommer til å ta tak i situasjonen og bruke de mulighetene for å komme i gang med virksomheten sin? Det er jo ingen som tvinger folk til å permittere til 1. oktober. Det er ingen som tvinger bedriftene til å bruke de tiltakspakkene som er hvis de ikke har bruk for dem. Har ikke regjeringen tro på sine egne tiltak? Det er et spørsmål statsråden bør svare på.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:59:18]: Svaret på det er selvsagt jo, det har vi. Vi har også god tillit og tiltro til arbeidslivet. Jeg kjenner Bedrifts-Norge godt og vet at man slåss hver eneste dag for å redde arbeidsplasser og trygge arbeidsplasser.

Jeg håper at mange bruker den situasjonen som nå er, til å ta utdanning mens de går på dagpenger. Det er et svært viktig tiltak under denne krisen, nettopp at det bygges kompetanse, slik at man kan komme tilbake i en tryggere jobb. Men vi må også se på erfaring, lytte til kunnskap og forskning, og der ser vi at jo lenger man er permittert, jo større er sannsynligheten for at man ikke kommer tilbake i jobb. Jeg er bekymret for en slik utvikling. Jeg er bekymret for langtidsledighet. Derfor handler våre tiltak om å få ledigheten ned, trygge jobbene og bidra til at flere får kompetanse.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:00:27]: Før jul spratt representanten Trygve Slagsvold Vedum og Senterpartiet rundt iført Norwegian-slips og tok til orde for milliardstøtte til Norwegian, uten krav til at kreditorene skulle bidra. Fremskrittspartiet ønsker selvfølgelig også at Norwegian greier seg, men vi ville ikke være med på forslag som kunne gi som resultat å fylle bankkontoen til kinesiske og utenlandske kreditorer med det norske folks penger.

Siden den gang er det tatt grep i Norwegian, de har omstrukturert selskapet. Spørsmålet er om de grepene ville blitt gjort hvis den norske stat hadde tilført dem så mye penger. Mitt spørsmål er om finansministeren er enig med Fremskrittspartiet i at det å dele ut milliarder av kroner på det tidspunktet ville ført til at vi kunne ha kastet vekk det norske folks penger i kinesiske og utenlandske kreditors lommer.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:01:31]: Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet var jo enige om disse spørsmålene før jul. Statsministeren svarte også på disse spørsmålene i en spontanspørretime like før jul, om hvilke konsekvenser Senterpartiets forslag ville ha. Nå er representanten kjent med at regjeringen har forslag til vurdering, så jeg kan ikke gi noen ytterligere vurderinger av dette nå. Vi forholder oss til et børsnotert sel-

skap, og regjeringens vurderinger er ferdige når de er ferdige, og vil så bli kjent.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:02:03]: Vi ser selvfølgelig fram til å få regjeringens vurderinger av det. Når det gjelder en kompensasjonsordning, er det et flertall i Stortinget nå som ønsker å få på plass det for luftfarten. Det handler ikke bare om Norwegian, det handler om Widerøe, det handler om SAS, som er ekstremt viktig for Norge, for både næringslivet og vanlige folk, at folk kan komme seg rundt omkring i landet, enten det er forretningsreise, å besøke slekten eller hva det nå skulle være. Hvordan vil regjeringen følge opp vedtaket om å innføre en kompensasjonsordning for flybransjen, og når kan vi vente å få en sak tilbake på det?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:02:45]: La meg først si at regjeringen har stilt opp for luftfarten siden krisen startet. Veldig mange tiltak har kommet på plass i et samarbeid med Fremskrittspartiet. Det er vel i overkant av 17 mrd. kr som er brukt inn mot luftfarten. Det er mye penger. Det har vært helt nødvendig fordi vi er avhengig av å ha et tilfredsstillende rutetilbud i Norge, og vi er opptatt av at vi også skal ha en fungerende luftfart når denne krisen er over.

Så registrerer vi de forslagene som er fremsatt, og vi vurderer det nå i en totalitet. Jeg har allerede varslet at vi legger frem vårt forslag 29. januar.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:03:53]: Debatten så langt har dessverre vært preget av en uttrykt motvilje både fra statsråder og fra regjeringspartienes representanter i Stortinget – en motvilje mot å sikre økt forutsigbarhet for både arbeidsfolk, bedrifter, selvstendig næringsdrivende og frilansere gjennom krisen, og for personer som er langtidspermittert. Det er krevende å gå langtidspermittert og komme tilbake på jobb. Men jeg tror de fleste ville velge å komme tilbake i sin gamle jobb i oktober istedenfor å bli sagt opp i juni. Det er jo den situasjonen som mange dessverre vil stå i. Ja, vi kan håpe at en fram mot sommeren får effekt av vaksinerings, at hjulene i økonomien i de hardest rammede næringene begynner å komme i gang igjen. Men at alle permitterte kan komme tilbake igjen momentant – det må jo være gradvis oppstart igjen i disse bedriftene. Det er derfor ikke bare arbeidsfolk, men også bedriftene er opptatt av å få mer tid, sann at en kan ta tilbake igjen de dyktige arbeidsfolkene som har vært permittert, og som en har lengtet etter å få tilbake, men også for å sørge for at en ikke går over ende, og at en får krav om oppsigelse.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:05:03]: Jeg må bare starte med å si at jeg er grunnleggende uenig i påstanden om at regjeringen og statsråder viser motvilje.

Tvert imot har vi gjennom hele denne krisen vært tydelige på at vi skal gjøre det som skal til for at Norge skal komme godt ut av krisen. Og vi har gjort det i samarbeid med Stortinget. Så langt er også situasjonen at Norge er blant de land i verden som har kommet best ut, både økonomisk og helsemessig.

Så er det en uenighet, og det må vi kunne håndtere, mellom Senterpartiet og regjeringspartiene om hva som er de riktige virkemidlene for at vi skal komme godt ut. Vi mener at de økonomiske tiltakene må spille sammen med smitteverntiltakene. Når vi har strenge smitteverntiltak, er det riktig med gunstige permisjonsordninger og gunstige støtteordninger. Men når smitteverntiltakene tas ned, må vi stimulere til aktivitet og omstilling. Det er viktig både på kort sikt og på lengre sikt for å trygge bedrifter og arbeidsplasser.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:06:09]: Senterpartiet har vært opptatt av å sikre trygghet for arbeidsfolk, bedrifter, selvstendig næringsdrivende og frilansere gjennom ordninger som varer så lenge pandemien varer. Det er den usikkerheten som til stadighet blir skapt, istedenfor å gi en langsiktighet, sånn at bedriftene også kan planlegge. Når det f.eks. gjelder bedriftene som mottar kompensasjon, er det jo for de aller fleste ikke noe fett i det hele tatt. En mottar den kompensasjonen for å klare å holde seg flytende, og for å kunne ha et perspektiv på at en skal kunne ha ny aktivitet, at en skal klare seg gjennom krisen og få folk tilbake igjen i jobb, og kanskje også omstille og få ny verdiskaping og aktivitet. Så det å ha gunstige ordninger med tilstrekkelig varighet er viktig både for å sikre trygghet og forutsigbarhet i nåtid og for å sikre en plan ut av krisen. I tillegg må vi ha sterkere tiltak enn regjeringen og støttepartiet så langt, Fremskrittspartiet, har vært villig til på omstilling og aktivitet. Hvorfor er en ikke villig til både å gi mer forutsigbarhet og trygghet fram i tid og ha mer kraft når det gjelder motkonjunkturtiltak?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:07:21]: Vi kan jo ikke bremse og gi gass samtidig. Det er jo det Senterpartiet nå ber om. Man ber om støtteordninger som skal bidra til å holde aktivitet nede, og at folk skal være permittert, samtidig som man skal gi gass. Det går ikke. Vi må passe på at de økonomiske tiltakene spiller sammen med smitteverntiltakene, og det viktigste økonomiske tiltaket er at vi holder smitten nede. Det er derfor regjeringen er så opptatt av at vi må ha strenge smitteverntiltak når situasjonen er så usikker som den er nå.

Så skal vi ha økonomiske tiltak så lenge krisen varer, men de må være tilpasset den situasjonen vi er i. Nå når vi har strenge smitteverntiltak, er det helt riktig å ha en gunstig kompensasjonsordning med støtte til bedrifter som har mistet omsetning. Men i en situasjon

hvor aktiviteten tar seg opp og smitteverntiltakene tas ned, må vi fase ut de tiltakene og legge til rette for aktivitet og omstilling, slik at vi kan ha et vekstkraftig næringsliv og trygge arbeidsplasser over hele landet.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:08:27]: Selvsagt går det an å ha brems på noen områder – for å holde aktiviteten nede på noen områder – samtidig som en bidrar til å gi økt aktivitet der det er rom for det. Innenfor en del ordrebaserte næringer, i anleggssektoren, byggsektoren og i maritim næring, er jo nettopp utfordringen at ordrebøkene er i ferd med å gå tomme, og der det er rom for å planlegge for ny aktivitet og gjennomføre mer aktivitet dersom staten bruker sin kraft direkte, men også gjennom kommuner og fylker, til å legge til rette for mer forutsigbarhet og å planlegge for mer aktivitet, hvorfor er en ikke mer frampå på de områdene der det faktisk er etterspørsel, der en sier at en innenfor gjeldende smitteverntiltak kan bidra mer? Hvorfor bidrar en ikke med å få mer forutsigbarhet og bruke statens kraft til å føre en aktiv motkonjunkturpolitikk?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:09:20]: Med all respekt: Det er noen få uker siden Stortinget vedtok budsjettet for 2021. Det er et svært ekspansivt budsjett – et svært ekspansivt budsjett, som skal bidra til at vi skaper mer og inkluderer flere, og at vi får vekst i privat næringsliv i tiden fremover. Så bunnplanken her er et ekspansivt budsjett som skal skape trygghet og forutsigbarhet, og ikke minst gjøre at Norge skal komme godt ut av krisen. Vi la i juni i fjor frem strategien for Norges vei ut av krisen. Vi må i den situasjonen vi er i nå, tenke på kort sikt hvordan vi skal skape trygghet for dem som nå kjemper for bedriften sin, men også på hvordan vi skal komme ut av krisen, og hvordan vi skal skape vekst fremover. Det er de perspektivene regjeringen har, og da har vi også løftet frem at det er noen dilemmaer, for å si det forsiktig, med de forslagene som Senterpartiet er med på å fremme i dag, fordi de vil kunne bidra til å holde aktiviteten nede når vi kan ta aktiviteten opp.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:10:38]: SV har helt siden mars i fjor vært opptatt av at de støtteordningene som staten og fellesskapet bidrar med, må følges av krav til bedriftseiere, til utleiere, til dem som mottar den støtten. Vi har ikke lyktes med å få flertall for de kravene, men likevel har det kommet noen viktige oppfordringer fra flertallet og fra Stortinget samlet. Blant annet slo Stortinget i fjor fast at det er viktig at utleierne ikke benytter seg av at leietakere får kompensasjon, ved ikke selv å bidra gjennom redusert leie, og at man legger til grunn at leietakerne får redusert leie i perioden med nedstenging eller sterk omsetningsnedgang hos leietaker. Så ba også Stortinget regjeringen om å

følge situasjonen i dette markedet nøye. Mitt spørsmål er om finansministeren og departementet har fulgt med og vurdert hvorvidt utleierne har redusert leia der leietakerne har mottatt kompensasjon.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:11:45]: Jeg er enig i det Stortinget uttrykte i fjor, og jeg har også uttalt noe av det samme selv. Vi mener jo også at de som mottar støtte, skal vise varsomhet også når det gjelder utbytte. Men for noen er utbytte nødvendig for å betale skatter og avgifter, og det kan også være riktig for å investere i nye arbeidsplasser.

Når det gjelder utleie, er nok situasjonen både mer kompleks og ikke fullt så enkel på hvilke virkemidler man eventuelt skulle ha brukt. Men vi er kjent med at også utleiere har redusert leien, og en del har gjort det rett og slett fordi de selv har en egeninteresse i at bedriftene overlever, slik at man kan motta leieinntekter også når krisen er over. Så i en del sammenhenger må vi bruke, jeg holdt på å si, den moralske kraften vi har, og appellere til både bedriftsledere, eiere og andre om å vise måtehold og bidra i dugnaden. Det er ikke alltid at man kan bruke en lov for å oppnå det man ønsker.

Presidenten: Replikordskiftet er då omme.

Statsråd Iselin Nybø [12:13:12]: I går kl. 8 åpnet den nye kompensasjonsordningen i Brønnøysundregistrene. De mottar nå søknader for periodene september/oktober og november/desember 2020. Kl. 10 i dag hadde 425 bedrifter fått innvilget støtte for til sammen 72 mill. kr. Foreløpig ser vi at bransjene med flest søknader er hotell og servering, som har fått over 40 pst. av støtten. Hvis søknaden er kurant, vil det kun ta noen sekunder før den er behandlet og sendt til utbetaling. Mange bedrifter fikk penger på konto allerede i går, og andre vil få det etter bare noen dager, avhengig av hvor lang tid banken bruker på utbetalingen.

Vi har nå laget en ordning som kan tas opp eller ned, og som kan forlenges i tid, alt etter hva behovet er. Det er en ordning som antagelig kan behandle mellom 5 000 og 9 000 søknader i minutter, og bare for å sette det litt i perspektiv: På et vanlig år behandler Innovasjon Norge ca. 4 500 søknader om tilskudd. Denne ordningen kan altså behandle flere søknader i minuttet enn det Innovasjon Norge gjør i løpet av et helt år. For å kunne ta unna så mange søknader er vi helt avhengige av en automatisk ordning, og da kan vi ikke legge inn kostnader som krever manuelle vurderinger. I så fall vil ikke ordningen fungere slik vi har ment at den skal fungere, og bedriftene vil måtte vente mye lenger på å få penger utbetalt.

Jeg registrerer at stortingsflertallet ønsker å gjøre noen justeringer i ordningen, men jeg registrerer også

at flertallet først og fremst vil heve justeringsfaktoren og forlenge tidshorisonten. Arbeiderpartiet har med andre ord ikke fått flertall for å endre ordningen som dekker inntektstap i stedet for faste kostnader. Og godt er kanskje det, for med Arbeiderpartiets ordning kunne vi enten stått med en rekke bedrifter som gikk med overskudd, som de kunne ha puttet rett i lommen uten å foreta seg noe, eller så kunne vi satt dekningsgraden så lavt – for å unngå at bedrifter gikk med overskudd – at mange ville stå uten å få dekket kostnadene sine.

Jeg tror vi må være enige om at en perfekt ordning ikke fins, men den ordningen vi har i dag, hvor vi baserer oss på å dekke kostnader, er en målrettet ordning for å hjelpe bedriftene med kostnadene i en vanskelig tid, med det formål å unngå unødige konkurser.

Statsministeren sto her på talerstolen i går og sa at regjeringen vil fortsette satsingen på omstilling og utvikling. Det vil vi fordi det er rett medisin. Vi vet at ting blir annerledes etter koronaen, og vi vet at mange bedrifter både ønsker og har anledning til å drive med omstillingsarbeid i den perioden vi er i nå. Vi har tidligere fått inn mange søknader når vi har lyst ut omstillingsmidler gjennom Innovasjon Norge, og vi vil jobbe videre med hvordan dette best kan innrettes framover.

Rett før jul ble regjeringspartiene på Stortinget enige med Fremskrittspartiet om å bevilge 250 mill. kr, fordelt til de kommunene som hadde høyere arbeidsledighet enn gjennomsnittet. Mange kommuner kastet seg rundt og fikk midlene raskt ut til trengende næringsliv, og de fleste tilbakemeldingene jeg har fått på disse midlene, har vært svært gode. Det har vært sårt tiltrengte penger. De fleste kommunene har bestrebet seg på å få pengene ut til næringslivet raskt, men vi hører også om eksempler der kommunene bruker pengene på å pusse opp kommunale bygg, eller som inntekt til seg selv mot å redusere leien for kommunal grunn.

Regjeringen har hele veien sagt at vi vil stille opp med økonomiske tiltak så lenge pandemien gjør det nødvendig, men disse må tilpasses. For vi kommer ut av dette, og da vil det handle om aktivitet. Da vil det handle om å få folk tilbake på jobb, skape nye jobber og øke verdiskapingen. Dagens ordninger gjør ikke nødvendigvis det.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [12:17:47]: Det er bra å kunne konstatere at ordningen som ble åpnet i går, fungerer, men næringslivet har vært uten en støtteordning siden september. Det har vært en ganske krevende tid for mange bedrifter, og mange bedrifter har gått konkurs fordi det ikke har vært etablert en støtteordning hvor de kunne hente ut helt nødvendig tilskudd til likviditeten i en krevende tid. Årsaken til det er at regjeringen

forsømte seg ved inngangen til sommeren. Det er det som er årsaken til at man kom i en krevende situasjon. At det nå fungerer i januar, skulle bare mangle.

Da er mitt spørsmål veldig tydelig: Ut fra det som nå foreligger, vil næringsministeren mene at det er riktig allerede nå å si fra til bedriftene at det at støtteordningen varer fram til 1. juli, er riktig, og at det er en justeringsfaktor på 0,85? Kan næringsministeren være med og bidra til at den forutsigbarheten gjelder for næringslivet?

Statsråd Iselin Nybø [12:18:54]: La meg bare gjøre det helt klinkende klart at grunnen til at næringslivet er i en fortvilende situasjon, er at vi har en verdensomspennende pandemi – en pandemi som er lite forutsigbar, en pandemi som ikke bare rammer oss og vårt næringsliv, men hele verden, hele Europa. Det gjør at handelen går ned, det gjør at det er mye vanskeligere å bevege seg mellom landegrensene, det gjør at vi må holde oss i ro mer enn det næringslivet vanligvis er vant med.

Det er krevende å få på plass en sånn ordning som vi nå åpnet på mandag. Brønnøysundregistrene har gjort en formidabel jobb med å utvikle denne plattformen, for å lage en ordning som er så robust at vi kan ta den opp, vi kan ta den ned, vi kan ta den ut i tid. Derfor har vi nå en ordning der vi kan gjøre nettopp det som Stortinget i dag legger fram forslag om, ta den opp og ta den ut. Det er nå teknisk mulig, og den vil kunne stå seg over tid, i motsetning til den vi hadde før, som i mindre grad var automatisk og derfor krevde mye manuell behandling.

Terje Aasland (A) [12:19:58]: Jeg trodde en næringsminister fra Venstre var opptatt av å gi næringslivet noe forutsigbarhet i en krevende tid. Når nå et veldig tydelig flertall i Stortinget sier at støtteordningen til næringslivet skal vare fram til 1. juli, kan ikke næringsministeren vedkjenne seg at det er et behov for det. Det er høyst merkelig når vi veldig klart hører NHO, Virke, LO og bedriftene si at den tidshorisonten som regjeringen har lagt seg på, er uforutsigbar. Den skaper ikke handlingsrom nok til å tenke framover, en må ha på plass en ordning som vedvarer i tid. Derfor kommer et veldig klart flertall i Stortinget i dag til å vedta at ordningen kommer til å vare fram til 1. juli, nettopp for å skape forutsigbarhet. Hvorfor mangler næringsministeren forståelse for næringslivets behov for nettopp forutsigbarhet?

Statsråd Iselin Nybø [12:20:53]: Denne regjeringen har hele veien sagt at vi skal stille opp med økonomiske tiltak så lenge pandemien og smitteverntiltakene gjør det nødvendig. Denne regjeringen har nå lagt stor vekt på å få på plass en ordning som nettopp kan utvides, som nettopp kan tas opp og ned, for å kunne gi den

støtten som til enhver tid trengs. Det er nettopp derfor vi har laget en ny ordning, det er nettopp derfor vi ikke lenger har den i skatteetaten, men har lagt den over til Brønnøysundregistrene. Det er nettopp derfor vi nå har gjort den automatisk, for å kunne gjøre sånne grep som Stortinget i dag sier de ønsker å gjøre.

Så er det en politisk vurdering om vi mener det er lurt å fortsette tiltak som er myntet på inaktivitet. Dette er en kompensasjonsordning der man får mer støtte jo større omsetningsfall man har. Men at det er mulig å utvide den, er akkurat det regjeringen har lagt til rette for at skal kunne gjøres.

Terje Aasland (A) [12:21:56]: At regjeringen – skal vi si – framstår sånn som næringsministeren nå sier overfor et hardt presset næringsliv, tror jeg kun en næringsminister kan forstå. Når man snakker med næringslivet nå, er det fremdeles en krevende og uavklart situasjon. En vet ikke hva som skjer. Vi hører om serveringssteder som nå heller ølet i sluket, vi hører om varelager som går tapt, og vi hører om en rekke bedrifter som ikke kommer innunder kompensasjonsordningen, som ikke får noen dekning der. Det er det vi hører om hvis en snakker med næringslivet, og hvis en ikke låser seg inne i regjeringskontorene.

Så mitt spørsmål er: Hvordan vil næringsministeren møte alle dem som nå faller utenfor ordningen, som ikke får støtte og må helle ut ølet eller kaste varebeholdningen, eller som ikke kommer innunder den ordningen som ligger der? Det er veldig klare beskjeder om at den ordningen som er etablert, ikke treffer godt nok.

Statsråd Iselin Nybø [12:22:55]: For det første har jeg god kontakt med næringslivet. Jeg snakker med store aktører, jeg snakker med små aktører. Det er en krevende og uavklart situasjon. Jeg er også opptatt av at Stortinget forstår at selv om vi forlenger kompensasjonsordningen, vil det fortsatt være en krevende og uavklart situasjon for næringslivet. Det vil fortsatt være utgifter som ikke vil bli dekket gjennom kompensasjonsordningen, det vil fortsatt være bedrifter som føler at den ikke treffer for seg.

Denne ene ordningen klarer ikke å håndtere alle eventualiteter i en sånn krise som vi står i. Det er derfor regjeringen også har vært så opptatt av at dette er bunnplanken, dette er den brede ordningen som skal treffe alle, men i tillegg har vi andre ordninger som supplerer, som fyller ut. Det er derfor vi har en omstillingsordning, som treffer reiselivet, deler av serveringsbransjen, event- og arrangementsbransjen. Det er derfor vi ga 250 mill. kr gjennom kommunene, nettopp for også å kunne dekke andre typer utgifter enn det en kompensasjonsordning kan håndtere.

Terje Aasland (A) [12:23:59]: Flertallet i dag fremmer en rekke forslag som går ut på å avhjelpe situasjonen for de bedriftene som ikke nødvendigvis blir godt nok ivaretatt i den kompensasjonsordningen som foreligger. Det handler om myndighetspålagt vedlikehold og tilsyn. Det handler om en ventilordning for å sørge for at de som ikke treffes direkte av kompensasjonsordningen, faktisk kan få oppmerksomhet, sånn som oppstartsbedrifter, bedrifter som må gi tapt når det gjelder varelageret sitt, osv., osv.

Mitt spørsmål er egentlig: Vil næringsministeren ta et initiativ til eller sørge for at de ekstratiltakene nå blir raskt iverksatt, sånn at næringslivet kan få tilgang på det som veldig klart blir uttrykt nå som grunnlag fra flertallet i Stortinget?

Statsråd Iselin Nybø [12:24:43]: Jeg bestreber meg på å være ærlig i all min gjøren og laden, og særlig når jeg er her i Stortinget. Derfor skal jeg være helt åpen og ærlig med representanten. To av de forslagene som han her nevner som i dag blir fremmet, kommer til å bli krevende, kommer til å bli vanskelige og kommer til å ta tid å få gjennomført. Det er f.eks. myndighetspålagte vedlikeholdskostnader. Sånn som forslaget er formulert, er det vanskelig å se hvordan det skal avgrenses. Det er vanskelig å se hvordan dette skal kunne gjøres automatisk og ikke kreve mye manuell behandling.

Dette med ventilordningen: Regjeringen hadde også en håndterbar, men krevende idé om en ventilordning den gangen vi så på en kompensasjonsordning for reiselivet, for da var vi opptatt av at de som var knyttet til reiselivet, som butikken på Gardermoen eller suvenirbutikken i Flåm, kunne komme inn i en ventilordning selv om de ikke hadde NACE-kode innenfor reiselivet. Men det må ha et formål, og det må være noen kriterier. Det kommer til å bli krevende med de to forslagene.

Hans Andreas Limi (FrP) [12:26:00]: Det var artig å høre statsrådens entusiasme rundt kompensasjonsordningen, som nå har gjenoppstått i Brønnøysund. Det er bra.

Men i redegjørelsen i går snakket statsministeren om omstillingsordningen for reiselivet, eventbransjen og serveringsbransjen, og signalene fra regjeringen var i retning av at denne ordningen skal styrkes. Det er et veldig bra signal, for alle de søknadene som har kommet til denne ordningen, gjennom to utlysninger, tyder jo på at den er populær – det er det ene – og at den også treffer riktig. Da er spørsmålet mitt til statsråden hvordan regjeringen planlegger å forlenge og styrke ordningen, og om det er mulig å unngå at de søknadene som nå har kommet inn på den siste utlysningen med frist i januar, blir avkortet, for de overstiger jo rammen som er bevilget.

Statsråd Iselin Nybø [12:27:03]: Vi vil i den proposisjonen som er blitt nevnt flere ganger, komme tilbake til hvordan dette kan innrettes. Jeg mener at å tenke omstilling og innovasjon i den tiden vi er inne i nå, er helt rett medisin, og det viser jo også søknadene og antallet søknader at det er.

Jeg oppfatter Stortinget dit hen at man egentlig er enig med regjeringen i at vi må se litt på innretningen, for kanskje må vi ha neste søknadsrunde på en måte som gjør at vi treffer litt andre deler av næringslivet, at vi har litt andre kriterier. Men dette er det vi jobber med nå, og vi vil komme tilbake igjen til Stortinget med våre forslag til hvordan dette kan gjøres på en måte som er bra for næringslivet, for bedriftene, og som også er bra på lang sikt med tanke på at vi får litt kraft ut av krisen.

Geir Pollestad (Sp) [12:28:05]: Senterpartiet har under heile krisen vore oppteke av luftfarten. Luftfarten er viktig fordi flyselskapa og dei tilhøyrande bedriftene sysselset mange folk. Men det er òg viktig for resten av næringslivet vårt og folk i Noreg at me har eit velfungerande flytilbod. SAS, Widerøe og Norwegian – tre norske flyselskap, som det er vanleg å rekna dei som – har førebels fått ein del ordningar knytt til luftfart, men dei har altså ikkje fått ei kompensasjonsordning slik som andre bedrifter og andre bransjar har fått tilgang på. No er det eit fleirtal på Stortinget som seier at ei slik kompensasjonsordning skal på plass for luftfarten, til glede for SAS, Widerøe og Norwegian. Mitt spørsmål er: Kva tid ser næringsministeren at ei slik kompensasjonsordning som òg omfattar luftfarten, kan vera oppe og gå?

Statsråd Iselin Nybø [12:29:06]: Dette er noe som regjeringen allerede er i gang med og jobber med, nettopp fordi vi har en avtale med Fremskrittspartiet her i Stortinget fra før jul, der regjeringen ble bedt om å se nærmere på dette. Så dette er Samferdselsdepartementet godt i gang med.

Det er riktig som representanten sier, at det har vært mye oppmerksomhet rundt luftfarten. Jeg har også selv brukt mye tid på luftfarten. Én ting er at vi har sett på og holder på å se på en kompensasjonsordning, men vi har jo hatt en rekke ordninger for luftfarten så langt. Permitteringsregelverket vi har her i Norge, som er annerledes enn i øvrige land der disse flyselskapene opererer og er hjemmehørende, er godt og har avlastet mange kostnader. Vi har kjøpt rutetilbud, som både jeg og representanten har hatt glede av når vi har pendlet hjem til hjemmene våre. Vi har bidratt med en garantifasilitet på 6 mrd. kr, der flere flyselskaper nå har trukket. Og nå har vi en konkret henvendelse fra Norwegian som vi vurderer.

Geir Pollestad (Sp) [12:30:09]: Eit anna tema som Senterpartiet har vore oppteke av, er skeivheita som

vert i kompensasjonsordninga. Dei bedriftene som baserer seg på innleige av folk og på leige av lokale, kjem forholdsvis betre ut enn dei som eig driftsmidla sine sjølv, eig bygga sine sjølv og har fast tilsette. Det er eit skeivforhold her, og dette er òg ein ting fleirtalet ber regjeringa sjå på.

Då er eigentleg spørsmålet mitt: Er statsråden enig i at dette har vore ei svakheit ved ordninga så langt? Grunnen til at eg spør, er at inntrykket mitt er at statsrådar jobbar betre med saker som dei er einige i, enn viss dei er veldig ueinige.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Iselin Nybø [12:30:59]: Jeg skal i alle fall forsikre representanten om at jeg kommer til å jobbe godt med dette forslaget som nå blir vedtatt. Men jeg har lyst til å oppklare én ting: Ordningen i dag skiller ikke mellom egne ansatte eller innleid personell. Ordningen i dag dekker ikke lønn, og den dekker i liten grad kjøp av tjenester – det er et unntak for regnskap og revisjon.

Når det gjelder dette med å eie eller leie, er det riktig at det er en forskjell. Man får dekket kostnader til leie, leasing, mens man får dekket rentekostnader, men ikke avskrivning hvis man eier selv. Dette skal vi virkelig se på og se hvordan vi kan få til på en god måte. Men også her synes jeg det er nødvendig å si fra til Stortinget om at det å ta inn avskrivninger, f.eks., vil kunne føre til nye skjevheter, for det vil jo gjøre at de som har nye driftsmidler, vil kunne få mer enn dem som har gamle og avskrevne driftsmidler. Så det er ingen perfekt løsning på dette, men dette skal vi se på.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:32:14]: Statsråden sa at omstilling og innovasjon skal være førende i de krisetiltakene vi gjennomfører. Det er det jo lett å være enig i, men samtidig må man konstatere at omstillingsmidlene på klimasiden, på det grønne, har vært for svake i den norske krisepolitikken. Hvis man sammenligner med EU, som statsråden ellers nok er villig til å skjele til, var en tredjedel av krisepakken der grønne tiltak for å kutte klimagassutslipp og få til omstilling. Her i Norge har det vært langt mindre, og man har heller gitt oljeselskapene store subsidier.

Grunnen til at jeg vektlegger dette, er at regjeringen, etter statsrådens sigende, nå jobber med nettopp en sånn type ordning for flyselskapene – en kompensasjonsordning. Mitt spørsmål er: Er klimakrav og forventninger til omstilling i flyselskapene en del av det arbeidet, sånn det har vært i andre land, der man har satt klare mål om å kutte utslipp?

Statsråd Iselin Nybø [12:33:18]: La meg først minne representanten om at det var denne sal som ga store subsidier til oljebransjen. Hvis representanten husker det, så forslaget fra regjeringen helt annerledes ut enn det som ble resultatet etter at vi hadde forhandlet med bl.a. de vennene som representanten har her i Stortinget.

Når det gjelder klimaomstilling, er jeg ikke helt enig i det bildet representanten prøver å lage. Blant annet har vi en storsatsing vi kaller for Grønn plattform – 1 mrd. kr – og den er veldig godt mottatt der ute. Jeg mener det er noe som kan være en framtidig plattform, ikke bare en covid-19-ordning. Det må vi komme tilbake til.

Når det gjelder flybransjen, jobber vi som sagt med å se på kompensasjonsordningen. Vi har den konkrete henvendelsen fra Norwegian, og det vil vi komme tilbake til når vi legger fram vårt forslag i Stortinget, men jeg kan si til representanten allerede nå at jeg opplever at flyselskapene selv også er opptatt av det spørsmålet som representanten tar opp.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [12:34:37]: Smitteverntiltak og økonomiske tiltak må gå hånd i hånd. Selv om Arbeiderpartiet og resten av opposisjonen har presset på for å få regjeringen til å være mindre bakpå, skjer det gang på gang at nye smitteverntiltak blir presentert, uten at de økonomiske tiltakene følger med. Sånn kan vi ikke ha det. Folk og bedrifter fortjener mer trygghet, mer rettferdighet og mer forutsigbarhet.

De kompensasjonsordningene som er lagt fram til bedriftene, og som vi forsterker her i dag, vil motivere til mer aktivitet, og vi tror det vil virke. Vi har tro på de tiltakene vi setter i gang, og i motsetning til representanten Helleland har vi tro på at bedriftene ikke misbruker permitteringsordningene. Det er jo ikke sånn at vi skal innføre permitteringsstvang til 1. oktober. Vi tror heller ikke at de permitterte vil prøve å forlenge permitteringsperioden, for at de ikke skal komme i arbeid. Til det tjener de for lite på å være permittert. Det er ingen som vil ønske å forlenge den permitteringsperioden. Det er også få andre jobber å gå til, så med hensyn til å tenke seg at man kunne gå over i en annen jobb, er det veldig, veldig få som har det som løsning på den situasjonen man er i. Og det er en arbeidsgiverperiode II, som gjør at arbeidsgiverne må tenke seg om før de fortsetter å permittere videre.

I sitt svar til meg i stad sa finansministeren at det var viktig å satse på kompetanse. Det er vi enig i, men det er nesten dobbelt så mange som er utenfor arbeidsmarkedet nå i dag, som det var for ett år siden, eller da

pandemien kom, og det er altså bare 6 pst. flere som er på tiltak. Det viser at regjeringen ikke sørger for at de som er utenfor arbeidslivet, de som ikke er permittert, men allikevel er arbeidsledige, de som har vansker med å komme seg inn i arbeidslivet, får den håndsrekningen de trenger fra staten. Ordninger må forsterkes sånn at flere kan få hjelp, bidrag, bli motivert, få kompetanse til å komme seg tilbake til arbeidslivet.

Helt til slutt: Statsministeren oppfordret oss til å sende en del av de forslagene som ble fremmet her i dag, over til behandling i arbeids- og sosialkomiteen. Det syns ikke vi er noen god løsning, men jeg vil anmode regjeringen om å komme med en tilleggsproposisjon raskt. Det er ikke mange linjene det behøver å stå i den. Det er ganske kjente saker. Da får regjeringen forte seg, komme med en tilleggsproposisjon, så kan vi behandle den samtidig med den saken som allerede ligger her.

Så burde jeg sagt noe om feriepenger, urettferdigheten som 250 000 personer går inn i ferien med. Det er helt urimelig. Her må vi få en bedre løsning.

Geir Pollestad (Sp) [12:37:49]: Senterpartiet er oppteke av å hjelpe dei i underkant av 200 000 arbeidsledige i Noreg. Senterpartiet er oppteke av dei mange ti tusen tilsette, bedriftseigarar og sjølvstendig næringsdrivande som opplever usikkerheit.

Det viktigaste for Senterpartiet har vore å få på plass tiltak som avgrensar dei negative konsekvensane av pandemien. Me har lytta, diskutert og utforma politikk. Så har me forhandla med andre parti. Og det er ikkje tvil om at Stortingets rolle i handteringa av dei økonomiske konsekvensane av pandemien har bidrege positivt. Det har redda bedrifter og det har redda arbeidsplassar i heile Noreg. Det kan verka som om murane rundt Stortinget er lågare enn rundt regjerkvartalet, slik at næringsliv og arbeidarar har vorte høyrde på Stortinget.

Senterpartiet vil ha meir langsiktigheit i krisehandteringa. Regjeringa sine hyppige pressekonferansar gjev sikkert både merksemd og publisitet for regjeringspartia, men det gjev ikkje langsiktigheit for bedrifter og arbeidsfolk, og det gjev ikkje håp for dei arbeidsledige. Difor er det bra at Stortinget nok ein gong tek ansvar. Dei sjølvstendig næringsdrivande, anten det er taxisjåførar eller artistar, er ei gruppe som ikkje vert sett av regjeringa. Tenk at drosjesjåførar, som prøver å skaffa seg litt inntekter, får trekk i dagpengane sine, ikkje ut frå kor mye dei tener, ikkje ut frå kor mykje dei køyrer, men ut frå kor lenge dei ventar på kundar. Det vert det rydda opp i no. Senterpartiet meiner at fornuft er òg viktig i krisehandtering.

Senterpartiet er bekymra for dei langsiktige konsekvensane av krisa. Nedgangen for reiselivet, i serve-

ringsbransjen og i kulturbransjen vil setja varige spor, og lokalsamfunn kan verta varig endra. Tiltaka som me vedtek i dag, vil ikkje løysa alt, så jobben må fortsetja, og eg fryktar at det òg i fortsetjinga vil skje med Stortinget i forarsetet og regjeringa på slep. Det er ingen nye offensive takter frå regjeringa i dag.

Me høyrde tidlegare i dag at Venstre og Kristeleg Folkeparti eigentleg var meir opptekne av prosessen og sitt eige ve og vel enn av dei delane av næringslivet som her var ramma. Me høyrde tidlegare i dag at statsministeren og statsrådar og representantar frå regjeringspartia ikkje hadde fått sett på forslaga. No har dei allereie konkludert med at det er store vanskar med å gjennomføra dei. Eg vil oppfordra regjeringa til å ha ei positiv haldning til dei vedtaka som vert gjorde i dag, og gjennomføra dei, fordi Stortinget har vist tidlegare at me evnar å ta ansvar, og det er det me gjer òg i dag, og det må ei regjering fylgja opp.

Ingvild Kjerkol (A) [12:41:04]: Norge står i en krise selv om dødstallene er lave sammenliknet med andre land. Vi vet også at denne felles dugnaden som statsministeren viser til, rammer veldig skjævt. Vanlige folk, sårbare barn og unge, eldre og syke mennesker, bedrifter og arbeidstakere betaler prisen for veldig inngripende smitteverntiltak. Regjeringen skylder derfor å gjøre det som er regjeringens ansvar, nemlig å beskytte sine innbyggere ved å få importsmitte under kontroll. Testplikten som ble innført fra 2. januar, viste seg å være en ordning full av svakheter. Først fra i går startet regjeringen med obligatorisk testing fra utlandet. Vi burde vært i gang før.

Det er avgjørende nå at kommunene får nødvendige ressurser og bistand til å gjennomføre dette på en trygg måte og med størst mulig beskyttelse av helsepersonell som må bistå med andre viktige oppgaver i helsetjenesten, også vaksining. Derfor fremmer Arbeiderpartiet, sammen med opposisjonen, en rekke forslag for bedre kontroll med importsmitte.

Regjeringen sier at den prioriterer å unngå inngripende tiltak som rammer barn og unge. Likevel strammes de kraftig inn overfor nettopp dem etter nyttår. Ungdomsskoler og videregående skoler ble plassert på rødt nivå. Det betyr ikke stengte skoler, men det betyr mer hjemmeskole og mindre tilstedeværelse. Tilbudet ble dårligere. Samtidig ble organiserte fritidsaktiviteter også for barn og unge satt på pause.

Disse tiltakene ble også innført i kommuner som ikke hadde smitte, og der smittetallene var veldig, veldig lave. Barneombudet, Inga Bejer Engh, mener at tiltakene var for strenge, og at de særlig rammer sårbare barn og unge. Nå oppheves de, og det blir igjen kommunenes ansvar å bestemme ut fra den lokale smitte-

situasjonen – et ansvar kommunene er godt rigget til å ta, mener vi i Arbeiderpartiet. De har vist evne til å respondere raskt, og de har også vist kreativitet og har strukket seg langt i denne pandemien.

Jeg vil helt til slutt si noe om vaksiner. Helseministeren kunne i går fortelle oss at det er gitt 48 000 vaksinedoser. Det tallet bekrefter at vi dessverre fortsatt er på etterskudd. Tallet er under det Folkehelseinstituttet og regjeringen har satt som målsetting, og det betyr at her må farten opp og trykket settes inn, slik at dette ordet som har etablert seg, «saktevaksering», kan pareres.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:44:09]: Denne pandemien begynner å få høye omkostninger for mange i Norge. Vi som bor i dette landet, må leve med strenge restriksjoner. Det er barn som går på skolen deler av tiden, det ble innført rødt nivå mot Barneombudets vilje, og ekspertgruppen advarte også mot å bruke det som forebyggende tiltak. Vi vet at barn og unge er veldig utsatt.

Mange har levd uten besøk, eldre er isolert og har vært det snart et år, det har enorme konsekvenser for bedriftene. Da er det provoserende å se at man ikke har hatt kontroll på importsmitte og på grensene. I perioden 24. desember til 13. januar kom det altså 68 000 personer til Norge med fly og båt, og på vei estimerte man at det kom 160 000 mennesker. Vi vet at det ikke har vært kontroll på dette verken når det gjelder testing, om de har vært i karantene, eller hvor en del av disse befinner seg. Det er grunn til å komme med et varsel.

Fremskrittspartiet har fått nettopp det, fra folk som jobber på grensene. De sier at regelverket er fint på papiret, men på Gardermoen opplever man kaos, ingen kontroll, folk som ikke testes, og at hvem som helst kan definere seg som samfunnskritisk personell, enten det er snekkere, sjåfører eller tannlegeassistenter, for å gi noen eksempler.

På Svinesund er det komplett kaos, det samme på Magnormoen, der vi i dag hørte ordføreren var ute og fortalte om at smittede reiser inn i Norge uten at man da får tak i dem, eller man må være detektiver for å få tak i dem. Regjeringen er på hælene her.

Fremskrittspartiet foreslo allerede i august at dette burde iverksettes. Det ble avvist fra statsråd Høie, det ble avvist i Stortinget 3. desember, mens man plutselig før jul kom på at dette nok var en god idé likevel. Det er ikke særlig tillitvekkende at regjeringen her halser etter og innfører stadig nye og strengere tiltak på papiret, mens vi får tilbakemelding om at det ikke følges opp i praksis.

Stortinget vedtar i dag en rekke forslag som i realiteten gir regjeringen marsjordre – det er jeg glad for – for både å sikre testkapasitet, sikre bedre kontroll og

obligatorisk karantenehotell, for å nevne noe. Fremskrittspartiet skulle nok ønske enda tøffere virkemiddel. Vi fremmer forslag om å sikre døgnbemanning av alle grensestasjoner, obligatorisk koronatesting ved innreise til Norge, der man også avviser utenlandske koronaattester. Alle som ankommer norske grensestasjoner, skal registreres, og vi ønsker også å innføre midlertidige skjerpelser i innreisebestemmelsene. Det handler om at vi skal holde ut.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:47:28]: En gjennomgangstone i innleggene fra regjeringspartiene her i salen i går og i dag er at Norge har klart seg best i verden både økonomisk og når det gjelder utviklingen av smitte. Det er nok for tidlig å gjøre opp noen endelig status, vi er på mange måter fortsatt midt i håndteringen, smitteverntiltakene er strenge og fortsatt til dels svært inngripende. Mange, kanskje særlig i de store byene som Oslo, har levd begrenset i lang tid, det er tungt å sitte ni måneder på hjemmekontor uten å se kollegaer. Det er tungt ikke å møte venner og familie eller stifte nye bekjentskaper. Det er tungt for de unge som ikke får vært så mye på skolen som de skulle ønske, for lærerne å følge opp elever via Teams og for studentene som sitter alene på hybelen.

Sånn kunne jeg ha fortsatt. Folk fortjener en skikkelig takk for at de bidrar i denne tiden – på nytt og på nytt. Så er det også sånn at den økonomiske krisen i kjølvannet av pandemien treffer oss hardt. For dem som nå har gått permittert i lang tid med mindre inntekt enn normalt, eller for dem som har mistet jobben, er det tross alt en fattig trøst at Norge har klart seg best i verden.

Selvsagt fortjener også regjeringen en takk for den jobben som har vært gjort de siste ni månedene, men når opposisjonen i dag går sammen, er det også fordi regjeringens politikk ikke er tilstrekkelig. Representanten Grøvan mente tidligere i dag at tiltakene må ses i sammenheng med den aktuelle smittesituasjonen. Ja, det er vi enig i, og det er der regjeringen ikke har fulgt opp. Gjennomgående siden mars har de økonomiske tiltakene regjeringen har lagt på bordet, vært for svake og for usosiale. Derfor har Stortinget gått inn, opposisjonen har måttet lage flertall for langt mer kraftfulle og sosiale tiltak innenfor høyere satser på dagpenger, innenfor varighet på permittering, innenfor kompensasjonsordninger for studentene – bare for å nevne noe.

Når regjeringen nå er fornøyd med hvordan Norge har møtt den økonomiske krisen, er det kanskje verdt å huske på hvor svake deres opprinnelige forslag var.

Så er flere her opptatt av langsiktigheten, og det er det som er viktig for oss i opposisjonen. Da er det viktig å minne om, når man er bekymret for forlengelsen av

permitteringsregelverket, at det å gå permittert ikke er noen tvang når samfunnet begynner å åpne opp igjen. Jeg er sikker på at de som er permittert, de som har mistet jobben, ikke vil noe annet enn å komme seg tilbake i jobb. Det må vi sørge for at de kan. SV skulle ønske at vi fikk stilt langt tøffere krav til de bedriftene som mottar støtte fra staten, at det er krav om at de ikke kan si opp folk, at de ikke kan ta utbytte, og at vi hadde sørget for forutsigbarhet også for mottakerne av arbeidsavklaringspenger. Det er forslag som vi likevel fremmer i dag.

Terje Aasland (A) [12:50:57]: Finansministeren sa tidligere i dag at det å håndtere en krise ikke er en konkurranse om å bruke mest mulig penger. Jeg håper, med respekt å melde, at ikke det er en holdning som finansministeren tar med seg når han leser de forslagene som i dag kommer til å få flertall, for det er ingen konkurranse om å bruke mest mulig penger. Det er tydelige forslag som har til hensikt å bedre situasjonen for folk og bedrifter, og som i utgangspunktet også skal klare å bringe oss gjennom den krevende tiden vi er inne i, på en best mulig måte. Det er altså ingen konkurranse om å bruke mest mulig penger. Det er total skivebom og en tragisk tilnærming til den problemstillingen vi er inne i.

Senest i dag har vi hørt fra Virke at 55 pst. av deres medlemsbedrifter innenfor servicesektoren står i fare for å gå konkurs. Det er mange bedrifter, men det er også mange trygge, gode arbeidsplasser når pandemien er omme. Og da jeg tidligere i dag satt og hørte på statsministeren, og spesielt replikkordskiftet, fikk jeg inntrykk av at de fleste forslagene som i dag fremmes, har en unnskyldning for at de fremmes. Nei, det er ikke tilfellet. Det er, skal vi si, ingen svak henstilling hvor vi ber regjeringen vurdere. Av de 23 forslagene som i hvert fall får flertall i dag, er det 22 som er klare oppdrag til regjeringen. Og det er ikke oppdrag som flertallet i Stortinget gir regjeringen i en konkurranse om å bruke mest mulig penger. Det er klare vedtak som blir gjort i Stortinget i dag, og som er velbegrunnede ut fra den situasjonen landet befinner seg i. Det er det som er situasjonen. Det er fordi regjeringen ikke leverer forslag og tiltak på tid. Det er fordi de er på etterskudd – de har ikke klart å følge opp sine smitteverntiltak med økonomiske tiltak for å trygge bedrifter og arbeidsfolk.

Mange av de forslagene som vi fremmer i dag, og som ligger der, har Arbeiderpartiet veldig tydelig etterspurt i lang tid, og det vi hører, er en regjering som synes det er vanskelig å gjennomføre det som er det beste for norsk næringsliv og for norske arbeidsfolk. Beskjeden som blir gitt i dag, gjennom de flertallsforslagene, er veldig tydelig. Vanskelighetsgraden på dem går vi ut fra at regjeringen løser, og at de løser det raskt, for det haster. Det er ikke sånn at bedrifter som har myn-

dighetspålagt tilsyn, kan vente i evigheter – nei, de må ha svar nå raskt. Det handler om å trygge situasjonen for arbeidsfolk og for bedrifter. Nå må regjeringen reagere.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:54:16]: Jeg skal ikke snakke om kompensasjonsordninger for næringslivet. Jeg skal snakke om framtiden vår, de som skal skape det nye næringslivet: barn og unge.

Jeg er veldig glad for at statsministeren i redegjørelsen i går sa at regjeringen vil prioritere barn og unge når smittesituasjonen gjør det mulig. Det er gode nyheter at det nasjonale tiltaksnivået for ungdomsskoler og videregående skoler nå nedjusteres til gult nivå, og at lokale treninger og fritidsaktiviteter for barn og unge ikke lenger frarådes.

Det er viktig for alle barn, særlig for dem som har ekstra behov, eller som har problemer. Jeg vil minne om at vi har 55 000 barn i Norge som får tiltak fra barnevernet.

Regjeringen har nedsatt en koordineringsgruppe som skal følge opp tilbudet til sårbare barn og unge under pandemien. Arbeidet ledes av Barne- og ungdomsdirektoratet. Det er nå ti rapporter fra koordineringsgruppen. Gruppen har siden oppstarten hatt som premiss for arbeidet at normal drift i tjenestene for barn og unge skal tilstrebes ut fra forsvarlige smittevern råd. Det er dette regjeringen følger opp nå.

FNs barnekonvensjon forplikter oss til å ivareta barnets beste selv om situasjonen er krevende. Både stat og kommune må prøve å få til en mest mulig harmonisk løsning mellom smittevern og barnets behov. Det er en balansegang.

Åpne barnehager og skoler er en forutsetning for at barn og unge med behov for hjelp fra ulike tjenester kan bli fanget opp og ikke minst fulgt opp.

Helsesykepleiere forteller i den siste undersøkelsen fra Barne- og ungdomsdirektoratet om økt pågang i skolehelsetjenesten fra barn og unge. De forteller om svært alvorlige tema, som selvskading og selvmordstanker, vanskelige hjemmeforhold med økt kranling, vold og rusmisbruk.

Når barn og unge er for fullt tilbake på skolen, forventer jeg at kommunene er seg sitt ansvar bevisst og sørger for at ingen barn opplever at døren til helsesykepleier på skolen er stengt.

Budskapet fra helseministeren var klart i går. Vi trenger nasjonale tiltak for å unngå en ny smittebølge. Det legger press på helsetjenesten og gjør vaksineringsen mer krevende. Vi må derfor holde ut litt til.

Smitteverntiltakene vi viderefører, er nettopp viktig for å beskytte barna, slik at vi ikke skal ha flere nedstenginger og at en ny smittebølge gjør det enda mer

krevenne å være barn og unge i dag. Jeg synes de har gjort en strålende innsats under denne pandemien, og de trenger derfor støtte.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:57:43]: Jeg er stolt over at opposisjonen har klart å ta ansvar og finne sammen om forslag som vil være med på å stoppe importsmitte. Det er utrolig viktig for å vinne kampen mot viruset.

Karantene er den viktigste delen av løsningen, og det er også forslag om mer midler til testing. Jeg er særlig fornøyd med at vi får flertall for strenge reaksjoner mot arbeidsgivere som bryter karantenerregler når de importerer arbeidskraft. Når det er arbeidsgiverne som har ansvaret når arbeidere ikke får den karantenen de trenger, er det også dem som må ta straffen. Da er det rett og rimelig at det er arbeidsgiverne som må betale. Vi foreslår også mer bruk av stikkprøver og bruk av bøter for at karanteneplikten skal følges.

Kampen mot viruset er en av de viktigste jobbene vi har i helse- og omsorgskomiteen, men pandemien har også ført til en psykisk helse-krise. Under denne regjeringen har vi mistet 1 000 sengeplasser i psykisk helsevern. Vi hadde problemer før pandemien traff Norge, nå er det enda verre.

Alle bør se rapporten fra Mental Helse. Sju av ti sier at det har blitt verre enn tidligere. Flere forteller om flere symptomer, mer rus, selvmordstanker og triggering av traumeerfaring. Ni av ti sier at de har blitt kastet ut før de var ferdigbehandlet.

Vi trenger en psykisk helse-krisepakke. SV foreslo det i budsjettet, med over 800 mill. kr, men fikk ikke flertall. Jeg håper at de andre partiene forstår at vi har en psykisk helse-krise på grunn av pandemien, og at de vil endre synspunkt. Da kan vi endelig få et sterkt psykisk helsevern.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:00:45]: Finansministeren åpnet sitt innlegg med å si om koronasituasjonen at vi nå står ved starten av slutten, men at vi ikke vet hvor lang den blir. Det er det som er utfordringen. Vi vet ikke hvor lang tid det tar før vi er over i en tilnærmet normal situasjon.

I sin situasjonsbeskrivelse i går var statsministeren opptatt av det å balansere tiltak, men også av hvor vanskelig og krevende det er å treffe de riktige tiltakene, fordi utviklingen i smittetallene er så uforutsigbar. Det har vi forståelse for. Situasjonen har vært veldig lite forutsigbar, og den er det til dels fortsatt, for vi vet ikke når vi er tilbake med en større aktivitet i samfunnet og man kan lempe på smitteverntiltakene. Nettopp derfor er det så viktig at det er en klar og tydelig sammenheng mellom tiltak for å begrense smitte og kompenserende tiltak. Vi kan ikke bare ha korte tiltak som skrus av og

på. Det må være en forutsigbarhet og en balanse i de tiltakene som umiddelbart må slå inn og virke kompenserende når man treffer nye smitteverntiltak som i realiteten stenger ned deler av samfunnet og rammer veldig mange ulike næringer.

Det må være forutsigbarhet for bedriftene våre og de ansatte når det gjelder hvilke ordninger som skal hjelpe dem gjennom en midlertidig nedstenging og den pandemien vi står i. Vi kan ikke ha de korte tiltakene, som vi til dels har opplevd litt for ofte, som gjør at vi hele tiden må inn og korrigere.

Man kommer med en litt advarende pekefinger: Man må ikke gi de økonomiske tiltakene for lang varighet, de må ikke bli for omfattende, men i og med at vi ikke vet når dette ender, er det vel grunn til å minne om at hvis vi ser tilbake på det året som snart har gått, er det ingenting som tyder på at de tiltakene vi har iverksatt, har vært verken for langsiktige eller for omfattende – snarere tvert om.

Mange av de tiltakene som Fremskrittspartiet nå står bak, og som blir vedtatt i Stortinget i dag, er allerede etablert. Det som er flertallets ønske, er at de skal videreføres og ytterligere styrkes. Den generelle kompensasjonsordningen, som statsråd Nybø var så entusiastisk over, er gjenopplivet i Brønnøysund. Det er bra, og den skal fungere. Samtidig er det nødvendig å ha noen supplerende tiltak, for den generelle kompensasjonsordningen treffer ikke alle like godt. Vi kan ikke kompensere 100 pst., men vi trenger også litt skreddersøm for å hjelpe de bransjene som rammes direkte av smitteverntiltak, og som på kort sikt ikke kan få aktiviteten opp på det normale nivået. Da må vi bidra til omstilling i samfunnet på ulike måter.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [13:04:18]: Pandemien har endret hverdagen og dagsordenen over hele verden. Scenarioer som ble belyst på beredskapskonferanser, men som vi aldri trodde skulle hende i vår moderne tid, ble plutselig reelle. Det har vært bratt læring og store utfordringer for oss alle.

Takk til statsminister og helseminister for gode redegjørelser og for godt håndverk gjennom et krevende år. Regjeringen har vist god balansekunst mellom det nødvendige og konsekvensene av tiltakene. Regjeringen har dermed levert et kriselederskap som er oppdatert og bygd på faglig kunnskap som det står respekt av. Jeg skulle ønske at et kveldsmøte kunne sagt det samme. Det framstår iblant nesten som en kappelek i å komme med tiltak som regjeringen allerede jobber med.

Jeg vil bruke innlegget til å minne oss alle om at pandemien er verdensomspennende – det ligger i ordet – og at mens vi driver krisehåndtering, driver andre

land med katastrofehandtering. I starten av pandemien sa en ung afrikansk kvinne at de er selvsagt redd for viruset, men sulten som følger av nedstengingen, kommer til å drepe flere enn pandemien. Og hun hadde rett. Pandemien i fattige land er en katastrofe. Virksomheter stenger ned, det er nedbemanning, folk står uten inntekt og uten sikkerhetsnett, og mens vi snakker om når vi skal få en normalsituasjon, vil situasjonen forverre seg i mange år i mange land. I går var de to største avisene i Malawi preget av sykehus, der fotballbaner rigges om til mottakssenter. Slik er situasjonen.

Det er alltid vanskelig å spå om framtiden, men at industrilandene vil komme seg på beina mye raskere, er jo ingen usikker spådom. Pandemien setter utviklingen mange skritt tilbake. De som før levde i fattigdom, gjør det fremdeles. I sånne tider skulle vi som et rikt land ønske at vår innsats økes og ikke reduseres, slik Fremskrittspartiet har tatt til orde for. Pandemien er verdensomspennende, og ingen er trygge før alle er trygge.

Her er det bemerkelsesverdig at Senterpartiet har framstått som det fremste talerør for nasjonal egoisme på vaksinefronten. Det er iallfall det etterlatte inntrykket. For det er like absurd som det er uklokt, og jeg hadde ventet meg mer av Senterpartiet. Men det er i krise vi får testet vår mentalitet, og i en krise trenger verden mer samarbeid, ikke mindre. Jeg er glad for at regjeringen og vår utviklingsminister er tydelige på det internasjonale ansvaret: vaksinerings, forskning, bistand og humanitær nødhjelp. Det trengs.

I mange utviklingsland vil bildet se ganske annerledes ut enn i vårt land, og pandemiens sidevirkninger og ettervirkninger må vi forholde oss til i mange år. Jeg vil at det perspektivet også skal med i det som fortrinnsvis har vært en debatt om den nasjonale håndteringen.

Karin Andersen (SV) [13:07:36]: Aller først har jeg behov for å si at det Marit Arnstad sa om at Senterpartiet var alene om å støtte kommunale næringsfond, er feil. SV står også bak det forslaget.

I vår var det mulig å skjønne at regjeringen ikke hadde alt på stell, men det gikk ikke lenge fra det kom til Stortinget, til Stortinget skjønte at man måtte bedre de ordningene regjeringen foreslo, både til bedriftene, til dem som mistet arbeid, og til kommunesektoren – massive styrkinger fra Stortinget. Det skjer om igjen og om igjen og om igjen.

Jeg tror jeg må spørre regjeringen: Er det sånn at de virkelig mener at det er smitteverntiltakene som skal bestemme om en bedrift er levedyktig eller ikke? Det mener ikke SV. Vi mener at i det øyeblikket vi stenger ned heretter – for nå må vi være klare og ha systemene på plass – må tiltakene for de bedriftene være på plass.

Det er de ikke, og derfor er det nødvendig det stortingsflertallet gjør nå, fordi tiltakene treffer dårlig.

Min gode kollega Nicholas Wilkinson var oppe her og sa at vi også trenger en krisepakke på psykisk helse. Ja, det gjør vi, og vi trenger en sosial krisepakke. De som sto utenfor arbeidslivet før, som var på AAP eller på sosialhjelp – er det noen som tror at det arbeidsmarkedet de skal inn i framover nå, er lettere for dem? Tror man man klarer seg med mindre tiltaksmidler? Tror man man klarer seg med korte AAP-perioder? Tror man man kan klare seg ved ikke å få nok hjelp i helsevesenet, hvor vi også vet mange nå har blitt skjøvet enda lenger bak i køen?

Nei, jeg hadde forventet at regjeringen nå også hadde skjont at når krisen rammer så skeivt som den gjør nå, så skyver den dem som er vanskeligstilte fra før, enda lenger bak i køen. De får det enda verre. Da nytter det ikke med gammeldags høyrepolitikk, med gulrot for de rikeste og pisk for de fattige. Det er ikke slik at det er arbeidsplasser som står klare nå, ikke engang til de aller sprekeste og friskeste blant oss, som har utdanning, og som nå er permittert eller arbeidsledig. Sånn er det ikke. Da må vi forlenge ordningene og hjelpe dem som har det vanskelig.

Derfor fremmer SV en rekke forslag på dette området: om bostøtte, om tiltak for dem som akkurat er nyutdannede og skal ut i jobb, om dem som er på sosialhjelp, at de f.eks. ikke blir tvunget til å selge huset sitt hvis en må be om sosialhjelp, og for at man kan forsterke innsatsen overfor dem som sliter fra før med å få arbeid, f.eks. med å kunne skaffe seg en kvalifisering som gjør at de har sjanse til å få arbeid.

Margunn Ebbesen (H) [13:11:05]: Vi har lagt bak oss et krevende 2020, og dessverre var inngangen til dette året ganske lik. Men samtidig er det en viss forskjell – vi ser et lys i tunellen. Norge har klart seg forholdsvis godt gjennom disse månedene. Vi har få døde og forholdsvis få smittede sammenlignet med andre land. Samtidig ser vi at alle tiltakene sliter på folk og på bedrifter. Det har jeg stor forståelse for.

Mange bedrifter er hardt rammet av nedstengingen, og dette får igjen store konsekvenser for arbeidstakere, som igjen er familieforsørgere og foreldre. Men heldigvis er vi i en god situasjon i Norge. Regjeringen og Stortinget har klart å stille opp for å bidra mest mulig hele veien. Regjeringen har fulgt situasjonen tett gjennom denne perioden og har både bidratt med støtteordninger og samtidig sørget for å få på plass tilgang til vaksiner. Vaksineringsen er nå godt i gang rundt i hele landet. Det er også gjort en god jobb ute i kommunene for å få på plass gode tiltak for smittesporing. De mener også å ha god nok kontroll for å kunne ha mer lokale til-

tak. Dette er en vanskelig balansegang, men jeg har forståelse for at regjeringen har valgt å sette i verk nasjonale tiltak i stor grad, nettopp fordi konsekvensene hvis smitten skulle komme ut av kontroll, vil være mye, mye verre. Men dette må følges nøye med på framover.

Vi står fortsatt midt i krisen, selv om lyset er der framme. Usikkerheten er noe lavere nå enn da Norge stengte ned i mars i fjor. Men hvis vi tenker tilbake på hvordan utsiktene var for sommeren 2020, og hva som ble resultatet, mener jeg vi har grunn til optimisme. Det var en krisestemning spesielt i reiselivet i mai 2020, men deler av reiselivet i Norge opplevde vel en «all time high» av norske turister. Ikke minst fikk nordmenn øynene opp for det å feriere i eget land. Så reiselivsnæringen kan nok forberede seg på mange flere nordmenn som sine gjester også denne sommeren.

Situasjonen er uoversiktlig og krevende for deler av næringslivet. Men vi må ta med at det også går godt i deler av næringslivet. Storting og regjering har hele tiden stilt opp med krisepakker for å hjelpe folk, bedrifter og næringsliv. Jeg registrerer at opposisjonen har levert ytterligere forslag i dag. Noen av disse forslagene har jo regjeringen allerede signalisert at den vil komme tilbake til. Men dette viser at både storting og regjering står samlet om å hjelpe folk og bedrifter gjennom denne krisen.

I går kunne vi også følge åpningen av søknadsportalen for koronastøtte hos Brønnøysundregistrene. Det er gjort en fantastisk jobb av prosjektleder Are Trælvik og hans team ved Brønnøysundregistrene. I tett samarbeid med Altinn har de på kort tid fått på plass en søknadsportal som raskt vil bidra til at bedrifter som kvalifiserer for støtte, har penger på konto. Da jeg gikk fra kontoret (presidenten klubber) i stad, var det 501 søknader (presidenten klubber igjen) som var behandlet, og det var bevilget 77 mill. kr (presidenten klubber igjen) i støtte – dette på ett døgn.

Presidenten: Presidenten har registrert at det er et tiltagende behov for å gå utover taletiden. Presidenten vil advare om at nå klubbes det når det står 00:00, og da er det ikke noe poeng å snakke videre.

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [13:14:33]: I dag vil eg gje ros og verbale roser til statsminister Erna Solberg og helseminister Bent Høie for den umåteleg store innsatsen dei har gjort ved å stå i pandemien i desse ti månadane. Takk også til resten av regjeringa og alle som har arbeidd med støttefunksjonar, som har gjort at regjeringa har kunna gje kvalifisert kunnskap, tiltak og råd til den norske befolkninga. Ja, det er krevjande tiltak både i privatlivet, arbeidslivet og samfunnslivet, men folk har skjøna alvoret og innretta seg deretter. Covid-

19 har sitt eige liv; det blussar opp, klar til angrep, viss ikkje mottiltaka er sterke nok. Alle kjenner nokon som er ramma, og i mitt liv har dotter og familie vore i karantene fire gonger på grunn av smitte på skulen, og det var litt sukkling den fjerde gongen. Og ein god ven mista dessverre mor si i fjor vår.

Det er stor tillit til regjeringa slik dei arbeider førebyggjande og inn i den aktuelle situasjonen. Det vi ventar på no, er fullvaksining av landets befolkning. Eg høyrde representantar her i Stortinget i går som syntest det gjekk for seint med vaksininga og ville gjera det fortare. Ja, det vil vi alle, men det er ikkje nok vaksinar enno, og vi må venta på vår tur til liks med resten av verdas befolkning. Dei mest sårbare og kritisk personale får først, og slik må det vera til vi får større forsyningar med nye vaksinar.

Så har SV, Framstegspartiet, Senterpartiet og Arbeidarpartiet laga ein plan med over 20 hjelpetiltak, vel vitande om at regjeringa kjem med ein proposisjon 29. januar om det same. Også denne gongen vil det norske folk merka at regjeringa er ansvarleg, ved at det er reduksjon av smitte som styrer utviklinga av dei ulike tiltaka. Kva kostar tiltaka, og kva effekt har dei? Dette er viktig å vita for å kunna nå målet om eit trygt og godt og friskmeldt Noreg.

Og det er viktig å vita kostnadane når vi disponerer pengar som eigentleg skulle tilkoma komande generasjonar.

Ove Trellevik (H) [13:17:21]: Takk til statsministeren og helseministeren for deira utgreiing i går.

Ein viktig føresetnad for god krisehandtering er felles krise- og situasjonsforståing. Både utgreiinga og debatten her i dag bidreg til nettopp det. Til no har opposisjonen og posisjonen handtert denne pandemien og konsekvensane av han godt saman. Når eg høyrer debatten her i dag, får eg eit inntrykk av at opposisjonen forslaga sine i stor grad er i god prosess og godt varetekne av det arbeidet regjeringa har sett i gang. Det lovar godt.

I går kunne me lesa i VG at det berre er Ungarn som har strengare innreisereglar enn Noreg for EU og EØS-landa. Noreg har både innreisekarantene og obligatorisk test på grensa. Sverige har ingen av delane. Strengare reglar knytte til importsmitte har truleg bidrege til at me får mindre behov for nasjonale tiltak, og at nasjonale tiltak har, som me kjenner til, vorte godt følgde opp av både kommunar, utdanningsinstitusjonar og bedrifter. Ja, heile samfunnet har eigentleg følgd veldig, veldig godt opp, og dei fortener honnør for korleis dei har handtert pandemien.

Utfordringane me stod overfor før koronasituasjonen, er ikkje vekke, dei er berre forsterka. Mange er per-

mitterte eller arbeidssøkjande. Flest mogleg av desse må ha ein jobb å gå til. Den viktigaste oppgåva vår er å sørgja for at velferdssamfunnet består, og at folk får eit arbeid å gå til. Då må det verta enklare både å starta bedrifter og å investera i nye arbeidsplassar.

Samanlikna med dei fleste andre land er terskelen svært høg for å koma inn i arbeidslivet i Noreg. Over 400 000 nordmenn i arbeidsfør alder står heilt eller delvis utanfor arbeidslivet og går utelukkande på trygdeytningar. Å stå utanfor arbeidslivet betyr også at ein står utanfor mykje av det sosiale i samfunnet.

12. januar hadde Hordalandsbenken møte med Nav, LO og NHO i Vestland. Alle desse organisasjonane var begeistra for at regjeringa stadfesta at permitteringsreglane skulle utvidast fram til sommaren 2021, men dei uttrykte òg bekymring for gode permitteringsreglar.

Både Nav, LO og NHO er altså bekymra for gode permitteringsreglar. Me veit frå forskning at er ein for lenge vekke frå arbeid, er det faktisk vanskelegare å koma seg i arbeid. Så er det slik at me må akseptera ei viss arbeidsløyse i forbindelse med at folk skiftar jobb eller går frå studie til jobb, men det me ikkje skal akseptera, er langtidsarbeidsløyse, og der må me setja inn arbeid.

Åsunn Lyngedal (A) [13:20:37]: Enigheten mellom opposisjonspartiene i går er strålende nytt og det beste som har skjedd reiselivsnæringen i 2021.

Ja, kompensasjonsordningen var bra. Man jobbet raskt med den, den kom på plass i april, men utviklingsarbeidet med kompensasjonsordningen står til stryk, for ingenting er endret i den nye ordningen som det var mulig å søke på i går. Dessuten kommer de ordningene som samfunnet trenger, for sent. I de møtene jeg hadde med reiselivsnæringen i august, var det veldig tydelig at de visste at etter at fellesferien var over, hadde de ikke kunder. Da sto vi i august. Og kompensasjonsordningen ble stanset i august – hvis noen husker det. I går var det mulig å søke for høsten for en hardt prøvd reiselivsnæring.

For serveringsbransjen har det nærmest vært umulig å tjene penger i høst. Det er en bransje der man ikke kan tære på egenkapitalen i så veldig mange måneder før den er borte. De fikk anbefalinger fra regjeringen om å skaffe seg lån. Vel, næringen har ofte lite de kan stille som sikkerhet for å få lån.

Kompensasjonsordningen var ikke perfekt i april, og den ordningen som ble åpnet i går, er heller ikke perfekt. Regjeringen har visst at mange faller utenfor denne ordningen. Det er gründere, f.eks., de hadde ingen omsetning å sammenligne med fra 2019, og det var mange gode, levedyktige bedrifter blant dem. Alle

de som var så uheldige og ikke hadde ansatte i januar/februar i fjor, falt utenfor. Mange sesongbedrifter falt utenfor, f.eks. destinasjonsselskapene. Derfor er det utrolig viktig at Stortinget nå pålegger regjeringen å finne en løsning for en ventilordning, sånn at levedyktige bedrifter kan ha muligheten til å søke og være her etter pandemien.

Det er utrolig bra at det kommer mer omstillingsmidler. Jeg skulle ønske vi kunne begynne å kalle det for utviklingsmidler, for det blir ikke riktig å si til hele reiselivs- og serveringsnæringen: Finn dere noe annet å gjøre, omstill dere til noe nytt. Nei, utvikle dere til vi alle kan møtes igjen.

Nå sikrer vi en forutsigbarhet også for de permitterte. Utvidelsen av permitteringsordningen fra oktober til mars kom for sent. Utvidelsen nå, fra mars og videre fram til sommeren, kom litt raskere. Nå sikrer vi at folk vet at de kan være permittert. For det er ikke så utrolig mye bedre å være oppsagt, og det er i stor grad alternativet.

Nordmenn flest har hatt god økonomi. Vi hørte på nyhetene i morges at det er rekord i aksjefondsparing, det er rekord i bankinnskudd for nordmenn i 2020. De permitterte har det ikke sånn. Jeg er utrolig glad for at vi i hvert fall har blitt enige om nå å si at de skal ha 80 pst. av de første 300 000 kr de tjener.

Mudassar Kapur (H) [13:23:58]: Vi har gjennom hele krisen vært tydelige på at regjeringen og regjeringspartiene i Stortinget skal bidra til at vi får gjort det som trengs for å få Norge trygt gjennom krisen. I 2020-budsjettet og gjennom hele det året ble det brukt 130 mrd. kr på koronarelaterte tiltak. Så langt i 2021 ligger vi an til å bruke 40 mrd. kr. Vi har allerede fått på plass svært viktige og sterke ordninger for kompensasjon til næringslivet og gode permitteringsordninger. Begge deler er det allerede varslet en forlengelse av.

Mange av forslagene som er lagt fram i salen i dag, handler egentlig om forlengelser av ordninger som allerede er på plass, men det handler om å justere dem med hensyn til tid. Vår parlamentariske leder og våre statsråder har gjort rede for hvorfor det kan være smart å se an situasjonen og ha ordninger som er tilpasset den virkeligheten vi er i når det gjelder smitte.

Så langt har landet vårt klart seg godt i møte med pandemien hvis vi sammenligner oss med andre europeiske land, både når det gjelder å begrense smittespredningen, og når det gjelder økonomien. Vi har en stor og velfylt verktøykasse – det er ikke noen tvil om det – og vi har vært villig til å bruke de pengene som trengs, men det gjelder å bruke de riktige verktøyene til riktig tid. Å håndtere krisen er ikke en konkurranse om å bruke mest mulig penger på kortest mulig tid. Det

handler om å være treffsikker og om at det må være reversibelt og differensiert, slik at vi alltid gjør det som trengs for å trygge bedrifter og jobber.

Som jeg har sagt: Flere av opposisjonens forslag har regjeringen allerede varslet at man kommer med, mens andre handler om tiltak som ligger et halvt år fram i tid. Vi håper og tror at smittesituasjonen da er på et nivå som gjør at vi heller kan fokusere på tiltak som handler om aktivitet, om å holde hjulene i gang og om det å få flere i jobb.

Jeg vil avslutte kort med å si at regjeringen allerede har varslet at det kommer en ny proposisjon – en ny krisepakke – i løpet av januar. Den 29. januar er datoen som er satt. Der vil veldig mye av det som er tatt opp i de forslagene som opposisjonen har lagt fram, bli adressert. Jeg ser fram til en konstruktiv og god behandling og dialog med partiene på Stortinget når den saken kommer.

Tuva Moflag (A) [13:27:13]: Nå er det ti måneder siden Norge stengte ned. Hvordan dette har påvirket oss, er helt avhengig av hvor vi er i livet. Det handler om hva slags jobb vi har, og det handler om hvorvidt vi bor sammen med noen eller alene. For en som bor alene og er mye på hjemmekontor, kan denne perioden være mye mer preget av isolasjon og ensomhet enn for oss som har stor familie rundt oss og jobber som gjør at vi er litt ute i samfunnet i hverdagen. Og hvordan pandemien påvirker oss, handler ikke minst om hvorvidt vi har folk rundt oss som er gamle, syke eller i risikogruppen.

For meg som fortsatt er ganske ung, og som er frisk og har stabil økonomi, har det vært et lite offer å etterleve smittevernreglene og de ulike tiltakene som er satt inn. For barn og unge som har mistet arenaer som skole, trening og andre aktiviteter, har offeret vært større. Som mamma til fire barn i barneskolen er jeg glad for at man strekker seg langt for å holde skolene åpne. Jeg er glad for at trening og fritidsaktiviteter kunne gjenopptas fra i går.

Men det er ikke bare barn og unge som har opplevd stor inngripen i hverdagen sin. En annen gruppe som har ofret mye, er de gamle og alvorlig syke og deres pårørende. «Neste sommer finnes ikke når du er ung», sa Bent Høie i en god tale til ungdommen i fjor sommer. Det mente han selvsagt i overført betydning, for neste sommer kommer jo. Og vi håper jo alle at det er nettopp denne sommeren som er lyset i enden av denne lange koronatunnelen vi har kjørt gjennom så lenge.

Men for en del av våre eldste er det helt bokstavelig at neste sommer ikke finnes. Mange lever sine aller siste måneder under denne pandemien. Flere av dem har mistet muligheten til å være sammen med sine nær-

meste de siste ukene og månedene av livet sitt. Det er dessverre flere eksempler på at pårørende ikke har fått være til stede på dødsleiet til sine nærmeste. I noen familier har man fått beskjed om at man må velge mellom hvilke av barna som kan være til stede, mens andre familier ikke har fått være sammen på slutten i det hele tatt.

Pandemien er en unntakstilstand. Vi skal komme oss gjennom dette, men likevel er denne pandemien så langvarig at vi må opprettholde en viss normalitet underveis også. Vi må sørge for at folk får en verdig død også under pandemien. Vi må sørge for at folk får tilbringe tid sammen med dem de er glade i, på slutten av livet. Det er viktig for dem som ikke har en neste sommer å glede seg til.

Kjersti Toppe (Sp) [13:30:06]: Først vil eg takka for utgreiinga og det arbeidet som vert gjort, og tiltak som vi trass debatt i hovudsak står saman om. Det er styrken vår i ei samfunnskrise som denne at vi stoler på kvarandre, at vi stoler på fagmyndighetene, og at vi klarer å samarbeida politisk.

Handteringa av koronapandemien er ein balanse mellom fag og politikk. Smittevernloven slår fast at tiltak skal baserast på medisinskfagleg vurdering. Dei faglege vurderingane må vi ha respekt for, og det har Senterpartiet heile tida forsøkt å ha. Vi støttar regjeringa og fagmyndighetene i at det er karantenekravet som må vera hovudtiltaket for å hindra importsmitte. Alle som kjem til Noreg, må no testast; det støttar vi òg. Testar kan vera falskt negative, og difor er karanteneplikta avgjerande uansett. Vi føreset at regjeringa no gjer det dei kan for å følgja opp både testplikta og især karanteneplikta.

Senterpartiet er ut frå dei same grunngevingane kritisk til regjeringa si handtering av karantenefritak for utanlandske arbeidarar, som Aftenposten avslørte før jul. Dette har no kontroll- og konstitusjonskomiteen tatt tak i og stilt statsråden spørsmål om. Både Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet åtvare jo mot denne endringa og at ho ville kunne føra til auka importsmitte. Vi kan ikkje heilt forstå at dette vart gjort ut frå medisinskfaglege grunnar, og vi fryktar at dette kan ha bidrege til auka importsmitte.

Senterpartiet er i dag med dei andre opposisjonspartia på forslaget som handlar om tiltak mot importsmitte. Eg synest det er bra at regjeringa er einig i forslaget, og at dette er i tråd med det regjeringa sjølv arbeider med eller planlegg for. Det viser at det er tverrpolitisk einigheit om nødvendige tiltak her.

I utgreiinga saknar eg og Senterpartiet fokus på dei sårbare gruppene under pandemien, som ruspasientar, som eg var inne på i replikkordskiftet, eldre som har

opplevd besøksrestriksjonar, psykisk utviklingshemma som har opplevd å verta isolerte i eigen heim, og avlyste behandlingar og undersøkingar elles. Eg etterlyser tydelegare informasjon til Stortinget om kva som er konsekvensane, og kva ein gjer for å hindra at noko liknande skjer igjen.

Det same gjeld kommuneoverlegane, som eg òg var inne på i replikkordskiftet. Det er utruleg viktig at regjeringa og statsråden tar fatt i dette og kjem med tiltak på både kort og lang sikt for å styrkja kommuneoverlegane.

Til Kristeleg Folkepartis Toskedal, som skuldar Senterpartiet for nasjonal vaksineegoisme: Det er Senterpartiet, og ikkje Kristeleg Folkeparti, som støttar forslaget frå SV i dag for å sikra meir solidaritet i nasjonal og internasjonal fordeling av vaksinar.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Tore Storehaug (KrF) [13:33:22]: Det er jo den første debatten vi har i ein ny stortingssesjon, og det er ein passende plass å starte på, all den tid vi står midt oppe i ein pandemi.

Det er nokre gonger litt frustrerande at ein må gjenta seg, men budskapet frå regjeringa og frå regjeringsspartia har vore tydeleg, og det budskapet kan eg gjerne gjenta: Vi skal gjere det som skal til for å få Noreg gjennom denne krisa. I motsetnad til mange av dei landa som er rundt oss, har Noreg klart å halde kontrollen på smittespreiinga, og vi har klart å vise at vi òg kan handtere den økonomiske situasjonen som følgjer av smittespreiing og smitteverntiltak. Det handlar om to ting. Det handlar om at ein må setje først det som er først i denne krisa: Dette er ei helsekrise, og då har det vore viktig at ein får opp behandlingsskapiteten, så ein har ein trygghet for det, at smitteverntiltaka er tilpassa den situasjonen som ein faktisk står i, og at vi har ein vaksinestrategi der Noreg gjennom å samarbeide med landa rundt oss har klart å sikre vaksine til oss sjølv, men òg bidrar til at dei blir fordelte på ein rettferdig måte rundt oss.

Når vi set helsekrisa først, kan vi begynne å diskutere dei økonomiske tiltaka og korleis dei skal spele på lag. Gjennom det året vi har bak oss, har vi utvikla ei ganske god verktøykasse med tiltak som vi kan gjere for å trygge jobbane og trygge bedriftene gjennom den situasjonen vi står i. Stortingsfleirtalet har vedteke eit ekspansivt statsbudsjett som viser ein veg ut av krisa, der vi skal skape meir og inkludere fleire.

Då eg førebudde meg til dette innlegget, tenkte eg at eg kanskje skulle prøve å kome med nokre tal, kanskje prøve å få talfeste noko om korleis utviklinga i Noreg er samanlikna med andre land. Ein indikator på

det kan jo vere det store talet om korleis det går med BNP-utviklinga. Noreg har dei nest beste tala, eller dei nest minst verste tala, i løpet av fjoråret.

Men ikkje berre det: Ser ein f.eks. på den undersøkinga som er gjennomført av Det norske handelskammerforbund, der dei har spurt 2 000 bedrifter i heile landet, i forskjellig storleik, korleis dei ser på utsiktene for det komande året, svarer majoriteten at dei trur at botnen er nådd, dei ser optimistisk på 2021. Åtte av ti verksemdar trur dette året blir betre enn 2020. Såg ein på den same kartlegginga i mai, svarte ni av ti bedrifter at dei frykta konkurs viss koronapandemien varte i meir enn seks månadar. No er det jo meir enn seks månadar sidan den undersøkinga blei gjord, og svaret er at det er 7 pst. av bedriftene som er urolege for at dei ikkje klarar seg.

Det som bør vere fokuset i desse debattane, er dei gruppene vi veit er mest sårbare og utsette, dei som blir lengeverande utanfor arbeidslivet, dei sårbare og utsette barn og unge, og dei som har den lågaste tilknytninga til arbeidslivet. Det er ikkje der svara ligg viss vi ikkje klarar å halde retninga på å skape meir og inkludere fleire.

Stein Erik Lauvås (A) [13:36:43]: I dag går regjeringa på en rekke smeller når Arbeiderpartiet og flertallet på Stortinget sikrer flertall for en rekke forslag med forsterket innhold for å møte koronakrisen som rammer folk og næringsliv landet rundt. Det er egentlig ganske uforståelig at vi har en regjering som ikke forstår eller ser sammenhengene, at vi har en regjering som har hatt makten i over sju år, men fortsatt ikke klarer å ta utfordringene som vanlige folk og næringsliv står overfor i denne krisen, på alvor.

Jeg hører bl.a. at Venstres representant Terje Breivik etterlyser faglige utredninger og mener at disse forslagene vi fremmer i dag, ikke er godt nok utredet. Dette er nye takter fra Venstre og regjeringen. Det var nemlig ikke så viktig med utredninger da regjeringen tvang igjennom sammenslåing av en rekke fylker, som et eksempel. Men nå når det står om å hjelpe vanlige folk og bedrifter gjennom en krise, haster det ikke for regjeringen og Venstre.

At regjeringen ikke selv fremmer forslag om å utvide permitteringsordningene, forlenge forhøyet sats på dagpenger, oppheve ventetiden på tre dager for å motta dagpenger, forlenge perioden for å motta dagpenger, eller at vi må styrke mulighetene for bedriftsintern opplæring, viser klart og tydelig at de ikke forstår alvoret for vanlige folk. De forstår ikke hvordan det er å miste sin inntekt helt etter delvis. Faktisk virker det som at de mener at det å miste sin inntekt, det å miste jobben sin, egentlig ikke gjør så mye, for ifølge statsmi-

nisteren kan jo de som mister jobben, bare gå ut og skaffe seg en ny.

Vel, det er faktisk ikke så lett som statsministeren og høyre regjeringen later til å tro. I Østfold, hvor regjeringens politikk ikke har bidratt til noe særlig aktiv næringsutvikling, og hvor mange er permittert – eller enda verre, de er sagt opp – er det ikke bare å skaffe seg en ny jobb. Virkeligheten er ikke som statsminister Erna Solberg beskriver det. Å skaffe seg en ny jobb midt i en krise er for mange rett og slett ikke mulig. Derfor må vi ha en sosial fordeling av krisepakken, og derfor går Arbeiderpartiet i front og tar ansvar for å fremme gode løsninger for vanlige folk der regjeringen svikter nok en gang.

Forslagene vi fremmer i dag, er bra for landet, de er bra for Østfolds innbyggere og Østfolds bedrifter. Så får vi bare merke oss at høyre regjeringen nok en gang ikke klarte jobben sin, at de nok en gang har valgt å se bort fra vanlige folks utfordringer i en svært krevende tid.

Nina Sandberg (A) [13:39:53]: Arbeiderpartiet har siden koronapandemien brøt ut, jobbet for at studentene skal ivaretas, økonomisk og på andre måter. Vi har hatt som mål å forhindre at studentene tvinges til å avbryte studiene på grunn av økonomi. Det vil ramme sosialt skjevt og skape større ulikhet i samfunnet.

Koronakrisen har satt studentene i en økonomisk usikker situasjon. De har ikke helårs studiestøtte. De er sårbare på arbeidsmarkedet, og mange har mistet både deltidsjobb og sommerjobb. To av fem studenter sliter økonomisk, viste NRK den 5. januar.

Arbeiderpartiet bidro til den første studentmilliarden. Vi sørget for at regjeringens støtteordning ble omgjort fra et rent lån til en delt ordning med stipend og lån. I revidert nasjonalbudsjett i juni ba vi regjeringen videreføre krisestøtten, men regjeringen sa nei. Statsråden henviste studentene til sosialhjelp. I august spurte vi statsråden hvor mye av studentmilliarden som var utbetalt, og da var under halvparten – 400 mill. kr – kommet studentene til gode. Statsråden mente da og mener nå at dette underforbruket betyr at studentene ikke trengte hjelp.

Arbeiderpartiet ser at ordningen ikke traff målgruppen. I en usikker tid vil studenter med dårlig økonomi vegre seg for å ta opp enda mer i lån. Vi etterlyste forjeves en kriseordning for studenter da regjeringen la fram en ny krisepakke i høst, og i statsbudsjettet for 2021 foreslo Arbeiderpartiet en kriseordning for studenter, men vi ble nedstemt. Ikke før den 12. desember snudde statsråden og sa at departementet jobber med en løsning til studenter som trenger det. Den 5. januar etterlyste vi krisepakken i et skriftlig spørsmål, og den er ennå ikke kommet på bordet. Siden juni har statsråden sagt at han følger situasjonen tett.

Den tidslinjen som jeg har trukket nå, viser hvordan regjeringen har trenert krisestøtten og vist liten forståelse for studentenes økonomiske situasjon. Hvordan er det ellers mulig å la studentene vente i uvisshet i over et halvt år, når det gang på gang er dokumentert at studentene bærer en urimelig tung bør som følge av pandemien? Det gjelder studenter både i Norge og i utlandet.

Regjeringen har somlet. De tok ikke det ansvaret de burde ha tatt. Derfor har Arbeiderpartiet gått sammen med resten av opposisjonen for å sikre en ny studentmilliard. Den hjelpen må komme raskt, og den må gis på en måte som treffer – i motsetning til regjeringens ordning fra mars i fjor.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:42:59]: Importsmitten er hovedårsaken til at landet vårt nå er nedstengt. Importsmitten har vært et problem helt fra at fly fra Italia landet i Norge uten kontroll, til vi fikk en ny smitteoppblomstring etter sommeren, da det ble åpnet for sydenturer, helt til at lobbyister fra NHO fikk unntak fra felles innreiseregler for å kunne bringe inn arbeidskraft fra røde land.

Importsmitten har bidratt til at unger har mistet skolegang, til at arbeidsfolk nå er ledige, og til at bedrifter kan komme til å gå konkurs i månedene som står foran oss. Derfor er det vårt felles ansvar på Stortinget å sørge for at vi nå bygger opp igjen arbeidsplasser og økonomien vår, når vi etter hvert får kontroll på smitten gjennom vaksiner.

Da er jeg overrasket over at den parlamentariske lederen fra Høyre nå retter en moralsk pekefinger mot nødvendige investeringer og nødvendig pengebruk videre i året som kommer. Dette er ikke tiden for å se på våre egne pekefinger i stortingssalen. Dette er tiden for å se på de som står med to tomme hender som næringsdrivende, enten det er restauranteiere eller arbeidsfolk i reiselivet, som driver med svært små marginer til vanlig.

De lemfeldige valgene som har blitt tatt knyttet til importsmitten, er blant de dyreste valgene som er tatt i det norske samfunnet i moderne tid. Derfor må vi nå sørge for at vi tar et ansvar for å bygge opp igjen og investere de nødvendige midlene som trengs for å gi folk arbeid og framtidstro, både i løpet av dette året og ikke minst i årene som kommer, så ikke langtidsledigheten biter seg fast.

Da statsbudsjettet ble lagt fram, påpekte sjeføkonomen i Eika Gruppen at forslaget fra regjeringen var såpass svakt og moderat at det ville føre til nettopp langtidsledighet, med mindre vi gjør framtidsrettede og offensive investeringer for å gi folk arbeid. Det samme gjelder for å redde de mange bedriftene som nå sliter,

for hvis vi ikke setter inn tiltak nå, vil en konkursbølge kunne medføre at storkapital og store internasjonale kjeder tar over det som egentlig er et levedyktig og mangfoldig næringsliv innen servering, restaurant og reiseliv.

Så derfor: Nå er det tiden for å se de som står med to tomme hender.

Anne Kristine Linnestad (H) [13:46:16]: Det viktigste for Høyre er å gi trygghet til folk, hjelpe dem som trenger hjelp, og sørge for at flest mulig skal ha en jobb å gå til når krisen er over.

Vi står fremdeles midt i krisen, og mange er hardt rammet. Særlig reiseliv, restauranter og transport og veldig mange andre begynner å bli veldig slitne, særlig de som gir de nære tjenestene til dem som trenger det mest, ungene våre og de som trenger pleie- og omsorgstjenester. Regjeringen er og har vært helt tydelig på at vi skal ha økonomiske tiltak så lenge det er koronakrise, og at tiltakene må være tilpasset smittesituasjonen.

Jeg forstår opposisjonens utålmodighet, og jeg tror også at flere av forslagene deres kan være gode, men min tid i kommunestyret har lært meg at «forslag over bordet», som ikke er tilstrekkelig utredet, ofte blir vanskeligere å gjennomføre enn man hadde forestilt seg, og at de i tillegg kan virke mot sin hensikt. Og jeg tror ikke det er veldig annerledes i denne salen.

Jeg håper derfor at opposisjonen vil vurdere representanten Hellelands forslag om å oversende noen av forslagene, slik at de kan bli behandlet sammen med proposisjonen som blir lagt fram 29. januar.

Jeg vet at det er en utfordrende tid for mange nå. Samtidig har jeg tro på at vi som storsamfunn skal få slått smitten tilbake, og at det vil komme et oppsving i løpet av 2021. For som sagt: Det viktigste er at vi gir folk trygghet for at smitteverntiltakene som innføres, hindrer smitte, og at færrest mulig dør, samtidig som vi gjør alt vi kan for at flest mulig har en jobb å gå til når krisen er over.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [13:48:18]: Det er flere som lenge har presset på for å få på plass strengere tiltak for å hindre importsmitte. Blant dem er Arbeiderpartiet. I en pågående kamp mot viruset kan vi ikke la inngangsdøren stå på vidt gap. Vi må ha kontroll på dem som kommer, sørge for at folk blir testet, at de går i karantene, og at regler blir fulgt.

I fjor høst kom beskjeden om at teststasjonen på Svinesund skulle legges ned. Det var en avgjørelse som sto i kontrast til varslene om en ny smittebølge. Heldigvis kom det en kontrabeskjed: Teststasjonen skulle bestå. Fra mandag, altså fra i går, er det innført obligatorisk testing ved grensen. Ved Svinesund vil det ta noen flere dager før man har nok kapasitet til å kunne teste alle.

Det å etablere og oppskalere en teststasjon på en så stor grenseovergang, med en kapasitet på 3 500 tester i døgnet, medfører et enormt arbeid for kommunen. Nå stiller flere opp for Halden ved Svinesund, men det kreves fortsatt mye logistikk og merarbeid i en koronapresset kommune. Folk skal ansettes og læres opp, og helseledere og helsepersonell vokser ikke på trær. Det har Halden kommune fått kjenne på de siste dagene og ukene.

På kort varsel må kommunen rigge opp et testsenter på Svinesund med 160 årsverk til testing og 80 årsverk til praktisk tilrettelegging. Halden kommune er tydelig: De trenger hjelp for å løse oppgaven. De er tydelige på at samarbeidet på tvers av etatene og på tvers av departementene må bli bedre. Det grunn til å sette spørsmålsteget ved om denne oppgaven i det hele tatt burde vært gitt til en kommune – en så stor grenseovergang. De sier det selv: Burde ikke dette ha vært et statlig ansvar?

Arbeidsoppgavene tapper kommunen for ressurser og personell, og det går ut over andre oppgaver. De fleste kommuner er presset nå. For Halden kommune kommer dette i tillegg til den daglige krisehåndteringen. Andre oppgaver må vike. Jeg forventer at når man skal gjøre opp regnskapet og Halden kommune kanskje ikke rakk å søke om tilskuddsmidler og blir hengende etter på andre områder, blir de ikke straffet av staten.

Det å få lempet et enormt testsenter i fanget uten tid til å omstille seg er krevende. Det er regjeringens ansvar, og regjeringen må gjøre det de kan for å bistå Halden i denne oppgaven. Noe annet er å løpe fra ansvaret.

Cecilie Myrseth (A) [13:51:31]: Sirenene og blålysene for krisen har ult og lyst lenge. Det har vært gitt beskjed til regjeringen, til opposisjonen fra næringslivet, fra de permitterte. I Troms og Finnmark er nå ungdomsledigheten høyest i landet, og næringene som vi er avhengig av, er særlig rammet, ikke minst i byen jeg bor i, Tromsø, som er en utpreget reiselivsby med framtiden foran seg.

Derfor er jeg veldig glad for at Stortinget nå tar ansvar, når regjeringen feiler i å gjøre det. Ja, det er det man har gjort, for beskjedene har vært mange, de har vært tydelige, og de har kommet siden mars. Og nå er det snart mars 2021. Man har ikke vært villig til å endre på kompensasjonsordningen for å tilpasse den det næringslivet som vi faktisk har. Derfor har man fått kritikk. Senest i desember prøvde vi å komme med forslag.

Det man er mest redd for, er kanskje kompetanseflukten, det å miste de kloke hodene, det å miste de unge folkene fra næringer som har framtiden framfor seg. På lørdag var jeg på en veldig fin kafé i Tromsø og

traff et ektepar. De har spart i syv år for å opprette denne fantastiske plassen – i syv år – og i november 2019 startet de opp. Nå er det sann at de ikke får en krone i kompensasjon, for ordningen treffer ikke dem. De har et barn sovende på lageret. Hver av dem jobber 300 timer i måneden. De tar ikke ut en eneste krone i lønn. Sann kan vi ikke ha det. Men dette er resultatet av det man ikke har villet lytte til. Paal Mangerud her i Oslo forteller at med dagens kompensasjonsordning får han dekket kanskje 11 pst. av de faste utgiftene. Det er ikke godt nok. Det mente Iselin Nybø, næringsministeren, i går var godt nok.

Så man må gjerne snakke med bekymret stemme om at Stortinget nå tar ansvar, men det er bra for Norge at Stortinget tar ansvar, det er bra for folk at Stortinget tar ansvar, når regjeringen svikter så til de grader.

Jeg finner meg ikke i den arrogansen som utvises overfor Stortinget når man kommer med en belæring om hva en global pandemi er. Det er ingen i denne salen som ikke vet at en pandemi er global, eller at den ikke er laget av regjeringen. Men tiltakene på smittevern og kompensasjon er politisk styrt, og når de ikke treffer, er det regjeringens jobb å gjøre dem bedre. Nå gjør Stortinget jobben. For framtiden håper jeg regjeringen lærer seg å lytte, ellers vil vi gjøre det igjen.

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at bruk av ordet «arroganse» tidligere er påtalt som ikke passende parlamentarisk språkbruk.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:54:52]: Arbeidsfolk og bedrifter over hele Norge er hardt rammet av pandemien, og det har vært særdeles viktig å stille opp med målrettede og kraftfulle tiltak og ikke minst bidra med forutsigbarhet og litt større grad av trygghet for dem som er hardt rammet av pandemien. De lever uansett med stor utrygghet hver eneste dag – for om de har en jobb å gå til i morgen, for om bedriften deres kommer til å gå konkurs, for om livsverket deres kommer til å bli lagt i grus, for om de kommer til å bli stående i stor personlig gjeld. Som folkevalgte kan vi i det minste forsøke å bidra til noe mer forutsigbarhet og trygghet gjennom krisen. Derfor har vi over tid vært opptatt av at det må være mer langsiktighet og trygghet for dem som er rammet, både arbeidsfolk, bedrifter, selvstendig næringsdrivende og frilansere.

Derfor er det viktige vedtak flertallet i Stortinget gjør i dag. Jeg forventer at regjeringen følger målrettet opp alle vedtak som blir fattet. Noen av dem er mer krevende enn andre, men det er altså ikke resolusjonsbehandling en driver med i stortingssalen. Det er vedtak fra landets nasjonalforsamling, som regjeringen har et ansvar for å følge opp.

Så er det det ansvaret som gårdeiere har, som var et tema i replikkveksling med finansministeren her i sted. Finansministeren bekreftet at gårdeiere har et ansvar for å bidra under krisen, og det har et samlet storting tidligere uttrykt. Samtidig ser en senest i dag i Romerikes Blad eksempel på hvordan en av landets største gårdeiere ikke har bidratt i tilstrekkelig grad gjennom krisen overfor kriserammede bedrifter, slik det ble framstilt i media. Noen gårdeiere er selvsagt hardt rammet selv, og det er krevende hvor mye en kan bidra. Det er også krevende akkurat hvordan det skal utformes overfor private gårdeiere. Men det at en har et press på – og en klar forventning når man bidrar med fellesskaps midler – at også gårdeiere bidrar overfor kriserammede bedrifter, er utrolig viktig. På ett område har i hvert fall staten et spesielt ansvar, og det er i de tilfellene der staten selv er gårdeier gjennom statlig eide selskap. Eksempelvis opplever mange restauranter og serveringssteder som har Bane NOR Eiendom som gårdeier, at Bane NOR Eiendom kanskje er vanskeligere å forholde seg til enn en del private gårdeiere når det gjelder å frafalle kravet om minimumsleie og reduksjon i husleie – som koster. Derfor hadde det vært viktig for Stortinget å slå fast at også staten som gårdeier skal bidra – gjennom det forslaget som bl.a. Senterpartiet er en del av i dag.

Sverre Myrli (A) [13:58:09]: Landet vårt er i en svært alvorlig situasjon. Svært mange opplever vanskelige tider, fra de yngste til de eldste. Det er vanskelig for bedriftene våre – ja, så alvorlig er situasjonen at regjeringen utreder å innføre portforbud. Tenk at vi i Norge diskuterer om det kan bli nødvendig å innføre portforbud. La oss håpe det aldri kommer til å skje.

Alvorlige tider krever ansvarlige politikere. Det er stor utålmodighet i Stortinget, og det er høyst oppsiktsvekkende at stortingsflertallet, altså opposisjonspartiene i Stortinget, må presse regjeringen på plass i sak etter sak. Hadde det vært andre parlamentariske forhold, hadde ikke dette skjedd, og det som nå skjer i Stortinget, hadde blitt omtalt med store overskrifter i pressen – altså at opposisjonspartiene går sammen om over 20 svært viktige forslag, tiltak som regjeringen ikke ønsker å innføre, men som stortingsflertallet nå presser dem til å innføre. Regjeringen presses fra skanse til skanse, og det ser ut som at det er helt greit. Jeg hørte finansministeren i Politisk kvarter i dag. Jeg har hørt statsministeren og statsrådene i debatten her i dag – ja, det er helt greit at Stortinget vedtar dette, kan det virke som. Det er til og med å slå inn åpne dører, hører vi. Hvis det er å slå inn åpne dører, hvorfor har ikke da regjeringen gjennomført det som Stortinget nå presser dem til å gjennomføre?

Statsministeren blander seg til og med inn i Stortingets behandling av forslagene. Jeg har hørt fra statsministeren at noen av forslagene burde sendes til komitébehandling. Nei, de trenger ikke å sendes til komitébehandling, Stortinget vedtar forslagene i dag, og så skal regjeringen gjennomføre og iverksette det Stortinget vedtar. Slik fungerer det.

Så må jeg til slutt si at situasjonen i luftfarten er svært, svært alvorlig. Mange ansatte er permittert, mange ansatte er sagt opp. På Romerike, der jeg bor, er det veldig mange ansatte i luftfarten som er permittert, eller de har tidligere vært ansatt og har nå mistet jobben sin. For Arbeiderpartiets vedkommende har det hele tida vært om å gjøre at SAS, Norwegian og Widerøe klarer seg gjennom de vanskelige tidene landet vårt nå er i. Derfor må vi ha på plass en kompensasjonsordning også for flyselskapene. Flyselskapene har ikke vært omfattet av de andre kompensasjonsordningene som næringslivet har vært omfattet av. Nå må vi ha på plass en ordning også for flyselskapene. Regjeringen har ennå ikke lagt fram en slik ordning. Når regjeringen ikke tar ansvar, så får Stortinget ta ansvar.

Steinar Reiten (KrF) [14:01:34]: Det er nå over ti måneder siden Norge ble rammet av koronapandemien, og for deler av næringslivet er krisehåndtering blitt en del av hverdagen.

Krisepakkene greide dessverre i en tidlig fase ikke å fange opp alle som sliter, men gjennom god dialog med bransjeorganisasjoner og enkeltforetak har de brede ordningene blitt tilpasset slik at de treffer stadig bedre.

Det er et faktum at tallet på konkurser i 2020 var lavere enn i et normalår, og som min partikollega Tore Storehaug var inne på tidligere i dag, blir det i dag presentert en undersøkelse på nettstedet til NRK Vestland. Det norske handelskammerforbund har gjennomført en undersøkelse som viser at 93 pst. av de spurte bedriftene i dag ikke har noen umiddelbar frykt for å gå konkurs, og at åtte av ti bedrifter ser positivt på året 2021, med en forsiktig optimisme om at året vil bli bedre enn 2020.

Vi tror at en viktig grunn til det, i tillegg til massevaksineringen, er at regjeringen nå har sikret en robust løsning som er forvaltet av Brønnøysundregistrene, og som gjør at kompensasjonsordningen om nødvendig kan forlenges uten ytterligere forsinkelser.

Vi vil også gi honnør til regjeringen for at det allerede den 6. januar ble besluttet å forlenge kompensasjonsordningen, som for øvrig har tilbakevirkende kraft fra 1. september i fjor og ut april. Det var også riktig og viktig å tilpasse permitteringsreglene slik at koronapermitterte om nødvendig får forlenget permitteringsperiode fram til 1. juli med forhøyet dagpengesats.

Opposisjonspartiene prøver å framstille dette som om det skjedde etter press fra dem. Jeg kan forsikre om at Kristelig Folkepartis næringsfraksjon også har arbeidet aktivt inn mot regjeringen for at forlengelsen av disse viktige ordningene skulle komme på plass. Det gjelder også for de andre regjeringspartiene, og vi har opplevd at næringsministeren har lyttet til våre innspill. I går startet arbeidet med å utbetale kompensasjon for perioden fra 1. september til 31. desember i fjor. Nå har bedriftene en garanti fra regjeringen om at ordningen vil vare ut april, og regjeringen har allerede varslet at det kan være aktuelt med en ytterligere forlengelse hvis situasjonen tilsier det.

Statsministeren varslet i går at det vil komme en ny proposisjon innen utgangen av januar, med nye tiltak som er tilpasset smittesituasjonen og de smitteverntiltakene som næringslivet til enhver tid må forholde seg til. Det vitner om at regjeringen er foroverlent, men at den velger en strategi der tiltakene fortløpende blir tilpasset situasjonen. Statsministeren var i går tydelig på at regjeringen vil sørge for kompenserende tiltak så lenge smittevernrestriksjoner legger begrensninger på næringslivet, men at målet må være så snart som mulig å komme tilbake til en situasjon der sunne bedrifter igjen står på egne ben og bidrar med vekst og verdiskaping. Det er en tilnærming vi støtter, for det er en fleksibel og ansvarlig tilnærming til bruk av offentlige midler.

Alternativet – å strekke ordningene så langt ut i tid at de kan virke kontraproduktivt med tanke på å få arbeidstakerne tilbake inn i ordinært arbeid – vil vi gå imot.

Martin Kolberg (A) [14:04:52]: Stortinget har gjennom behandlingen av tiltakene knyttet til pandemien, slik jeg oppfattet det, mottatt veldig mye sympati og støtte fra mange deler av det norske samfunnet, og det har i stor grad knyttet seg til at det har vært mulig å utvikle god konsensus her i Stortinget om mange saker. Det er imidlertid helt klart at mange av regjeringens forslag er blitt både riktige og bedre gjennom Stortingets behandling, og slik vil jeg jo at det skal være.

Det vi ser i dagens debatt og dagens behandling, er en videreføring av den praksisen vi har sett gjennom hele denne tiden – nemlig at Stortinget tar tak, og at Stortinget bestemmer det som må bestemmes for at samfunnet skal kunne gå videre. Regjeringen blir på mange måter administrert et stykke på vei gjennom den behandlingen vi ser her i dag; det kan ingen fornekte.

Men – og det er det som er mitt anliggende i dette innlegget – stortingsflertallet overser en veldig viktig utfordring og det jeg vil kalle for en fare. Det er at stor-

tingsflertallet ikke er villig til å være med på å vedta de forslagene som er foreslått, men som åpenbart, av forskjellige grunner, ikke har flertall når det gjelder håndteringen av dem som rammes mest av pandemien.

Vi diskuterte dette rett før jul, og jeg vil ta det opp igjen. Det er en veldig stor fare i at Stortinget ikke ser hvilken utvikling vi kan få etter pandemien hvis ikke ulikhetsutfordringen blir håndtert allerede nå. Det er en lang rekke forslag som altså ikke får flertall i dag, som kunne tettet disse hullene ganske effektivt. Men det er det ikke flertall for.

Jeg nevner bare det som er veldig iøynefallende, og som vi ser så veldig tydelig, og det er dette feriepenge-spørsmålet. Hvorfor i all verden vil ikke vår statsminister, vår finansminister og stortingsflertallet gi disse menneskene feriepengene sine? Hva er det for slags holdning som skjuler seg bak dette? Vi bruker altså milliarder på tiltakene, men vi går ikke inn der hvor det er nødvendig å gå inn, hvor internasjonal forskning og nasjonal forskning advarer politikken mot hva den ulikhetsutfordringen vil komme til å bety når pandemien er over. Det går vi forbi også i dag.

Jeg ser at min kollega stortingsrepresentant Grøvan, parlamentarisk leder for Kristelig Folkeparti, sier at det er rart at Fremskrittspartiet knytter seg til venstresiden. Han burde vært der selv. Det hadde vært en bra ting.

Carl-Erik Grimstad (V) [14:08:16]: Jeg la merke til en formulering som Fremskrittspartiets parlamentariske leder brukte i sitt innledende innlegg i dagens debatt. Hun sa nærmest som en unnskyldning at «det må være lov for Stortinget å ha synspunkter». Det har vel aldri vært tvil om at Stortinget skal ha mulighet til å ytre seg, men det som nå utspiller seg her, dreier seg om noe helt annet, og jeg mener det er behov for å si noe prinsipielt om forholdet mellom storting og regjering.

Selvsagt kan Stortinget selv midt i en helsekrise mene at regjeringens politikk er utilstrekkelig. Det er derimot nødvendig å reagere på hvorvidt en serie med anmodningsvedtak i dette omfanget bør gjennomføres uten utredning, uten en helt nødvendig avveining av forholdet mellom tiltak og effekt og altså uten at Stortinget selv underkaster tiltakene normal saksbehandling her i huset, det vil si via en komitébehandling. Jeg tolker dette ikke som et forsøk fra opposisjonen på en fornuftig måte å forsterke og synliggjøre den makten et parlamentarisk flertall gir den, jeg tolker det heller som en mangel på respekt for Stortingets egen arbeidsmåte. «Stortingsregjereri» brukes gjerne om en slik handlemåte, altså et forsøk på å tilta seg en utøvende makt uten den nødvendige administrative kvalitetssjekken og kunnskapsbasen som ligger i departementer og direktorater.

Jeg kan godt forstå opposisjonens tiltagende behov for å markere seg i det politiske bildet. I snart et år har vi vært vitne til en regjering som har håndtert pandemien på en måte som har ført Norge til topps på ranking-listen over vellykkede pandemiltak – men først og fremst med hele befolkningen på lag. Vi må langt tilbake i tid for å oppleve en regjering med større tillit i befolkningen etter å ha taklet en akutt krise over så lang tid. Regjeringen kommer til Stortinget med nye tiltak 29. januar. Jeg ser fram til debatten som knytter seg til disse tiltakene, og jeg er temmelig sikker på at studentene helt berettiget vil bli inkludert i de nye tiltakene.

Men når det gjelder studentene og deres generasjon, bør ikke Stortinget også ha for øye at det er nettopp denne delen av befolkningen som kommer til å måtte betale regningen for en ukontrollert pengebruk i 2021? Svaret på det kan være, slik representanten Arnstad så treffende uttrykte det: «Det er jo ikke helt enkelt dette.» Men mye kan gjøre det enklere dersom Stortinget følger sin normale arbeidsmåte i stedet for å hoppe på impulsive innspill, om enn aldri så kreative.

Det er i slike situasjoner det er grunn til å savne Kåre Willochs kloke ord i en kronikk fra juli 2003 i erkjennelse av den parlamentariske situasjonen under Bondevik II, der han nettopp påpekte forsterket kortsiktighet og uforholdsmessige vansker med å hindre at utgiftene stiger for sterkt.

Avslutningsvis: Stortingets utfordring må alltid være, idet man legger ut på en ferd for å korrigere regjeringens kurs, å skaffe seg oversikt over sammenhengene mellom politiske tiltak og effekten av disse. Til det har vi komiteene og komitébehandlingen.

Sveinung Stensland (H) [14:11:37]: Samuel Butler sa: «Vaksinasjon er det medisinske sakrament som tilsvarende dåpen.» Vaksine fremstår i dagens debatt som lyset i tunnelen, men som kjent kan lyset i tunnelen like godt være motgående tog.

Vaksineoptimismen i salen er gledelig, men det må understrekes at det er en krevende øvelse vi nå skal gjennom. I min tid som produksjonsfarmasøyt leste stadig sjefen opp for meg Murphys lov: Ting vil gå galt uavhengig av situasjonen hvis gitt muligheten. Det er litt det bildet man lever med når man jobber med produksjon. Nå er det en hel verden som venter på neste batch med vaksiner, og nå hører vi i salen her at folk vil ha eksakte tidspunkter for når vaksinasjoner skal gjennomføres, og når vi er ferdig vaksinert. Det går ikke. Her er vi avhengig av at dyktige fagfolk i hele verden skal lykkes, og vi får bare håpe at de lykkes godt.

Når det blir bedt om planer og garantier for vaksinasjon, har både statsråden og statsministeren referert

at det finnes planer som er godkjent, kommunene har lagt planer, det jobbes med alt mulig av tiltak: drive-in-vaksinasjon, i idrettshaller og alt mulig annet. Jeg håper at regjeringen også bruker andre yrkesgrupper og får på plass at flest mulig helsepersonell kan bidra i dette. Det som er sikkert, er at vaksiner som kommer, skal brukes. Men dette er ikke en sprint, dette er et langt løp.

Firmaet Olaussens Metall i Haugesund har følgende slagord: «Mirakler utfører vi omgående! – Det umulige tar litt lengre tid!» Det kan være et slagord som kunne passe til alle dem som nå har jobbet med å få fram denne vaksinen. Jeg trodde i mars ikke noe som helst på at det skulle komme en vaccine, og jeg er fortsatt forundret over at de fikk det til. At den i tillegg virker og fremstår som så trygg, er intet annet enn et under.

Så har vi andre ting enn vaksiner på dagsordenen i dag. Det har kommet en del forslag om å styrke vernet mot importsmitte. Det kommer nok ikke regjeringspartiene til å stemme for, av den enkle grunn at dette er ting som allerede er igangsatt. Mye av det er allerede gjennomført. Det er jo rørende å høre hvor viktig det er med karantene og karantenehotell, men det er tiltak som allerede er gjennomført. Det er ingen vits i å stemme for ting som allerede er gjennomført.

Jeg ser fram til en fortsatt god dialog og god politisk debatt om dette. Jeg mener bestemt at vi har et tillitsfullt forhold i helse- og omsorgskomiteen når slike spørsmål blir diskutert, og den diskusjonen må fortsette. Når vi ikke stemmer for forslagene i dag, er det ikke fordi vi avviser dem, det er fordi de allerede er gjennomført. Det viktigste av alt er et godt karantene-regelverk, der er jeg helt enig med Senterpartiet.

Tom-Christer Nilsen (H) [14:14:28]: Representanten Stensland henviste til Murphys lov, og da kan jeg ikke motstå fristelsen til å fortelle hvordan den oppsto. Den oppsto i et forskningsprosjekt som het «effekten på menneskekroppen av hurtig oppbremsing», der en rekke forskere – ledet av professor Murphy i California – testet hva effekten på menneskekroppen var av å kjøre inn i murvegger i høy fart. Det er slikt man bør unngå, var konklusjonen på det forskningsprosjektet. Det er kanskje også konklusjonen på en del av den farten som er her i dag, vil jeg si.

Vi har tidligere vært kritisert – faktisk av Riksrevisjonen, med stor støtte fra opposisjonen – for at det ikke var en tilstrekkelig konsekvensutredning av en del tiltak. Vi har tidligere vært kritisert for at man ikke har fulgt utredningsinstruksen i en del sammenhenger og gjort ting for fort. I dag betyr ikke det noe. I dag er tempoet høyt. Det er bra, men det tempoet som er høyt i dag, og som framstilles som å være fordi man skal få gjennomført tiltak, er ikke fordi man skal få gjennom-

ført tiltak hurtig – det er fordi man ikke har tid til å vente i ti dager, til vi får den faktiske diskusjonen rundt dette. Flere av de tiltakene som presenteres i dag, er varslet å bli behandlet i den proposisjonen.

Da er ikke tempoet for å få dette behandlet nå fordi man vil få det tidligere iverksatt, men at man vil få det gjort på en måte som gjør at det kan vises til at man har tatt initiativet her og ikke et annet sted. Det er min opplevelse av det.

Det går kanskje litt fort, for det er i hvert fall grunn til å sette spørsmålstegn ved en del av de tiltakene som her foreslås – i hvert fall med hvordan de skal gjennomføres. Ordningen som foreslås på flysiden, er f.eks. interessant. Jeg tror vi alle ser at vi er i en prosess der vi skal fram mot en eller annen løsning for å støtte flybransjen, men det snakkes her som om det bare er tre flyselskaper i Norge. Det er ikke riktig. Det er 24 selskaper med norsk flytillatelse. De 24 selskapene vil alle komme i posisjon i en slik ordning dersom den skal på plass. Det ser ikke ut til at det er blitt tenkt igjennom i forbindelse med denne ordningen. Den etterlater en rekke ubesvarte spørsmål.

Det første er: Hvordan skal en lage en ordning som ikke kommer kreditorene til gode? Selskapene er helt avhengige av å betale sine regninger for å fly. Dersom en ikke betaler for drivstoff, kan en ikke fly. Dersom en ikke betaler leien for flyene sine, vil en før eller siden ikke kunne fly. Dersom en ikke kan betale sine lån, vil en før eller siden ikke kunne fly. Så en ordning må på et eller annet vis komme kreditorene til gode.

Det som kanskje med litt «tongue in cheek», som man sier, er morsomt, er at noen av dem som vil bli truffet av dette, er selskaper som bl.a. driver med utleie av privatfly. Det er fascinerende å se Arbeiderpartiet ville redde dem. Men det er viktig nok.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:17:49]: Jeg tegnet meg egentlig på grunn av en inkurie knyttet til forslagene. Forslag nr. 70 foreligger to ganger – det er likelyden- de med forslag nr. 67 – så vi vil gjerne trekke forslag nr. 70, slik at det blir votert over kun én gang.

Jeg må også si at det foregående innlegget kanskje krever et svar. Det har gjennom denne debatten blitt sagt fra flere her i salen at de forslagene som opposisjonen i dag legger på bordet, ikke er utredet og ikke har vært gjennomgått. Men med respekt å melde, det er begrenset hvor tålmodig opposisjonen skal være. Vi har ikke hatt en kompensasjonsordning i Norge siden september, til tross for ganske strenge smitteverntiltak. Det er fullstendig uforståelig at det ikke lå på plass en kompensasjonsordning i november, da smitten økte igjen – at ikke regjeringen har brukt tiden til å gjøre den klar og utrede den.

Det er også uforståelig at man ikke klarer å skape forutsigbarhet for de permitterte. For en uke siden var det oppslag om permitterte som har vært permittert siden mars – 30 000 har vært permittert siden mars – som trodde de kom til å miste jobben nå i mars hvis ikke permitteringsregelverket ble forlenget. Det ble det til slutt, også på initiativ fra regjeringen, etter at opposisjonen dro det gjennom media i forrige uke. Nå går vi ett skritt lenger for å sikre den forutsigbarheten.

Det er heller ikke sånn at hvis man har vært permittert siden mars 2020 og får mulighet til å komme tilbake til jobb i juni eller mai, hvis situasjonen tillater det, så foretrekker man heller å tape penger og sitte hjemme enda litt lenger. Folk vil tilbake på jobb, og det synes jeg vi skal ha respekt for, men jeg synes også vi skal ha respekt for å gi dem forutsigbarhet.

Det er heller ikke slik at denne regjeringen har vært utredningsinstruksens beste venn – for å si det slik – i ethvert tilfelle, heller ikke i en situasjon med koronapandemi, og da mener jeg vi skal tillate oss å jobbe litt raskt og kutte noen svinger. Det ble i aller høyeste grad gjort med oljeskattepakken, som vi ennå ikke aner de fulle konsekvensene av, og som regjeringspartiene støttet her. Det gjelder også formuesskattekutt, som systematisk har blitt foreslått som et av krisetiltakene fra regjeringen denne våren. Jeg skulle gjerne likt å vite hvordan de mener at det skulle bidratt til å trygge folks arbeidsplasser.

Man kan gå til andre saker også, som ikke har koronapandemiens hastverk over seg. Regionreformen, for å ta det som et eksempel: Hvordan ble det utredet da man foreslo å lage Viken som storfylke?

Jeg vil anbefale regjeringspartienes representanter å trå varsomt når man angriper opposisjonen for å være handlekraftig og legge på plass tiltak som næringsliv og fagbevegelse har bedt om i mange måneder.

Trond Giske (A) [14:21:02]: Innsatsen vår i pandemien kalles en dugnad, men vanligvis når vi har dugnad i nabolaget eller i idrettslaget, tar alle et likeverdig tak. I denne dugnaden setter milliardærene nye rekorder på børsen, mens lavtlønte arbeidstakere i noen bestemte sektorer bærer store byrder.

Kulturlivet og frivilligheten er blant de sektorene som rammes hardest, og det tok lang tid før regjeringen forsto hvordan denne sektoren ble spesielt rammet. Det tok lang tid før de ulike ordningene kom på plass, og det tok enda lengre tid før søknader ble besvart og penger ble utbetalt. Fortsatt er rammene for sektoren preget av uforutsigbarhet og utrygghet.

Kulturlivet er en sektor hvor mange er uten fast ansettelse. Det er frilansere, som jobber fra prosjekt til prosjekt, mange med lave lønninger. En del av dem har

rett og slett vært uten oppdrag siden mars. De har i realiteten et yrkesforbud – ikke på grunn av manglende etterspørsel, ikke på grunn av krise i økonomien, men på grunn av de reglene vi har satt for å beskytte hele samfunnet. Da er det enormt viktig at vi stiller opp, ellers risikerer vi å skape varig skade, som også vil vare etter at pandemien er over.

Vår viktigste kritikk av ordningene i 2020 var at de kom for sent og var for snevert innrettet – mange falt utenfor. Nå gjentar det seg: Ordningene for kulturliv, frivilligheten og idretten kommer for sent – regjeringen er bakpå. Momskompensasjon, som ville ha vært en ubyråkratisk og enkel måte å hjelpe veldig mange i denne sektoren på, har regjeringspartiene avvist.

Regjeringen ber folk avlyse arrangement, men gir ikke en nødvendig avklaring på hvem som skal ta regningen, og om en anbefaling vil kvalifisere til krisehjelp eller ikke. Forlengelse av ordningene for de permitterte kom på plass først etter at opposisjonen hadde samlet seg for å tvinge det igjennom. Folk trenger forutsigbarhet og trygghet.

Det er mange som lever av denne sektoren. Det er ikke bare dem som jobber direkte med kulturliv, det er også underleverandører for scene, lyd og lys, hvor sterke kompetansemiljøer kan rett og slett komme til å forsvinne hvis vi ikke klarer å bære dem igjennom krisen.

Nå nærmer vi oss en ny sesong. Mai til september er blomstringstid for kulturlivet, men det er i disse ukene og månedene framover at det blir avgjort om man kan gjennomføre eller ikke. Skal man trekke i nødbremsen, eller skal man ta sjansen på å planlegge for en sommer hvor vi kan få aktivitet? Hvem skal ta risikoen ved det? Hvis ikke vi som samfunn går inn og sier at det skal vi gjøre sammen, risikerer vi at kulturlivet ligger nede lenge etter at pandemien er over. Her må regjeringen ta et ansvar.

Karin Andersen (SV) [14:24:13]: Det at opposisjonen har sett seg nødt til å handle nå, handler ikke om at man ikke kan vente i ti dager. Det handler om at disse ordningene skulle vært på plass for lenge siden. Det hadde regjeringen mulighet til. Det handler om at all erfaring tilsier at det regjeringen kommer med, er for svakt – for arbeidstakerne, for bedriftene, for kommunene, for samfunnet. Å forlenge permitteringsordningen handler om respekt for å sikre at folk har en inntekt, og for at bedriftene som er stengt ned av smitteverntiltak, har ansatte når de åpner igjen.

Det er ganske opprørende å høre at regjeringspartiene tydeligvis mener at bedriftene spekulerer i dette, og at ansatte spekulerer i det ved liksom å være permittert lenger enn høyst nødvendig. Nei, folk søker jobb hvis

de kan få det. Bedrifter stenger ikke hvis de ikke må. De har kniven på strupen nå. Men det skjønner visst ikke regjeringen, med tanke på alle de hullene som har vært igjen i disse ordningene i det regjeringen har foreslått.

Så hører jeg at mange viser til forskning om at hvis en er lenge arbeidsledig, så er det vanskelig å komme tilbake igjen på jobb. Ja, det er det. Det er det i en normalsituasjon – nå er det nesten umulig. Jeg er glad for at arbeidsministeren har kommet, for her er det behov for en massiv satsing framover, på dem som er vanskeligstilte fra før, og på mange av dem som har falt ut av arbeidslivet nå, fordi det er vanskelig. Forskning viser også massivt at folk uten penger er sjuke og har det verre enn andre. Hva gjør vi med det? Skal det fremdeles være de usosiale kuttene som styrer politikken?

Så til slutt: Representanten Grimstad var her oppe og snakket om respekt og virkelighetsfornektelse. Ja, det er en virkelighetsfornektelse fra regjeringen og posisjonen – av bedriftenes behov, de sosiale behovene og det faktum at det er Stortinget som har sikret at ordningene er såpass som de er, både for bedriftene, for dem som er arbeidsløse, for de permitterte og for kommunene. Jeg har behov for å spørre regjeringspartiene igjen: Mener dere virkelig at det er smitteverntiltak som skal få slå bedrifter i Norge konkurs?

Presidenten: Presidenten minner om at talen skal rettes gjennom presidenten og ikke til regjeringspartiene.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [14:27:09]: Dagens klart mest oppsiktsvekkende innlegg kom fra høyrepartiet Venstre og representanten Grimstad. Det innlegget hadde en historisk dimensjon over seg. Det er åpenbart at vi ser verden helt ulikt, og det må være klart her at det er helt ulikt hvordan vi som folkevalgte jobber i rollen som stortingsrepresentanter. For dette kan ikke tyde på at representanten Grimstad har møtt f.eks. Bjarte Vigdel, som driver restaurant i Trysil og står i fare for å gå konkurs, eller Gry Vanja og Svein Otto Eriksen, som driver reiselivsbedrift i samme kommune, med hester. Å bygge opp en reiselivsbedrift med dyr, enten det er hundekjøring eller sledekjøring, tar veldig mange år. Det tar nesten en halv generasjon å få alle de dyrene til å vokse opp og å sørge for at en har både infrastruktur og fôr som trengs, og så må en kanskje kvitte seg med det som er framtidsgrunnlaget i bedriften.

Oppi det hele hevder representanten Grimstad at han savner Kåre Willoch. Nei, vi savner slett ikke Kåre Willoch. Men det kunne kanskje vært behov for en Johan Sverdrup fra Venstre i denne salen, som sa: All makt i denne sal. For det som skjer i Stortinget i dag, er grunnleggende positivt for dem vi skal representere, for folk. Det er demokratiet som nå hjelper mange

næringsdrivende, arbeidsfolk og foreldre i hele landet med å sørge for at en i hvert fall får litt mer optimisme for de månedene som er igjen av 2021.

Hvis vi havner i en situasjon at Bjarte, Svein Otto eller Gry Vanja går konkurs, hvem er det da som kommer til å ta over dette markedet? Det er ikke de små og mellomstore bedriftene, som Venstre så flott hevder at de er for på sine hjemmesider. Det er internasjonal stor kapital og kjeder som kommer til å ta over serveringstilbudet bl.a. i Trysil. Hva skjer da med Trysil som lokalsamfunn? Langt mindre av verdiskapingen og pengene går tilbake til lokalsamfunnet, på samme måte som bydeler rundt omkring i hele Oslo by vil få mindre verdiskaping tilbake hvis det er de store multinasjonale kjedene som tar over alle slike arbeidsplasser.

Det er derfor helt åpenbart at vi trenger et nytt stortingsflertall, når vi får denne typen påstander servert. Den situasjonen landet vårt står i nå, når det blir en så stor andel som er utenfor arbeidslivet, minner faktisk en del om 1930-tallet, med sterkt økende forskjeller og sosiale utfordringer, og ikke minst mange distriktsarbeidsplasser i fare. Disse vil Arbeiderpartiet være med og bygge opp fra september 2021.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Martin Kolberg (A) [14:30:24]: Som Stortinget er kjent med, har jeg vært med noen år. Finansministeren er markert yngre enn meg, men vi to har allikevel levd mye av vårt politiske liv sammen, i ungdomsorganisasjoner og i politikken. Jeg sier dette fordi jeg vil henvende meg direkte til finansministeren i det følgende jeg skal si.

Gjennomgående i de politiske debattene her i huset har vi hatt diskusjon om det som vi fra vårt ståsted kaller forskjellsutviklingen, og som bekymrer oss veldig. Vi ser en forlengelse av dette i dagens politiske debatt, som er blitt markert av meg og av mange andre. Det som er det bemerkelsesverdige, og som jeg sitter og føler på, er at det er ingen fra regjeringspartiene, og heller ikke regjeringsrepresentanter, finansministeren eller statsministeren, som går opp og forklarer: Hvorfor kan vi ikke gi folk de feriepengene de burde få? Hva er grunnen til at de ikke vil stemme for dette? Det forstår jeg ikke. Min utfordring til finansministeren er: Kan han ikke komme opp her og si hvorfor han ikke vil det, hvorfor han tar sjansen på å starte en slik forskjellsutvikling i norsk politikk som det åpenbart representerer? Jeg har utfordret regjeringsrepresentanter gang på gang i andre debatter om dette, men de sitter og ser ned! De kommer ikke opp her og forsvarer seg engang. Kan de ikke i hvert fall gjøre det, så vi kan få vite hva som er argumentet for den stemmegivningen de repre-

senterer, og den samfunnsutviklingen de representerer ved å stemme imot slike ting, som egentlig burde vært en del av konsensusen, og som burde vært tatt opp?

Representanten Grimstad kom med en karakteristikk. Jeg skal legge til et par ting. Han sier han savner Kåre Willoch. Det gjør jeg også, i den forstand at Kåre Willoch ikke representerte nyliberalistisk økonomisk politikk. Kåre Willoch representerte den verdikonservative økonomiske politikken, og den gangen var Venstre et korrektiv. Nå er de blitt et haleheng til liberalistisk økonomisk politisk utvikling. Det er en side ved det som jeg ikke skal si at jeg er verken glad for eller lei meg for – jeg er ikke helt sikker. Men både det representanten Grimstad har sagt i dag, og det representanten Grøvan har sagt i dag, er et uttrykk for at sentrum i norsk politikk er i ferd med å forsvinne.

Cecilie Myrseth (A) [14:33:39]: Først må jeg beklage at jeg sa noe uparlamentarisk i stad. Jeg står fremdeles for det jeg sa, men jeg skjønner at jeg ikke skal si det her oppe.

Denne regjeringen har jo blitt tvunget til ganske mange ting. Når det kommer til permitteringsordningen, som man nå velger å kritisere et flertall i Stortinget for å ville gi en trygghet for, kanskje for første gang, har man en langsiktighet og en trygghet i den ordningen. Men regjeringen har jo ikke villet utvidet den alle gangene det har vært nødvendig, enten det var i sommer, eller det var i høst. Nå står vi her igjen, og heldigvis er det et flertall som gjør jobben nå.

Som jeg sa, gjør Stortinget nå jobben for Norge. Vi gjør den jobben som regjeringen ikke evner å gjøre. Vi har lyttet – vi har lyttet til folk i hele Norge, både til dem som sliter på bedriftene sine alene fordi alle de andre er permittert, og til dem som sitter hjemme. Det er ingenting de vil mer enn å komme seg tilbake på jobb, for det er ingen som har lyst til å sitte hjemme. Alenegang er ikke bra for noen. Alle har lyst til å bidra til samfunnet.

Det har blitt omtalt som stortingsregjereri og at vi er så hastige som kommer med disse forslagene. Det er ingen av forslagene som burde komme som en overraskelse på regjeringen. Vi har foreslått disse tingene mange ganger. Ta f.eks. ventilordningen, som er avgjørende for veldig mange bedrifter. Den burde vært utredet. Så å komme til Stortinget nå og si at nei, det kan bli vanskelig å innføre den ordningen, for vi vet ikke hvordan vi skal gjøre det – ja, hva i alle dager har man gjort siden mai? Man burde jo selvsagt ha utredet det når man har valgt ikke å fortsette med denne ordningen.

Men det er dessverre et symptom at man er så tilfreds at man ikke evner å lytte. Man kan snakke så mye man vil om at man burde bli enige i denne sal – sette seg rundt bordet, som det så fint heter – men om man

ikke skjønner at andre partier og andre også kan ha gode ideer som det er verdt å lytte til, blir det liksom «my way or no way», og da må vi ta ansvar.

Så er det veldig spesielt når representanten Nilsen kommer opp hit og begynner å snakke om at dette er så hastig, og sammenligner det med Riksrevisjonen og fiskeriene, som også regjeringen har fått kritikk for. Til representanten Nilsen: Dette er en global pandemi. Den er global. Det er ikke opposisjonens skyld at vi har den, men det er opposisjonens jobb å handle når regjeringen ikke gjør det, og det gjør vi nå.

Guro Angell Gimse (H) [14:36:44]: En krise har mange ansikter. Denne pandemien er ikke bare en helsekrise, den er også en sosial krise, en økonomisk krise og en finanskris. Det gjelder å finne en balanse mellom ulike hensyn og behov, og det kan være utfordrende, da det bl.a. kan være interessekonflikter. Dette medfører at den politiske beslutningen må balansere mellom ulike behov til flere interessenter med smittesituasjonen som utgangspunkt.

Det er fra ulike hold kommet ulike opplysninger om hvordan fremmedarbeidere er håndtert i Norge med hensyn til smitte. Det synes jeg er veldig synd, for det har skapt unødvendig frykt og sinne hos folk. I Adresseavisen i begynnelsen av januar var det en debattant som hevdet at hundrevis av fremmedarbeidere fra land med stor smitte i flere måneder hadde fått komme til Norge uten pålagt testing og karantene. Dette er direkte feil. Og i Aftenposten 5. januar måtte Eivor Evenrud fra Rødt dementere en tilsvarende uttalelse da hun hevdet at arbeidere fra Polen og Litauen slipper karantene.

Regjeringen har tatt importsmitte på aller største alvor. Arbeidere som reiser fra røde land, har måttet gå i karantene når de kom til Norge, og de har ikke kunnet jobbe før karantenen er over. Nå er testregimet forsterket, og alle må teste seg på grensen. Kravet om obligatorisk test kommer i tillegg til ordninger som allerede er etablert, med krav om negativ test før innreise, innreiseregistrering og karanteneplik.

Det har vært vanskelige vurderinger og beslutninger i regjeringen, men foreløpig kan det se ut som om veldig mye bra og veldig mye riktig har vært gjort. Norge har langt færre døde og færre innlagt på sykehus enn våre naboland. Takket være en trygg håndtering fra regjeringshold, en fantastisk dugnadsinnsats fra folk, helsepersonell, lærere, butikkansatte og andre har dette vært mulig.

Statsråd Jan Tore Sanner [14:39:32]: Det var representanten Martin Kolberg som fikk meg til å tegne meg, og jeg ser at også statsråd Røe Isaksen har tegnet seg, så det er ikke bare én statsråd, men to statsråder som vil

svare på Martin Kolbergs utfordring. Spørsmålet har også vært oppe i tidligere debatter, hvor det har vært gitt svar.

Martin Kolberg har et sterkt og troverdig engasjement mot forskjeller. Det er et engasjement jeg deler. Jeg og regjeringen har gjennom hele denne krisen påpekt vår bekymring for at krisen rammer skjevt. Vi er bekymret for langtidsledighet og for at de som rammes, ofte er personer med lite utdanning, lav lønn og svak tilknytning til arbeidslivet. Det er bakgrunnen for mange av de kraftfulle tiltakene vi har iverksatt. Det aller viktigste er at flere skal ha mulighet til å komme tilbake til jobb, for har du en jobb, har du også en helt annen form for trygghet. Det er bakgrunnen for den kraftfulle satsingen på Utdanningsløftet 2020, slik at de som går på dagpenger, permitterte eller ledige skal ha mulighet til å ta utdanning og dermed styrke sine muligheter tilbake i arbeidslivet. Det er bakgrunnen for kraftfulle tiltak for sårbare barn og unge og for dem som har mistet verdifull undervisningstid. Det er også bakgrunnen for en serie forslag for å legge til rette for bedre integrering. I denne krisen er det viktig at vi inkluderer flere, og at vi unngår at flere skyves ut i varig utenforskap.

Så er spørsmålet om feriepenger til dem som har vært ledige og så kommer tilbake til jobb, er et prioritert tiltak, om det er det viktigste tiltaket når vi skal unngå at forskjellene blir større. Der er vi uenige med Martin Kolberg. Vi mener at det er andre forslag som er viktigere å prioritere i denne krisen for å få permitterte tilbake i jobb, inkludere flere og trygge arbeidsplassene.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:41:52]: Feriepenger, den gamle ordningen: Jeg ser, i hvert fall av omtalen i avisene, at det er mange som later til å tro at da kom de som feriepenger kommer for mange arbeidstakere, dvs. før ferien. Det gjorde ikke de pengene. De kom stort sett i januar/februar, altså helt uavhengig av når folk tok ut ferie eller om de ikke gjorde det. Det er det ene.

Det andre er at når feriepengene kom i januar/februar i den gamle ordningen, som ble endret i 2015, var det sånn at de kom uavhengig av om man hadde vært tilbake i jobb eller ikke, altså på den måten lite målrettet for dem som hadde vært arbeidsledige. Det traff ikke dem, det traff mange som rett og slett var tilbake i jobb.

Det regjeringen – eller en annen versjon av regjeringen – gjorde, var å erstatte dette med en reell ferieordning for langtidsledige. Nå er det sånn at hvis man har vært permittert eller langtidsledig i mer enn 52 uker, kan man ta 4 uker ferie uten å ha alle kravene om å søke jobb og sånt og få dagpengene utbetalt på vanlig måte når man har ferie, sammen med andre folk i

Norge som har ferie, oftest på sommeren. Det er en viktig omlegging.

Det siste poenget, som er relevant også i denne sammenhengen, når vi diskuterer dette akkurat nå, er at nå har også et enstemmig storting gått inn for å forhøye dagpengesatsen for alle i praksis. Det vil si at det er en annen situasjon enn i 2015/2016. Nå har alle høyere dagpengesats. Man kan selvfølgelig være uenig, som representanten Kolberg er, men kombinasjonen av det er gode argumenter for at det ikke nå er riktig å prioritere å gå tilbake til den gamle ordningen fra 2015, men heller har den nye ferieordningen for dagpengemottakere.

Så to andre ting ganske kort. Det ene er at i de mange forslagene Stortinget behandler i dag – som Stortinget selvfølgelig har full rett til å gjøre – all makt i denne sal, osv. – kan det samtidig være noen uklarheter. Vi hadde noen runder da vi snakket godt sammen, men kanskje litt for sent, i vår. Det er litt uheldig med uklarheter man ikke får ryddet vekk før vedtak eventuelt fattes, uavhengig av om det er opposisjonen eller et enstemmig storting som vedtar det.

For eksempel er det sånn at hvis man skal fortsette dagpengeutbetalingen for dem som, etter regelverket Stortinget har vedtatt, gikk ut av ordningen 1. november, er det ikke vanskelig å lage en ordning der de kan søke om dagpenger på nytt. Det har regjeringen foreslått. Det som er vanskelig, enn si nesten umulig for Nav, er å finne alle disse menneskene og tilbakebetale pengene. De er nå ute av alle registre og kan ha vidt forskjellige livssituasjoner. Mange er heller ikke i landet. Nå bestemmer Stortinget det selv, men et argument for i hvert fall å be om å få noen opplysninger om sakene, er at den type ting kan det være nyttig for stortingsflertallet å vite før man eventuelt skal vedta noe.

Til slutt er det verdt bare å bemerke når det gjelder Kåre Willoch, at alle Høyre-politikere blir kalt nyliberalister når de er aktive, og så blir de konservative hedersmenn etter at de er ferdige med sitt politiske virke.

Carl-Erik Grimstad (V) [14:45:15]: Det er hyggelig at så mange har latt seg engasjere av mitt innlegg. Det er spesielt hyggelig at representanten Kolberg og jeg har en ting til felles – at vi setter stor pris på Kåre Willoch. Det kunne være grunn til en hilsen herfra, for hvis det er én ting Kåre Willoch er opptatt av, er det forsvarlig parlamentarisk arbeid, arbeid i komiteene, arbeid i utredningsseksjonen, for den saks skyld, altså å ta i bruk det utredningsapparatet Stortinget har.

Så nevner representanten Andersen ordet «virkelighetsfornektelse». Jeg tror ikke jeg nevnte det, jeg har aldri sagt det fra denne talerstolen, men jeg kommer tilbake til det.

Men først og fremst til representanten Giske: Han gir et slags inntrykk av at norsk kulturliv nærmest har stått på stedet hvil siden mars forrige år. Da må jeg spørre: Hva er det med regjeringens politikk som har stoppet billedkunstnere fra å utøve sitt yrke? Hva er det med regjeringens politikk som har stoppet musikere fra å opptre og framføre musikk? Hva er det med regjeringens politikk som har stoppet forfattere eller andre kulturarbeidere fra å utøve sitt yrke? Ja, til og med fotballspillerne på Rosenborg har fått betalt, godt betalt, i denne koronaperioden.

Og så: De som kritiserer meg for mitt innlegg, har ett spørsmål å svare på: Hvordan kan det ha seg, i denne elendighetsbeskrivelsen, at regjeringen da har så stor grad av tillit? Det må jo framstå som et tankekors. Jeg har ett svar på det, og det er at det er dugnad og krafttak som har stått i høysetet for regjeringen. Det har appellert til befolkningen. Det har vært tøft. Det har vært tøft for kunstnere, det har vært tøft for kulturarbeidere, det har vært tøft for alle, og spesielt for de mest utsatte gruppene, men det er lys i tunnelen. Jeg har ikke snakket med Bjarte, eller hva de heter, men jeg har snakket med folk i mitt eget nærmiljø. Der stikker vi ikke fingeren i jorda, der stikker vi fingeren i havet når vi spør hvordan de har det. Og det er tøft, ja vel, men folk har stor grad av tillit til at regjeringen kommer ut av dette på en veldig god måte.

Dette er ikke virkelighetsfornektelse fra min side. Det er virkelighetsbeskrivelse.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:48:12]: Senterpartiet har over tid kjempet for at en skal få en kompensasjonsordning for en hardt rammet luftfart i Norge, som er så avgjørende for å binde et langstrakt land som Norge sammen, og for alle de arbeidsplassene som er direkte i flyselskapene, og alle ringvirkningene rundt. Selv bor jeg på Romerike og ser de store konsekvensene nedstengningen av Norge har hatt for aktiviteten på Gardermoen og i området rundt. Å få en kompensasjonsordning har vært skrikende nødvendig. Luftfarten var en av de bransjene som ble raskest rammet og er blitt hardest rammet over tid.

Som det er blitt referert til her, er det helt riktig at Senterpartiet ved en rekke anledninger har fremmet forslag om at en må få på plass en kompensasjonsordning. Samtidig har vi vært opptatt av at en skal stille tydelige vilkår og krav. Det virker som om det ikke skal være mulig å få til det når det gjelder luftfarten, og det blir brukt som en unnskyldning fra flertallets side for ikke å gjøre noe.

Jeg vil minne om at flertallet i denne salen, både opposisjonen og posisjonen, sto sammen om at en skulle etablere en bred kompensasjonsordning for

næringslivet, i løpet av få dager etter at pandemien rammet. Det gjelder for titusenvis av selskap med ulik selskapsstruktur som er en del av internasjonale konsern, og som har bånd til ulike land, også til land som Norge ikke samarbeider med om skatteavtaler.

Flertallet har dessverre ikke vært villig til å stille tydelige nok krav knyttet til en kompensasjonsordning, slik som bl.a. Senterpartiet har tatt til orde for. En har etablert en slik kompensasjonsordning, og det har nærmest vært umulig etter alle de månedene som har gått, å etablere en kompensasjonsordning for innenriks luftfart i Norge. Dette handler primært om tre selskap: Widerøe, SAS og Norwegian. Det er noen krevende utfordringer, men dem er det mulig å løse hvis det er vilje til faktisk å gå inn i det. Jeg er veldig glad for at et flertall på Stortinget nå i dag sørger for en tydelig bestilling på at en kompensasjonsordning nå skal komme. Ikke minst for alle dem som har sin daglige arbeidsplass i luftfarten til daglig, er det utrolig viktig.

Helt avslutningsvis til ansvarlighet: Det som er ansvarlig, er at politiske vedtak som har budsjettvirkning, skal fattes i Stortinget. Det er det opposisjonen nå tar ansvaret for – å bringe makta til Stortinget. Det som derimot ikke er ansvarlig, er at regjeringen på pressekonferanse etter pressekonferanse – ja, de kommer med ting vi er enige om også, både forlengelse av kompensasjonsordning, inntektssikringsordning og permitteringsordning – viser at de ikke har budsjettdekning på det budsjettet som de selv har vedtatt. Så de som viser ansvarlighet her, er nettopp opposisjonen, som bidrar til å legge rammene for en god politisk behandling.

Rigmor Aasrud (A) [14:51:28]: Når finansminister Sanner sier i Stortinget at regjeringen er opptatt av dem som har lite, at de er opptatt av at forskjellene ikke skal øke, da må også regjeringen svare på hvorfor det er sånn at de som tjener mindre enn 150 000 kr i året, ikke lenger skal få dagpenger. Hvorfor går man ikke med på å videreføre den ordningen som har vært lenge nå, at grensen har vært på 0,75 G? Det er blant dem som tjener minst, som er rammet, og som gjør at forskjellene i Norge øker, så hvorfor foreslår man ikke da å forlenge den ordningen? De som har gått på arbeidsavklaringspenger, som er ferdig avklart, og som nå skal ut og søke seg jobb – hvorfor foreslår man ikke å forlenge ordningen for dem, for dette er de som er lengst unna arbeidsmarkedet?

Så til feriepengene: Det er 230 000 personer som ikke kommer til å få den inntekten de burde forvente når ferien kommer. Svaret fra regjeringen er altså at den gamle ordningen var så vanskelig, for en fikk pengene sine i januar og ikke i juli. Ja, hvis det er det som er problemet, får man ordne opp i dette, slik at pengene blir

utbetalt i juli. Det kan da ikke være det som hindrer at man skal utbetale feriepengene. Og det å si at folk som kommer tilbake i arbeid, sikkert vil arbeide i ferien – hvis en jobber i industrien og den stenger ned, SFO og barnehagene er stengt i juli, eller hvis en skal følge ferielovens bestemmelser, så er det et svar som ikke holder mål.

Til slutt: Når arbeidsministeren sier at vi lager byråkratiske ordninger som det ikke er mulig å gjennomføre, og at de som mistet dagpengene sine før jul, skal fortsette med det, må jeg minne ministeren om hva som står i Prop. 72 LS for 2020–2021, som vi fikk på fredag. Jeg siterer:

«Regjeringen foreslår å forlenge retten til dagpenger for alle dagpengemottakere som bruker opp retten til dagpenger før 1. juli. Det foreslås også at dagpengemottakere som har brukt opp dagpengere retten etter 31. oktober 2020, får rett til å søke om å ta opp igjen dagpengesaken fra iverksettelsestidspunktet for forlengelsene.»

Det må være mulig å finne de folka. De har muligheter for å søke. Da holder ikke det svaret mål, mener jeg. Her er det viljen det står på. Her er det mulig å finne ordninger, nettopp sånn som man har sagt i proposisjonen. En kan søke om å få ta opp igjen ordningen, og da må det også gå an å si at en tilbakestiller det kravet fra 1. november.

Presidenten: Representanten Martin Kolberg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad på inntil 1 minutt.

Martin Kolberg (A) [14:54:40]: Jeg må si at jeg forsto ikke helt hva arbeidsministeren sa i et forsøk på å forsvare hvorfor han ikke stemmer for feriepengene. Den typen byråkratiske og administrative forklaringer holder selvfølgelig ikke mål i en politisk samtale. Det må være ganske åpenbart, og derfor avviser jeg de argumentene.

Så til det finansministeren sa: Det er riktig at det er mange andre tiltak som er gjennomført av regjeringen, med Stortingets tilslutning, som bidrar til å rette opp situasjonen. Men hvorfor i all verden står det i veien for å stemme for at de 230 000 menneskene kan få feriepengene neste sommer? Det forstår jeg ikke. Og det er ikke til å forstå ut fra en annen logikk enn det som jeg har framført ved en rekke andre anledninger, og som jeg tillater meg å gjenta: Det går ikke an å forstå det på noen annen måte enn at det er sånn høyrefolk tenker, og at det er det som er høyrepolitikk.

Jonas Gahr Støre (A) [14:55:59]: Jeg vil få takke statsministeren og helseministeren for å ha gitt redegjørelsene. Jeg hadde tenkt å si i går at de kunne ha kommet før, og at de kan komme oftere, men taletiden

strakk ikke til. Jeg tror det er bra for salen at vi har disse diskusjonene om strategi og om tiltak.

Ordet «dugnad» er brukt. Det er blitt forlatt nå, og jeg tror det er riktig å forlate det. «Krafttak» kalte statsministeren det. Men det er altså en mindretallsregjering, og det er folk der ute som ifølge statsministeren er koronatrotte. Jeg tror vi alle ser og hører det. Da er forankring her klokt.

Det er tre lærdommer fra denne debatten som jeg synes det er interessant å ta med videre. Det ene er synet på varigheten av tiltak. Det er regjeringens syn at hvis disse ordningene varer for lenge, blir folk nærmest sløve – de blir sittende, de kommer ikke i aktivitet, det bremser aktiviteten. Vi mener tvert imot at når det er en varighet, gir det forutsigbarhet for bedrifter og arbeidsfolk. Og jeg gjentar: Skulle situasjonen snu, har Stortinget full mulighet til å justere tiltakene underveis. Men dette gir den tryggheten som bedriftene forteller om når vi reiser rundt – vi pleier å lytte til partene i arbeidslivet – og LO, NHO, Virke og en lang rekke organisasjoner melder det tilbake.

Det andre elementet er særegenheten ved denne krisen, den er ikke til å sammenligne med noen annen. Statsministeren har rett: Viruset kommer fra naturen, og det har også truffet andre land. Men det er politisk vedtatt å stenge ned i Norge, det er politisk vedtatt å sette grenser, begrense og innføre sosial distansering. Derfor må tiltakene gå hånd i hånd, og de må vare så lenge krisen varer. Derfor mener jeg at vi skal ta med oss erfaringer fra andre kriser, men det er en særegenhet ved dette. Det er annerledes enn når bedrifter møter et vanlig problem i et marked og permitterer. Det har vi erfaringer med. Her er det altså en situasjon der bedrifter som har gått så det suser, må slutte og ønsker å komme tilbake. Da er permitteringen i et annet lys.

Det tredje er tiden etter korona, som vi får håpe kan starte etter sommeren, når vi alle er vaksinert. Det er å sørge for at Norge da er i gang, med minimale skadevirkninger. Jeg sier minimale, for skadevirkningene kommer til å være der, for en del bedrifter og for en del mennesker, og for de mest sårbare av oss.

Jeg vil avslutte med å si at det ansvaret vi har for å treffe tiltak som hegner om barn og unge, som hegner om den generasjonen – studenter, elever, sårbare barn – som ser de ett av seks barn som Redd Barna sier ble utsatt for overgrep da vi stengte ned i mars, må være det viktigste vi kan ta med for å hegne om folk. Klarer vi det, kan Norge komme i gang – og det skal vi gjøre. Sammenlignet med andre land har vi klart oss bedre til nå, men jeg mener at det som flertallet har lagt fram i Stortinget i dag, styrker forsvarsverket til å ta Norge på veien videre etter korona.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:59:07]: Jeg må gi representanten Kolberg rett i én ting, og det er at når jeg kommer her som statsråd for å svare i Stortinget, er det kanskje ikke med et politisk retorisk fyrverkeri. Men så er dette heller ikke Unge Høyres landsmøte. Jeg er ikke ungdomsdelegat i en skoledebatt. Jeg er her som statsråd for å svare på spørsmål fra Stortinget, og jeg antar at Stortinget er interessert i den informasjonen departementet og statsråden har om sakene de kanskje skal vedta.

Jeg kan godt forsøke å formulere det på en enklere måte. Under koronakrisen har et enstemmig storting gitt alle arbeidsledige mer penger. Med den nye ferieordningen får de som er ledige, reell ferie når resten av Norge har ferie, i fellesferien hvis de ønsker det, fire uker med dagpenger uten krav om å søke jobb i perioden.

Så var representanten Rigmor Aasrud i og for seg innom: Det er gøy å diskutere de store tingene, men litt av problemet som vel Stortinget og regjeringen også har erfart, er at i en del av disse ordningene ligger nettopp djevelen i detaljene. Hvis man har uklare vedtak, hvis man ikke har godt nok opplyste vedtak, er det lett at det blir forsinkelser og forvirring som gjør at hjelpen kommer senere til folk enn den ellers kanskje kunne ha gjort. Hvis det stortingsvedtaket som kanskje kommer, eller som det er flertall for, betyr at man skal søke på nytt, er det greit, det er ikke noe problematisk. Det har jo, som representanten Aasrud påpeker, regjeringen selv foreslått. Det som derimot er vanskeligere, er hvis man skal tilbakedatere. Her er det folk som har gått ut av en ordning 1. november, basert på det som var Stortingets vedtatte politikk da. Hvorfor er det vanskelig? Det er vanskelig bl.a. fordi det normale er å motregne mot andre ytelser. Hvis man etablerer søking – nå står ikke det i vedtaket fra Stortinget, men hvis det er det alle partiene er enige om, er det i og for seg greit – er det en type praktisk problemstilling som man er nødt til å ta høyde for.

Stortinget velger selv hvordan de vil behandle sine saker. Mitt poeng er bare at i flere av disse sakene kan det være relevant informasjon departementene sitter på som vi kan levere, ikke som et retorisk fyrverkeri, men som vanlige opplysninger til Stortinget når man gjør store, omfattende og dyre vedtak – sånn som man pleier å gjøre. Vi kan for øvrig gjøre det raskt også. Det er vi vant til.

Trond Helleland (H) [15:01:49]: Det ser ut som det går mot slutten på debatten, men jeg har lyst til å gjenta forslaget mitt når det gjaldt voteringen – fra mitt første innlegg. Jeg har ikke fått noe svar på det, men nå er det snart votering, så da får vi høre hva flertallet sier.

Nå har vi fått beskrevet i alle fall noen utfordringer som arbeids- og sosialministeren har reist. Det betyr at

hvis en oversender forslagene nr. 16–24 til komité, ligger det en proposisjon der allerede, som omhandler dagpenger, permittering, osv. Dersom de ikke blir oversendt til komité, må en da gå tilbake til regjeringen, som må lage en ny proposisjon knyttet til dette. Så for både å effektivisere og effektivere det flertallet mener, mener jeg at det beste ville være å oversende forslagene nr. 16–24 til komité.

Når det gjelder forslagene nr. 25–45 – og da tar jeg også med flyforslaget, som SV ikke står bak, men som det er et flertall for – ser regjeringspartiene at det er flertall for dem. Vi ønsker likevel å be om at de oversendes regjeringen uten realitetsvotering. Vi er fullt klar over at det som ligger i disse forslagene, skal effektiviseres, og det skal regjeringen melde tilbake på.

Dersom flertallet ikke ønsker det, kan vi gjøre det veldig enkelt: Da vil regjeringspartiene stemme imot alle forslagene – ikke fordi vi er imot forslagene, men fordi vi har fått ca. fem–seks timer på å vurdere dem, og det mener vi er helt uforsvarlig med hensyn til å kunne ta stilling til så omfattende forslag. Da vil vi heller komme tilbake til det når vi får disse sakene tilbake til Stortinget til endelig votering. Da kan det hende vi vil stemme for mange, kanskje alle. Det får vi se på.

Så det er forslaget mitt: å oversende forslagene nr. 16–24 til arbeids- og sosialkomiteen og forslagene nr. 25–45 til regjeringen uten realitetsvotering. For øvrig stemmer vi imot de resterende forslagene, som det heller ikke er flertall for i salen.

Presidenten: Da har representanten Helleland tydeliggjort Høyres standpunkt.

Representanten Rigmor Aasrud har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Rigmor Aasrud (A) [15:04:21]: Jeg vil svare ut første del av representanten Hellelands forespørsel fra talerstolen, som jeg har svart ut en gang før i dag. Vi har jo sett at regjeringen kan komme ganske raskt tilbake til Stortinget med proposisjoner. Vi har en sak til behandling i vår komité nå, og vi har sagt at regjeringen gjerne må komme tilbake og svare ut de anmodningsvedtakene i en tilleggsproposisjon som vi kan behandle samtidig med den saken som allerede ligger der. Det er ikke veldig kompliserte saker som ligger fra oss, og de kan bare komme tilbake, så skal vi tilpasse behandlingen i komiteen til det. Det har vi allerede tatt hensyn til når vi har behandlet framdriften i saken i Stortinget.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [15:05:17]: Til de ulike forslagene kan det hende at det ligger en viss meningsforskjell i salen også, og det er greit å få avklart hvor flertallet ligger, slik at det ikke skulle bli uklarhet om det i regjeringens oppfølging.

Til det som har vært tema her på slutten når det gjelder feriepengene på dagpenger, som vi også mener er en viktig sak: Ja, det er riktig at det er blitt en økt inntektssikring for dem med lave inntekter gjennom dagpenger. Men samtidig: Det som er viktig med feriepengene på dagpenger, er selvsagt at de som har mest effekt av det, er de som nå har vært langtidspermittert, og som gjerne har vært permittert helt siden pandemien satte inn, og som da i liten grad vil ha feriepengene til utbetaling når man kommer til sommeren. Hvis man fortsatt er på dagpenger når sommeren kommer, kan man nyte godt av de ordningene, men vi får håpe, og også legge til rette for, at flest mulig kommer seg i jobb innen den tid. Da er det mange som har lite opptjente feriepengene, og feriepengene på dagpenger vil være en viktig håndrekning til dem.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 3. Det ringes til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering i sakene nr. 1–3 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 19. januar 2021

Stortingets vedtak til lov om endringer i skattebetalingsloven (Lovanmerkning 3 (2020–2021), jf. Lovvedtak 59 (2020–2021), Innst. 4 L (2020–2021) og Prop. 1 LS (2020–2021))

Presidenten: Sak nr. 1 er tredje gangs behandling av lov og gjelder lovvedtak 59 med den vedtatte anmerkning i Stortingets møte den 18. desember 2020.

Det votes dermed over lovvedtaket med den vedtatte anmerkning fra andre gangs behandling.

Votering:

Lovvedtaket med den vedtatte anmerkning fra andre gangs behandling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved tredje gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 2, debattert 19. januar 2021

Stortingets vedtak til lov om endring i a-opplysningsloven (Lovanmerkning 4 (2020–2021), jf. Lovvedtak 60 (2020–2021), Innst. 4 L (2020–2021) og Prop. 1 LS (2020–2021))

Presidenten: Sak nr. 2 er tredje gangs behandling av lov og gjelder lovvedtak 60 med den vedtatte anmerkning i Stortingets møte den 18. desember 2020.

Det votes dermed over lovvedtaket med den vedtatte anmerkning fra andre gangs behandling.

Votering:

Lovvedtaket med den vedtatte anmerkning fra andre gangs behandling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved tredje gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 3, debattert 19. januar 2021

Debatt om statsministerens og helse- og omsorgsministerens redegjørelser om håndteringen av koronapandemien og status for vaksinearbeidet.

Referanse til debatt

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 77 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslag nr. 7, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 8, fra Audun Lysbakken på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 9 og 10, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 11, fra Audun Lysbakken på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 12–14, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 15, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 16–44, fra Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 45, fra Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 46–62, fra Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

- forslagene nr. 63 og 64, fra Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 65, fra Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 66, fra Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
 - forslag nr. 67, fra Audun Lysbakken på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 68 og 69, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 70, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 71–77, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- Forslag nr. 70 ble under debatten trukket.

Til orientering har regjeringspartiene varslet at de ønsker å stemme imot alle forslag til sak nr. 3.

Det votes over forslag nr. 4, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer at arbeidsledige ikke tar regningen for permittering gjennom ventedager eller redusert arbeidsgiverperiode.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 85 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.15)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 5, fra Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å oppheve unntaket fra plikten om å gjennomføre karanteneperioden på karantenehotell for arbeids- og oppdrags-takere i tilfeller hvor arbeids- eller oppdrags-giveren sørger for oppholdssted.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som senker kravet til redusert arbeidstid for å få dagpenger under permittering, slik at de som periodevis jobber mer enn 50 prosent ikke mister retten til dagpenger.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 80 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.36)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2 og 6, fra Rødt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at arbeidsgiver ilegges bøter dersom arbeidstaker stiller på arbeid under karantenetiden, i tilfeller der arbeidsgiver er kjent med at arbeidstaker har oppholdt seg i rødt land.» Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer at alle som har vært arbeidsledige får feriepenger for perioden de har mottatt dagpenger.» Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innhente vurderinger fra kommuneoverlegene i nord-norske kommuner og hensynta disse i vurderingen av tiltak for å hindre importsmitte fra utenlandske soldater. Planlagte øvelser og trening bør endres, tilpasses eller avlyses, dersom det er nødvendig for å unngå lokal spredning av importsmitte og overbelastning av sivil helsevesen.» Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.17)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned makstaket for utbetaling av støtte i kompensasjonsordningen for næringslivet til 10 mill. kroner per foretak per måned.» Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.35)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7 og 9, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille aktivitetskrav i sosiale ytelser i bero så lenge koronakrisen vedvarer.» Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke satsen på dagpenger til 80 prosent for de første 4 G frem til 1. oktober 2021 for alle dagpengemottakere.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 68, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere lukkede arrangementer i regi av arrangørbransjen i støtteordningen for publikumsåpne arrangementer.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 73 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.13)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 69, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere kostnader knyttet til tapt varelager som følge av utløpt dato som følge av smitteverntiltak i kompensasjonsordningen for uunngåelige kostnader.» Arbeiderpartiet og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 46 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.35)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 11 og 15, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jobbe for en midlertidig lemping i internasjonale patentregimer, slik at lav- og mellominntektsland kan øke sin produksjon

av medisiner, vaksiner og annen teknologi til bekjempelse av covid-19.» Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i tiltakspakken som er varslet i januar 2021 fremme forslag om å øke bevilgningene til kommunale næringsfond.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.57)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den varslede krisepakken i januar 2021 fremme forslag om midlertidig redusert merverdiavgiftssats for serveringstjenester til 15 prosent for minimum 2 terminer i 2021.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 76 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.16)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 13 og 14, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i kompensasjonsordningen definere selvstendige næringer i samme enkeltpersonforetak som egne foretak dersom det føres separate regnskap.» Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i kompensasjonsordningen definere separate virksomhetsområder i samme aksjeselskap som egne foretak dersom det føres separate regnskap.» Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.38)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 71 og 74, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 71 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikret at butikker som ønsker det kan holde åpent alle dager.»

Forslag nr. 74 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre midlertidige skjerpelser i innreisebestemmelsene til Norge og avgrense hvilke formål som gir rett til innreise i Norge.»

V o t e r i n g:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 75, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre døgnbemanning av alle grensestasjoner.» Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.23.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 72, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at treningssentre som opprettholder tilstrekkelig smittevern kan holde åpent.» Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 65 mot 22 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.23.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 76, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres obligatorisk korona-testing ved innreise til Norge og at utenlandske korona-test attester avvises.» Arbeiderpartiet har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 46 mot 40 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.23.55)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 77, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle som ankommer norske grensestasjoner registrerer seg.» Arbeiderpartiet og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.24.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 67, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for inntektssikring av nyutdannede som blir arbeidsledige etter endt utdanning, under koronakrisen.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.24.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 66, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke Navs oppfølging av og tilbud til nyutdannede som er arbeidsløse.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.
Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.25.03)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 63 og 64, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 63 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om kompensasjonsordningene om at virksomheter som mottar støtte, må betale tilbake om de går til oppsigelser.» Forslag nr. 64 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav i kompensasjonsordningene om at virksomheter som mottar støtte må tilbakebetale støtten hvis de betaler ut utbytte.» Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 55 mot 32 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.25.25)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 65, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav i kompensasjonsordningene om at virksomheter som

mottar støtte må tilbakebetale støtten hvis de kjøper tilbake egne aksjer.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.49)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere krav til tapt arbeidstid for å motta dagpenger under permittering til 40 prosent frem til 1. oktober 2021.» Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.15)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 46–61, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre og forlenge ordningen med lavere inntektsvilkår for å motta dagpenger (0,75G de siste 12 månedene eller 2,25G de siste 36 månedene) for nye tilfeller så lenge krisen varer, nå til 01.10.2021.» Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke satsen til 70 % i ordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere.» Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre regelen om forlenget periode for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker så lenge krisen varer, nå frem til 01.10.2021.» Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at mottakere av den tidsavgrensede ytelsen arbeidsavklaringspenger, får forlenget perioden sin slik at manglende avklaring i forbindelse med pandemien ikke fører til at kvoten på tre år avkortes for mottakere.» Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i tiltakspakken som er varslet i januar fremme forslag om å øke bevilgningene til bostøtte for å midlertidig øke inntektsgrensen i bostøtteordningen til 01.10.2021

tilsvarende ordningen i «kriseforliket» for 2020.» Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre ferietillegget på dagpenger med virkning f.o.m. 01.01.2020 slik at dagpenger opptjent i 2020 gir rett til ferietillegg i 2021 etter reglene som gjaldt før 2015.» Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at statlige eide selskaper som gårdeier bidrar til at kriserammede virksomheter kommer igjennom krisa, blant annet ved å frafalle krav om minimumsleie og annen reduksjon i husleie som monner.» Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge utviklingen av bedrifters og næringsdrivendes husleie siden 12. mars 2020, og hvorvidt utleiende har redusert leien til bedrifter og næringsdrivende som har opplevd omsetningsnedgang som følge av koronapandemien.» Forslag nr. 54 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med tiltakspakken som skal legges frem 29. januar, fremme forslag om en omsetningsbasert tilskuddsordning for virksomheter som er svært hardt rammet av koronapandemien. Utbetalinger skal ha et tak slik at små bedrifter prioriteres.» Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav i kompensasjonsordningene om at virksomheter som mottar støtte, må inngå avtaler med tillitsvalgte for å opprettholde arbeidsplasser, unngå oppsigelser og ivareta de ansatte.» Forslag nr. 56 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at mottakere av tilskudd fra kompensasjonsordningen ikke kan utbetale bonus til ledende ansatte, øke lederlønn eller styrehonorar i 2021 eller ha morselskap i tredjelandsjurisdiksjoner som er på EUs svarteliste over ikke-samarbeidende jurisdiksjoner.» Forslag nr. 57 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at mottakere av tilskudd fra kompensasjonsordningen ikke kan erstatte fast ansatte og permitterte med midlertidig ansatte.» Forslag nr. 58 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til modell som begrenser utbyttebetaling fra virksomheter som har mottatt støtte under kompensasjonsordningene innført ved koronapandemien.» Forslag nr. 59 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for at kommunalt og fylkeskommunalt eide virksomheter slik som blant annet VTA-bedrifter, kinoer, idrettsanlegg/badeanlegg og samfunnshus også mottar statlig kompensasjon.» Forslag nr. 60 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i tiltakspakken som er varslet i januar fremme forslag om å bevilge omstillingsmidler til kommuner som er særlig hardt rammet av covid-19.» Forslag nr. 61 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke Arbeidstilsynet slik at de kan øke sin aktivitet med tilsyn på arbeidsplasser.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.40)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 73, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kommuner med lavt smittetrykk skal kunne tillate alkoholservering i forbindelse med matservering.» Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 56 stemmer for forslaget fra Fremskrittspartiet og 31 stemmer mot.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.06)

Martin Kolberg (A) (fra salen): President, jeg stemte feil. Jeg skulle stemt for.

Presidenten: Da blir resultatet at 57 representanter stemte for forslaget og 30 stemte imot. –Dermed er forslaget bifalt.

Det blir votert over forslag nr. 62, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke kontrollen ved grenseovergangene, herunder tilpassede løsninger ved mindre trafikkerte grenseoverganger.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 55 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.48)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 45, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en kompensasjonsordning for flyselskaper med norsk driftstillatelse som har drevet over tid i Norge. Formålet med ordningen skal være å sikre det norske rutetilbudet, trygge norske arbeidsplasser i luftfarten, og det skal stilles krav som sikrer at støtten ikke går til selskapenes kreditorer og aksjonærer. Støtten skal bidra til å sikre faste og direkte ansettelser med norske lønns- og arbeidsvilkår i luftfarten.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble bifalt med 51 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.09)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 16–44, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide permitteringsperioden til 1. oktober 2021.» Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forlenge forhøyet sats på dagpenger, 80 % av dagpengegrunnlag opp til 3 G, til 01.10.2021.» Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å utsette arbeidsgiverperiode II til 1. juli 2021.» Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppheve ventetid på tre dager for å motta dagpenger til 01.10.2021.» Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forlenge maksimal periode for mottak av dagpenger til 01.10.2021, også for de tilfeller som gikk ut over maksimal periode fra 1. november til datoen endringen er implementert.» Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forlenge ordningen med inntektssikring for selvstendig næringsdrivende og frilansere til 01.10.21 med sammenligningsgrunnlag 2019.» Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forlenge ordningen med inntektssikring for lærlinger (også for nye tilfeller) frem til 01.10.2021» Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forlenge midlertidige regler for sykepenger til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende til 01.07.2021» Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre veilederen om avhending av bolig eller andre eiendeler for å få innvilget sosialhjelp til 01.10.2021.» Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig opprette en krisestøtteordning for studenter som har

opplevd innteksttap grunnet koronapandemien i vårsemesteret 2021. Ordningen skal være mer tilgjengelig og ha en høyere stipendandel enn ordningen våren 2020 og ta utgangspunkt fra en ramme hvor stipendene utgjør 1 mrd. kroner.» Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at delvis permitterte drosjesjåfører må på meldekort kunne registrere den tid man faktisk har hatt kjøring, ikke all ventetid mellom oppdrag.» Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke mulighetene for at bedriftsintern opplæring kan bli et reelt alternativ til permitteringer, også for store industribedrifter.» Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i tiltakspakken som er varslet i januar fremme forslag om en pakke på minimum 1 mrd. med forsterkede arbeidsretta tiltaksplasser for arbeidsledige og permitterte, økte ressurser til oppfølging og veiledning av permitterte og arbeidsledige, samt styrking av midlene til bedriftsintern opplæring og partsstyrte kompetanse-tilbud.» Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet, senest i løpet av februar, fremme forslag om en ny modell for lønnsstøtte slik at folk kan holdes i jobb fremfor å være permittert.» Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forlenge den generelle kompensasjonsordningen frem til 1. juli 2021 med kompensasjonsgrad på 85 %.» Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å inkludere myndighetspålagt vedlikehold og tilsyn i kompensasjonsordningen for faste utgifter.» Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå tilpasninger i støtteordningene som bidrar til at bedrifter med egne ansatte/som eier egne driftsmidler likebehandles med bedrifter som leier personell/leaser utstyr.» Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å videreføre og styrke ordningen med å tilføre midler til kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet slik som ble gjort i ny salderingen av statsbudsjett 2020. Denne ordningen skal særlig komme bedrifter som er rammet av lokale eller nasjonale smittevernstiltak eller nedstengninger til gode.» Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om styrke omstillingsordningen som går via Innovasjon Norge til reiseliv, eventbransjen, serveringsbransjen og andre bransjer som rammes hardt av

smittevern tiltakene, innenfor en ramme på 1 mrd. kroner.» Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at støtteordningen for publikumsåpne arrangement videreføres frem til 1. juli 2021 og at grensen for størrelse på arrangement reduseres og tilpasses smittevernsbegrensning.» Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en søknadsbasert tilskuddsordning (ventilordning) for bedrifter som ikke i tilstrekkelig grad omfattes av eller faller utenfor den generelle kompensasjonsordningen.» Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utsette krav om innbetaling av mva, arbeidsgiveravgift og forskuddsskatt til 1. juli 2021.» Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilføre kommunene tilstrekkelige ressurser for å øke testkapasiteten i samsvar med testplikt direkte ved ankomst og ved karantenehotell, og for å kunne sikre økt testing for covid 19 blant risikogrupper i kommunale helseinstitusjoner.» Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre tilstrekkelig testkapasitet ved lufthavnene slik at testing kan skje på flyplassene ved ankomst.» Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for et bedre kontrollsystem for etterlevelse av testplikt og karanteneplikt med økt bruk av stikkprøver og bruk av bøter.» Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for obligatorisk karantenehotell betalt av arbeidsgivere for arbeidsinnvandrere hvor arbeidsgiver ikke kan stille med tilfredsstillende løsninger og sikre at det føres tilstrekkelig kontroll med disse.» Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å raskt få på plass en kobling mellom innreiseregisteret og MSIS-labdatabase i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger, for å sikre bedre oppfølging av plikt for testing og overholdelse av karantenereregler/isolasjon.» Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om strenge reaksjoner mot arbeidsgivere som gjennom sin virksomhet bryter karantenereregler ved import av arbeidskraft.» Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å fjerne ordningen som åpner for å teste seg i kommunen 24 timer etter ankomst.» Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 57 mot 29 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.39)

Presidenten: Presidenten foreslår at statsministerens og helse- og omsorgsministerens redegjørelser vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Vi går så til sak nr. 8, som er Referat, før Stortinget fortsetter behandlingen av sakene på dagens kart.

Sak nr. 8 [15:28:55]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke Referat.

Sak nr. 4 [15:29:48]

Spørsmål fra representanten Michael Tetzschner til Stortingets presidentskap:

«Hvordan vurderer Presidentskapet tendensen til enkeltrepresentanters tilsidesettelse av underskrevne taushetserklæringer, brudd på forretningsordenen § 75, jf. blant annet § 16 om den utvidede utenriks- og forsvarskomite, og hvilke tiltak, reglementsendringer, ev. revisjon av dagens retningslinjer, bør overveies for bedre å ivareta Stortingets integritet?»

Presidenten: Presidenten vil ordne debatten i henhold til forretningsordenens § 69, samt at det vil bli gitt anledning til at én fra hver partigruppe kan få ordet én gang i inntil 3 minutter.

Michael Tetzschner (H) [15:30:46]: Under henvisning til Stortingets forretningsorden § 69 vedrørende arbeidet i Stortinget har jeg tillatt meg å stille det spørsmålet som presidenten nettopp refererte.

Hensikten med dette er å få en klargjøring av hvilke spilleregler vi følger, om det er interesse for å etterleve dem, og skadevirkningene for Stortinget ved å ignorere dem. Vi kommer ikke utenom at det til sist er enkeltrepresentantenes vilje til å etterleve konstitusjonelle normer som er avgjørende for om demokratiske institusjoner kan virke etter hensikten. Da blir det en selvstendig oppgave å bevisstgjøre og ansvarliggjøre den enkelte om de konstitusjonelle plikter en stortingsrepresentant har, og hvordan det kan treffes tiltak for å håndheve bestemmelsene mer konsekvent.

Det hviler et særlig ansvar på representanter som har adgang til Stortingets utvidede utenriks- og forsvarskomite. DUUFK er etablert for at Stortinget kan konsulteres om sensitive forhold vedrørende forsvars-

sikkerhets- og utenrikspolitikk, og komiteen vil også regelmessig motta eller gjennom spørsmål få tilgang til graderte opplysninger fra regjering og embetsverk.

Et eksempel på utglidning kan man lese i Klassekampen onsdag 2. desember, som gir en omtale av representanten Moxnes og hans referat fra hva som skal ha vært et tema for den utvidede utenriks- og forsvarskomite noen dager før, samtidig som representanten bruker presseoppslaget til å gi sin egen fortolkning og vurdering av hva som skal ha vært sagt.

Stortingets forretningsorden fastslår i §§ 75 og 75 a representantenes taushetsplikt:

«Representantene har taushetsplikt om alle saker som behandles for lukkede dører i Stortinget. Taushetsplikten gjelder også for behandlingen av slike saker i komiteene.

Representantene har videre taushetsplikt om det som de under utøvelsen av stortingsvervet får kjennskap til om:

a) Informasjon som er gradert i henhold til sikkerhetsloven eller beskyttelsesinstruksen (...)

Første gang en representant møter, skal vedkommende gi taushetserklæring etter et formular som presidentskapet har fastsatt.»

Og i § 75 a står det:

«Bestemmelser gitt i medhold av sikkerhetsloven kapittel 8, herunder bestemmelser om sikkerhetsklarering og autorisasjon, gjelder ikke for stortingsrepresentantene. For øvrig gjelder sikkerhetslovens og beskyttelsesinstruksens bestemmelser om behandling av gradert informasjon tilsvarende for representantene og komiteene. Stortingets presidentskap kan fastsette utfyllende retningslinjer om praktiseringen av reglene.»

Understreking av møtenes konfidensialitet fremkommer i hver eneste innkalling til den utvidede utenriks- og forsvarskomite. Ingen som deltar i disse møtene, kan være i tvil om at referat av saker til behandling og kommentarer til disse også er et brudd med den underskrevne taushetserklæringen etter forretningsordenens § 75 og dermed også et brudd på representantenes konstitusjonelle plikter.

Reglene etterlater ikke noe personlig skjønn som den enkelte representant kan utøve om hva vedkommende selv synes man kan informere utenforstående om. Det samme hensyn gjør seg minst like sterkt gjeldende når det gjelder graderte opplysninger etter sikkerhetsloven. Det er bare den som har utstedt informasjonen, som kan nedgradere opplysninger. Konkrete opplysninger om beredskap, forsvar, forholdet til andre stater og EOS-tjenestene er typisk områder som er særlig sensitive.

Lekkasjer fra DUUFK representerer ikke bare en personlig tillitssvikt overfor medrepresentanter, men

undergraver også Stortingets mulighet til å kunne motta gradert informasjon uten å kompromittere den. Slike regelbrudd representerer, hvis det ikke reageres mot dem, en fare for Stortingets institusjonelle integritet og vil gjøre det vanskeligere for regjeringen å konsultere Stortinget før avgjørelser innenfor regjeringens kompetanseområde skal treffes. Dermed blir Stortingets mulighet til uformelt å innvirke på disse beslutningene også svekket. Stortinget blir taperen i dette spillet. Dermed blir også den folkevalgte forankring i slike beslutninger svekket. En annen konsekvens er at den innarbeidede funksjonsfordeling og samspillet mellom storting og regjering blir skadelidende.

Med dette tas det ikke stilling til om det nå foreligger brudd på sikkerhetsloven, da det vil representere et selvstendig brudd på straffeloven som i prinsippet kunne politianmeldes og etterforskes. Derimot er det i denne omgang presserende å få innskjerpet en bevissthet og respekt for de konstitusjonelle pliktene som påhviler oss alle som representanter. En konsekvent og effektiv håndhevelse av representantenes underskrevne taushetserklæringer og Stortingets forretningsorden §§ 16 og 75 vil samtidig være med på å forebygge at opplysninger som vil skade Norge, kommer til uvedkommende.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen [15:36:06]: Representanten Tetzschner har stilt spørsmål til presidentskapet etter Stortingets forretningsorden § 69. Ifølge bestemmelsen skal et slikt spørsmål besvares i Stortinget i plenum.

Representanten har stilt spørsmål om hvordan presidentskapet vurderer tendensen til enkeltrepresentanters tilsidesettelse av underskrevne taushetserklæringer, brudd på taushetsplikten fastsatt i Stortingets forretningsorden § 75, herunder taushetsplikten om forhandlingene i den utvidede utenriks- og forsvarskomite etter forretningsordenens § 16, og hvilke tiltak som bør overveies for bedre å ivareta Stortingets integritet.

Spørsmålet fra representanten Tetzschner er generelt utformet. Presidentskapet vil derfor ikke gå nærmere inn på hvorvidt det i enkelttilfeller i den senere tid faktisk kan ha skjedd brudd på bestemmelsene om taushetsplikt i Stortingets forretningsorden. Uavhengig av dette anser Stortingets presidentskap det som særdeles viktig at bestemmelsene om taushetsplikt i Stortingets forretningsorden etterleves av representantene. Brudd på slike bestemmelser er alvorlig både av hensyn til de interesser som skal beskyttes i den enkelte saken, og fordi dette kan skade tilliten til at Stortinget evner å motta og behandle slike opplysninger på en forsvarlig

måte. En allmenn tillit til dette er i Stortingets klare interesse, slik også representanten Tetzschner understreket i sitt innlegg nettopp. Det handler også bl.a. om at regjeringen kan informere Stortinget om sensitive spørsmål i trygg visshet om at informasjonen ikke gjøres tilgjengelig for uvedkommende. Også av hensyn til saksbehandlingen i Stortinget er det avgjørende at representantene kan ha fortrolige drøftelser seg imellom. Sistnevnte gjelder generelt for arbeidet i komiteene og ikke bare for drøftelser i regi av den utvidede utenriks- og forsvarskomite.

For den enkelte representant er brudd på bestemmelser om taushetsplikt i Stortingets forretningsorden et alvorlig forhold. Dette kan bli ansett som et brudd på representantens konstitusjonelle plikter, som i ytterste konsekvens kan føre til at det åpnes sak om et mulig riktsrettsansvar. Det er derfor de siste årene gjort et betydelig arbeid med regelverket vedrørende behandling av taushetsbelagt og gradert informasjon. I 2019 ble bestemmelsene om dette i Stortingets forretningsorden gjennomgått. Blant annet ble det nedfelt i Stortingets forretningsorden at representantene og komiteene er bundet av sikkerhetslovens og av beskyttelsesinstruksens regler om behandling av gradert informasjon.

For å gi representantene og komiteene en praktisk veiledning om hvordan dette detaljerte regelverket kan etterleves, fastsatte presidentskapet høsten 2019 også utfyllende retningslinjer om behandling av gradert informasjon. Det kan også nevnes at ordlyden i Stortingets forretningsorden § 16, om den utvidede utenriks- og forsvarskomite, ble endret i 2019. Det tidligere begrepet «hemmelig» ble erstattet med «underlagt taushetsplikt». Formålet var bl.a. å gjøre det tydeligere at formidling av informasjon fra komiteens fortrolige forhandlinger innebærer et brudd på taushetsplikt. Denne taushetsplikten gjelder med mindre komiteen uttrykkelig bestemmer noe annet. Komiteens leder kan bestemme at også innkallingen til møtet skal være underlagt taushetsplikt. Dette gjøres regelmessig, slik at hovedregelen i praksis er at også innkalling og dagsorden er underlagt taushetsplikt. Reglene om taushetsplikt fremgår ellers av Stortingets forretningsorden § 75. I medhold av denne bestemmelsen undertegner også representantene en egen taushetserklæring.

Etter presidentskapets vurdering er reglene om representantenes taushetsplikt for forhandlingene i den utvidede utenriks- og forsvarskomite og taushetsplikten for gradert og taushetsbelagt informasjon mer generelt klare, og de har, som nevnt, ganske nylig vært revidert. I den grad det er noen utfordringer knyttet til svikt i behandlingen av konfidensielle opplysninger, er det etter presidentskapets syn mer nærliggende å se på

etterlevelsen av reglene enn på utformingen av disse. Derfor er det viktig at den enkelte representant til enhver tid er oppmerksom på og har et bevisst forhold til den taushetsplikten som følger av Stortingets forretningsorden § 75, den taushetserklæringen de har undertegnet, og de gjeldende regler om sikkerhetsgradert informasjon.

Som et bidrag til økt bevissthet om de regler om taushetsplikt som gjelder i Stortinget, og hvilke konsekvenser dette har for den enkelte representant, vil presidentskapet ta et eget initiativ overfor stortingsrepresentantene og partigruppene på Stortinget når det gjelder dette.

Martin Kolberg (A) [15:41:09]: Jeg understreker at jeg ikke tar standpunkt til noen konkrete handlinger når jeg nå uttaler meg om denne saken. Jeg uttaler meg på prinsipielt grunnlag.

Den utvidete utenriks- og forsvarskomite har en særlig plass i Stortingets organisering. Den er gjennom regelverket blitt gitt en autoritet og en plass i forretningsordenen, slik presidenten nå har redegjort godt for. Det er klart for meg og for alle andre at det skal være god åpenhet i det politiske ordskiftet i et demokratisk samfunn, men det er også slik at i et demokratisk samfunn er det saker og situasjoner som må og skal drøftes i fortrolighet. Landets sikkerhet krever akkurat det. Derfor er den utvidete utenriks- og forsvarskomite, slik den er organisert, nødvendig og riktig. Reglementet og bestemmelsene om taushetsplikten er etter mitt skjønn meget tydelige og lett å forstå. Stortinget må ha en slik mulighet for å kunne motta fortrolig og hemmelig informasjon. Uten en slik mulighet ville Stortinget være avskåret fra å motta informasjon som det er viktig at Stortinget som det øverste folkevalgte organ har til disposisjon, har kunnskap om og har muligheten til å drøfte og reflektere rundt.

Jeg er enig i presidentens forståelse av regelverket slik hun har framstilt det her fra talerstolen nå. Og jeg sier det slik: Det er selvfølgelig ikke slik i vårt reglement eller i vår politiske praksis at det er mulig å gjennomføre noen form for restriksjoner overfor representanter hvis de ikke direkte begår lovbrudd. Men det er bare det å si at dette reglementet er tydelig, det er klart, det støttes av Arbeiderpartiet, og det er lett å overholde. Det er bare slik at når man deltar i drøftingene i den utvidete utenriks- og forsvarskomite, snakker man ikke om det i det offentlige rom. Det er bare en forpliktelse som hver enkelt representant må legge på seg, slik at man opprettholder den fortroligheten som er nødvendig i kommunikasjonen mellom de aktuelle institusjoner og Stortinget, innenfor de rammer som forretningsordenen setter.

Bjørnar Moxnes (R) [15:44:17]: Da Aftenposten ringte og fortalte om Tetzschners spørsmål, ble jeg gan-

ske overrasket, må jeg innrømme. Så kom jeg på at det tre dager senere skulle være nominasjonsmøte i Oslo Høyre. Det er spesielt å få en omfattende anklage lagt fram i plenum og kun ha tre minutter til å svare ut de totalt grunnløse anklagene som Tetzschner fremmer.

Jeg har ikke brutt noen taushetsplikt som gjelder for DUUFK, jeg har ikke brutt noen lover eller regler. I intervjuet som det reageres på, har jeg gitt én eneste kommentar om selve møtet: Jeg er ikke beroliget etter møtet.

Jeg sier ingenting om møtets innhold, ingenting om hva jeg selv har sagt, og heller ikke hva andre har sagt. At møtet handlet om spionasjeavsløringene fra Danmark, var det andre som bekreftet til NTB den 19. november:

«Komitéleder Anniken Huitfeldt (Ap) og forsvarsminister Frank Bakke-Jensen (H) ble tidligere denne uka enige om å sette saken opp på dagsordenen i et ordinært møte i DUUFK».

Det var altså ikke jeg som gjorde temaet kjent. Det var det andre som gjorde, i all offentlighet.

Regjeringens holdning til saken, som er det jeg ellers kommenterer til avisen, er kjent for offentligheten etter at Erna Solberg redegjorde for det i denne salen i spørretimen den 18. november 2020.

At jeg sier hva jeg mener om en sak om at USA trolig har spionert på Norge, kan kanskje irritere Tetzschner, men det er ikke et brudd på noen lover eller regler. Det skader heller ikke Stortingets integritet, men det er en risiko for at Tetzschner og Høyres framferd kan skade Stortinget og Norges integritet hvis de har unnlatt å beskytte Norge mot spionasje og lar en så alvorlig sak gå for lukkede dører. Det virker nemlig å passe dem bedre å prøve å hysje det ned og unndra seg offentlig debatt, uten at de kan stilles til ansvar for det i offentligheten.

Spionasjeavsløringene fører seg inn i en lang og ikke særlig ærerik rekke med saker hvor det ikke ønskes offentlig debatt fra regjeringens side. Det er den reelle uenigheten i denne saken når vi ser bort fra de fullstendige grunnløse anklagene fra Michael Tetzschner. Rødt mener det er behov for mer åpenhet og en styrking av Stortingets kontroll og medvirkning til utenriks- og sikkerhetspolitikken. Vi fikk også et enstemmig storting med på å se nærmere på dette gjennom vedtak fattet rett før sommeren. Det gir grunn til håp om en mer åpen debatt, men det blir trolig ikke ordentlig fart på dette uten et sterkere Rødt på Stortinget fra kommende høst.

Men igjen, til anklagen om at man har offentliggjort en hemmelighet: Temaet for møtet var kommet ut i landets medier den 18. november 2020, sagt av andre enn meg. Så det er helt grunnløst, og det er også trolig en utflykt for å forfølge andre formål enn det som blir sagt å være det reelle formålet.

Audun Lysbakken (SV) [15:47:49]: Jeg kom til å sparke borti forsvarsministeren på vei bort hit, men det var ikke meningen. (Munterhet i salen)

Jeg tenker det er bra at presidenten presiserer at vi ikke her skal ta stilling til den konkrete saken, men siden andre har gått ganske langt inn på den, må jeg bare for egen del si at jeg har vanskelig for å se at det har kommet fram noe fra det aktuelle møtet – som ikke ellers var kjent – gjennom det representanten Moxnes har sagt til avisen. Når det gjelder offentlighet rundt hva som er tema for møter i den utvidede utenriks- og forsvarskomite, har det skjedd mange ganger – så vidt jeg kan huske – og det er kanskje noe urimelig å henge det på én representant. Det synes jeg er fair og riktig å si.

Så kan man ta en runde rundt hvordan Stortinget bør håndtere offentlighet rundt det temaet. Her vil jeg også hilse velkommen et initiativ fra presidentskapet til en bredere diskusjon rundt dette organet og dets rolle og hvordan vi kan sørge for både å holde hemmelig det som hemmelig skal være, og å unngå unødvendig hemmelighold rundt ting som vi kunne diskutert åpent. Det er, tenker jeg, en viktig del av dette. Det er også et spørsmål som jeg mener åpner for en diskusjon som SV har ønsket i mange år, om ikke det er på tide at Stortinget ser på muligheten for reformer rundt dette organet, f.eks. for å sikre oss et rom for forankring og diskusjon av utenrikspolitiske temaer som ikke behøver å være hemmelig, og å holde de to tingene fra hverandre. Det er også en risiko for at vi får for lite offentlighet rundt viktige saker det er godt kjent at vi diskuterer, og som det ikke er noen grunn til å holde unna offentligheten.

Jeg tror det er sunt med en gjennomgang av dette, men jeg vil be presidentskapet i den forbindelse om å se på muligheten for en mer helhetlig diskusjon rundt organiseringen av dette og den utvidede utenriks- og forsvarskomiteens framtid.

Michael Tetzschner (H) [15:50:31]: Jeg vil begynne med å takke presidenten for svaret. De synspunkter som fremkommer, slutter jeg meg selvsagt til. Mitt første innlegg var fremkommet på grunn av et ganske ferskt eksempel, men vi har også flere, og det var egentlig ikke helt rettet, i hvert fall ikke utelukkende, mot representanten Moxnes. Formålet er å få en klargjøring av reglene, at de gjelder for alle, ikke bare de representantene som respekterer dem, men fremfor alt at det er Stortinget som taper dybdeinformasjon/bakgrunnsinformasjon når man viser at det ikke er i stand til å behandle betrodd informasjon på en sikker måte.

Jeg stusset over representanten Moxnes' innlegg. Egentlig var det ikke så overraskende et personangrep uten å redegjøre for det bruddet som står å lese – i to omganger – i Klassekampen. Det er i dette spørsmålet

kildehenvist til presidentskapet, så det kan enhver representant skaffe seg førstehåndskunnskap om. Jeg synes ikke vi skal la det gå ukommentert hen at innlegget avslørte at representanten enten ikke forstår reglene, eller bare rett og slett hever seg over dem, og at den taushetserklæring som er underskrevet, bare er et stykke papir for representanten. Det har selvfølgelig aldri vært noe krav til – skal vi si – å behandle disse sakene på en fortrolig måte, at de ikke diskuteres andre steder, og at de ikke kan være kontroversielle ute i andre sammenhenger. Det har det da aldri vært. Det føres ikke noe egentlig forsvar, utover bagatelliseringer og bortforklaringer. For så vidt har Moxnes' innlegg bare bekreftet spørsmålets aktualitet.

Hva skal man si om en som bytter fortrolige opplysninger man har fått som representant, mot presseoppslag, og dermed er villig til å sette på spill den ordningen som gjør at Stortinget kan drøfte med regjeringen, og regjeringen med Stortinget, innen sitt ansvarsområde, sensitive saker? Å skade den institusjonen man representerer for å gjøre seg medieinteressant, fortjener betegnelsen lekkasjeprofitor – intet mer, intet mindre.

Vi har nylig sett en visedirektør i Norges Bank miste sikkerhetsklareringen – ikke fordi vedkommende hadde gjort noe kritikkverdig eller mistenkelig, men fordi noen rollekombinasjoner etter sikkerhetsmyndighetenes vurdering gir sårbarhet og bør unngås.

Som kjent er reglementskomiteen i sving for å ajourføre våre reglementer. Presidentskapet kan også gi utfyllende retningslinjer innenfor gjeldende bestemmelser, og jeg håper at man vil arbeide med dette temaet og imøteser de initiativ som presidenten varsler.

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen [15:53:46]: Noen avsluttende kommentarer også fra min side.

Til representanten Kolberg, som tar opp dette med sanksjoner: Det har faktisk vært drøftet tidligere hvorvidt man skulle innføre andre former for sanksjoner enn straffansvar ved brudd på representantenes konstitusjonelle plikter. Det ble drøftet i den reglementskomiteen som leverte sitt arbeid i 2013, men det ble ikke fulgt opp videre. Så er det i hvert fall nevnt i denne debatten.

Jeg vil også minne om det jeg sa i mitt innlegg knyttet til taushetsplikten. Spesielt for den utvidete utenriks- og forsvarskomite vil jeg bare understreke at hovedregelen i praksis er at innkalling og dagsorden er underlagt taushetsplikt. Jeg synes det er viktig å fremheve det i denne diskusjonen.

Så til Lysbakken: Jeg vil invitere SV og Lysbakken til å spille inn dette, for spørsmålene rundt forretningsor-

denen og den utvidete utenriks- og forsvarskomiteé kan fint inngå i det arbeidet som handler om gjennomgang av Stortingets forretningsorden i den reglementskomiteen som Stortingets presidentskap har nedsatt. Den skal etter planen avgi rapport til Stortingets presidentskap innen 1. mars, og den vil da bli behandlet i Stortingets plenum før sommeren. Slik sett vil Stortingets plenum kunne ta stilling til den type forslag.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [15:55:37]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2019 (Innst. 176 S (2020–2021), jf. Dokument 1 (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa. Vidare vil det – innanfor den fordelte talletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte talletida, får ei talletid på inntil 3 minutt.

Dag Terje Andersen (A) [15:56:37] (komiteens leder): Det dokumentet vi nå skal diskutere, Dokument 1, altså Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjonen for 2019, er et omfattende dokument. Riksrevisjonen har gjort en grundig jobb, som de gjør hvert år, for å gå gjennom regnskaper, for å gå gjennom administrative regelverk og oppfølgingen av dem, og også for å vurdere etterlevelse av Stortingets vedtak. Jeg synes Riksrevisjonen selv sier det ganske godt i sitt innledende kapittel når det gjelder statens regnskaper. De sier «at det i all hovedsak står bra til med regnskapene i staten.»

Riksrevisjonen har gått gjennom 230 regnskaper og altså funnet vesentlige feil bare i regnskap knyttet til Forsvarsdepartementet. Jeg tror jeg tør si på vegne av hele komiteen at det, når det skulle finnes feil i ett regnskap, ikke er noen overraskelse for komiteens medlemmer at det er nettopp i Forsvarsdepartementet, for det har vært gjentakende over mange år, knyttet både til regnskap og til andre saker som kontrollkomiteen har hatt til behandling basert på Riksrevisjonens rapporter. Det er riktig nok sånn, og det hører med til historien, at det skjer noen forbedringer, men man er altså fremde-

les ikke i mål med å avlegge regnskap på en god måte, uten vesentlige feil. Det må forsvarsministeren ta tak i.

Så til det som heter «administrativt regelverk»: Der er det funnet ni brudd. En rekke av dem er også knyttet til Forsvarsdepartementet og til forskjellige avdelinger i Forsvaret, men også i Direktoratet for e-helse, Mattilsynet og hos Regjeringsadvokaten finnes det feil med hensyn til oppfølging av administrativt regelverk.

Jeg skal bruke resten av min tilmålte tid til å si mer om det som gjelder etterlevelse. Det som kanskje fikk størst oppmerksomhet ved framleggelsen av rapporten, var at staten har krevd inn 627 mill. kr for mye i gebyr. Det er gebyr på 268 mill. kr for registrering i Løsøreregisteret i Brønnøysund, 200 mill. kr til begjæring og utlegg hos domstolene og politiet, og 89 mill. kr til tinglysing i Statens kartverk. Og så har altså staten krevd inn 54,5 mill. kr for mye av de ungdommene som synes det allerede er dyrt å skulle gå opp til førerprøven, gjennom for mye innkreving av gebyr knyttet til teori-prøven.

Vi forutsetter at det som Riksrevisjonen påpeker som kritikkverdig, blir fulgt opp etter rapportens framleggelse og Stortingets drøfting.

Det er også alvorlig, det er sterkt kritikkverdig, at Nav ikke har kontroll på tilskudd til arbeidsmarkeditak. Det er alvorlig fordi vi snakker om varig tilrettelagt arbeid, som er en ordning for dem som kanskje har det aller vanskeligst på arbeidsmarkedet, og som det har stor betydning for, men også når det gjelder arbeidsforberedende tiltak. Jeg forutsetter at statsråden tar tak i situasjonen med at Nav må ha kontrollsystemer som gjør at pengene går til å hjelpe folk, og ikke forsvinner i diverse konserntransaksjoner, og at en har mulighet til å etterprøve effekten av de pengene som betales ut. Vi er enig i at det er sterkt kritikkverdig.

Det er også alvorlig, for å ta et annet eksempel, at Statens vegvesen har mangelfull oppfølging og inspeksjon av installasjoner og utstyr på riksveinettet. Det er etter Riksrevisjonens oppfatning utilstrekkelig, og det har vært stor oppmerksomhet om det. Riksrevisjonen karakteriserer det som kritikkverdig, og vi som komité er enig i at hvis Statens vegvesen ikke følger opp at de installasjoner som er på veiene, er trafikksikre og vil fungere positivt – og kanskje heller snur til å bli en trussel mot trafikksikkerheten – så er det sterkt kritikkverdig, og noe Statens vegvesen og statsråden umiddelbart må ta tak i.

Bente Stein Mathisen (H) [16:02:00]: I denne revisjonen er det budsjettåret 2019 som er under lupen. Det er godt å se at med ett unntak er årsregnskapene til departementene og deres underliggende virksomheter uten vesentlige feil og mangler. Regnskapene er i det

vesentlige korrekt avlagt og presentert, og det er bra. Riksrevisjonen har revidert statsregnskapet og totalt 230 årsregnskaper avlagt av departementer, underliggende virksomheter og fond. I tillegg rapporterer Riksrevisjonen om kritikkverdige saker fra ti gjennomførte undersøkelser.

I de fleste revisjonsrapporter avdekkes det ting og forhold som kan forbedres. I dette dokumentet rapporterer Riksrevisjonen som sagt om ti kritikkverdige saker som de har undersøkt nærmere. Jeg vil trekke frem det som gjelder Arbeids- og velferdsetaten, Nav, og et funn knyttet til pasientskadeområdet. Riksrevisjonen mener det er sterkt kritikkverdig at Arbeids- og velferdsetaten, altså Navs, kontroll av tilskudd til arbeidsmarkedstiltak arrangert av forhåndsgodkjente tiltaksbedrifter, ikke er bra nok, og det er kritikkverdig at saksbehandlingstiden på pasientskadeområdet fortsatt er for lang.

Riksrevisjonen mener at Nav ikke har gode nok kontroller og rutiner som sikrer at økonomiske verdier som har vært gitt gjennom tilskudd til arbeidsmarkedstiltakene varig tilrettelagt arbeid, det vi kaller VTA-tilskudd, og arbeidsforberedende trening, AFT, i tilstrekkelig grad kommer attføringsarbeidet og tiltaksdeltakerne til gode. Det er store tilskudd vi snakker om. I 2019 utbetalte etaten 2,84 mrd. kr i tilskudd til 292 tiltaksarrangører. Cirka 16 200 personer deltok hver måned i AFT- eller VTA-tiltak.

Riksrevisjonen viser til at Arbeids- og sosialdepartementet har stilt krav til tiltaksbedriftene gjennom tiltaksforskriften, og det står bl.a. at overskudd skal komme attføringsbedriften og deltakerne til gode. Riksrevisjonen påpeker at betydelige økonomiske verdier som er opptjent gjennom tilskudd til attføring og varig tilrettelagt arbeid, i mange tilfeller ikke følger tiltaksbedriftene ved omorganisering til konsern, og man har sett at det har vært gjort en del de siste årene. Verdien kommer dermed ikke attføringstiltakene og deltakerne til gode.

Komiteen er enig med Riksrevisjonen i at dette må kontrolleres bedre. Komiteen merker seg at statsråden sier at han vil følge opp dette, og det er komiteen tilfreds med.

Selv om det er blitt økte bevilgninger til Norsk pasientskadeerstatning og Nasjonalt klageorgan for helse-tjenesten, er ikke saksbehandlingstiden redusert, slik Stortinget forutsatte da de økte bevilgningene. Pasienter som har opplevd feilbehandling som utløser erstatningsplikt, får ikke sakene sine behandlet innen rimelig tid, og det kan gå veldig lang tid, gjerne opptil to-tre år. Komiteen stiller seg bak Riksrevisjonens kritikk og anbefalinger på dette området. Her må det bli bedre.

Det er godt å se at Riksrevisjonens årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2019 med de funn som er avdekket, blir tatt på alvor av statsrådene og departe-

mentene. Slike årlige kontroller er viktige dokument og et godt grunnlag for forbedringsarbeid som hele tiden må ha høy prioritet og være i fokus.

Nils T. Bjørke (Sp) [16:05:39]: Eg vil takka komiteen for eit godt arbeid i denne saka. Me handsamar eit interessant dokument. Dokument 1 frå Riksrevisjonen fortel oss kvart år korleis det går med drifta av staten etter at den politiske debatten om ei sak er omme. Medan ein i salen her diskuterer andre ting, skal forvaltninga utføra det me er vortne einige om, og Dokument 1 fortel oss korleis det gjekk. Her finn me ulike døme på at politikken ikkje vert gjennomført slik som var føresett. Eit døme er forskingsinstituttet NIBIO. Forskinga til instituttet gjev oss mykje av den kunnskapen me treng for å driva og utvikla landbruk og skogbruk her i landet. Då NIBIO vart oppretta i 2015, vart tre mindre forskingsinstitutt slegne saman til eitt. Det var ei tydeleg målsetjing at fagmiljøet skulle verta betre, kvaliteten skulle verta betre, og ein skulle spara administrative ressursar. No fortel Riksrevisjonen at departementet ikkje har sørgt for å sjekka om desse måla vert nådde, og det vil ta lang tid å spara ressursar.

NIBIO er berre eitt av mange døme på at Stortinget har vedteke omorganisering til større einingar for at fagmiljøa skal verta betre og meir robuste. Dette har me sett i universiteta og høgskulane, i politiet, ikkje minst i kommunane og no sist i domstolane. Problemet er at det ikkje verkar som regjeringa følgjer opp med planar for gjennomføring som syter for at måla vert nådde. Då vert omorganisering eit mål i seg sjølv, ikkje at tenesene skal verta betre eller ressursane skal sparast inn med meir effektiv drift.

Eit anna døme frå Dokument 1 er at sakshandsamingstida for pasientskade ikkje har gått ned sjølv om Stortinget har auka løyvinga til dette. Årsaka er at verksemdene som driv sakshandsaming, har fått auka kostnader til Norsk Helsenett. Norsk Helsenett er ei sentral eining for administrative tenester i helseforvaltninga som vart oppretta i 2016 for å effektivisera drifta til verksemdene i helseforvaltninga. I starten fekk me anslag på innsparing på 365 mill. kr på 10 år. Dette vart seinare sett ned til 195 mill. kr. I fjor fekk me vita i Dokument 1 at desse effektiviseringsgevinstantane ikkje har vorte realiserte. No veit me at omorganiseringa stel midlar frå andre føremål.

Dokument 1 syner oss òg at store midlar løyvde til skjerma arbeidsmarknadstiltak ikkje går til å driva tiltaka. Det skjer fordi enkelte bedrifter som får tilskot, vert omorganiserte til store konsern. Konserna tek ut tilskotet som overskot, og Nav følgjer ikkje opp med kontroll. Slik kan midlar løyvde til dei svakaste på arbeidsmarknaden, gå som overskot til private.

Eg oppfattar det slik at staten ynskjer å løysa dette med å setja tiltak ut på anbod. Anbod på dette feltet kan fort gje oss fleire store konsern, som gjer det vanskelegare for Nav å følgja med på at overskota kjem attføringsbedriftene og deltakarane til gode. I tillegg har vel all erfaring vist at det er vanskeleg med skred-darsaum for brukarar som har det spesielt vanskeleg, når slike ting skal ut på anbod.

Me må setja strenge krav til at det me vedtek i salen, skal følgjast opp av regjeringa. Eg set stor pris på at ein samla komité i innstillinga set krav om at omorganiseringar som i NIBIO må ha klare mål og ein plan som sikrar at måla vert nådde. På same vis må det vera kontroll med at løyvde midlar går til dei føremåla som er vedtekne. Når korkje måla vert nådde eller pengane brukte som dei skal, må me spørja oss om denne måten å gjera det på, er rett veg å gå.

Når regjeringa inviterer Stortinget til ei administrativ og fagleg sentralisering av staten utan å vita kvifor og utan å gjennomføra måla som er vedtekne, må me finna andre politiske løysingar.

Freddy André Øvstegård (SV) [16:10:05]: Jeg vil starte med å takke Riksrevisjonen for nok en gang et stort og veldig viktig arbeid med den årlige revisjonen. For regnskapsåret 2019 har Riksrevisjonen i denne rapporten redegjort særlig for nærmere undersøkelse av ti kritikkverdige saker. Det er mye en kunne tatt opp fra de sakene, men jeg har bare tid til å kommentere noen av de mest oppsiktsvekkende funnene.

Først: Den manglende kontrollen av tiltaksbedriftene er urovekkende. Det utbetales svært store summer av fellesskapets midler til arbeidsmarkedstiltak for å hjelpe folk inn i arbeidslivet. Pengene går til tiltaksbedrifter for varig tilrettelagt arbeid og for arbeidstrening. Dette er en av de aller viktigste oppgavene i en velferdsstat, det å hjelpe folk inn i jobb. Men Riksrevisjonen finner igjen at departementet ikke har god nok kontroll over hvorvidt de store verdiene som er bevilget til disse tiltakene, faktisk kommer tiltaksdeltakerne til gode.

Vi ser at tiltaksbedrifter omorganiserer seg til konserner, og at pengene forsvinner inn i en større og mer komplisert selskapsstruktur som departementet ikke har kontroll over. Det er oppsiktsvekkende fordi det handler om store summer av fellesskapets midler, som skal brukes til noe av det viktigste vi gjør, og sånt noe rammer selvfølgelig tilliten folk har til velferdsstaten. Ingen selskaper skal kunne skumme fløten og stikke av med penger som skulle gått til å få folk i jobb. Reglene er tydelige på at overskudd skal gå tilbake til gode for deltakerne i tiltakene.

Nå må regjeringen få kontroll, slik at regelverket følges opp. SV vil følge denne saken videre i fagkomité

for å rydde opp framover, fordi dette systemet har store problemer. Jeg kan også si at å sette dette ut på anbud ikke nødvendigvis er det riktige svaret.

En annen sak som Riksrevisjonen finner at regjeringen har manglende kontroll med, er hvorvidt privatskoler tar ut statstilskudd og skolepenger fra elevenes tilbud. I Dokument 1 for 2019–2020 fant Riksrevisjonen at nesten 80 pst. av skolene med høy risiko for lovbrudd ikke hadde blitt fulgt opp av Utdanningsdirektoratet gjennom tilsyn eller på en annen måte – igjen et spørsmål om hvorvidt fellesskapets penger blir brukt på det de skal, eller om de blir tatt ut til noe annet. Igjen rammer det tilliten til spleiselaget, for alle som deltar i dette fellesskapet, som betaler inn skatt og får velferdstjenester tilbake, skal vite at midlene brukes på det de er ment til, og ikke noe annet. Dette er et politisk stridstema. Vår holdning som parti er klar på det, men samme hva man mener om profitt i velferden, skal de lover og regler som Stortinget har vedtatt, følges. Det må regjeringen ha kontroll over. Men i årets sak kommer det fram at Kunnskapsdepartementet ikke har ryddet opp i dette, og det mener komiteen er kritikkverdig.

Så har Riksrevisjonen gjort viktige funn om saksbehandlingstiden for pasientskadeerstatning, som også andre representanter har nevnt. På tross av at Stortinget i flere år har uttrykt bekymring for de lange ventetidene, på tross av økte bevilgninger og på tross av nytt IKT-system tar saksbehandlingen fortsatt for lang tid, urimelig lang tid. De som er blitt utsatt for feilbehandling, må vente altfor lenge. Rapporteringen i Dokument 1 viser at merutgifter til felles produksjon av administrative tjenester er en medvirkende årsak til at økte bevilgninger til saksbehandling på pasientskadeområdet ikke bidrar til redusert saksbehandlingstid – den markedsløsningen som regjeringen har valgt gjennom å opprette Norsk Helsenett, hvor virksomhetene i helseforvaltningen nå kjøper tjenester fra dem i stedet for å bruke eget personell. Det er noe SV vil følge opp videre i fagkomité, hvordan markedsmodeller ikke fungerer i helsevesenet, og hva slags alternativer som finnes.

Så til slutt noe som snart har utviklet seg til å bli en slags tradisjon i de årlige revisjonene, nemlig feil og mangler fra Forsvarsdepartementet. På tross av løfter og forsikringer om at kritikkverdige forhold i Forsvaret er tatt tak i, finner Riksrevisjonen for fjerde år på rad vesentlige feil og mangler ved regnskapsavleggelsen. Regnskapet på over 62,3 mrd. kr er ikke godkjent. Komiteen ser seg nødt til å understreke statsrådets ansvar for dette, og det er alt som trengs å bli sagt om den saken.

Statsråd Jan Tore Sanner [16:15:31]: Jeg vil starte med å berømme Riksrevisjonen for å ha gjennomført et

grundig og viktig arbeid. Overpriste gebyrer er, som Riksrevisjonen peker på, en form for skjult skattlegging. Det bør vi unngå. Jeg tar tilbakemeldingene fra Riksrevisjonen på største alvor. Departementet har allerede gjort tiltak som retter opp noen av de svakhetene Riksrevisjonen trekker frem.

Riksrevisjonen peker bl.a. på at Finansdepartementet bør informere Stortinget i statsbudsjettet om omfanget av overpriste gebyrer. I proposisjonen om skatter og avgifter for 2021-budsjettet er overpriste gebyrer omtalt i et eget kapittel, med detaljert oversikt over hvilke gebyrer det er snakk om, og hvor stor overprisen er. Dette vil vi fortsette med i fremtidige budsjettdokumenter.

Riksrevisjonen fant at de statlige gebyrordningene er overpriset med 627 mill. kr. Dette er et høyt tall. Samtidig er vi godt i gang og på vei med å redusere overprisen. Gebyrene har blitt gradvis redusert, bl.a. etter forslag fra denne regjeringen. I budsjettet for 2021 har man etter forslag fra regjeringen vedtatt å redusere overprisen med 326 mill. kr. Siden 2006 er overpriste gebyrer samlet redusert med over 2,4 mrd. 2021-kroner. 900 mill. kr av denne reduksjonen har skjedd i perioden 2014–2021. Totalbildet er at statlige gebyrer nå er fastsatt langt mer kostnadsriktig enn tidligere, men på noen områder er det fortsatt en del overprising. Finansdepartementet vil derfor fortsette arbeidet med å redusere overprisede gebyrer.

Riksrevisjonen peker på at en fjerdedel av gebyrinntektene blir feilaktig presentert som skatter og avgifter i stedet for driftsinntekter ved innrapporteringen av artskontoinformasjon i statsregnskapet. Det bidrar ifølge Riksrevisjonen til at styringsinformasjon ikke blir ensartet. Jeg vil understreke at jeg er fornøyd med at revisjonsrapporten viser at samtlige gebyrinntekter blir regnskapsført og rapportert til statsregnskapet på samme kapittel og post som inntektsbevilgningen blir gitt, og som er det styringsnivået som presenteres for Stortinget.

Kritikken retter seg altså mot hvilken artskonto gebyrene bokføres på i virksomhetenes regnskaper. Dette er informasjon som også inngår i rapporteringen til statsregnskapet, og som eksterne brukere kan finne frem gjennom portalen statsregnskapet.no. Finansdepartementet har gitt Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, DFØ, i oppdrag å følge opp artskontobruken som Riksrevisjonen tar opp, med sikte på at dette ivaretas på en ensartet måte innen 2021-regnskapet avlegges.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A) [16:18:51]: Det er bra at statsråden redegjør for at den regnskapsmessige foringen av for mye innkrevd gebyr skal ryddes opp i. Det er

noe av det Riksrevisjonen har pekt på, og det er selvfølgelig viktig, men det grunnleggende her er at Stortingets oppfatning er at gebyret bare skal dekke det faktisk koster å produsere tjenesten. Derfor er mitt spørsmål til statsråden: Når kan vi forvente at det skjer?

Fra Arbeiderpartiets side la vi inn penger til å redusere for mye innkrevd gebyr i statsbudsjettet, og jeg lurer på når statsråden kan love oss at Stortingets forventning om at gebyret bare skal dekke faktisk kostnad, blir en realitet.

Statsråd Jan Tore Sanner [16:19:35]: Vi er åpenbart enige om det prinsipielle og hvordan det skal være, men la meg bare vise til at da den rød-grønne regjeringen overtok i 2006, utgjorde de overpriste gebyrene 2,4 mrd. 2021-kroner. Så ble dette gradvis redusert. Vi har fortsatt å redusere de overpriste gebyrene i løpet av vår regjeringstid, samlet sett i vår periode med 900 mill. kr, og det gjenstår nå 627 mill. kr.

I løpet av disse årene, fra 2006, har vi altså redusert fra 2,4 mrd. kr til 627 mill. kr, så det går i hvert fall i riktig retning. Som jeg understreket i mitt innlegg, kommer Finansdepartementet og regjeringen til å fortsette arbeidet til vi er i mål, nemlig at de overpriste gebyrene er priset riktig.

Dag Terje Andersen (A) [16:20:37]: Jeg takker for svaret, men jeg spurte for så vidt ikke om historiebeskrivelsen, for den er jeg kjent med. Når vi f.eks. vet at ungdom som synes det er dyrt å ta sertifikat, betaler 54 mill. kr for mye for å ta teoriprøven i forhold til det faktisk koster å gjennomføre den, vil jeg jo si at det er et åpenbart sted hvor det ikke er ment at staten skal kreve inn ekstra penger. Det er ikke først og fremst dem som bør være gjenstand for en ekstra kostnad.

Forutsetningen til Stortinget er at gebyrer skal dekke det det koster å produsere tjenesten, og spørsmålet mitt var: Når kan vi regne med at vi er der – at folk betaler for den tjenesten de får, og ikke mer enn det?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:21:23]: Representanten Andersen er utmerket godt klar over at dette er spørsmål som behandles i de enkelte budsjettene. Jeg mener at historiebeskrivelsen er riktig. Når det understrekes så sterkt at gebyrene skal prises riktig, er det også en grunn til å påpeke at det har vært en gradvis reduksjon i overprisen, og nå begynner vi å nærme oss der vi skal være. Vi har lagt frem og fått vedtatt budsjettet for 2021. Det gjenstår noen hundre millioner kroner, og vår ambisjon er å sørge for at gebyrene blir riktig priset.

Dag Terje Andersen (A) [16:22:01]: Jeg er klar over at ting kommer i det enkelte budsjett, men når det er åpenbart, og påpekt av Riksrevisjonen, at folk betaler

for mye i forhold til den tjenesten de får, bør ikke det være noe en bruker lang tid på å trappe ned, da bør det være noe en slutter med. Men jeg skjønner at jeg ikke får noe svar fra statsråden om når regjeringa har tenkt å slutte med det. Vi kommer til å følge det opp også i framtidige budsjettbehandlinger.

Statsråd Jan Tore Sanner [16:22:25]: Det er jo tjenstfullt. Nå viste jeg bare til at den rød-grønne regjeringen ikke klarte å komme i mål i løpet av sine åtte år, men bidro til en gradvis reduksjon i de overprisede gebyrene. Vi har fortsatt det arbeidet, og det gjenstår noen hundre millioner kroner. Jeg tror vi i fellesskap godt kan anerkjenne at her har vekslende regjeringer og stortingsflertall sørget for at de overpriste gebyrene har kommet ned, og at vi begynner å nærme oss der vi skal være, nemlig at gebyrene er priset slik de skal være.

Dag Terje Andersen (A) [16:23:04]: Jeg må bare få lov til å kommentere at det begynner å bli noen år siden den rød-grønne regjeringa gikk av, men vi følte ikke at vi var i mål på alle punkter. Det var derfor vi søkte gjenvalg. Det fikk vi dessverre ikke, men det skal vi gjøre noe med til høsten. Så skal vi også få ryddet opp i dette.

Statsråd Jan Tore Sanner [16:23:21]: Det er til syvende og sist opp til velgerne å avgjøre hva slags regjering vi får fra høsten 2021.

Nils T. Bjørke (Sp) [16:23:46]: Me har nok litt ulikt syn på dette med samanslåing, effektivisering og muligheter. No viser jo Dokument 1 for 2020–2021, når det gjeld både NIBIO og Helsenett, at samanslåing har skjedd, men innsparing har ikke kome. Er det ikke eit paradoks at ein er ivrig på samanslåing og endringar, men ikkje passar på å syta for at ein får ein effekt ut av det når ein fyrst har gjort det?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:24:15]: Jo, det er en riktig observasjon at verken staten eller kommunene er gode nok til å hente ut gevinster ved ulike strukturreformer. Nå kan gevinster arte seg på forskjellige måter; det er ikke alltid slik at gevinstrealisering innebærer reduserte utgifter. Det kan være én måte å realisere gevinster på, men det kan også være i form av høyere kvalitet på de tjenestene man skal tilby.

Dette er en problemstilling som kommer til å bli grundig drøftet i perspektivmeldingen som regjeringen legger frem i midten av februar, for det er ingen tvil om at vi får strammere budsjetter i årene som kommer. Det økonomiske handlingsrommet blir mindre, og det betyr at vi må være flinkere til å hente ut gevinster ved ulike strukturreformer og digitaliseringsprosjekter.

Nils T. Bjørke (Sp) [16:25:17]: Men som Riksrevisjonen påpeikar, har ein ikkje klart å sjekka ut effekten av desse tinga som er gjorde. Så lenge ein ikkje har målemetodar som gjer at ein kan sjekka korleis det går, når departementet ikkje fylgjer opp eller klarar å sjekka utviklinga og korleis det går, korleis skal ein då klara å forbetra det utan at ein har skikkelege målemetodar?

Statsråd Jan Tore Sanner [16:25:45]: Det er et av de spørsmålene vi jobber med for å få på plass, fordi vi mener at det er riktig. Det er veldig ofte slik at både regjering, storting og også andre forvaltningsnivåer blir presentert store gevinster ved ulike prosjekter, særlig digitaliseringsprosjekter, og så kommer ikke den gevinsten man var forespeilet.

Det er ingen tvil om at vi i årene som kommer, må være langt flinkere til å hente ut gevinstene både ved strukturendringer og ved digitaliseringsprosjekter. Skal vi sikre mer penger til kommuner, barnehager, skoler, sykehus og veier, må vi også effektivisere offentlig sektor og sørge for at vi får mer igjen for hver enkelt krone, og at vi henter ut gevinster når vi gjennomfører den typen prosjekter.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [16:27:08]: Riksrevisjonen har i revisjonen for 2019 gjort et dypdykk i forvaltningen av arbeidsmarkedstiltakene arrangert av de forhåndsgodkjente tiltaksarrangørene. Det er verdt å merke seg det for å ha det klart i debatten – dette er altså ikke alle tiltaksarrangørene, dette er de forhåndsgodkjente tiltaksarrangørene. De leverer primært det som kalles VTA og AFT. De aller, aller fleste av disse selskapene er eid av kommuner eller offentlige fylkeskommuner. Noen få er eid av ideelle, f.eks. Fretex, så det er altså ikke kommersielle selskaper som sådanne.

Dette er en oppfølging av foregående års revisjon, hvor Riksrevisjonen så på anskaffelser av tiltak mer generelt. Arbeids- og velferdsdirektoratet har de senere årene arbeidet systematisk med å forbedre forvaltningen av tilskuddene til de forhåndsgodkjente tiltaksarrangørene. Det er et langsiktig arbeid, og jeg har i tildelingsbrevet for 2021 gitt føringer til etaten om ytterligere å forsterke dette arbeidet.

Grunnlaget for revisjonen vi behandler i dag, bygger på regnskap fra tiltaksbedriftene fra årene 2017 og 2018. Det er derfor naturlig at anbefalinger fra foregående revisjon, som ble lagt frem høsten 2019, ikke er gjenspeilt i analysene som Riksrevisjonen har lagt frem i denne revisjonen.

Riksrevisjonen har funnet at Nav ikke har kontrollert godt nok kravene i tiltaksforskriften til de forhåndsgodkjente tiltaksarrangørene. Kravene er stilt for å sikre

at de statlige tilskuddene kommer deltakerne til gode. Navs kontroll har vært mangelfull, og derfor kan det ikke utelukkes at de statlige tilskuddene ikke kommer tiltaksdeltakerne til gode. Det er bekymringsfullt.

Riksrevisjonen har som et ledd i revisjonen utarbeidet et forslag til mal for hvordan et tiltaksspesifikt regnskap kan settes opp. Dette vil bedre grunnlaget for Navs kontroll. Arbeids- og velferdsdirektoratet har opplyst at de planlegger å be tiltaksarrangørene om å levere regnskap etter malen Riksrevisjonen har utarbeidet. Jeg følger opp dette gjennom styringsdialogen.

Riksrevisjonen har analysert årsregnskapene for 25 av de 58 virksomhetene som er organisert i konsern. Riksrevisjonens vurdering er at verdier opptjent gjennom tilskudd til attføring og varig tilrettelagt arbeid i mange tilfeller ikke følger tiltaksbedriftene ved omorganisering til konsern. Å vurdere fordelingen av egenkapital ved omdanning til konsernmodeller krever at etaten gjennomfører relevante økonomiske analyser av regnskapene til tiltaksbedriftene. Erfaringen til etaten har vært at dette er krevende. Jeg har bedt om at Arbeids- og velferdsetaten ved fremtidige omdanninger til konsern etablerer kontroller som kan sikre at de økonomiske verdiene opparbeidet gjennom tiltakene, fortsatt kommer deltakerne til gode.

Riksrevisjonens gjennomgang viser imidlertid at dette ikke bare dreier seg om Arbeids- og velferdsetatens kontroll av tiltaksarrangørene. Spørsmålet er også om tiltaksregelverket er tilfredsstillende utformet. Kravene til de forhåndsgodkjente tiltaksarrangørene i dagens forskrift bygger på tidligere regelverk tilbake til 1993. Gjennomgangen som velferdstjenesteutvalget gjorde i NOU 2020: 13, viser at ingen av de andre velferdssektorene har tilsvarende modeller. De organisatoriske kravene i forskriften er i liten grad tilpasset hvordan offentlig forvaltning i dag samarbeider og samhandler med eksterne tjenesteytere. Nytilgangen av tjenesteleverandører er lav. Så vidt jeg kjenner til, er få, om noen, helt nye leverandører kommet til i løpet av de siste 25 årene.

Riksrevisjonens analyser viser også at selv om regelverket sier at bedriftenes overskudd skal forbli i virksomheten og komme attføringsarbeidet og deltakerne til gode, har bedriftene samlet sett hatt betydelig økning i egenkapitalen, og den var i 2018 på flere milliarder kroner.

Jeg har ingen grunn til å tro at tiltaksarrangørene ønsker eller forsøker å benytte midlene på andre måter enn regelverket tilsier. Dette er en bransje med et sterkt engasjement for personer som trenger hjelp for å komme tilbake i arbeid eller skape en god skjermet arbeidsplass.

De fleste arrangørene er eid av kommuner eller fylkeskommuner. Det bør likevel kunne stilles spørsmål

om måten tiltaket organiseres og finansieres på, er til det beste for deltakerne. Riksrevisjonen har anbefalt at departementet vurderer hensiktsmessigheten i dagens regelverk. Jeg ønsker derfor å vurdere andre måter å organisere de to tiltakene som arrangeres av forhåndsgodkjente tiltaksarrangører på. Jeg vil først se på tiltaket arbeidsforberedende trening – AFT. Jeg planlegger derfor å legge frem et høringsnotat om ulike alternative organiseringer av tiltaket.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [16:32:25]: Det er mulig at statsråden fikk litt dårlig tid i innlegget sitt, for jeg hadde egentlig ventet at han hadde vært litt mer konkret når han snakket om at han ville se på andre måter å organisere den typen tiltak, AFT og VTA, på. Så mitt spørsmål til statsråden er: Har statsråden i den høringen han nevnte, tenkt også å reise spørsmålet om å legge den typen tiltak ut på anbud?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [16:33:00]: Jeg fikk egentlig ikke dårlig tid, jeg hadde ikke tenkt å si noe om det. Det er fordi denne høringen nå er under utarbeidelse i departementet. Hensikten med det kommer til å være å belyse forskjellige måter man kan organisere AFT på – og de virksomhetene – som er bedre i tråd med det som er den normale praksisen i innkjøpsreglementet til staten. Før den høringen er ute, og før vi er ferdig med den i departementet, har jeg ikke tenkt å gå inn i noen detaljer der. Men jeg kan konstatere at vi kommer til å belyse flere forskjellige alternativer.

Lise Christoffersen (A) [16:33:45]: Jeg takker for svaret, og jeg kan for så vidt respektere at statsråden ikke har lyst til å flagge allerede nå hva som kommer til å stå i et høringsnotat som ikke er ferdig utarbeidet. Men da har jeg heller et spørsmål om prosess når den høringsrunden er ferdig. Statsråden var selv inne på at dette er de viktigste tiltakene for en veldig sårbar gruppe med hensyn til arbeidsmarkedet. Så når den høringsrunden er ferdig, har statsråden da tenkt å løfte den problemstillingen inn i Stortinget, eller har statsråden tenkt å ta den typen beslutninger på egen kjøp?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [16:34:12]: Det kommer helt an på, for å være helt ærlig. Det er for øvrig helt naturlig at en så stor sak selvfølgelig vil bli omtalt i f.eks. budsjett dokumenter, som en tilbakemelding om hva regjeringen holder på med. Men det kommer helt an på hva man eventuelt ønsker å gjøre. I utgangspunktet er dette forskrifter. Forskrifter tilligger det regjeringen å gjøre noe med, og man har jo også endret på måten disse tiltakene kjøpes inn på tidligere, både under denne regjeringen og under rød-grønne regjeringer.

Det kan også være noen av alternativene som innebærer større saker, men det er det rett og slett for tidlig å si noe om. Dette er som sagt en oppfølging bl.a. av det Riksrevisjonen har påpekt, og før høringsdokumentet kommer, synes jeg ikke det er riktig å gå inn på alle eventualiteter og spekulasjoner. Så står Stortinget selvfølgelig fritt til å ta opp de sakene de ønsker selv.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:35:32]: Statsråden definerte forhåndsgodkjente tiltaksarrangører på en god måte. De er eid av det offentlige eller av det ideelle. Det er altså ikke noe formål om å tjene penger på virksomheten. Her blir arbeidet tildelt; det skjer ikke ved at en legger inn anbud. Det at tiltaksbedriftene har egenkapital, er positivt, og jeg håper de bruker den egenkapitalen til beste for virksomheten.

Mitt spørsmål er: Har departementet innhentet betenkning som har konkludert med at VTA, altså varig tilrettelagt arbeid, og AFT, altså arbeidsforberedende trening, blir innkjøpt i strid med lov om offentlige anskaffelser?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [16:36:24]: Departementet har i dette arbeidet også innhentet betenkninger fra advokatfirmaet Kluge. Det har i og for seg skjedd i flere omganger. Det er også tidligere regjeringer som har brukt samme advokatfirma, tror jeg, til samme type betenkninger. Det som er spørsmålet da, er å forsøke å finne ut om dette er en anskaffelse på vanlig måte.

Noe av det Riksrevisjonen også problematiserer, er at dette i utgangspunktet er organisert som et tilskudd, men hvis det i realiteten er en anskaffelse, kan det bidra til et uklart regelverk som det er vanskelig å håndheve og praktisere. Så er det, som jeg sa, mange måter å komme ut av det på hvis man ønsker det, og det er jo det et høringsnotat vil belyse.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:37:19]: Da er det naturlige oppfølgingsspørsmålet hva advokatfirmaet Kluge har kommet fram til i betenkningen til departementet. Har advokatfirmaet kommet fram til at dagens tildeling, altså ikke anbud, til disse forhåndsgodkjente tiltaksarrangørene, som er ideelle eller offentlige, og nonprofit, er i strid med lov om offentlige anskaffelser?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [16:37:53]: Nå vil jeg bare først si at dette er litt utenom det saken i dag dreier seg om, for den har utgangspunkt i Riksrevisjonens kritikk. Når jeg sier at det kommer en høring, er det for å følge opp det Riksrevisjonen har påpekt, og som komiteen, så vidt jeg har forstått, stiller seg bak at man skal følge opp. Grunnen til at jeg sier det, er rett og slett at det er viktig å svare korrekt og riktig når man får spørsmål. Så jeg tror jeg i denne sammenhengen skal

nøye meg med å si at når høringen kommer, vil alt dette bli godt belyst – også eksterne betenkninger og juridiske innspill som regjeringen har fått.

Men det er jo sånn at Riksrevisjonen i sitt arbeid også reiser de samme spørsmålene, og det er i hvert fall noe av grunnen til at Riksrevisjonen ber departementet vurdere hensiktsmessigheten i dagens regelverk.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:38:50]: Det er statsråden som har åpnet dette ballet. Det Riksrevisjonen har påpekt, er at det må være kontroll, det må være samsvar mellom de pengene som blir bevilget, og bruken av pengene. Verken Riksrevisjonen eller komiteen har åpnet opp for det statsråden åpnet opp for i sitt innlegg.

Statsråden sa at en måtte vurdere alternativer, altså alternativer til tildeling, som da var bedre i tråd med normal praksis. Det kan ikke forstås som noe annet enn anbud. Mener statsråden at arbeidsmarkedstiltak, oppfølging og avklaring med godt resultat kan kjøpes inn ved anbud?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [16:39:38]: Nå var det en del premisser i det spørsmålet som jeg ikke er enig i. For det første er det helt riktig at den viktigste delen av Riksrevisjonens arbeid dreier seg om kontroll på om disse midlene kommer brukeren til gode. Det er jo derfor det ikke er udelte uproblematisk at virksomheter, altså konserner eller virksomheter, har store overskudd. Litt av problemet er nettopp at når man omorganiserer til et konsern som har denne delen som leverer AFT eller eventuelt VTA, som ikke tar ut utbytte, så kan man ha andre deler – man kan f.eks. drive en arbeidsmarkedsrettet kafé eller andre virksomheter, som mange sikkert har besøkt – som kan være mer kommersielle.

Det finnes mange måter å gjøre dette på, men når det gjelder spørsmålet om tiltak kan legges ut på anbud, er svaret på det åpenbart ja. I dag legges de fleste av tiltakene våre ut på anbud. Det er ikke sikkert alle typer tiltak egner seg for det, men det kom endringer i dette også under den rød-grønne regjeringen, hvor representanten Lundteigen parti satt.

Freddy André Øvstegård (SV) [16:40:53]: Det er klart det er mange interessante diskusjoner som Stortinget kommer til å ta i forlengelsen av denne riksrevisjonsrapporten, men det egner seg nok best for fagkomiteer, så jeg tenkte å stille noen spørsmål om selve rapporten.

Når undersøkelsen avdekker at Nav fremdeles ikke har god nok kontroll på hvordan midlene blir brukt, og Riksrevisjonen finner det sterkt kritikkverdig at Nav ikke har etablert gode nok kontroller, ønsker jeg å stille spørsmål til statsråden om hva slags oversikt departe-

mentet har historisk over problemet. Har man oversikt over hva pengene er blitt brukt til tilbake i tid? Har man oversikt over, som statsråden tok opp som eksempel, hvilke aktører eller konserner som har andre deler av virksomheten som er mer kommersielt rettet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [16:42:02]: Det finnes ikke – meg bekjent, i hvert fall – en detaljert historisk oversikt over dette tilbake i tid. Det er jo noe av det viktigste Riksrevisjonen med rette kritiserer, nemlig at det ikke har vært et klart krav om at regnskapene skal fremstå på den måten at man klart kan se at pengene som går til disse to tiltakene, går til brukerne i de tiltakene og ikke til andre ting.

Det er også verdt bare å merke seg at disse konsernene som det snakkes om her, er konserner som stort sett er eid av kommunen eller fylkeskommunen. Fretex er en stor bidragsyter her. Når vi snakker om kommersiell virksomhet her, vil det ofte være en type virksomhet, som en kafé, som også er arbeidstrening, men som må regnes som en kommersiell entitet likevel.

Men kontrollen må bli bedre enn i dag, og det har jeg også redegjort for. Derfor er det viktig at Riksrevisjonen har gjort det den skal gjøre.

Presidenten: Replikordskiftet er då omme.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [16:43:25]: Som både Riksrevisjonen og komiteen påpeker, har Forsvaret fått modifisert beretning for fjerde år på rad. Det er et forhold jeg tar på største alvor. Regelverket skal etterleves i forsvarssektoren. Det gjelder bevilgningsreglement, økonomireglement, lov om merverdiavgift og andre lover og regler.

I 2016 innførte Forsvaret nytt regnskapssystem og gikk over til det som heter periodisert regnskap. I tillegg innførte de ny kontoplan, et nytt forvaltningssystem, og Forsvarsmateriell-organisasjonen ble opprettet. Det er bakgrunnen for at man hadde en modifisert beretning i 2016, 2017 og 2018. Det var en stor og omfattende omstilling, så vi fikk merknader knyttet til virksomhetsregnskapet. Disse forholdene har det vært tatt tak i, og de er nå rettet opp og brakt i orden. Det er jeg veldig glad for.

For 2019 snakker vi om en merknad som omhandler det som heter horisontal samhandel. Ordningen med horisontal samhandel ble innført bl.a. for å øke kostnadsbevisstheten i Forsvarets organisasjon, Forsvarets logistikkorganisasjon, FLO, som foretar innkjøpene på vegne av Forsvaret. Bruken av FLO som en sentral og profesjonell innkjøper har ført til betydelig effektivisering og kvalitetsheving av innkjøpene til Forsvaret, samtidig som det har ført til store besparelser for forsvarssektoren.

Riksrevisjonen har nå påpekt at Forsvarets praktisering av horisontal samhandel medfører brudd på bevilgningsreglementet. Her står altså målet om langsiktig rasjonelt innkjøp og lagerbygging mot bevilgningsreglementets kontant- og ettårsprinsipp. Praktiseringen av horisontal samhandel er ikke ny, men for 2019-regnskapet har Riksrevisjonen funnet at det er et vesentlig avvik mellom hva som er anskaffet, og hva som er forbrukt i regnskapsåret. Vi er fortsatt i dialog med Forsvaret når det gjelder regnskapet for 2020.

Det er viktig for meg å være tydelig på at dette ikke dreier seg om manglende kontroll, manglende styring eller manglende regnskapsføring av innkjøpene. Utfordringen har vært å finne en løsning for den regnskapsmessige sammenhengen i statsregnskapet mellom det som kjøpes inn av FLO, og Stortingets bevilgning til de enkelte budsjettkapitlene i de forskjellige driftsenhetene i Forsvaret.

Innføring av et felles budsjettkapittel for de fleste av Forsvarets driftsenheter, som Stortinget vedtok i 2021-budsjettet, vil bidra til å løse utfordringene Riksrevisjonen påpeker. I lys av den nye kapittelstrukturen ser vi nå hvordan horisontal samhandel kan håndteres innenfor regelverket for de avdelingene som ligger utenfor det nye fellesskapskapitlet. Dette gjelder f.eks. Etterretningstjenesten og redningshelikoptertjenesten.

Fire av fem merknader for brudd på administrativt regelverk gjelder forståelsen av lov om merverdiavgift. Etter merknader for brudd på denne loven i 2018 endret Forsvarsdepartementet praksisen i sektoren i henhold til dette. Risikoen for feil ved å omarbeide regnskapene for Forsvaret, Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg høsten 2019 ble likevel vurdert å være for stor. Av dette følger at forsvarssektoren har fått merknader for brudd på administrativt regelverk også for 2019. Merverdiavgift følger omsetning av varer og tjenester mellom alle virksomhetene i forsvarssektoren og er fullt ut innarbeidet i virksomhetens regnskap for 2020.

Den siste merknaden for brudd på administrativt regelverk gjelder mangelfulle rutiner og kontroll knyttet til budsjett disponeringsmyndighet og bestilling ved Forsvarets forskningsinstitutt. De forholdene som Riksrevisjonen påpeker, har vi fulgt opp i Forsvarsdepartementets styringsdialog med FFI. Både oppfølging av fullmakter og interne kontrollrutiner har blitt korrigert i tråd med Riksrevisjonens merknader, og nye rutiner er gjort gjeldende for regnskapsåret 2020.

Jeg er opptatt av etterlevelse av regelverket i forsvarssektoren, og både departementet og etatene opplever dialogen med Riksrevisjonen som konstruktiv. Innføring av nytt virksomhetsregnskap er komplisert, Forsvaret har nå brakt virksomhetsregnskapet i orden,

og det arbeides med løsninger knyttet til horisontal samhandel. Vi vil fortsette med å strekke oss slik at feil og mangler rettes opp, og slik at vi unngår en situasjon med gjentatte merknader.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Freddy André Øvstegård (SV) [16:48:03]: Det er godt å høre tydelige lovnader fra forsvarsministeren, fra statsråden, om bot og bedring, men for 2019 var altså den samlede bevilgningen til Forsvaret på over 62 mrd. kr, og nå står vi her på det fjerde året da årsregnskapet for Forsvaret har vesentlige feil. På tross av løfter og forsikringer om at kritikkverdige forhold skal tas tak i, så står vi her igjen, og komiteen ser seg nødt til å understreke statsrådens ansvar for å sikre at Stortingets vedtak blir fulgt.

Mitt spørsmål er egentlig enkelt: Hva er forskjellen mellom lovnadene nå kontra i fjor?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [16:48:56]: I fjor ga jeg ingen lovnader, for i fjor var de tingene vi hadde fått påpekning på i 2016, 2017 og 2018, brakt på plass. Det var en komplisert omlegging, men vi har vært åpne på at det tok lengre tid enn et år å få det i orden.

For 2019 er det en annen merknad, et annet tilfelle. Vi tar det på største alvor, og den omleggingen av kapitalstruktur som vi foreslo i statsbudsjettet for 2021, er en del av det grepet vi tar for å komme i takt med det Riksrevisjonen mener det skal være. Jeg må få påpeke at representantens parti stemte imot den omleggingen, men vi fikk heldigvis flertall for den, og det vil gi oss et godt verktøy for å få dette på plass.

Dag Terje Andersen (A) [16:49:51]: Jeg har et kort og konkret spørsmål. Nå har vi i flere år opplevd det samme fra Forsvarsdepartementet, som forsvarsministeren sjøl var inne på. Hvert år blir det sagt at man tar Riksrevisjonens bemerkninger på største alvor, og det skal man alltid gjøre. Nå er det den siste behandlingen av denne typen saker i denne perioden. Neste år kan det hende at det sitter andre folk i ledelsen av kontrollkomiteen og muligens også i departementet.

Statsråden sa at han nå jobbet med regnskapet for 2020. Da blir spørsmålet: Kan vi regne med at vi til neste år for første gang kan unngå at Forsvarsdepartementet er det departementet som skiller seg ut med feil regnskapsavlegging?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [16:50:36]: Jeg må skyte inn at jeg har det perspektivet på statsrådsjobben at jeg henger med til statsministeren sier at jeg må finne på noe annet. Så det kan godt hende at jeg står her til neste år også og kommenterer.

Når påpekninger kommer, må man ta grep. Når det gjelder momsen, er det slik at vi ikke rakk å gjøre det i 2019. Vi måtte over til 2020 for å få det i orden, men det er altså i orden nå. Med horisontal samhandling ser vi på hva vi rekker å gjøre for 2020, men det viktige grepet vi tar, er at vi endret kapittelstrukturen for budsjettet for 2021. Da kommer vi innenfor de rammene og de retningslinjene der Riksrevisjonen mener vi skal være. Jeg tør ikke love noe for 2020, rett og slett fordi rapporten fra Riksrevisjonen med merknader kom såpass sent at vi ikke rakk å gjøre noe med 2020. Men vi er inne og ser på hva vi kan gjøre med 2021.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Lise Christoffersen (A) [16:52:00]: Jeg har lyst til å trekke linjene fra den lille replikkvekslingen vi hadde tidligere i saken, og bare fastslå at det er ingenting i Riksrevisjonens rapport eller i komiteens behandling som peker på konkurranseutsetting som rett oppfølging av det som Riksrevisjonen har påpekt når det gjelder manglende kontroll med tilskudd til arbeidsforberedende tiltak og varig tilrettelagt arbeid.

Konkurranseutsetting er imidlertid ikke noe nytt tema. Det har vi diskutert mange ganger før, og foreløpig har vi valgt – under skiftende regjeringer – ikke å bruke anbud for den typen arbeidsmarkedstiltak. AFT er f.eks. det største tiltaket i Nav for personer med særlig usikre yrkesmessige forutsetninger og leveres, som flere har påpekt, av forhåndsgodkjente tiltaksarrangører med rammeavtale med Nav. Kravet har vært utbytteforbud og at bedriftene skulle være i offentlig eie eller eid av ideelle. Det har ført til at de bedriftene i dag er selve ryggraden i den sektoren som gjelder arbeids- og inkluderingsbedrifter med tilbud til de gruppene vi her snakker om. Det er ikke av hensyn til bedriftene, men for å sikre et best mulig tilbud til brukerne, med individuell tilpasning, nær brukerne og i tett samarbeid med lokalt næringsliv.

Anbud på andre typer arbeidsmarkedstiltak har vi sett har ført til standardisering, til sentralisering og til at de med størst behov i større grad skyves ut av tilbudene. Det ville vært katastrofe for de brukerne vi snakker om her, så anbud vil kunne få store konsekvenser for dem som er målgruppa for AFT-tiltaket. Det er en gruppe som Stortinget ved gjentatte anledninger har sagt skal være prioritert. Formelt sett er det riktig, som statsråden sier, at dette kan besluttes gjennom forskrift, men jeg vil så innstendig jeg kan anmode statsråden om at han før en tar beslutninger som kan få dramatiske konsekvenser for tilbudet til disse brukerne, tar en tur via Stortinget, sånn at vi kan få en bred diskusjon av framtidens tilbud til sårbare grupper på arbeidsmarkedet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:55:04]: Riksrevisjonen avdekket mangelfull kontroll av forhåndsgodkjente leverandører av arbeidsmarkedstiltak for 2018. Det må bringes i orden. Det er Senterpartiets standpunkt, sjøl-sagt. Spørsmålet er: Hvordan?

ESA, EFTAs overvåkingsorgan, kontrollerer om Norge gjennomfører og følger reglene i EØS-avtalen. ESA kom med en rapport i 2016, og for å opptre i henhold til statsstøtteregelveket skulle tiltaksbedriftene skille såkalt kommersiell virksomhet fra arbeid for tiltaksdeltakerne. Eksempelvis ble språkopplæring kalt for kommersiell virksomhet.

Forhåndsgodkjente tiltaksbedrifter er kommunale eller ideelle, som statsråden sa, og det er virksomheter som ikke har som formål å drive med fortjeneste.

Myndighetene oppfordret til konsernorganisering, altså krav om omorganisering og etablering av nye selskap. Konsekvensene ble at i noen tilfeller havnet eien-dom utenfor primærvirksomheten til selskapet, og så langt jeg har oversikt over, skjedde omorganiseringen etter råd fra Nav. Jeg forventer at berørte Nav-kontorer har løpende og god kontakt med «sine», for å si det sånn, forhåndsgodkjente tiltaksbedrifter, og at pengene ikke er borte.

Det er en samlet komité som sier at det er

«sterkt kritikkverdig at Nav ikke har etablert gode nok kontroller for å sikre at tiltaksforskriften etterleves, og at de betydelige tilskuddene som utbetales, går til formålet.»

Senterpartiet er sjølsagt enig i det. «Sterkt kritikk-verdig» er ved forhold som har mindre alvorlige konsekvenser, men som gjelder saker av prinsipiell eller stor betydning. Det er viktige påpekninger, og det er viktig det som komiteen sier, men vi må altså ikke glemme at tiltaksbedriftene i dette tilfellet i realiteten er ideelle be-drifter som ikke skal ta ut utbytte.

Kravene fra forhåndsgodkjente tiltaksarrangører i tiltaksforskriften er i stor grad bygd på kravene fra for-skrift som trådte i kraft i 1993. Den tildeles altså – det er ikke anbud.

I innstillinga sies det:

«Komiteen imøteser statsrådets oppfølging av Riksrevisjonens anbefaling om å vurdere hen-siktsmessigheten i dagens tilskuddsordning.»

Det er ikke det statsråden sa, han sa nemlig: få en endring «som er bedre i tråd med det som er den norma-le praksisen». Jeg vil anbefale statsråden å gjøre det sam-me som representanten Lise Christoffersen sa, gå til Stortinget før en her gjør endringer.

Komiteen har altså ikke sagt ett ord om å endre systemet over fra tildelinger til anbud. Vi snakker her om både arbeidsforberedende trening, AFT, og varig til-rettelagt arbeid, VTA. Det er meget krevende, og det er

viktig at det skjer på en langsiktig måte – ja, i et uende-lighetsperspektiv i de enkelte kommuner, for dette er viktige tiltak som skal være «forever». Det er Senterpar-tiets standpunkt at vi er klart mot at vi skal få anbud på disse områdene. Det er krevende oppgaver, og derfor må de tildeles disse nonprofit-selskapene, kommunale, offentlige eller ideelle.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [16:58:20]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkning av om statlege barneverns-myndigheiter sikrar det beste for barn i barnevernsinsti-tusjonar (Innst. 177 S (2020–2021), jf. Dokument 3:7 (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske frå kontroll- og konstitu-sjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den tilmålte taletida, vil få ei taletid på inntil 3 minutt.

Svein Harberg (H) [16:59:18] (ordfører for saken): Riksrevisjonens undersøkelse av om statlige barne-vernsmyndigheter sikrer det beste for barn i barne-vernsinstitusjoner, er en svært viktig tilbakemelding til alle som har ansvar for eller arbeider med barnevern i Norge. Selv om det er statlige barnevernsmyndigheter som er målgruppen for denne undersøkelsen, er det viktig å huske på at behovet for hjelp fra barnevernet har sitt utgangspunkt i barn og unge, enkeltindivider midt i en familiesituasjon og oppvekstmiljø.

Alle barn og unge som vokser opp i Norge, skal ha trygge og gode oppvekstvilkår, og de som lever under forhold som kan skade helse og utvikling, skal få nød-vendig hjelp, omsorg og vern. Det kommunale barne-vernet må da velge tiltak – enten ekstra hjelp der barna er, eller en privat eller statlig barnevernsinstitusjon. Det er et overordnet prinsipp at en skal legge avgjørende vekt på hva som er til det beste for barnet når en velger tiltak, og økonomiske hensyn, ressurser eller praktiske løsninger skal ikke styre valg av institusjon. Vurderin-gene skal være hvordan en best kan ivareta barn som opplever omsorgssvikt.

Riksrevisjonens rapport har imidlertid avdekket svakheter på flere områder:

- Flere barn får ikke behovene sine kartlagt godt nok ved valg av barnevernsinstitusjon.
- Flere barn blir ikke fulgt opp godt nok under oppholdet på barnevernsinstitusjon.
- Systemet for kvalitetssikring av barnevernsinstitusjoner har ikke fungert godt nok.
- Brudd på rutiner for kjøp av institusjonsplasser øker risikoen for dyre innkjøp og for at det ikke blir tatt tilstrekkelig hensyn til barnas behov.

Manglende kartlegging og medvirkning fra starten av vil påvirke hele resten av løpet i barnevernet. Det var urovekkende at deltakerne på høringen var uenige om hvor løsningen lå, avhengig av hvor i barnevernet de selv hadde tilknytning. Det synes å være vanskelig å finne en god, gjennomgående og systematisk involvering og oppfølging av barnevernsbarna både før valg av tiltak og under plassering i institusjon. En god oppfølging under oppholdet i institusjon er selvsagt også svært avgjørende for å sikre dem de rette tiltak og hjelp både med utdanning og med gode aktiviteter i samvær med andre gjennom gode handlingsplaner for den enkelte.

Det pekes også på at mange av de unge i institusjon har sammensatte utfordringer, og at oppfølging knyttet til psykisk helsehjelp har vært mangelfull. Det er alvorlig at Bufetats oppfølging ikke har vært innrettet slik at den sikrer utviklingen og framtiden til barn som bor på institusjon. Det er derfor positivt at det nå er etablert et samarbeid med Helsedirektoratet om å se på et pakkeforløp for kartlegging av psykisk helse og rus.

En samlet komité slår fast at det er avgjørende at statlige barnevernsmyndigheter må gripe fatt i situasjonen og sikre gode nok vurderinger og oppfølging av barnas behov dersom dette mangler, og at barna ikke må bli taperne i en ansvarsfraskrivelse mellom stat og kommune.

Riksrevisjonens rapport peker videre på at det er mangelfulle rutiner rundt både rapportering og kvalitetssikring av institusjoner og ved innkjøp av institusjonsplasser. Dette vil naturligvis kunne resultere i feil valg av plass til barn og unge, noe barnevernsbarna selv har rapportert som grunn til altfor mange flyttinger underveis i en oppvekst i barnevernet. Slik kan det ikke være.

Det er vel ingen overraskelse at det i komiteens merknader kommer fram forskjellig syn på hvem som skal eie og drive barnevernsinstitusjoner – staten, ideelle organisasjoner eller andre private drivere. Det regner jeg med at andre kommenterer, og det skal jo være en sak like etterpå, som nok også vil ta opp i seg den debatten. Rapporten sier imidlertid ikke noe om dette som grunn til de svakheter som er avdekket.

Komiteen slutter seg til Riksrevisjonens anbefalinger om at Barne- og familiedepartementet må sørge for:

- at det er tilpasset behov til hvert enkelt barn
- at barnet får medvirke
- at det er tilstrekkelig dokumentasjon
- at det er gode planer for utviklingen til barna
- at de får nødvendig psykisk helsehjelp
- at Bufetat følger opp kvaliteten og sørger for å gjennomføre gode enkeltkjøp

Det er godt å kunne slå fast at statsråden tar funnene på alvor og vil bruke rapporten som et viktig bidrag til kvalitetsforbedringsarbeidet som pågår. Tiltak er iverksatt, og nye tiltak vil innføres for å sikre gode tjenester til barn i barnevernsinstitusjoner. Det fortjener de!

Eva Kristin Hansen (A) [17:04:38]: Først takk til saksordføreren for et grundig arbeid og til komiteen for et godt samarbeid, som vi alltid bruker å ha.

I Norge legger vi til grunn at alle barn skal ha det trygt og godt, at alle skal ha de samme mulighetene, og at vi skal ta vare på dem som er sårbare. Det er dessverre sårbarhet at det er mange barn i dette landet som opplever omsorgssvikt, som blir utsatt for vold, og som lever i direkte utrygghet. Vi er omforent i Stortinget om at disse barna skal få nødvendig hjelp, omsorg og vern. Det har også barnevernsloven slått ettertrykkelig fast.

Riksrevisjonens undersøkelse av barnevernsinstitusjonene og om statlige myndigheter sikrer det beste for barna i dem har vært en litt trist lesning, synes jeg. Å velge å plassere et barn i en barnevernsinstitusjon er et av flere tiltak som brukes i dette landet, men det som er utrolig viktig, er at det tilbudet et barn får, skal tilpasses det enkelte barnet sine behov. Å havne på en institusjon skjønner vi alle er krevende, og for de mest sårbare kan det være en tung opplevelse. Derfor stilles det store krav og forventninger til kvalitet og til at behovene faktisk blir ivaretatt.

Riksrevisjonen sier selv i sin rapport at grunnen til at de satte i gang med en undersøkelse, var at det var blitt oppdaget flere alvorlige hendelser de senere årene i flere barnevernsinstitusjoner. Jeg er glad for at Riksrevisjonen tok den jobben med å gå gjennom, for de funnene de kommer med, gir faktisk stor grad av bekymring. De sier at behovene til flere barn ikke blir godt nok kartlagt ved valg av institusjon. Det vil si at barn havner på en institusjon som ikke nødvendigvis er til det beste for dem. Samtidig vises det til at barn har rett til å bli hørt og skal ha medvirkning i sin egen sak, men man har avdekket at det er mange tilfeller hvor det faktisk ikke skjer, og hvor det mangler dokumentasjon på valg av institusjon.

Riksrevisjonen har avdekket at mange barn ikke blir godt nok fulgt opp. For eksempel har de funnet ut at på 17 av 25 plasseringer i private institusjoner mangler det handlingsplan for barnet, noe som er en viktig

og sentral del av selve oppfølgingen. Det samme ser vi når det gjelder oppfølgingsplaner. Det blir ikke fulgt godt nok opp. Det vises til at i 20 av 25 plasseringer hos de private er det store mangler. Vi vet også at det er mangler i statlige institusjoner.

Riksrevisjonen slår fast at det ikke er god nok kvalitetssikring av barnevernsinstitusjonene, som er veldig bekymringsfullt. Med tanke på den kvaliteten vi forventer for de sårbare ungene som blir plassert der, er det bekymringsfullt. At barna ikke får forsvarlig omsorg og behandling samtidig som det kanskje er et helt tilbud de faktisk får, gir også grunn til bekymring.

Riksrevisjonen har funnet ut at det har vært brudd på rutiner på kjøp av institusjonsplasser, noe jeg frykter gjør at behovene til de ungene igjen havner i baklekse, for det handler særlig om enkeltkjøp til barn som har svært komplekse og sammensatte behov. Vi vet alle her at det er en diskusjon rundt det med enkeltkjøp, f.eks. om konkurransesituasjonen ved enkeltkjøp faktisk fungerer, at det er ganske få aktører som har det meste av markedet, i tillegg til at vi ser en økning av utenlandske aktører de senere årene.

Riksrevisjonen kommer med en rekke råd til Barne- og familiedepartementet. Fra Arbeiderpartiets side og fra hele komiteens side forventer vi at disse følges opp, og vi registrerer også at statsråden svarer at han tar rapporten på alvor.

Da komiteen hadde høring, var Barneombudet opptatt av at kommunene må bli bedre i stand til å gjøre jobben sin, og tok opp det med både kompetanse og ressurser. KS var opptatt av at kommunene burde få gode verktøy og også mer innflytelse over plasseringene.

For Arbeiderpartiet har det i lang tid vært viktig at kommunene må sikres både ansvar og ressurser, sånn at de blir i stand til å gjøre jobben sin på en god måte. Det var et signal vi fikk også fra flere andre av dem som deltok i høringen.

Landsforeningen for barnevernsbarn har møtt opp på to høringer så lenge jeg har vært med i kontroll- og konstitusjonskomiteen, og de gjør alltid et sterkt inntrykk, for de vet hva de snakker om, men også hva som trengs. Jeg forventer at regjeringen følger opp deres innspill om viktigheten av at barn får tilstrekkelig medvirkning, som Riksrevisjonen har avdekket ikke er tilfellet. De trekker fram at under kartlegging, valg av plass og gjennomføring av opphold i institusjoner er nettopp det at barna selv får bidra veldig viktig. Jeg tenker vi må lytte til Landsforeningen for barnevernsbarn, for det fortjener de.

Jeg ser fram til oppfølgingen av denne rapporten. De barna vi er satt til å beskytte, fortjener at den blir det.

Solveig Horne (FrP) [17:09:44]: Det er nesten på dagen tre år siden jeg gikk av som barne- og likestillingsminister, med hovedansvaret for barnevernet, og dette er faktisk den første gangen jeg deltar i en barnevernsdebatt siden det. Det var ett av de største ansvarene jeg fikk det privilegium å ha, men det var også det mest givende og vanskeligste jeg jobbet med, for det handlet om de sårbare barna og ungdommene og de som har det vanskeligst.

Noe av det som var viktigst for meg i den jobben, var å se på hvordan vi kunne unngå at barn ble utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt. Det arbeidet skjer alltid ute i kommunene, enten det er på en helsestasjon, i barnehagen eller i skolen, ute i nærmiljøet, der man kan se om det er barn som har det vondt. Det viktige er å snakke med barna.

Når situasjonen er slik at et barn ikke kan vokse opp hos sin egen familie, tar staten over det ansvaret. Da er det alvorlig når vi som statlige myndigheter ikke klarer å utføre den foreldreoppgaven som vi er satt til å gjøre. Det er det denne rapporten handler om. Rapporten er alvorlig, for det er urovekkende når vi ikke makter å gi barn og ungdom et bedre tilbud enn de hadde. Igjen opplever barn et svik, et svik som i mange tilfeller får alvorlige konsekvenser for et ungt liv.

Jeg har ofte stilt meg spørsmålet: Hva er det som skal til – er det mer kompetanse, mer penger, endring av lovverket? Hva er det som gjør at Stortinget gjentatte ganger vedtar lovverk og sier veldig tydelig og klart ifra om, både i stortingsmeldinger og i lovene, at barn skal medvirke og bli hørt, men likevel skjer det ikke der ute?

Jeg vet at regjeringen følger opp et godt arbeid, som denne regjeringen har gjort helt siden 2013. Det er satt i gang et arbeid om kompetanse – en stor reform for å styrke kompetansen til dem som jobber med barn og unge. Det jobbes med autorisasjon. Det er vedtatt en stor barnevernsreform, og jeg er veldig glad for at det i høringen kom fram at prosjektet for at kommunene skulle få et større ansvar, var veldig vellykket.

Det er likevel noe jeg har erfart, og det er at ting tar tid – men barna har ikke tid. Stortinget gjør endringer, og da må det ut til dem som jobber med det. De tilrådingene som Riksrevisjonen kommer med, forventer jeg at statsråden og regjeringen tar med seg i det videre arbeidet.

Når vi snakker om institusjoner, og at valget av barnevernsinstitusjon skal tilpasses hvert enkelt barns behov, blir jeg rett og slett lei meg når jeg hører at det resulterer i en diskusjon om det skal være en privat, ideell eller offentlig institusjon. Hvis man snakker med et barn eller en ungdom, bryr ikke de seg om hva slags selskapsform det er, eller hvordan institusjonene er styrt, så lenge de får den hjelpen og omsorgen de trenger. Det

må jo være det som er viktigst at vi klarer å gi de barna. Når kommunen sitter og snakker med det barnet eller den ungdommen og skal kartlegge hva det barnet eller den ungdommen trenger, må Bufetat og staten lytte til dem for å finne den institusjonen som barnet eller ungdommen trenger.

Det må også foreligge tilstrekkelig dokumentasjon av de vurderingene som skal ligge til grunn for den behandlingen eller omsorgen barnet skal få. Det foreligger bunkevis med dokumentasjon av hvorfor et barn måtte ut av en familie, men hvorfor er vi ikke like flinke til å dokumentere hva vi vil at barnet skal ha i den andre enden? Det er et viktig poeng hos Riksrevisjonen også. Vi må lage en individuell plan for det enkelte barnet.

Psykisk helse er også tatt opp. Veldig mange barn i barnevernet sliter med psykisk helse. Psykisk helse-sektoren skal gi behandling, og barnevernet skal gi omsorg, og jeg er veldig glad for at helseministeren og barneministeren har satt i gang et viktig arbeid på dette, som må følges opp og styrkes. Det er nå to institusjoner som skal følge opp de barna som virkelig trenger at barnevernet og de som jobber med psykisk helse, jobber sammen.

Når det gjelder denne rapporten fra Riksrevisjonen, kan jeg ikke si at det var mange overraskelser der, men det var likevel trist å lese, for den viser at vi fremdeles ikke har kommet i mål. Barn og unge som skal medvirke i sin sak, må få den hjelpen og omsorgen de fortjener.

Nils T. Bjørke (Sp) [17:15:03]: Eg vil takka Riksrevisjonen for denne viktige rapporten, og eg vil takka saksordføraren for godt samarbeid i denne saka. Me har hatt litt ulike synspunkt, men me har klart å skriva oss saman til ein klok heilskap i innstillinga. Det fortener dei borna som må leva livet sitt på ein barnevernsinstitusjon.

Saka handlar om korleis det offentlege tek vare på det beste for borna før og mens dei er på institusjon. Dette er born som har det vanskeleg, og som har levd med alvorleg svikt i omsorga i heimen. Det er omsynet til livet til desse borna saka handlar om.

Borna sjølve må få vera med på å påverka dei vala det offentlege tek om kor og korleis dei skal leva livet sitt når heimen sviktar. Vaksne må læra seg at born har kunnskap om eige liv som vaksne må lytta til. Ungane må få tid til å skjønna kva det er som skjer i livet deira. Det er naudsynt å kartleggja både den fysiske og den psykiske helsa til ungene for å vurdere kva som er best for dei. Slik er det ikkje i dag.

I rapporten har Riksrevisjonen beskrive dette som planar og dokument som manglar i sakshandsaminga. Eg trur kan hende det er for mange planar og dokument

i barnevernet. Eg trur ei opprydding i talet på dokument kan koma godt med. Barnevernet skal lytta til borna, kartleggja helsa deira og vurdere kva som er best for det einskilde barnet før det offentlege gjer val på vegner av borna. Dette skal barnevernet dokumentera. Det er dette som er kjernen i eit godt barnevern.

Å gjera ei vurdering av kva som er best for eit barn i krise, er ei krevjande oppgåve. Difor må me styrkja bemanninga, arbeidsmiljøet og kunnskapen i fyrstelinja i barnevernet, i både stat og kommune. Dei som arbeider der, må kunna fanga opp behova til borna der dei er. Om vurderingane i kommunane ikkje er gode nok, er det oppgåva til staten å gjera naudsynte vurderingar på institusjonane. Barnevernet er til for borna. Då kan ikkje stat og kommune skulda på kvarandre om jobben ikkje vert gjort.

I høyringa i komiteen fekk me mange innspel. Eg merkte meg, som fleire andre, barnevernsborna og deira tydelege rolle i saka. Det som uroa meg, var at ståstaden til dei ulike som var på høyringa, var veldig prega av kvar dei sjølve sat. Det er ikkje bra. Eg merkte meg dei mange rollene til Bufetat, og eg er usikker på om Bufetat godt nok klarar å ha alle dei forskjellige oppgåvene, både å formidla, evaluera og driva institusjonar i barnevernet. Det krev eit særskilt medvit om handtering av desse rollene og større evne til sjølvkritikk enn det eg såg i høyringa. Det er ein av fleire grunnar til at me enno ikkje er ferdige med diskusjonen om barnevernet er organisert rett.

Komiteen er samd om at denne rapporten er ein av mange kontrollrapportar som syner at det er utfordringar med oppfølginga av born, tilsyn og kvalitet i barnevernet. Så lenge me ikkje får dette til, har me ikkje teke godt nok vare på borna i ei alvorleg krise. Difor kan korke statsråd eller storting vera nøgde med tiltaka før me veit at arbeidet i barnevernet er godt nok for borna det gjeld.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:19:09]: Jeg vil starte med å takke Riksrevisjonen for en veldig viktig rapport og takke saksordføreren og komiteen for godt arbeid med rapporten. Det er veldig fint at komiteen har fått for vane å ha høring om Riksrevisjonens rapporter om barnevernet, at vi fokuserer litt ekstra på akkurat dette feltet. Det er veldig fint.

Riksrevisjonen kommer med flere urovekkende funn, men det er også mye her som partier på Stortinget, Barneombudet, barnevernsbarna selv, de ansatte og ideelle barnevernsaktører, for å nevne noen, har tatt opp flere ganger.

Aller først mener jeg det er bekymringsverdig at Riksrevisjonen i sin sluttmerknad ser seg nødt til å understreke at statsråden er ansvarlig for hele barne-

vernet og samordningen mellom de ulike delene av tjenesten. Det føyer seg inn i en løpende debatt om barnevernstjenesten, hvor bl.a. Barneombudet har tatt opp at det er regjeringen, statsråden, Stortinget som er ansvarlig for at barn får sine rettigheter etter Barnekonvensjonen ivaretatt. Selv om oppgaveløsningen er delegert til kommunene, er ikke ansvaret delegert, og det er en viktig forskjell.

Jeg er veldig glad for at Riksrevisjonen har sett på dette med enkeltkjøp av institusjonsplass i barnevernet. Det er et teknisk begrep for det at det settes opp enkeltanbud på hvert enkelt barn. Barnevernsbarna selv og de ideelle aktørene, bl.a., mener at dette er en svært dårlig måte å organisere tjenesten på. Ja, det er ganske guffent, egentlig.

Stortinget har bl.a. på den bakgrunn for et par år siden bedt regjeringen om å redusere praksisen med enkeltkjøp, men vi ser at praksisen ikke har gått ned. Omkring 30 pst. av alle oppholdsdøgnene i barnevernsinstitusjoner er knyttet til enkeltkjøp, og sånn har det holdt seg – stabilt – de siste årene.

Riksrevisjonen viser i rapporten også at kostnadene knyttet til denne anbudsformen har eksplodert, mer enn doblet seg, i undersøkelsesperioden. En av årsakene til det er at tilbudet til statens barnevernsinstitusjoner og de private aktørene vi har avtale med, ikke er godt nok, det passer ikke. Derfor må kapasiteten i det offentlige og det ideelle tilbudet, i samsvar med andre vedtak Stortinget har fattet, styrkes framover. SV mener at denne anbudsformen bør avskaffes helt.

Så vil jeg gjøre en liten visitt til representanten Horne, som ba oss om å snakke med barn for å høre om de bryr seg om hva slags selskapsform de får hjelp fra. Da kan jeg be representantene i salen om å snakke med Landsforeningen for barnevernsbarn, f.eks., som er helt tydelig på at de ikke ønsker profittmotiv i denne tjenesten, for det skal handle om barn, ikke butikk. Men det er på siden av denne saken – det er helt sant.

Det som er i saken, er at god informasjon om barns behov er avgjørende for valg av riktig tiltak. Undersøkelsen viser at 11 pst. av inntaksrådgiverne i Bufetat opplyste at de ikke hadde god nok info til å vurdere risiko og behovet til barna før de var plassert, ved forrige plassering, og de peker på at manglende informasjon fra kommunene, den kommunale barnevernstjenesten, er en av de viktigste årsakene til det. Det er alvorlig og viser hvor viktig det er å ruste opp den kommunale barnevernstjenesten. Her har Barneombudet et viktig innspill om å innføre krav om en helhetlig barns beste-vurdering som skal følge barnet, og ikke minst har fagorganisasjonene og igjen Landsforeningen for barnevernsbarn viktige innspill om å få på plass bedre bemanning i tjenestene, sånn at de ansatte har tid nok til å la barna medvirke og

tid nok til å skaffe den nødvendige informasjonen. Det støtter SV.

Til slutt kanskje det aller viktigste: barns medvirkning. Etter Barnekonvensjonen har alle barn rett til å medvirke i sitt liv, og vi vet at hjelpen kun blir god hvis også barna får være med, blir involvert godt i valg av institusjon og utforming av opplegget underveis i institusjonsoppholdet. Da er det urovekkende at Riksrevisjonen i flere tilfeller ikke finner dokumentasjon på at den lovpålagte medvirkningen finner sted. På spørsmål til – igjen – Landsforeningen for barnevernsbarn i høringen om hvorvidt det i hovedsak skyldes manglende rapportering eller manglende medvirkning, sa de, bekymringsfullt nok, at deres erfaring er manglende medvirkning. Det mener jeg vi må lytte til og ta på alvor. Det viser at vi fremdeles har mye å gå på når det gjelder å la barna medvirke til sitt eget liv.

Terje Breivik (V) [17:24:34]: Eg og Venstre vil takka saksordføraren og komiteen for godt og konstruktivt samarbeid i ei svært viktig, men òg veldig kjedeleg og trist sak.

Takk òg til Riksrevisjonen, som igjen har avdekt at det offentlege barnevernet enno ikkje fungerer godt nok, og at det framleis er barn og unge som når dei er i ein heilt desperat situasjon, ikkje får god nok oppfølging. Slik kan me ikkje ha det.

Det er svært alvorleg at Riksrevisjonen finn at krava til dokumentasjon om medverknad ikkje er i nærleiken av å verta etterlevde. Riksrevisjonen kjem med fleire tilrådingar om kva som må gjerast for å betra stoda. Kortversjonen handlar om at barn og unge faktisk får høve til å medverka, og at det føreligg nok dokumentasjon om val av tiltak og institusjon, og ikkje minst utviklinga og livssituasjonen til barnet.

Det er ikkje berre alvorleg, men òg hjarteskjerande når Landsforeningen for barnevernsbarn i høyringa omtalar medverknaden, eller mangelen på medverknad, slik:

«fordi vi sitter på masse kunnskap om oss selv som de voksne trenger å vite om for å kunne hjelpe oss på en god måte, og også fordi vi trenger å oppleve at vi har en finger med i spillet. Vi må oppleve at det som skjer, er forståelig, og at vår integritet er ivaretatt ved at stemmen vår blir hørt. Dette er ganske grunnleggende menneskelige behov.»

I komiteen er me heldigvis og naturlegvis samde om å stilla oss bak tilrådinga frå Riksrevisjonen.

Så veit me alle, som høyringsrunden viste, at svært mange av tiltaka handlar om tilgjengelege og nok ressurser, bemanning og kompetanse. Om me skal ta med eitt essensielt tilleggspunkt som Riksrevisjonen gjentekne gonger tidlegare har kritisert, nemleg samarbeidet mel-

lom det statlege og det kommunale barnevernet, handlar dette utvilsamt òg om korleis me har organisert barnevernet og fordelt juridisk kompetanse og myndigheit mellom statleg og kommunalt nivå, og slik laga ei rimeleg unødvendig byråkratisk tids- og ressurstappande deling av barnevernet.

Sånn sett er røynslene frå Færder kommune svært oppmuntrande. Som forsøkskommune har Færder teke over fleire av dei statlege oppgåvene. Det har gjeve kommunen høve til å innretta barnevernstenesta slik at dei sikrar deltakinga og medverknaden på nye og betre måtar, mellom anna ved å la ungane vera med og velja institusjon. Det er eigentleg heilt logisk. Gjev du kommunane, fyrstelinjetenesta, tilnærma totalansvar for dei ressursane og kompetansen som krevst, eliminerer du òg det som det heilt unødvendige, ressurstappande og ansvarspulveriserande skiljet, todelinga, medfører. Av den grunnen er eg og Venstre veldig glade for at eit fleirtalet i komiteen er så tydeleg på å stilla spørsmål ved om dagens organisering er den mest føremålstenlege måten å driva barnevernet på. Komiteen føreset at regjeringa følgjer dette opp med ei reell fordeling.

Venstre er òg fornøgd med at komiteen er så samla og klar når det gjeld kompetansekrava og utdanninga av barnevernspersonalet, og om det møter behova betre enn i dag, og at komiteen er så eintydige om at det i den samanhengen må vurderast å innføra eit femårig masterutdanningsprogram for barnevernstenester.

Alle barn og unge som veks opp i Noreg, skal ha trygge oppvekstkår. Barn har rett til å verta høyrde. Rapporten avdekte at enno er me ikkje der. Slik kviler det eit stort ansvar på både Stortinget og regjeringa for at langt fleire barn enn i dag får oppleva nettopp det. Rapporten til Riksrevisjonen er, gjerne dessverre, til god hjelp i så måte. Når Stortinget ved vedtaket i dag sender ballen vidare til regjeringa, føreset eg at me rimeleg raskt får høve til å følgja opp med konkrete tiltak, som betrar stoda for dei det gjeld.

Morten Wold hadde her tatt over presidentplassen.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:29:27]: Jeg vil takke for gode innlegg. Jeg vil først slå fast og understreke at jeg ser alvorlig på de funnene som Riksrevisjonen har gjort. Både denne rapporten og merknadene som kommer fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, vil gi oss viktige innspill til arbeidet på institusjonsfeltet framover.

Så vil jeg også si at mye av det som avdekkes av Riksrevisjonen, er svakheter som vil ha vært kjent for Bufetat og for Barne- og familiedepartementet fra før. Nå har også representanten Solveig Horne holdt sitt innlegg, og da jeg kom inn i stolen for vel to år siden, så

jeg at det forelå mange rapporter og bestillinger som var gjort nettopp fordi man hadde bekymringer rundt dette og avdekket en del feil, og dermed satte man i gang mye arbeid. Så det er allerede tatt viktige grep for å forbedre institusjonstilbudet og barnevernet generelt – før den perioden som det har vært revisjon på, og ikke minst bare de to siste årene, der jeg har vært med, har det skjedd veldig mye på dette feltet. Jeg mener at det som er gjort, og det vi skal gjøre også framover, vil bedre kvaliteten på tilbudet. Men som flere understreker: Det er komplekse prosesser, og derfor tar det også dessverre noe tid før en ser effekten av de viktige grepene som blir tatt.

Alle barn og unge som vokser opp i Norge, skal ha trygge og gode oppvekstvilkår. Barnevernsloven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse eller utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse – og i rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse, og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår. Da er institusjonstilbudet en viktig komponent for å lykkes med dette.

Vi har styrket barns rett til medvirkning de senere år. Retten til å bli hørt er synliggjort i barnevernsloven, og nye dokumentasjonskrav i loven skal styrke den reelle retten til medvirkning. Nye henvisningsskjemaer skal bedre informasjonen om barnets behov og barnets synspunkter. Det er også innført inntakssamtale og avklaringsmøte for alle barn som skal inn i institusjon. DigiBarnevern vil også bidra til å styrke dokumentasjonen av at det faktisk er medvirkning.

Barns behov må utredes tilstrekkelig før institusjonsoppholdet. Forslagene våre til kompetansekrav samt forbedret etter- og videreutdanningstilbud skal bidra til dette.

Vi har også flere tiltak for bedre kartlegging av den psykiske helsen til barn i barnevernet. Jeg har nylig sendt ut et høringsnotat om tverrfaglig kartlegging av barn som skal plasseres utenfor hjemmet, og Stortinget har bevilget 25 mill. kr til dette formålet i 2021.

Bufetat har innført et helhetlig system for styring og internkontroll. Et viktig tiltak er standardiserte forløp. Det skal forbedre innholdet i og dokumentasjon av behandlingen og utviklingsstøtten som gjøres i institusjonene. At det heter standardiserte forløp, kan høres litt A4 ut, men det handler nettopp om at en skal lage et forløp for hvert enkelt barn, og tilpasset hvert enkelt barn. Det skal settes tydelige mål for oppholdet og viktig innhold som skal gjelde i ungdommens liv, som familie eller nettverk, skolegang og helsesituasjon. Alt dette skal følges tett opp.

I tillegg vil jeg understreke at departementet etter planen skal legge fram lovproposisjon om ny barne-

vernslov for Stortinget våren 2021. En ny barnevernslov skal bidra til å styrke rettssikkerheten til barn og foreldre i barnevernssaker. Loven skal være en mer tilgjengelig og tidsriktig lov, med et styrket barneperspektiv som legger økt vekt på tidlig innsats. I denne proposisjonen ønsker jeg også å inkludere en meldingsdel til Stortinget om utviklingen av institusjonstilbudet generelt. Så mye av det viktige som blir påpekt i denne saken, er noe Stortinget får mulighet til både å diskutere og gjøre endringer på allerede til våren.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva Kristin Hansen (A) [17:33:57]: Det var mange ting statsråden tok opp i sitt innlegg. Han nevnte det med at det har vært utfordringer i barnevernet over tid, og at når man skal gjøre endringer, tar det litt tid å få implementert dem og få virkning av det. Blant annet sa han at man har fått inn retten til medvirkning i loven, men det vil ikke nødvendigvis innebære at det skjer endringer i morgen. Jeg tenker imidlertid på litt kortere sikt, for i den høringen vi hadde, var kommunene et stort tema, både med hensyn til ressurser, bemanning og kompetanse. Mange kommuner skriker etter mer ressurser, rett og slett for å bli en bedre førstelinje og for å kunne ta tak i dette nærmest der barn holder til, der barn bor. Så jeg lurer på om statsråden kan si litt om hva han tenker om ressursene til kommunene med tanke på barnevernet, for det bekymrer i alle fall meg.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:34:49]: Jeg deler fullt ut representantens syn, og bare for å understreke det: Når jeg sier at ting er komplekse og tar tid, er det klart at noe av det jeg har stor tro på, er det kompetanseløftet som jeg tror Stortinget kommer til å slutte seg til, både at det i lang tid har vært en etter- og videreutdanning, men også større krav til utdanning for å kunne jobbe bl.a. i institusjoner. Men det vil ta noe tid å implementere det, og vi kommer også til å legge det inn ganske gradvis, sånn at en ikke ender med å mangle folk til å kunne jobbe i disse viktige funksjonene, men at en hele tiden skal styrke det. Det vil ta noe tid.

Det som har gledet meg de siste årene, er å se at kommunene faktisk tar et stort ansvar for å ansette flere folk. Det har vært en stor økning i antall ansatte. Nå tar jeg det litt på husken, men jeg tror det er nærmere 1 400 årsverk bare de siste seks-sju årene. Så kommunene er opptatt av å styrke bemanningen. Det er faktisk også noe nedgang i antall saker, så sånn sett er det også muligheter til å kunne jobbe mer med hver enkelt sak.

Dette er veldig viktig. De trenger tid, og de trenger kompetanse for å gjøre gode vurderinger og til å følge

det som også står i loven, for at barn skal bli møtt på en riktig måte.

Eva Kristin Hansen (A) [17:35:52]: Jeg takker statsråden for et grundig svar.

Jeg tror nok det er mange i Stortinget som ser fram til framleggelsen av den nye barnevernsloven. Jeg har et spørsmål i forbindelse med det, for det ble jo flertall her på Stortinget for å sette ned et utvalg for å se på rettssikkerheten innenfor barnevernet. Kan statsråden gjøre opp litt status for det arbeidet?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:36:12]: Akkurat det er vi helt i slutfasen med.

Det er riktig som representanten sier, at en ønsket et ekspertutvalg. Før det hadde jeg varslet en NOU om nettopp institusjonsbarnevernet, for det er ett av de områdene der jeg mener det er ekstra viktig å få gode innspill om hva som vil være det beste for å utvikle et institusjonsbarnevern som er tilpasset tiden. Det en har sett over lengre tid – og representanten Øvstegård var inne på dette med enkeltkjøp – er at det er mer komplekse saker, barn som kanskje trenger enda mer skreddersøm og flere ansatte rundt seg. Så den gradvise utviklingen som har vært i institusjonsbarnevernet, ønsker vi å se på med ekstra lupe.

Sammen med det oppdraget som Stortinget har gitt, ønsker vi å få eksperter til å se på rettssikkerheten og styrke den. Vi jobber nå i slutfasen, som sagt, både med mandat og med å finne folk. Så forhåpentligvis blir utvalget satt ned innen rimelig tid.

Nils T. Bjørke (Sp) [17:37:19]: Når Riksrevisjonen viser at dokumentasjonskrava av i dag ikkje vert oppfylte i praksis, korleis skal då innføring av fleire skjema gjera dette betre?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:37:35]: Det synes jeg var et godt spørsmål. For å gjøre det enklere tror jeg – som jeg har vært inne på både i mine svar i høringen og også nå – at f.eks. noe som DigiBarnevern, å få et systematisert opplegg, f.eks. digitalt, vil gjøre det enklere. At de ansatte har en god mal å følge, betyr ikke mer arbeid, tror jeg – det betyr mer oversiktlige måter å jobbe på. Man tvinges også til å tenke: Har jeg husket å involvere barnet? Har jeg gjennomført denne samtalen?

Det Riksrevisjonen også viser til, er at dokumentasjonen har vært for dårlig, så dette tvinger også fram dokumentasjon. Men det kan være tilfeller der barn faktisk er blitt hørt uten at det er blitt dokumentert. Jeg mener at det er viktig at det blir dokumentert også, men det viktigste er faktisk at det snakkes med barna, så det må heller ikke bli sånn at en lager skjema bare for

at de skal fylles ut. Det viktigste er at det faktisk gjeres, og det har jeg tro på at dette også vil hjelpe dem til.

Nils T. Bjørke (Sp) [17:38:33]: Noko eg òg nemnde i innlegget mitt i stad, er dette med kor forskjellig oppfatninga av situasjonen er i dei ulike organisasjonane som var på høringa. Eg stiller meg spørsmålet om Bufetat er vorten ein så stor etat at det vert brukt for mykje krefter internt i etaten, i plassen for å setja den enkelte ungen i fokus. Har me laga oss ei organisering som faktisk er så krevjande å drifta at interne kampar og kampen mellom dei og kommunane, i plassen for å bruka kreftene på den enkelte ungen, vert ei utfordring?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:39:14]: Jeg har tenkt mye på om organiseringen kan gjeres på en bedre måte, og det kan godt være at svaret er ja. Samtidig er det noe som slår meg når en følger de ulike løsningene: at veldig ofte løser man noe, men så skaper man noen nye problemer. Ta f.eks. Barneombudet, som snakker om det statlige, at staten skal overta alt. Det vil løse noen opplagte problemer, men da mister man den viktige forebyggende tidlige innsats-biten som jeg tror mange av kommunene er veldig flinke på. Og sånn kunne en fortsatt.

Men dette utvalget vi nå setter ned, vil få et mandat som er rimelig åpent. Det vil selvsagt være noen avgrensninger, men vi er opptatt av å se på rettssikkerheten. Jeg er helt sikker på at det eventuelt også vil komme innspill om det. Overordnet mener jeg det er mye som er bra i måten vi organiserer på. Men så er det nettopp denne informasjonsflyten fra kommunene, som best kjenner hvert enkelt barn best og hvilke behov de har, og til Bufetat, som kjenner hvilke institusjoner vi har og hvilke tilbud en faktisk kan gi. Å få disse til å snakke sammen for å gi en best mulig match er veldig, veldig viktig.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:40:28]: Takk til statsråden for et godt innlegg. Jeg skal igjen ta opp dette som Riksrevisjonen nevner i sin sluttmerknad, hvor de understreker at statsråden og sentrale myndigheter – for å si det sånn, inkludert oss her på Stortinget – er ansvarlig for hele barnevernet og samordningen mellom de ulike delene av tjenesten. Grunnen til at jeg tar det opp flere ganger, er at dette har vært en debatt i flere spørsmål knyttet til barnevernet den siste tiden.

Det jeg vil spørre statsråden om først, er om han kan slå tydelig fast fra talerstolen her at også den kommunale barnevernstjenesten – alle delene av tjenesten, egentlig – er hans ansvar.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:41:20]: Det kan jeg slå fast.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:41:23]: Takk for det. Det er veldig viktig. Jeg oppfordrer også statsråden til å ha det friskt i minne når man møter på andre utfordringer i barnevernet.

Undersøkelsen viser at det er mangelfull informasjon. Bufetats inntaksrådgivere viser også til at en hovedforklaring til det er manglende informasjon fra kommunene, og uten god nok informasjon er det vanskelig å få riktig hjelp. Hvordan vil statsråden da – med forrige svar friskt i minne – ta ansvar for at den kommunale barnevernstjenesten er sterk nok i alle kommuner til å innhente god nok informasjon om barnas behov? Det Barneombudet har spilt inn, er ikke krav om å gjøre alt statlig, men at det innføres noen nye krav, f.eks. helhetlig skriftliggjort barns beste-vurdering.

Og hvordan stiller han seg til det Landsforeningen for barnevernsbarn og fagorganisasjonene har sagt om bemanning og at staten skal ta et større ansvar for å garantere en god nok bemanning i alle tjenester?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:42:31]: Nå ble det mange momenter som jeg ikke klarer å svare ut på ett minutt, men la meg gripe fatt i det jeg tror blir veldig viktig. Vi trenger ikke å ta debatten om bemanningsnorm og øremerkede stillinger, for der har vi et forskjellig syn. Vi er begge enige om at det trengs et løft, og jeg mener at kommunene har tatt et ansvar nå.

Men jeg tror at mye av dette også handler om kompetanse. Debatten har handlet om hvorvidt man skal stille krav til minimum antall personer som skal jobbe i barnevernet. Det er en interessant debatt. Jeg tror det er mange kommuner som tjener på å ha IKS-er og samarbeide om det, men til slutt tror jeg det også handler mye om kompetanse. Hvis man er opplært i å stille de riktige spørsmålene, gjøre de grundige undersøkelsene, dokumentere dette og sikre medvirkning og at det gjøres en god jobb, og at man har tid til å gjøre den jobben, da tror jeg at resultatet vil bli mye bedre.

Dette kommer vi til å diskutere nå utover våren med ny barnevernslov, men jeg tror som sagt at kompetanse er det stikkordet jeg vil trekke fram som jeg har mest tro på, sammen med at en har nok ansatte.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [17:43:47]: Det var godt å høre statsråden si at organisering skal være en del av mandatet til det nye ekspertutvalget.

Jeg vil takke Riksrevisjonen for deres rapport. Den er viktig, og ikke minst nyttig, i den pågående debatten om hvordan vi skal forbedre barnevernet vårt. Funnene er dessverre også en alvorlig påminnelse om at vi har en

lang vei å gå når det gjelder å sikre alle barn og unge som er under barnevernets omsorg, medvirkning, en trygg base og en god og riktig oppfølging.

Det er mye å ta tak i når det gjelder funnene i riksrevisjonsrapporten – fra ressursmangel til problematisk organisering. I dette innlegget skal jeg konsentrere meg om særlig ett punkt. Ett av funnene i rapporten viser nemlig at Bufetat plasserer barn i institusjoner uten at det foreligger tilstrekkelig informasjon om barnets behov. Bufetat har med andre ord ofte ikke nok informasjon om barnet til å kunne velge en barnevernsinstitusjon som vil gi barnet det best mulige tilbudet.

Senterpartiet har ved flere anledninger i det siste tatt til orde for å få på plass en lovfestet helseundersøkelse av barns somatiske og psykiske helse før omsorgsovertakelse. Dette mener vi er helt nødvendig for å styrke rettighetene til barn i barnevernet og for å sikre tidlig avdekking og utredning av hjelpebehov. Men Senterpartiet har dessverre ikke fått stortingsflertallet med på en lovfesting.

Regjeringen har vitterlig nylig sendt på høring et forslag til endring i barnevernsloven der det foreslås etablering av et tilbud om tverrfaglig helsekartlegging. Det som er bemerkelsesverdig i det forslaget, er at regjeringen tydeligvis mener det holder med bare å gjøre skjønnsmessige vurderinger av om en slik helsekartlegging er nødvendig. Det er utrolig skuffende. Omfattende forskning og rapporter viser jo at helsekartlegging er helt nødvendig for å gi riktig tilpassede tilbud. Da Helse- og omsorgsdepartementet og Bufdir fikk i oppdrag av departementet å utrede behovet for å lov feste en plikt for barnevernstjenestene til å gjennomføre helsekartlegging av barn som vurderes flyttet ut av hjemmet, kom da også begge direktoratene fram til at helsekartlegging – somatisk, psykisk og tannhelse – absolutt bør gjennomføres, helst allerede før barnet flyttes ut av hjemmet.

Så hvordan følger regjeringen dette opp? Jo, ved at det altså foreslås at både den kommunale barnevernstjenesten og Bufetat bare gjør skjønnsmessige vurderinger av om det er behov for helsekartlegging – skjønnsmessige vurderinger! I Bufetats tilfelle foreslår regjeringen kan-bestemmelser, ikke skal-bestemmelser, som det burde vært, mens kommunene bare får en lovfestet plikt til å vurdere om det er behov for helseundersøkelse. Hvis regjeringen tror at kommuneøkonomi da ikke vil påvirke kommunens vurderinger av hvorvidt helsekartlegging trengs, synes jeg de er naive, og det er vanskelig for meg å se hvordan en så passiv tilnærming til behovet for kartlegging vil styrke barnevernsbarnas rettigheter, ikke minst når vi legger funnene i den rapporten vi nå debatterer, på bordet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [17:46:55]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om barnevern for barnas beste, ikke privat profitt (Innst. 179 S (2020–2021), jf. Dokument 8:18 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:47:42] (ordfører for saken): Komiteen har gjennom de siste årene behandlet flere forslag som dreier seg om anbud, profitt og bruken av kommersielle og ideelle aktører i barnevernet.

Jeg tenkte først jeg skulle nevne noen av de vedtakene som Stortinget har gjort, og som komiteens flertall i behandlingen av denne saken viser til. Stortinget har f.eks. vedtatt at regjeringen skal sikre langsiktige og løpende avtaler med ideelle tilbydere av institusjonsplasser som fører til at andelen ideelle øker til om lag 40 pst. innen 2025, samtidig som den offentlige andelen institusjonsplasser ikke reduseres. Stortinget har også i denne perioden vedtatt forslag om å be regjeringen redusere praksisen med enkeltkjøp i institusjonsbarnevernet. Stortinget har bedt regjeringen om å se på ansattes arbeidsvilkår i kommersiell og ideell regi, for å nevne noe.

Så har representanten Bjørnar Moxnes fremmet et forslag om å be regjeringen legge fram en opptrapningsplan for å utvikle anbudssystemet i barnevernet, som jeg regner med at de forskjellige partiene vil reddegjøre for sine syn på.

På SVs vegne kan jeg si at vi støtter forslaget. Vi har fremmet lignende forslag tidligere hvor vi også har bedt om at vi skal gå vekk fra et system hvor det er tillatt å ta ut profitt fra en tjeneste som handler om barns omsorg og beskyttelse. Det er den ene delen av det. Den andre delen, som også er nærmere det representanten Moxnes foreslår nå, dreier seg om anbudssystemet i seg selv, for det å konkurranseutsette tjenester i barnevernet er unødvendig, og det fungerer dårlig. Beskjeden vi får f.eks. fra de ideelle aktørene, er at det har blitt vanskeligere å

samarbeide med det offentlige, fordi nå, med dette regimet, behandles ting som forretningshemmeligheter. Det passer dårlig for en tjeneste som barnevernet, hvor vi historisk har hatt ideelle aktører som har vært med og utviklet det samlede tilbudet, i samarbeid med det offentlige. Sånn bør det igjen bli.

Så regner jeg med at representanten Moxnes skal ta opp sitt forslag, men jeg kan si til SVs stortingsgruppe at jeg anbefaler at vi stemmer for det.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [17:51:08] (komiteens leder): Barnas beste betyr at barn og familie får hjelp til rett tid, med riktig kompetanse og med riktige tiltak. Det er ingen nyhet at Rødt setter likhetstegn mellom kvalitet og hvem som leverer tjenesten. Det blir litt på «repeat», enten det gjelder tjenestetilbudet til eldre hjemmeboende, fritt behandlingsvalg i spesialisthelsetjenesten, private barnehager, private tilbud i skoler eller nå barnevern. Tesen er at kvalitet, mangfold og tjensteinnovasjon skjer best i det offentliges regi. Utgangspunktet er altså organiseringen av tjenesten – ikke brukeren av tjenesten. Høyre vil alltid jobbe for et mangfold i velferdstjenester – offentlige, ideelle og private.

Jeg er glad for at regjeringen arbeider kontinuerlig med å bedre kvaliteten på institusjonstilbudet for barnevernsbarn. Det er kvaliteten i tjenesten som er det avgjørende for hvem som får et anbud. Selvsagt vil vi forbedre institusjonstilbudet og ikke minst redusere enetiltak, og vi er ikke imot å øke de ideelles andel i institusjonsbarnevernet. Men vi er imot prinsippet om å avvike de private.

Anskaffelsesreglementet er endret slik at det nå er lettere å bruke ideelle organisasjoner. Henvisningsskjemaet for institusjonsplass for kommunene er revidert slik at informasjon om barnets behov og barnets synspunkter skal ivaretas bedre. Vi hører fra Riksrevisjonens rapport her at vi fortsatt har en vei å gå. Vi har et barnevernsfaglig kvalitetssystem, DigiBarnevern, som gjør at saksbehandlere skal få gjennomgå ulike faser av en barnevernssak og gi et bedre tilbud.

De fleste barn som får hjelp av barnevernet, kommer heldigvis ikke på institusjon, men får god hjelp av kommunene i fosterhjem – og de er private. Antallet barn og unge som får hjelp av barnevernet, har økt de siste årene. 55 000 barn fikk hjelpetiltak av barnevernet i 2019, og rundt 1 000 av disse bor på institusjon.

Barnevernet har fått kritikk fra mange hold, og vi har fått flere dommer i EMD hvor foreldre har fått medhold i klager på barnevernets vedtak. Rapporter fra Riksrevisjonen – som vi har hørt her i dag – og Helsetilsynet peker på at det er behov for kompetanse i tjenesten og bedre ivaretagelse av barns rettigheter ved

omsorgsoverdragelse, og behov for effektive tiltak. Dette må vi ta tak i.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [17:54:15]: Nordmenn flest mener at skattefinansierte velferdstjenester skal drive slik at bevilgningene uavkortet går til barnevern, skole, barnehage, eldreomsorg osv. Det gjør de ikke i dag. Velferdssektoren kommersialiseres dessverre heller i økende tempo, og barnevernet er nå blitt forretningsmarked. Det taper barna, de ansatte, de private ideelle aktørene og fellesskapet på. Senterpartiet mener derfor at det er på høy tid å skrote anbudssystemet i barnevernet, og her står vi sammen med Rødt.

I et anbuksregime handler det fort for mye om å levere en tjeneste mest mulig effektivt og om å holde kostnadene nede, og menneskelige behov blir da fort usynlige. Dagens ordning med anbud kan derfor føre til unødvendige, kortvarige omsorgstiltak og stadige flyttinger, og det kan svekke barn og unges muligheter for trygghet, stabilitet og medvirkning. Senterpartiet ønsker trygge, forutsigbare og kreative gode tjenester, så vi har programfestet at barnevernstjenester i all hovedsak skal driftes av det offentlige og private ideelle aktører, og vi vil da arbeide for rammevilkår som sikrer dette.

Jeg vil for øvrig minne om at da vi behandlet Arbeiderpartiets forslag om et ideelt og offentlig barnevern i mai 2018, stemte ministeren og resten av Kristelig Folkeparti sammen med oss i opposisjonen for at ideelle aktørers andel av institusjonsplassene skulle økes til 40 pst. innen 2025. Det har nå snart gått tre år siden Stortinget vedtok dette, men fortsatt kan ikke regjeringen vise til konkrete resultater i form av økning av den ideelle andelen og tilsvarende reduksjon av den kommersielle. Dette er for dårlig – og det enda regjeringen i mars 2020 sendte ut høringsnotatet «Rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet», en oppfølging av en varslet gjennomgang av disse rammevilkårene. I høringsnotatet oppga nemlig regjeringen selv flere utfordringer ved bruk av private tjenesteytere. Jeg siterer:

«Sammenliknet med andre tjenesteområder er bruken av private tjenesteytere i barnevernet lite regulert. Kvalitetssikringen av tjenestene er i stor grad overlatt til den enkelte barnevernstjeneste og Bufetat i forbindelse med anskaffelsesprosessene. Samtidig er barnevernet som tjenesteområde kjennetegnet av særlige sårbare brukere og inngripende tiltak, med særtrekk som gjør at det kan være krevende å kjøpe riktig selv ved korrekte innkjøp.»

Med andre ord: Regjeringen erkjenner faktisk at konkurranse ikke fungerer godt i barnevernet, men lite skjer altså for å endre på det.

Til slutt: I innstillingen fremmer Senterpartiet forslag hvor vi ber regjeringen om en forpliktende plan for utfasing av anbudsregimet i barnevernet. Vi deler forslagsstillerens syn og er i all hovedsak enig, men vi er veldig opptatt av de små private enkeltstående tjenesteyterne, for de er et positivt supplement. Derfor fremmer vi et eget forslag for å ivareta denne gruppen bedre.

Med den forklaringen tar jeg opp Senterpartiets forslag.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Då har representanten Åslaug Sem-Jacobsen teke opp det forslaget ho refererte til.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [17:57:31]: Kristelig Folkeparti er svært opptatt av at vi har gode tjenester for utsatte barn og unge, og det siste året har saker angående barnevern vært noe av det som har blitt mest debattert av vår komité i denne salen. Det er veldig bra, for vi trenger den kontinuerlige samtalen om hvordan vi skal skape et bedre barnevern. Jeg opplever også at partiene i komiteen samlet er opptatt av hva som er barnets beste i disse sakene. Så har vi ulikt syn på løsningene og på hvem som skal levere tjenestene.

Kristelig Folkeparti er for et mangfold av leverandører. Vi kommer ikke utenom at private aktører gjør en viktig jobb i barnevernet, både for staten og for kommunene, og ikke minst er vi veldig opptatt av å styrke ideelle aktørers rolle. Derfor er vi glad for at ideelle tilbyderes andel av institusjonstilbudet i senere år har økt i tråd med regjeringens politikk.

Samtidig er det viktig å fastholde at det er det offentlige som har ansvaret for barnevernet, og private aktører må altså brukes på riktig måte. Derfor skal vi nå, i forbindelse med behandlingen av ny barnevernslov, klargjøre hvilke oppgaver private kan bistå med, og ikke. Forslag til endringer har vært på høring, og endelig lovforslag blir oversendt Stortinget i løpet av våren. Disse endringene er viktige for å sikre barn og familiers rettssikkerhet, og de skal også gjøre det lettere både for stat og kommuner å ha kontroll over både innholdet og kostnadene ved tjenestene som private aktører leverer. Men vi ser ikke for oss en barnevernssektor som kan drives helt uten de gode private tilbyderne, og til syvende og sist er det jo kvaliteten på tilbudet som er det viktigste, ikke om det er i offentlig eller privat regi.

Jeg er på ingen måte overrasket over at Rødts representant ønsker en ideologisert løsning for barnevernet, og det er åpenbart at det er deres hovedanliggende med dette forslaget, men faktum er jo at Moxnes' forslag om å fase ut alle kommersielle aktører fort ville skape problemer både med kapasitet og med kompetanse i sek-

toren, og også innebære økte kostnader. Kristelig Folkepartis fokus er hva som faktisk er det beste for de barna som trenger hjelp av barnevernet. Vi er også veldig trygge på at regjeringens prioriteringer på feltet, og ikke minst deres gode arbeid både i form av lovforslag og forskrifter og i budsjetter, vil sørge for å løse mange av de utfordringene barnevernet står overfor i dag.

Bjørnar Moxnes (R) [18:00:15]: Jeg vil starte med å si at Høyre har misforstått litt, for det Rødt ønsker, er å sørge for at alle de pengene som bevilges til de veldig sårbare blant oss – barn og unge som trenger barnevernets omsorg – skal gå uavkortet til det formålet og ikke forsvinne ut av tjenestene til privat berikelse for store, kommersielle selskaper, noe vi dessverre ser skje i økende grad i barnevernet.

Både lokale og nasjonale politikere har et stort ansvar for å sørge for at barnevernstjenesten blir så god som mulig for dem som trenger tjenesten. Det ansvaret innebærer også å ta stilling til hvem som skal få lov til å ha ansvaret for sårbare barn og ungdommer.

Vi savner at regjeringspartiene tar inn over seg at mye av omsorgen for barna i barnevernet er overlatt til kommersielle og profittmotiverte aktører som har som mål å hente mest mulig penger til eierne sine ut av barnevernet. Det har nå vist seg igjen at dette profittmotive øker risikoen for at barn og ungdom ikke får tilbudet de har krav på.

I velferdstjenesteutvalgets rapport bekreftes det at kommersielle aktører i barnevernet, naturlig nok, er motivert av økonomiske hensyn. Det burde alle i Stortinget nå snart vite. Det som bekymrer ytterligere er, som rapporten skriver, at det er en reell fare for at rettsikkerhetsgarantiene til barna i barnevernet kan vike til fordel for dette økonomiske profittmotive. Vårt syn er at barnevernet må være basert på barnets beste, ikke på økonomisk inntjening. Vi ser at det er fagfolkene vi må satse på for å sikre en best mulig tjeneste for barn og unge som trenger barnevernet.

Det er et paradoks at vi med den pågående streiken hos private omsorgsbedrifter nå ser at anbudskonkurransene innenfor også barnevern fører til et press på lønns- og arbeidsvilkår for dem som altså gjør jobben, og som er de viktigste aktørene for å sikre et best mulig barnevern.

Vi i Rødt mener vi ikke kan godta at det er fagfolkenes lønn og pensjon som svekkes bare for å kunne sikre profitten til noen store, kommersielle selskaper.

De barna, ungdommene og familiene som får hjelp fra barnevernet, er ikke i en posisjon hvor de selv kan styre kvaliteten på tjenestene de får. De er ofte helt avhengige av en tjeneste hvor primærfokuset skal være rettssikkerhet, kvalitet og medmenneskelighet, men er

altså prisgitt innkjøpsprosesser som ikke fungerer til deres beste. Nå må vi ta inn over oss konsekvensen av kommersialiseringen, og dermed tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har teke opp det forslaget han refererte til.

Silje Hjemdal (FrP) [18:03:36]: Det eneste vi blir enig med representanten fra Rødt om her i dag, er at det er barnas beste som skal stå i fokus. For Fremskrittspartiet er det veldig viktig å understreke at det er ingen motsetning mellom god kvalitet i tjenestene og privat drift av barnevernet. Vi vet at i svært mange tilfeller er det de private tilbyderne på dette feltet som gjør at vi i det hele tatt kan gi disse barna et tilbud. Det avgjørende må være at man har nok kapasitet, og det sentrale må være at det er kvaliteten som skal stå i fokus.

Dette forslaget som vi behandler i dag, føyer seg inn i rekken av en rekke ideologiske forslag på feltet som er blitt lagt fram for Stortinget, uten at en tar inn over seg konsekvensene dette faktisk vil ha for familier ute i landet, ute i kommunene der disse barna bor. Jeg er, som representanten fra Kristelig Folkeparti, heller ikke overrasket over at dette forslaget kommer nettopp fra Rødt. I en rekke saker på Stortinget ser vi at en negativ framstilling av situasjoner er det som står i fokus, og at en ideologisk krig, spesielt rettet mot de private, er det som er viktigst for partiet Rødt.

Det eneste vi kan si oss enig med partiet Rødt om, er at det er et barnevern for barnas beste, og derfor skulle vi ha satt punktum etter tittelen på representantforslaget, men det er der det stopper. Dette forslaget vil ikke hjelpe noen som helst, og jeg lurar på om Rødt i det hele tatt har en oversikt over hvor mange barn dette ville rammet i dagens situasjon, dersom man skulle kuttet alle kontrakter som nå eventuelt går ut. Midt i en pandemi skulle man altså overfor de mest sårbare barna i dette landet sette politisk ideologi framfor å hjelpe dem som trenger oss aller mest. Hadde vi ikke hatt de private i den situasjonen vi står i nå, og som vi vil stå i i morgen, hadde man faktisk ikke kunnet gi disse barna den hjelpen jeg mener at vi i denne salen er forpliktet til å gi. Det er derfor kanskje heller ingen overraskelse at Fremskrittspartiet ikke kommer til å stemme for noen av de forslagene som fremmes her i dag.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [18:06:49]: Det viktigste er kvaliteten på og innholdet i barnevernets tjenestetilbud, at barn og unge får rett tilbud i rett tid, og at rettssikkerheten blir ivaretatt på en god måte. Brukt på en riktig måte vil private kunne støtte opp under målene om et godt barnevern.

For å bidra til et mangfold i tilbudet ønsker regjeringa å styrke de ideelle leverandørenes posisjon. Vi gjorde i februar 2020 endringer i anskaffelsesregelverket slik at en kan reservere konkurranser om helse- og sosialtjenester for nettopp ideelle leverandører.

Både ideelle og kommersielle har over tid vært viktige bidragsytere i barnevernet. Dersom alle kommersielle aktører fases ut, slik representanten Moxnes og SV legger opp til, vil det ha omfattende effekter. En utfasing av kommersielle aktører vil gi risiko for at tilbudet til ungene blir dårligere, og at kostnadene vil øke. Derfor mener jeg at representantforslaget ikke vil være til det beste for barn som trenger hjelp fra barnevernet.

Det er åpenbart at det offentlige har, og skal ha, ansvaret for barnevernet i Norge. Vi må være trygge på at kvaliteten på tilbudet er godt, at ressursbruken er effektiv, og at rettssikkerheten er ivaretatt. Kvaliteten i tilbudet som gis til det enkelte barn, skal være uavhengig av eierskap, slik at alle som trenger det, skal få et likeverdig tilbud.

Forslag til endringer i rammevilkårene til private aktører i barnevernet har nå vært på høring. Endelige lovforslag vil bli oversendt Stortinget nå i vår.

Til enhver tid bor det rundt 1 000 barn og unge i barnevernsinstitusjoner. De ansatte i barnevernsinstitusjoner skal gi spesialisert omsorg og barnevernsfaglig behandling til barn og unge som er i en svært sårbar livssituasjon. Jeg har gitt Bufdir beskjed om å dreie bruken av private fra kommersielle til ideelle leverandører på institusjonsområdet, innenfor rammene av budsjettet, de overordnede kravene til institusjonstilbudet og Bufetats bistandsplikt. Vi har også hele veien jobbet med ulike måter å følge opp anmodningsvedtaket som allerede er blitt omtalt, om å øke andelen ideelle institusjonsplasser til 40 pst. Vi har gjort en rekke grep, og vi kommer til å komme tilbake til Stortinget med enda mer knyttet til dette forslaget.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [18:09:49]: Ja, det er fint at statsråden fokuserer på det anmodningsvedtaket, som jeg også tok opp i innlegget mitt, og som ble tatt her i Stortinget for snart tre år siden, om å øke andelen ideelle aktører til 40 pst. innen 2025. Det sies at det er mye arbeid på vei. I svar på et spørsmål fra meg i fjor høst svarte statsråden:

«Bufdir har fått i oppdrag å i løpet av høsten 2020 utarbeide en konkret strategi for hvordan anmodningsvedtaket kan gjennomføres på en best mulig måte.»

Da Ideelt Barnevernsforum ba om innsyn i dette arbeidet nylig, fikk de avslag fra Bufdir, med den begrunnelse at det var unntatt offentligheten. Jeg sitter da igjen

med ganske mye uklarhet knyttet til hvordan regjeringen i det hele tatt følger opp dette vedtaket nå. At dialogen med de ideelle aktørene er såpass dårlig som den virket å være, beroliger meg heller ikke, så jeg lurar på hvorvidt statsråden jobber for å få de ideelle aktørene med i arbeidet sitt.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [18:11:01]: Det er riktig at vi har gitt Bufdir i oppdrag å utarbeide en konkret strategi, som vi har fått, og som vi jobber med å følge opp. Det er helt naturlig at når vi gjør ulike vurderinger i departementet, er ikke alt nødvendigvis offentlig før vi eventuelt kommer til Stortinget med en sak. Som jeg sa i mitt innlegg, er dette vedtaket for det første kvittert ut av kontroll- og konstitusjonskomiteen og slik sett formelt godkjent, men vi jobber med å nå målet innen 2025. Som jeg sa i mitt innlegg, er vi opptatt av å styrke de ideelles posisjon, for vi mener de tilfører barnevernet noe positivt, at ideelle aktører tilfører kreativitet og gjør at det også er bedre for ungene.

Jeg skrev ned noen punkter for meg selv. Det første var dette med en konkret strategi. Vi har fått på plass nye rammeavtaler for ideelle sentre for foreldre og barn, som er viktig for dem. I tildelingsbrevene ble Bufdir bedt om å prioritere ideelle framfor kommersielle, som jeg sa i mitt innlegg.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [18:12:05]: Svaret er fint, for vi i Senterpartiet og Kristelig Folkeparti er veldig opptatt av akkurat de ideelle aktørene, vi har i hvert fall vært det tidligere. Det er bra at arbeid som er på gang, kan ramses opp punktvis.

Like fullt er jeg bekymret for hvilken rolle de ideelle aktørene selv har hatt i dette arbeidet. Signaler og henvendelser jeg får, tilsier at i hvert fall enkelte av dem opplever at de ikke nødvendigvis får ta en stor del i dette arbeidet. Det synes jeg er underlig. Jeg vil gjerne ha litt mer oversikt over hvorvidt ministeren mener at de ideelle aktørene er tatt godt med på råd i dette arbeidet, og om de har stor påvirkning på det resultatet som kommer til å foreligge.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [18:12:56]: Vi har hatt møte med ideelle, og det er viktige innspill som kommer derfra, men når jeg peker på Bufdir, er det fordi de har vært med og bidratt til f.eks. å utarbeide strategien og har en helt sentral plass når det gjelder anskaffelse av nye plasser.

Jeg kom ikke inn på det i mitt forrige svar, men det er viktig å understreke – som jeg tror vi er helt enige om – at det viktigste her er ungene. Det er barn og unge som i dag er i private institusjoner, som eventuelt skal over til ideelle. Da er det så viktig at dette skjer på en god måte, for det er veldig mange som har et veldig godt til-

bud i dag, og som eventuelt må flyttes, noe som kan være krevende for barn. En må ha bygget opp et faglig godt tilbud hvis de eventuelt skal flyttes.

Dette er krevende prosesser å gjennomføre, for uavhengig av dette målet er det viktigste for meg at ungene får et best mulig tilbud. Det synspunktet tror jeg vi deler fullt ut. Derfor følger vi opp det arbeidet på en veldig grundig og god måte, og jeg har tro på at vi skal klare å nå målet i 2025.

Silje Hjemdal (FrP) [18:14:10]: De private aktørene er med på å utvikle og sikre gode barnevernstilbud rundt om i hele landet. Jeg lurar derfor på om statsråden kunne utbrodere lite grann hvilke fatale konsekvenser det kunne fått for barn og familier i en allerede vanskelig situasjon dersom man skulle fjerne alle de private tilbyderne.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [18:14:44]: Det er alltid kjekt å kunne spekulere litt – hvis og dersom. Hvis en tolker forslaget i verste mening og det skulle gjennomføres på veldig kort tid, ville det vært skjebnesvangert for veldig mange barn. Det er ikke noen tvil om at veldig mange barn som er i en veldig krevende og sårbar situasjon, får et godt tilbud av private i dag. Dersom de i løpet av veldig kort tid skulle vært over i et annet tilbud, tror jeg ikke at vi hadde klart å bygge opp den kompetansen som trengs, og gitt dem et så godt tilbud, og det hadde vært krevende for ungene å måtte flytte. Derfor er jeg, som jeg sa i mitt innlegg, opptatt av at for å få et best mulig barnevern som ser hvert enkelt barn, som gir dem et trygt og godt tilbud, er en avhengig av private.

Når en har muligheten til å se på god kvalitet til en rett pris, får en enda mer omsorg for ungene for de pengene. Hvis vi hadde hatt et lass av penger og ikke hatt noen grenser, kunne en tenkt litt annerledes, men for å gi ungene best mulig tilbud med de pengene vi har, mener jeg det fungerer best sånn som det er i dag.

Silje Hjemdal (FrP) [18:15:49]: Jeg takker statsråden for svar, men jeg lurar også litt på noe i forlengelsen av Riksrevisjonens rapport av 30. september om barnevernet. De understreker at det først og fremst er behov for at barna selv blir hørt, og at det er oppfølgingen i institusjon og det arbeidet der som er viktig. Vi fikk forsikringer tidligere i dag om at det gjøres noe for å løse utfordringene i barnevernet på spesielt dette feltet og for å forbedre tilbudet. Det er altså ikke sånn som Rødt sier, at det er om tilbyderne er private eller offentlige som er avgjørende. Er statsråden enig i det?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [18:16:51]: Det er jeg enig i. Hvis en kommer inn på temaet medvirkning,

mener jeg det er helt sentralt. Det er tatt inn i loven. Én ting er at det er lovfestet, men vi jobber også med å sikre at det faktisk blir fulgt opp. Jeg tror at skal en klare å hjelpe ungene, er det avgjørende å ha kartlagt situasjonen deres, hva slags behov de har, hva slags drømmer de har, hva som er det best mulige tilbudet en kan gi dem framover. Da trenger en individuell og god oppfølging, og en trenger også medvirkning.

Jeg tror at barnevernet må bli bedre til å lytte til ungene og deres synspunkt og til å dokumentere at de gjør det. Vi har allerede sørget for de formelle endringene i regelverket og er godt i gang med å innarbeide bedre rutiner og system for at det faktisk også gjøres. Jeg mener at når det gjelder Riksrevisjonens rapport, er det viktige innspill i arbeidet. Mye var kjent, og derfor er det allerede gjort mange endringer. En av de viktige endringene som skal skje framover, er barnevernsloven, som vi skal diskutere til våren.

Bjørnar Moxnes (R) [18:18:00]: Det var jo en grunn til at Olaug Bollestad sa til mediene at Kristelig Folkeparti skal stå på videre for å få en politikk for at de «ideelle vinner fram og veksten for de store kommersielle skal stanses, og vi vil ha med alle partier som ønsker å være med på gode løsninger her, også partiet Rødt, vi ser fram til samarbeid om dette!»

Bakgrunnen for det var avsløringen av at lønnsomheten innen det kommersielle barnevernet er på opptil 22–23 pst. – altså skyhøyt over enhver annen lovlig næring i landet vårt. Det er en vanvittig profitt tatt ut av tjenester, våre skattepenger som skulle gått til barnas beste. Det er bakgrunnen for at et stortingsflertall, med Kristelig Folkeparti, ønsket å stramme inn og sikre de ideelle vekst på bekostning av de kommersielle. På bakgrunn av runden i Stortinget i dag, ser Ropstad at det er en forskjell mellom de ideelle private aktørene og de kommersielle?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [18:19:05]: Kristelig Folkeparti har vært et av de partiene som tydeligst hele tida har løftet fram ideelle aktører fordi vi tror at det tilfører samfunnet noe ekstra positivt. Vi ser hvor vanvittig mye engasjement og frivillige krefter det også genererer, og veldig mange av de offentlige tilbudene i dag er nettopp utviklet av ideelle. Derfor har vi fra nasjonalt hold, som jeg allerede har nevnt, gjort en del med alt fra anskaffelsesregelverk til det vi har gjort i tildelingsbrevene, for å sikre at ideelle prioriteres. Fra nasjonalt hold har vi gjort det, men også her i Oslo har vi vært en av pådriverne for å sikre ideelle.

Det som overrasket meg, var at da jeg så de siste tallene fra Oslo, er det en nedgang på 38 pst., tror jeg det var, i bruk av døgn i ideelle institusjoner i barnevernet. Det bekymrer meg. Jeg så at det har vært en nedgang i

budsjettene til de ideelle på 17 pst., mens det har vært en økning ellers på 1 pst. Her har Rødt virkelig hånden på rattet, så jeg håper – for jeg tror vi er enig i mye av dette – at det er et felt representanten prioriterer for å sikre de ideelle aktørene.

Bjørnar Moxnes (R) [18:20:11]: Jeg tolker svaret slik at statsråden ser at det er en tydelig forskjell mellom ideelle og kommersielle aktører, og at vårt forslag handler om å få vekk kommersialiseringen av barnevernet og få et mangfold av offentlige og ideelle private aktører. Så er det ytterligere en bekymring som kom i rapporten fra velferdstjenesteutvalget, nemlig at det er en reell fare for at rettssikkerheten til barna, ungdommene og familiene under barnevernet viker til fordel for økonomiske hensyn når kommersielle aktører driver tjenestene. Utvalget har også pekt på at det heller ikke er mulig å sikre at kravet om tjenester som leveres av disse aktørene, er i samsvar med rettslige vilkår. Jeg lurer på om dette er funn som bekymrer statsråden, og ikke minst hva statsråden har tenkt å gjøre på bakgrunn av informasjonen som framkommer i rapporten fra utvalget.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [18:21:00]: For det første registrerer jeg at representanten ikke er opptatt av nedgangen for de ideelle i Oslo. Det bare registrerer jeg, og jeg håper han engasjerer seg der Rødt tross alt har hånden på rattet.

Når det gjelder kvalitetshensyn eller om anbud er med på å fremme kvalitet, er det ingen ting i den rapporten som hevder at anbud ikke er med på fremme kvalitet. Jeg tror, som jeg har sagt tidligere, at er pengebingen så stor at man kan bruke så mye penger man vil, er det klart at man kan tenke annerledes. Men vi har en viss sum vi kan bruke på å gi et best mulig tilbud til ungene. Da tror jeg at mangfoldet, det offentlige, det ideelle og private kommersielle er med på å gi et best mulig tilbud til en best mulig pris. Det handler om å få best mulig omsorg for ungene og best mulig kvalitet på det tilbudet. Ja, jeg ser at de ideelle har noe særegent, og derfor kjemper jeg for dem, men jeg er ikke redd for at private også har noe i denne sektoren, for de bidrar med mye positivt.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Tage Pettersen (H) [18:22:21]: Jeg kjenner meg overhodet ikke igjen i beskrivelsen til Rødt om at profitten i barnevernssektoren er høy. Moxnes' påstand, eller for velferdsstatens likelydende påstand, blir ikke mer riktig om den gjentas og gjentas. Jeg er heller ikke

enig i SVs fortelling om et barnevern styrt av profittmotiv – og selvfølgelig heller ikke enig med Senterpartiet, som nå foreslår nedleggelse av en hel bransje med private barnevernstilbydere.

Høyre og stortingsflertallet ser ikke for seg en barnevernssektor uten gode private tilbydere. For oss er det kvaliteten på tilbudet som er det sentrale, ikke om det er offentlig eller privat. Vi kjenner oss rett og slett ikke igjen i det negative bildet de rød-grønne maler med bred pensel.

I debatten hører vi hvordan de rød-grønne benytter argumentet om at alle skattepengene skal gå til velferd, ikke til privat profitt. Men er det egentlig slik at alle skattekrone kommer brukeren til gode, så lenge de leveres fra det offentlige? I 2019 bodde 14 700 barn utenfor hjemmet, 73 pst. av dem i fosterhjem, 8 pst. av dem i barnevernsinstitusjon, og av dem 46 pst. i private eller ideelle barnevernsinstitusjoner. Vi snakker her om 538 barn og ungdommer.

I NOU 2020: 13, Private aktører i velferdsstaten, konkluderte flertallet med at bransjen ikke har et urimelig nivå på sin fortjeneste. I 2019 ble det ifølge NHO kjøpt private barnevernstjenester for 2,8 mrd. kr. Overskuddet i bransjen var i 2018 på 4,7 pst. Det er ingen superprofitt. Gjennomsnittet i norske bedrifter samme år var 5,5 pst. – med andre ord helt andre tall enn Mox-

nes opererte med senest i replikkordskiftet. Flertallet i utvalget mente det ikke bør innføres reguleringer som avgrenser barnevernstjenestens mulighet til å la seg bistå av private aktører, og de begrunnet dette med at private sikrer tjenesten en nødvendig fleksibilitet på et område med uforutsigbar etterspørsel og særskilte behov.

Høyre er opptatt av å beholde en god velferdsmiks. Vi ønsker å forbedre dagens system framfor å forby de private, slik de rød-grønne kjemper for. Dette underbygges godt i rapporten fra nettopp velferdstjenesteutvalget. NOU-en har god informasjon om både markedsandeler og marginer, og den viser at påstanden om utbytte til eierne i stort omfang ganske enkelt er en feil påstand. Hagen-utvalget bekrefter også at overskudd i selskaper som leverer velferdstjenester, er lavere enn det en ser i andre deler av næringslivet, som jeg refererte til tidligere. De skriver også at det er et faktum at mye av det som er i overskudd, brukes internt i bedriften.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Dermed er dagens kart ferdigbehandla. Ber nokon ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 18.25.

